

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Muhammet ZEYBEK

ÖRGÜTLÜ SUÇLULUK
VE
SUÇ İŞLEMEK AMACIYLA KURMA SUÇU
(TCK M. 220)

Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya 2011

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Muhammet ZEYBEK

ÖRGÜTLÜ SUÇLULUK
VE
SUÇ İŞLEMEK AMACIYLA KURMA SUÇU
(TCK M. 220)

Danışman

Yard. Doç. Dr. Mehmet Nihat KANBUR

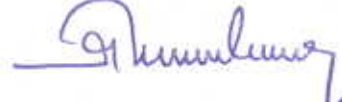
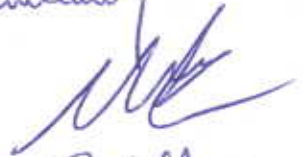

Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Antalya 2011

Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Muhammet ZEYBEK'in bu çalışması jürimiz tarafından Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Üye (Danışmanı) : Yrd. Doç. Dr. M. Nihat KANSUR
Üye : Yrd. Doç. Dr. M. Barış GÜNAY

Tez Konusu: Öğretici Sorumluluk ve Soru İstenecek
Amacıyla Öğretici KURAN SORU (TCK m. 220)

Onay : Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

Tez Savunma Tarihi : .../.../2011

Mezuniyet Tarihi : .../.../2011

Prof. Dr. Mehmet ŞEN
Müdür

.....

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR LİSTESİ.....	v
ÖZET	vi
SUMMARY	vii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM ÖRGÜTLÜ SUÇLULUK

1. 1. Genel Olarak.....	2
1. 2. Örgütlü Suçluluğun Tarihçesi.....	3
1. 2. 1. Modern Anlamda Kanunlaştırma Süreci Öncesi	3
1. 2. 2. Modern Anlamda Kanunlaştırma Süreci ve Sonrası	3
1. 3. Uluslararası Hukuktaki Durum.....	5
1. 4. Türk Hukukundaki Durum	7
1. 5. Örgütlü Suçluluğun Türleri	11
1. 5. 1. Terör Örgütü	11
1. 5. 1. 1. Tanımı	11
1. 5. 1. 2. Ayırt Edici Ölçütler	11
1. 5. 1. 3. Çeşitli Ülkelerde Ortaya Çıkış Şekilleri.....	13
1. 6. Mafya Tipi Örgüt.....	16
1. 6. 1. Tanımı.....	16
1. 6. 2. Ayırt Edici Ölçütler	17
1. 6. 2. 1. Suç İşlemek ve Haksız Çıkar Elde Etmek Amacıyla İradelerin Birleşmiş Olması.....	17
1. 6. 2. 2. Onur ve Suskunluk Yasalarına Sıkı Bir Şekilde Bağlılık.....	18
1. 6. 2. 3. Hiyerarşik Bir Yapının Bulunması	19
1. 6. 3. Çeşitli Ülkelerde Ortaya Çıkış Şekilleri	19
1. 6. 4. Türkiye	24
1. 6. 5. Mafya Tipi Örgütlenme Bakımından Sınıflandırma Sorunu	26
1. 7. Organize Suç Örgütü	27
1. 7. 1. Genel Olarak.....	27
1. 7. 2. Organize Suçluluk Tanımları.....	28
1. 7. 3. Ayırt Edici Ölçütler	30
1. 7. 3. 1. Yasaklanmış Mal ve Hizmet İhtiyacını Karşılama.....	30

1. 7. 3. 2. Fonksiyonel İş Bölümü ve Hiyerarşik Yapının Bulunması	31
1. 7. 3. 3. Suç İşleyerek Çıkar Sağlanması	33
1. 7. 3. 4. Suçtan Elde Edilen Çıkarların Meşrulaştırılması ve Kara Para Aklama	34
1. 7. 3. 4. 1. Suçtan Elde Edilen Çıkarların Meşrulaştırılması	34
1. 7. 3. 4. 2. Kara Para Aklama	35
1. 7. 3. 4. 3. Türkiye'deki Durum	37
1. 7. 3. 5. Şiddet Kullanımı	39
1. 7. 3. 6. Kendine Has Kuralları ve Yaptırım Sistemi Bulunması	39
1. 7. 3. 7. Süreklilik	40
1. 7. 3. 8. Özel Kastın Varlığı	41
1. 7. 4. Organize Suçluluğun Suç Tiplerine Göre Belirlenmesi	42
1. 8. Örgütlü Suçluluk Türlerinin Türkiye'deki Görünüş Şekilleri Bakımından Genel Değerlendirme	45
1. 8. 1. Genel Olarak	45
1. 8. 2. 765 Sayılı TCK m. 313	49
1. 8. 3. 4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri ile Mücadele Kanunu	50
1. 8. 4. 5271 Sayılı CMK	56
1. 8. 5. 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu	58
1. 8. 6. Genel Değerlendirme	60

İKİNCİ BÖLÜM

TCK M. 220' DE DÜZENLENEN SUÇ İŞLEMENİN AMACIYLA ÖRGÜT KURMA SUÇU

2. 1. Genel Olarak	62
2. 2. Tarihçe	63
2. 3. Suçun Tipiklik Bakımından Farklılık Gösteren Özellikleri	64
2. 3. 1. Hazırlık Hareketi Olma Özelliği	64
2. 3. 2. Tehlike Suçu Olma Özelliği	67
2. 3. 3. Kesintisiz Suç Olma Özelliği	69
2. 3. 4. Sırf Hareket Suçu Olma Özelliği	70
2. 3. 5. Çok Failli Suç Olma Özelliği	71
2. 3. 6. Araç Suç - Amaç Suç ilişkisi	73
2. 3. 7. Suçun Seçimlik veya Serbest Hareketli Olma Özelliği	74
2. 4. Korunan Hukuki Menfaat	75

2. 5. Suçun Maddi Unsurları.....	77
2. 5. 1. Suçun Hukuki Konusu.....	77
2. 5. 2. Fail – Mağdur	78
2. 5. 2. 1. Fail.....	78
2. 5. 2. 2. Mağdur	80
2. 5. 3. Fiil.....	81
2. 5. 3. 1. Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurmak ya da Yönetmek	81
2. 5. 3. 1. 1. Örgüt Kurmak.....	81
2. 5. 3. 1. 1. 1. Genel Olarak.....	81
2. 5. 3. 1. 1. 2. Organize Yapı.....	82
2. 5. 3. 1. 1. 3. Sürekliliğin Bulunması	84
2. 5. 3. 1. 1. 4. Örgütlenme	85
2. 5. 3. 1. 1. 5. Oluşturulan Örgütün Amaç Suçları İşlemeye Elverişli Olması....	87
2. 5. 3. 1. 1. 6. Örgütün Amacının Kanunlarda Suç Olarak Düzenlenen Fiilleri İşlemek Olması.....	89
2. 5. 3. 1. 2. Örgüt Yönetmek	90
2. 5. 3. 2. Suç İşlemek Amacıyla Kurulmuş Örgüte Üye Olmak	91
2. 5. 3. 2. 1. Üye Olmak.....	91
2. 5. 3. 2. 2. Örgüte Üye Olmayan Kişinin Örgüt Adına Suç İşlemesi.....	94
2. 5. 3. 2. 3. Örgüte Yardım Etmek	95
2. 5. 3. 3 Suç İşlemek Amacıyla Kurulmuş Örgütün veya Amacının Propagandasını Yapmak.....	97
2. 5. 4. Suçun Nitelikli Halleri.....	101
2. 6. Suçun Hukuka Aykırılık Unsuru	103
2. 7. Suç İşlemek İçin Örgüt Kurma Suçunun Manevi Unsuru.....	104
2. 8. Cezayı Kaldıran ya da Azaltan Sebepler	106
2. 8. 1. Cezayı Kaldıran Sebep Olarak Etkin Pişmanlık Halleri.....	106
2. 8. 1. 1. 5237 Sayılı TCK m. 221/1.....	107
2. 8. 1. 2. 5237 Sayılı TCK m. 221/2.....	108
2. 8. 1. 3. 5237 Sayılı TCK m. 221/3.....	109
2. 8. 1. 4. 5237 Sayılı TCK m. 221/4-1.Cümle.....	110
2. 8. 2. Cezayı Azaltan Sebep Olarak Etkin Pişmanlık Halleri	111
2. 8. 2. 1. 5237 Sayılı TCK m. 221/4-2. Cümle	111
2. 9. Teşebbüs	111
2. 10. Suçluların Çokluğu (İştirak)	112

2. 11. Suçların Çokluğu (İçtima)	113
2. 12. Muhakeme	116
2. 12. 1. Soruşturma ve Kovuşturma Usulü.....	116
2. 12. 2. Görevli ve Yetkili Mahkeme	117
2. 12. 3. Koruma Tedbirleri	119
2. 12. 3. 1. Suçlar Kataloğu Oluşturma Yöntemi Çerçevesinde Özel Olarak Uygulanabilecek Koruma Tedbirleri	119
2. 12. 3. 1. 1. Taşınmaz, Hak ve Alacaklara El Koyma (CMK m. 128).....	119
2. 12. 3. 1. 2. Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi (CMK m. 135).....	121
2. 12. 3. 1. 3. Gizli Soruşturmacı Görevlendirme (CMK m. 139).....	123
2. 12. 3. 1. 4. Teknik Araçlarla İzleme (CMK m. 140)	124
2. 12. 3. 2. Diğer Koruma Tedbirleri	125
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	126
KAYNAKÇA	132
Ö Z G E Ç M İ Ş.....	138

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AİHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
CMUK	: Ceza Muhakemesi ve Usulü Kanunu
DGM	: Devlet Güvenlik Mahkemesi
Dr.	: Doktor
E.	: Esas
K.	: Karar
m.	: Madde
MASAK	: Mali Suçları Araştırma Kurulu
M.Ö.	: Milattan Önce
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	: Türk Ceza Kanunu
Vs.	: Vesaire

ÖZET

İnsanlar ilkçağlardan beri hedefleri doğrultusunda daha başarılı olmak için örgütlenme yoluna gitmişlerdir. Hayatın her alanında, örgütlenen insanoğlu istediği sonuçlara daha çabuk ulaşabilmiştir. Nitekim modern anlamda devletin oluşumu ile ilgili olarak da, insanların kendi özgürlüklerini kısıtlayarak örgütlenmesi ve gücü devlet denilen tek elde toplamasından bahsedilir.

Ancak örgütlenme sadece insanoğlunun yararına olarak işlememiştir. İlk bilinen devletler ile birlikte suçlar da örgütlü olarak işlenilmiş ve bu sayede suç gelirleri elde edilmiştir. İşte suçlar örgütlü olarak işlenilmeye başlanıldığından beri, bunu engellemek amacıyla bu örgütlenmelere karşı mücadele hep var olmuştur.

Bu çalışmada öncelikle örgütlü suçluluğun tarihçesi ve genel özelliklerinden bahsedilecektir. Bu çerçevede örgütlü suçluluk türleri irdelenecek ve belirleyici özellikleri anlatılmaya çalışılacaktır. Daha sonra ise örgütlü suçluluğun en temel şekli olan “Suç İşlemek İçin Örgüt Kurma” suçu unsurlarıyla incelenecektir.

SUMMARY
ORGANIZED CRIME AND TO FORM AN ORGANIZATION FOR
COMMITTING CRIME

Since first ages, mankind has organized towards their aims for being more successful. In every field of life, organized mankind could achieve their goals more easily. As a matter of fact, it has been cited about forming the modern state that mankind organize by curbing their freedom and associate the power in one place called “state”.

However, organizing has not always been processed for the benefit of mankind. Since the first known states, crimes has been committed organized and as a result, proceeds of crime has been gained. Since the crimes has been started to commit by organizing, fight against organized groups for preventing this has always existed.

In this research, first , the history of organized crime and its general characteristics will be cited. In this context, the species of organized crime will be determined and distinctive points will be expressed. After that, the most basic form of organizes crime, “to form an organization for committing crime” will be analysed with its components.

GİRİŞ

Örgütlü suçluluk hem Ceza Hukuku alanında hem de günlük yaşamda sıkça ele alınan bir konudur. Öncelikle örgütlü suçluluğu tanımlayan, üzerinde genel olarak uzlaşmaya varılmış bir tanım mevcut değildir. Ceza hukuku bakımından neredeyse her ceza hukukçusunun kendine göre bir örgütlü suçluluk tanımı mevcuttur. Bu bakımdan örgütlü suçluluk bakımından yapılan tanımları incelemek gereklidir.

Ayrıca çoğu zaman örgütlü suçluluk türleri ile örgütlü suçluluk kavramı birbirine karıştırılmaktadır. Söz gelimi organize suçluluk terimi çoğu zaman örgütlü suçluluk yerine kullanılmakta ve bu örgüt türü, örgütlü suçluluğun esası gibi görülmektedir. Yine mafya tipi örgütlenme ile organize suçluluk bakımından sınırlar çok muğlâk olup, bu iki örgüt türü çoğu zaman birbirine karıştırılabilmektedir. Terör örgütleri ise siyasi boyutları nedeniyle çoğu zaman ayrı bir yerde tutulmaktadır.

Bu sebeple çalışmamızın ilk bölümünde genel olarak örgütlü suçluluğun tanımını yapacak ve örgütlü suçluluk türlerini inceleyeceğiz. Bu bağlamda bir üst kavram olarak örgütlü suçluluğu ele alacak ve bu suçluluk türünün alt kolları olan örgüt türlerini inceleyerek, bu örgüt türleri arasındaki sınırları çizip, muğlâklığı ortadan kaldırmaya çalışacağız.

Tüm bunları incelerken genelden özele doğru ilerleyerek hem hukuksal hem de uygulamaya yönelik farkları belirteceğiz. Ayrıca ülkemiz hukuku bakımından da örgütlü suçluluğun gelişimini özel olarak ele alacağız.

Tezimizin ikinci bölümünde ise; örgütlü suçluluk bakımından temel kabul edilen, “Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu”nu ele alacağız. Bu bağlamda suç teorisi çerçevesinde bu suçun unsurlarını ve özel görünüş şekillerini tek tek inceleyeceğiz. Ayrıca bu suç bakımından Türk Ceza Kanununda ayrı bir madde olarak düzenlenen “Etkin Pişmanlık” hükümlerini de irdeleyip, çalışmamıza son vereceğiz.

BİRİNCİ BÖLÜM

ÖRGÜTLÜ SUÇLULUK

1. 1. Genel Olarak

Örgütün sözlük anlamı; ortak bir amaç ya da eylemi gerçekleştirmek için bir araya gelmiş kurumların ya da kişilerin oluşturduğu birlik, teşkilat, teşekkül, organizasyondur¹. İşte suç işlemek amacıyla bir araya gelinmesi ve bir birlik, teşekkül oluşturulması halinde örgütlü suç dediğimiz kavram ortaya çıkar. Günümüzde organize suç, organize suçluluk, örgütlü suçluluk kavramları kullanılmaktadır². Ülkemizde ise organize suçluluğun karşılığı olarak genelde örgütlü suçluluk terimi benimsenmiştir³. Örgütlü suçluluğun ortak bir üst kavram olan örgüt boyutu, ekonomik ya da siyasi bir yarar elde etmeye göre çeşitli kısımlara ayrılabilir. Bu durum, gerek ceza hukuku literatüründe gerekse mevzuatında, işlenmesi amaçlanan siyasi veya ekonomik nitelikteki suçlara göre herhangi bir ayırım yapılmadan ele alınmaktadır. Buna göre “Suç Örgütü” ü; belirli bir zaman aralığında, kanunlar tarafından cezalandırılabilen suçları işlemek ve yasal ya da yasadışı kazanç elde etmek amacıyla ikiden fazla kişinin planlanmış bir birliktelik içine girmesidir⁴. Eğer Örgüt; siyasi bir hedefe yönelik olarak suç işlemek amacıyla oluşturulmuş ise, “Terör Örgütü”, bu örgüt çerçevesinde işlenen suçlar, “Terör Suçu” adını almaktadır. Eğer örgüt; hususi olarak haksız kazanç elde etmek amacıyla oluşturulmuş ise buna, “Organize Suç Örgütü” ve bu örgüt çerçevesinde işlenen suçlara da “Organize Suç” denir. Yine eğer bir örgüt siyasi bir amaç güdüp de, bu siyasi amacını uluslararası arenada sergiliyorsa buna, “Sınıraşan (Uluslararası) Terör Örgütü”; buna karşılık çıkar elde etmek amacıyla oluşturulmuş ise buna da, “Sınıraşan (Uluslararası) Organize Suç Örgütü” denir⁵.

Görüldüğü gibi örgütlü suç kavramı birçok alt unsuru bünyesinde barındıran geniş bir kavramdır. Bu alt unsurların her biri farklı özelliklere ve temelinde yatan farklı saiklere sahip olsa da; ortak bir eylem ya da amaç gerçekleştirmek için bir araya gelerek teşekkül oluşturmak hususu hepsinde ortaktır.

¹ Erkan Canak, **Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma ve Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçları**, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2005, s. 1.

² Vesile Sonay Evik, **Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu**, Beta Yayıncılık, İstanbul 2004, s. 5–6.

³ Ümit Ceylan, **Organize Suçluluk ve Çıkar Amaçlı Örgüt Suçu**, Turhan Kitabevi, Ankara 2003, s. 7.

⁴ **Council Framework Decision 2008/841/JHA of 24 October 2008 on the Fight Against Organised Crime**, Official Journal of the European Union (www.westlaw.com adresinden 01.08.2011 tarihi itibarıyla ulaşılmıştır.)

⁵ Mehmet Meşe, **Örgütlü Suçluluk ve Cürüm İşlemek İçin Teşekkül Kurma Suçu**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2004, s. 3–4.

1. 2. Örgütlü Suçluluğun Tarihçesi

1. 2. 1. Modern Anlamda Kanunlaştırma Süreci Öncesi

Tarihin hemen her döneminde örgütlü suçlara rastlamak mümkündür. Örneğin tarihin tespit edilebilen en eski kanunlarından olan Hammurabi kanununda örgütlü bir suç türü olan eşkıyalık suçu ile ilgili hüküm mevcuttur⁶. Ayrıca milattan önce 700 yıllarında deniz ticaret yollarının ve deniz aşırı ticaretin keşfi ile başlayan korsanlık, bir örgütlü suç tipi olarak kabul edilmiştir. Aynı tarihsel süreçte Elen coğrafyasında yaşanan ve birbirini izleyen yüzlerce siyasal darbe ya da darbe girişimi örgütlü hareketler olarak kabul edilebilir⁷.

M.Ö. 73–66 yıllarında Filistin’de Roma İmparatorluğunun yönetimine karşı çıkan ve alt sınıfların oluşturduğu dinsel bir topluluk olan Sicaari’lerin eylemleri de örgütlü suçluluğa bir örnektir⁸. Daha Roma Hukukunda, Cumhuriyetin sonlarından itibaren Societas Delinquentium (Suç Örgütleri), toplum düzenini bozucu bir kavram olarak kabul edilmişti. Digesta’da Illicitum Collegium (Yasadışı Birleşmeler) cezalandırılmaktaydı ve ortaçağda Conventicola adı verilen çetelerin sayısı oldukça fazlaydı⁹.

1. 2. 2. Modern Anlamda Kanunlaştırma Süreci ve Sonrası

Modern anlamda kanunlaştırma süreci başladıktan sonra; ülkeler kanunlarında örgütlü suçluluğu da cezalandırma yoluna gitmişlerdir. Bu cezalandırma o ülke bakımından dönemin ihtiyaçlarına göre belirlenmiş ve ilerleyen süreçte de bu ihtiyaçlar doğrultusunda değişikliğe uğramıştır.

Suç işlemek için örgüt kurma suçunun ilk örneğini 1810 Fransız Ceza Kanunu’nda görmekteyiz. Fransız Devriminin ardından, siyasal karmaşa nedeniyle toplumsal disiplinin yitirilmesi, özellikle hırsızlık, yaralama, adam öldürme suçlarını işleyen çetelerin artması, suç işlemek için birleşmeyi suç sayan tiplerin tanımlanmasına yol açmıştır. 1810 Ceza Kanunu’nun 213 ve 214. maddeleri; mala karşı suç işlemek için bir araya gelip silahlı çete

⁶ Mustafa Avcı, “Örgütlü Suç Kavramı”, Kamu Hukuku Arşivi, İlhan Akın’a Armağan Sayısı, C. IV, S. 1–128, Y. 6, AKADER Yayınları, Diyarbakır 2003, s. 2.

⁷ Atilla Çoşkun, **Örgütlü Suçlar ve Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu**, Legal Yayıncılık, İstanbul 2002, s. 16.

⁸ Evik, **Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu**, s. 6.

⁹ Ümit Kocasakal, “**Organize Suçluluğun Tanımı, Özellikleri ve Kapsamı**”, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Kemal Oğuzman’a Armağan Sayısı, C. 1, S. 1, İstanbul 2002, s. 130.

oluşturulmasını suç olarak düzenlemiştir¹⁰. İtalyan Birliği öncesi krallıkların ceza kanunları da 1810 Fransız Ceza Kanunu'nun sistemini benimsemiştir. Genellikle mala, kişiye, topluma karşı suçların işlenmesi amacıyla örgütlenmeler suç sayılmıştır¹¹.

Ülkemizde örgütlü suçluluk bakımından ilk düzenleme 1274 tarihli Ceza Kanunname-i Hümayunu'nun 58. maddesi ile yapılmıştır¹². Bu kanunname ve bu madde metni, bugünkü hukuk anlayışına göre kaleme alınmış olan 1810 Fransız Ceza Kanunu'nun tercümesi şeklinde düzenlenmiştir¹³.

Mafya tipi örgütlü suçluluk ise diğerlerine nazaran özel bir gelişim göstermiştir. Mafya tipi örgütlü suçluluk türü 1800'lü yıllarda, İtalya'da, feodalizmin çöküşü ile büyük toprak sahiplerinin terk etmek zorunda olduğu arazilerin Gabelotti denilen gruplar tarafından kiralanması ve bu grupların köylüler üzerindeki baskısı sonucu ortaya çıkmıştır. Gabelotti denilen bu grupların ayrıcalıklarını korumak için korkutma ve yıldırma yoluna başvurmaları neticesinde mafyanın ilk şekillerinin ortaya çıktığı kabul edilmektedir¹⁴. Mafyanın Sicilya'da ortaya çıkıp günümüze değin çeşitli değişimler ve dönüşümler geçirdiği, terim olarak ise, 1860 yılında İtalyan Birliğinin kurulmasından sonra, resmi kayıtlara ilk kez 1865 yılında geçtiği belirtilmektedir¹⁵.

Mafya 1870 yılında bölgesel seçimleri kazanmış ve 1924 yılına kadar siyasal gücünü sürdürmüştür. Bu tarihten sonra mafya düzenine karşı yasal düzenlemeler yapılmasına rağmen faşist yönetim döneminde de mafya varlığını ve etkisini sürdürmüş, hatta faşist yönetim ile işbirliği yapmış, tarım işçilerinin çıkarlarını korumayı üstlenmiş, tarım alanlarına egemen olarak tarım işçilerini örgütlemiş ve faşist yönetimin engellemeye yönelik baskısını kırarak binlerce kişinin ABD'ye iltica etmesini sağlamıştır. Mafya, faşist güçler ile faşizme direnen güçler arasındaki çatışmadan yararlanarak güçlenmiştir¹⁶. Savaştan sonra demokratik düzenin oluşturulması sürecinde de mafya etkin rol oynamıştır. Mafya sadece İtalya'da etkin olmamış, özellikle İtalyan göçmenlerin Amerika'ya ilticası sonucu bu ülkede de giderek güçlenmiştir.

¹⁰ Çetin Özek, “**Organize Suç**”, Prof. Dr. Nurullah Kunter'e Armağan, İstanbul 1998, s. 198.

¹¹ Özek, **Organize Suç**, s. 200.

¹² Özek, **Organize Suç**, s.204.

¹³ Ahmet Gökçen, **Tanzimat Dönemi Osmanlı Ceza Kanunları ve Bu Kanunlardaki Ceza Müeyyideleri**, İstanbul 1989, s. 26.

¹⁴ Evik, **Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu**, s. 27.

¹⁵ Adem Sözüer, “**Çıkar Amaçlı Suç Örgütü Kavramı ve Özel Yargılama Önlemlerinin Türkiye'deki Boyutları**”, Türkiye'de Organize Suçlarla Mücadelenin Avrupa Birliğine Uyum Süreci Çerçevesinde Değerlendirilmesi (Panel), İstanbul 05 Ekim 2001, s. 25.

¹⁶ Özek, **Organize Suç**, s. 232.

Bu mülteciler Sicilya ile ilişkilerini kesmemiş, ABD’de *Famiglie Di Cosa Nostra (Cosa Nostra Ailesi)* olarak örgütlenmiş ve hiyerarşik, disiplinli bir suç endüstrisi organize etmişlerdir. Haraç alarak, içki yasağını delerek, fuhuş ve kumar sektörünü denetleyerek, uyuşturucu trafiğini tekeline alarak, sendikaları ele geçirerek gangster düzeninde zenginleşen mafya Amerikan toplumsal düzeninde *La Mano Nera (Siyah El Örgütü)* olarak nitelendirilmiştir. Gangster düzeni ile sağlanan büyük, vergisiz ve kolay zenginleşmeden pay kapmak isteyen diğer ülke mültecileri ile bazı Amerikalılarda bu oluşuma katılarak mafyayı güçlendirmişlerdir¹⁷.

Geleneksel alt kültürünü koruyan, şiddet ve yolsuzluk yöntemlerini uygulayan mafya, giderek her fırsattan yararlanmış ve uluslararası çok yönlü suç örgütü haline dönüşmüştür. Örneğin II. Dünya Savaşı sırasında Sicilya çıkarmasında görev yapan Amerikan askerlerini kullanarak, bu askerleri uyuşturucu dağıtıcısı, sigara, gıda ve benzer gereksinimlerin karaborsacısı olarak örgütleyen mafya, askeri güçleri kullanan ilk suç örgütü olma özelliğini haizdir. Ayrıca mafya özellikle Filistin ve Lübnan gibi ülkelere ve bazı suç örgütlerine silah satarak ve uyuşturucu trafiğini dünya çapında düzenleyip, denetleyerek uluslararası sermayeye sahip olmuştur¹⁸.

Günümüzde ise teknolojinin önlenemez gelişimi ve globalleşme neticesinde sınırların kalkması sonucu, her geçen gün yeni bir suç tipi ortaya çıkmakta ve kanunlar bu suçları cezalandırma bakımında aciz kalmaktadır. Örgütlü suçluluk bakımından da bu değişim geçerlidir ve çözüm için temel ceza kanunlarında değişiklik yapılmakta ya da spesifik kanunların ihdası yoluna gidilmektedir. Ancak örgütlü suçluluk bakımından asıl olan belirli suçları işlemek için belirli sayıda kişilerin bir araya gelmesidir. Bu nedenle örgütlü suçluluğu meydana getiren unsurların sağlıklı bir şekilde araştırılıp, yorumlanması ve bunun üzerine değişikliklerin veya yeni kanunların ihdası gerekir.

1. 3. Uluslararası Hukuktaki Durum

Uluslararası hukukta örgütlü suçluluğa karşı alınan önlemler ülke bazında alınan spesifik önlemlerden farklıdır. Uluslararası hukukta genel olarak ülkelerin bir araya gelerek örgütlü suçluluğa karşı alınacak önlemlerin ana hatlarını belirlemek için ortak bir sözleşme düzenlemeleri söz konusudur. Bu sözleşmeler bakımından da en önemli unsur örgütlü

¹⁷ Özek, **Organize Suç**, s. 233–234.

¹⁸ Özek, **Organize Suç**, s. 235.

suçluluğun tanımlanmasıdır. Bu sayede imza koyan ülkeler hangi tür yapılanmaların suç örgütü olduğunu belirleyebilecek ve böylece bu minvalde ulusal bazda önlemlerini alabilecektir.

21–23 Kasım 1994 tarihleri arasında İtalya'nın Napoli şehrinde yapılan Uluslararası Organize Suçluluk Hakkında Birleşmiş Milletler Konferansında uluslararası düzeyde geçerli olan bir örgütlü suçluluk tanımı yapılmıştır. Buna göre;

1- Suç faaliyetlerini gerçekleştirmek için grup olarak bir organizasyonun varlığı (Sürekli olarak suç işlemek için birden fazla kişinin birleşmesi söz konusudur. Genellikle de bir şirket görüntüsü altında yasadışı mal ve hizmetler sağlanmaktadır; hırsızlık, yağma ve dolandırıcılıktan elde edilen yasal malların da kullanıldığı olur. Ancak örgütlü suçluluk her zaman bir yasal piyasa sektörünün yasaklanmış alanlara kayması ve genişlemesini temsil eder. Suç şirketi denen yasak faaliyetlerin amacı da pazar payını genişletmek ve kazancı arttırmaktır) ;

2- Hiyerarşik yapı ve örgüt liderlerinin grubu kontrol altında tutması için kişisel ilişkiler (Cosa Nostra ve Yakuza'da olduğu gibi katı bir hiyerarşik yapı olabilir ya da Camorra gibi esnek bir yapı da sergileyebilir ya da Çin Üçlüsü Triads gibi her ikisini de için de barındırabilir) ;

3- Haksız çıkar elde etmek veya bölgeleri (yerleri) ve piyasaları kontrol altında tutmak, içte ve dışta karşıtlıklara karşı koymak ve korunmak için cebir, şiddet, korkutma veya yolsuzluğun kullanılması (kullanılan şiddetin derecesi örgütün yapısına, örgüt liderlerinin özelliğine, yasadışı faaliyetleri gerçekleştirme imkânına, devletin örgüte karşı koyma biçimine, içinde bulunulan toplumun kültürüne göre değişmektedir. Günümüzde şiddetten çok yolsuzluğa başvurulmaktadır. Kurumların bütünlüğü ve toplum güvenliği açısından daha büyük tehlike arz eden yolsuzluk sayesinde cezalandırılmaktan kurtuldukları gibi hükümet politikalarının da kendi ekonomik çıkarlarına uygun şekilde işlemesi sağlanmaktadır);

4- Gerek suç faaliyetlerine devam etmek, gerekse ekonominin yasal kesimine sızmak için yasadışı gelirlerin aklanması;

5- Faaliyet alanını ulusal sınırları da aşan yeni alanlara genişletmek imkanı;

6- Uluslararası örgütlü suçluluğa ait diğer gruplarla iş birliği¹⁹.

12–15 Aralık 2000 tarihleri arasında İtalya'nın Palermo şehrinde yapılan toplantıda kabul edilen ve ülkemizin de imzalamış olduğu “Sınır aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi ve Ekleri”²⁰ nin 2a maddesinde; “ Örgütlü suç grubu doğrudan ya da dolaylı olarak mali veya diğer bir maddi çıkar elde etmek amacıyla belli bir süreden beri var olan ve bu Sözleşmede belirtilen bir veya daha fazla ağır suç veya yasadışı eylemi gerçekleştirmek amacıyla birlikte hareket eden üç veya daha fazla kişiden oluşan yapılanmış bir grup anlamına gelir” şeklinde tanım yapılmıştır. 2b maddesinde “ağır suç” ifadesinin maksimum 4 yıldan aşağı olmayan hürriyeti bağlayıcı ceza veya bu cezadan daha ağır cezayı gerektiren eylem anlamında olduğu belirtilmiştir. 2c maddesinde de ”yapılanmış grup” ifadesinin belirli bir suçu derhal işlemek için tesadüfî olarak oluşturulmamış ve üyelerin rollerinin şeklen belirlenmesi şartı olmayan, üyeliğinin devamlılığı veya gelişmiş bir yapısı olması gerekmeyen bir grup anlamında olduğu belirtilmiştir²¹.

1. 4. Türk Hukukundaki Durum

Türkiye’de örgütlü suçluluk denilince akla daha çok mafya tipi örgütlenmeler gelmektedir. Ancak örgütlü suçluluk mafya tipi örgütlenmeyi de içine alan çok daha geniş bir kavramdır. Mesela siyasal amaçlı suç örgütlenmesi olan terör örgütleri de ülkemiz açısından bir vakıadır. Ülkemizde bugüne kadar örgütlü suçlulukla ilgili bir tanım yapılmamış, daha çok örgütlü suçluluğun türleri açısından tanımlama yoluna gidilmiştir. Biz de örgütlü suçluluğun türleri açısından Türkiye’deki durumu inceleyeceğiz.

Şu an yürürlükte bulunmayan “Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri ile Mücadele Kanunu ” çıkar amaçlı örgüt başlıklı 1. maddesinde ; *“doğrudan veya dolaylı bir biçimde bir kurumun, kuruluşun veya teşebbüsün denetimini ele geçirmek, ekonomik etkinliklerin, imtiyazların veya kamu hizmetlerinin veya ihalelerin veya ruhsatların denetimini elde etmek veya kendisine veya başkalarına haksız menfaat veya seçimlerde oy sağlamak, seçimleri engellemek maksadıyla zor veya tehdit uygulamak veya kişileri kendisine tabii kılmaya zorlamak veya mensupları arasında her ne suretle olursa olsun açık veya gizli işbirliği yapmak suretleriyle*

¹⁹ Evik, **Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu**, s. 15–16.

²⁰ 04.02.2003 tarihli Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

²¹ Evik, **Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu**, s. 16–17.

yıldırma veya korkutma veya sindirme gücünü kullanmak için oluşturulmuş örgütler” den söz edilmektedir.

Kanun bazında çıkar amaçlı suç örgütleri bakımından yapılan tanım bu olsa da, doktrinde çeşitli tanımlar yapılmıştır. Bu tanımlar daha çok suç örgütlerinin sahip olması gereken kriterler yönünden yapılmıştır.

Özek’e göre organize bir suç örgütünden bahsedebilmek için; sürekli çok failli bir örgütlenme, disiplinli hiyerarşik yapı, dayanışma ile birbirine bağlı üyeler, işbölümü, iç yaptırım sistemi, belirli bir programın varlığı, cebir, şiddet, aldatma, hile, yağma gibi hukuka aykırı eylemlerin kullanılması, parasal kaynak sağlamak için uyuşturucu madde trafiği, kaçakçılık, sahtecilik, haraç almak gibi unsurların bir arada bulunması gerekir. Ayrıca belirli bir suçun cezalandırılan hazırlık hareketi niteliğindeki örgütlenmeler organize suç sayılmaz²².

Erdem’e göre ise; suçun özenle planlanması, hazırlanması ve işlenmesi, bölgeler üstü ve uluslararası bağlantılar ve ilişkilerin bulunması, piyasanın gereklerine uyum sağlanması, hiyerarşik grup yapısının bulunması, birden çok kişi arasında bağımlılık ve otorite ilişkisi olması, kara paranın aklanmasına yönelik faaliyetlerin bulunması, konspiratif davranış ve taktiklerin (karşı gözlem, dışa karşı korunma, uydurma isimler, kod isim kullanma, mühür ve damgaların hukuka aykırı olarak kullanılması, teknik ve bilimsel araç ve bulgulardan yararlanma) kullanılması, grup üyeleri arasında dayanışmanın varlığı, şüpheli kişilerin ceza kovuşturma organlarının müdahalelerine karşı korunması (görünüşe göre fazla zengin olmayan sanıkları en seçkin avukatların yardımından yararlandırma, tutuklama durumunun kaldırılması için yüksek miktarda teminat yatırılması, tutuklama ve cezanın infazından sonra yeniden örgüte kabul, tutuklu ve hükümlünün ve onun yakınlarının cezaevinde iken ihtiyaçlarının karşılanması), tanık bulmakta güçlük ve muhatapların içinde bulunduğu korku nedeniyle tipik bir biçimde ceza kovuşturma organlarına bilgi vermekten kaçınmaları, kamu görevlilerinin yolsuzluk yapar duruma düşürülmesi, tekel oluşturma, ne pahasına olursa olsun kazanç sağlama amacının varlığı, esnek suç teknolojisi ve suç tedbirlerinin seçiminde çok yönlülük unsurlarının varlığı gerekir²³.

²² Özek, **Organize Suç**, s. 197–198.

²³ Mustafa Ruhan Erdem, **Ceza Muhakemesinde Organize Suçlulukla Mücadelede Gizli Soruşturma Tedbirleri**, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2001, s. 37–38.

Sözür'e göre örgütlü suçluluğu belirleyen karakteristik unsurlar; kanunen yasaklanmış olan ve toplumun bazı kesimlerince talep edilen yasaklanmış mal ve hizmet ihtiyaçlarının karşılanması, illegal kazanç elde etme amacı güden organizasyonun devamlı bir biçimde ve hukuka aykırı bu amacın gerçekleştirilmesini bir hayat tarzı haline getirerek katı veya gevşek bir hiyerarşik yapı içinde sürekli olarak suç işlemesi, organizasyon tarafından kısa zamanda ve hızlı bir biçimde kazanç sağlayabilecek maliyeti düşük yakalanma riski az olabilecek suç alanlarının tercih edilmesi, illegal ve legal faaliyetlerin sıkı bir biçimde bağlantılandırılması bu bağlamda kara para aklama sonucu yasal yatırımlara yönelmesi, doğrudan ya da dolaylı olarak cebir ve şiddet kullanılması, kamu makamları ile toplumda önemli konumda bulunan kişilere nüfuz edilerek etkili bir suç kovuşturmasına karşı koruma sağlanması ve toplumda organize suçlulukla mücadele edecek kişi ya da kuruluşların nötralize edilmesi, diğer organize suç grupları ile ulusal ve uluslararası planda işbirliği yaparak dayanışma ve karşılıklı bağımlılık içinde ortak bir çıkar topluluğunun oluşturulmasıdır²⁴.

Yücel ise bu kriterleri zorunlu ve ihtiyari olmak üzere ikiye ayırmıştır. Buna göre zorunlu kriterler; üç veya daha fazla kişinin işbirliği, uzunca veya gayri muayyen bir süre, üyelerin ciddi suçları işlemekten hükümlü veya zanlı olması, kazanç ve/veya güç elde etme amacının bulunmasıdır. İhtiyari kriterler ise; her katılanın belli bir görev veya rolünün olması, dâhili disiplin ve kontrolün bulunması, tehditkâr şiddet veya diğer vasıtalarla başvurulması, siyaset, medya, kamu yönetimi, kolluk, adalet veya ekonomi üzerinde yolsuzluk veya diğer vasıtalarla etki icrasının varlığı, ticari veya işletme benzeri örgütlerin kullanılması, kara para aklanması ile iştil edilmesi ve uluslararası düzeyde çalışılmasıdır²⁵.

Kocasakal'a göre ise; ikiden fazla kimsenin varlığı, ağır bir takım suçların işlenmesi amacı, bu suçların işlenmesi ile haksız ve yasadışı gelir elde edilmesinin amaçlanması, örgütün belli bir hiyerarşi veya işbölümü içinde faaliyet göstermesi, birleşmenin belirli bir devamlılık göstermesi ile şiddet ve yıldırmanın araç olarak kullanılması gerekmektedir²⁶.

²⁴ Adem Sözür, **Organize Suçluluk Kavramı ve Batı Ülkelerinde Bu Suçlulukla İlgili Mücadeleler**, Marmara Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, İstanbul 1996, s. 258 vd.

²⁵ Mustafa Tören Yücel, **“Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu Üzerine”**, Çete, Örgüt, Gizli İttifak ve Toplu Suç Kavramları; Mukayeseli Hukukta Mevcut Özel Hükümler ve Türk Hukuku (Panel), Ankara Barosu Hukuk Kurultayı 2000, Ankara 14 Ocak 2000, s. 174–175.

²⁶ Kocasakal'a göre bazen organize suç örgütleri, cebir, şiddet ve yıldırma kullanmaya gerek görmeden kurduğu ilişkiler ve rüşvet ağı ile de haksız çıkar sağlayabilirler. Ayrıca bu suç örgütleri her zaman ağır suçlar işlememekte bazen dilencilik gibi çok basit suçları da organize ederek haksız çıkar sağlamaktadırlar. Nihayet özel kast olarak liste halinde örgütün amaçlarının sıralanması yerine haksız kazanç denmelidir. Kocasakal, **Organize Suçluluğun Tanımı, Özellikleri ve Kapsamı** s. 142–143.

Türkiye’de 1995 yılına kadar örgütlü suçlarla mücadele bakımından hukuk alanında fazla bir şey yapılmamıştır. Ancak terörizm suçlarını ayrıca ele alan, terörizm ile ne suretle mücadele edileceğini gösteren ayrı bir kanun meydana getirilmiştir; yani örgütlü suçların terörle ilişkili olan kısmını bir kanun düzenlemiştir. Ancak çıkar amaçlı suç örgütleri açıkta kalmıştır. 1995 yılında bu ihtiyaç hissedilmiş ve Başbakanlıkta bir komisyon teşkil edilmiştir²⁷. Bu komisyonda Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri ile Mücadele Kanunu Tasarısı ortaya çıkmış, bu tasarı TBMM Adalet Komisyonuna sevk edilmiş ve komisyondan Genel Kurula sunulan bu tasarı 29.07.1999 tarihinde TBMM Genel Kurulunda kabul edilmiştir. Daha sonra 01.08.1999 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Türkiye’de terörle mücadele alanında yapılan hukuksal çalışmalar sonucu ortaya münferit bir terörle mücadele yasası çıkmıştır. 3713 sayılı Terörle Mücadele Yasasının 1. maddesi terörü tanımlamaktadır. Bu tanım siyasal bir nitelik taşımaktadır. Bunun nedeni Türkiye’deki terörün siyasal bir nitelik taşımasıdır²⁸. Yasanın 2. maddesinde kimlerin terör suçlusu sayılacağı belirlenmiş, 3. ve 4. maddelerinde de terör suçları tek tek gösterilmiştir. 7. ve 8. maddeler ise terör örgütü lehine propagandayı cezalandırmaktadır.

2005 yılında 5237 sayılı TCK ve 5271 sayılı CMK’nın yürürlüğe girmesi, Türkiye açısından örgütlü suçlulukla mücadele de yeni bir dönem başlatmıştır. 5237 sayılı TCK m.220 suç işlemek amacı ile örgüt kurma bakımından köklü değişikliklere gitmiş, m. 314’te silahlı örgüt suçu düzenlenmiş ve 5271 sayılı CMK m. 250’de 4422 sayılı kanunun düzenleme alanı olan çıkar amaçlı suç örgütleri ile terör örgütleri ve bunların yargılama usulleri düzenlenmiştir. Ancak özellikle CMK m. 250 üzerinde tartışmalar sürmekte ve daha çağdaş bir düzenleme beklentisi devam etmektedir. Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemelerinin varlığı, akıllara hala Devlet Güvenlik Mahkemelerinin isim değiştirerek devam ettiği kuşkusunu uyandırmaktadır. Bu sebeple özellikle, 5271 sayılı CMK’daki yargılamaya ilişkin bu kuşkuvarı giderecek bir düzenlemenin gerekliliği açıktır.

²⁷ Sulhi Dönmezer, **Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri ile Mücadele Kanunu (Seminer)**, Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı, Ankara 23.09.1999, s. 12.

²⁸ Turgut Kazan, **“Çete, Örgüt, Gizli İttifak ve Toplu Suç Kavramları, Mukayeseli Hukuk ve Türkiye’deki Durum”**, Çete, Örgüt, Gizli İttifak ve Toplu Suç Kavramları; Mukayeseli Hukukta Mevcut Özel Hükümler ve Türk Hukuku(Panel), Ankara Barosu Hukuk Kurultayı 2000, Ankara 14 Ocak 2000, s. 155.

1. 5. Örgütlü Suçluluğun Türleri

1. 5. 1. Terör Örgütü

1. 5. 1. 1. Tanımı

Terör suçunun ve teröristin ne olduğu konusunda müşterek bir tanım yoktur. Her ülke kendi ihtiyaç ve menfaatlerine göre tanım getirmekte ya da bazı suçları sayarak bunların terör suçu olduğunu belirtmektedir²⁹. Bu nedenle öncelikle terör eyleminin ne olduğunu tanımlamakta fayda vardır.

Bir ülkenin nüfusunu ya da uluslararası bir örgütü oluşturan kişilere gözdağı vermek ya da o ülkenin hükümetini aşırı derecede zorlamak veya o ülkenin siyasi temelini, ekonomisini, anayasasını, ekonomik ve sosyal altyapısını yok etmek ya da bozmak amacıyla gerçekleştirilen eylemlere terör eylemi denir³⁰. Terör hukuksal olmaktan çok siyasi bir kavramdır. Anayasal, siyasi ve toplumsal düzenin cebir-şiddete dayanan hukuka aykırı yöntemlerle değişimine yönelik eylemler terör eylemidir³¹.

1. 5. 1. 2. Ayırt Edici Ölçütler

Terör eyleminden bahsedebilmek için şu ayırıcı öğelerin bulunması zorunludur³²;

1 - Global veya sınırlı bir ideolojik amaca uygun siyasi iktidar düzenini oluşturmak için, mevcut siyasi iktidar düzenini yıkmaya yönelik eylem programının varlığı,

2 - Siyasi iktidar düzeninin değişim ve dönüşüm yöntemi olarak siyasi şiddet (terör) yönteminin belirlenmesi,

3 - Hiyerarşik yapıda, genelde silahlı örgütlerle eylem programı kapsamında değişik şiddet eylemlerini gerçekleştirmek,

²⁹ Metin Çetinbaş, **Terörle Mücadele Mevzuatı ve Örgütlü Suçlarla Mücadele**, Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer Armağanı, Cilt I, Ankara 2008, s. 609.

³⁰ **Opinion of the European Economic and Social Committee on Civil Society Participation in the Fight Against Organised Crime and Terrorism**, Official Journal of the European Union (www.westlaw.com) adresinden 01.08.2011 tarihi itibarıyla ulaşılmıştır.)

³¹ Özek, **Organize Suç**, s. 212.

³² Özek, **Organize Suç**, s. 215–216.

4 - Masum, amaçla ilgisiz bireyleri, yığınları da kapsayan yaygın şiddet uygulanması,

5 - Terör örgütünü olduğunca güçlü gösterip, toplumda azami tedirginlik yaratmak amacıyla şiddet eylemlerinin en zor olumsuz koşullarda uygulanması,

6 - Gizlilik,

7 - Disiplinli örgüt yapısında, karar, emir ve görevlerin yerine getirilmesi yükümlülüğü, yükümlülüklerle aykırı davranışların örgüt içi yaptırımlarla cezalandırılması,

Terör örgütlerinin örgütlü suçluluk içinde ayrı bir yeri vardır. Zira örgütlü suçlar içinde terör suçlarının ne olduğu konusunda bir uzlaşmaya varmak, çıkar amaçlı suç örgütleri üzerinde anlaşmaya varmaktan daha zordur³³. Terörün hem bireysel hem de örgütlü olarak gerçekleştirilmesi de uzlaşmaya varmayı zorlaştırmaktadır. Mesela Dönmezer'e göre³⁴; terörün iki amacı vardır. Birincisi yakın amaç yani şiddet, cebir, tehdit, korkutma, yıldırma yoluyla kamu düzenini esaslı şekilde ihlal etmek; ikincisi ise nihai amaç yani din ya da ideoloji esasına dayalı yeni bir devlet kurmak veya ülkenin bir parçasını kopararak orada ayrı bir devlet kurmaktır. Dönmezer nihai amaç için de örgütlü olmanın gerekmediğini savunmaktadır. Özek ise³⁵; terör eylemi bir terör örgütünün programı kapsamında işlense dahi sadece eylemi gerçekleştiren failin terörist olduğunu belirtmekte, bir örgüt üyesinin siyasal şiddet eylemi nedeniyle tüm örgüt üyelerinin terör eyleminden sorumlu tutulmasının ceza hukukunun şahsiliği kuralın aykırı olduğunu belirtmektedir. Yargıtay Ceza Genel Kurulu bir kararında bu görüşe farklı bir açıdan yaklaşmış ve terör örgütünün genel çağrısına uyarak, örgüt üyesi olmadığı halde örgüt adına eylemlerde bulunan kişinin işlediği suçlar yanında örgüt üyeliğinden de cezalandırılması gerektiğini belirtmiştir³⁶. Yargıtay burada terör

³³ Çetinbaş, **Terörle Mücadele Mevzuatı ve Örgütlü Suçlarla Mücadele**, s. 615.

³⁴ Sulhi Dönmezer, **Hukuk Devletinde Terör ve Örgütlü Suçla Mücadele (Panel)**, Beta Yayıncılık, İstanbul 1996, s. 44.

³⁵ Özek, **Organize Suç**, s. 218.

³⁶ **Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 04.03.2008 tarih 2008/282 E. 2008/42 K. sayılı kararı**; "...Ceza Genel Kurulunca çözümlenmesi gereken uyuşmazlık, PKK terör örgütünün genel eylem çağrısı ve yeni stratejisi doğrultusunda, 26.02.2006, 21.03.2006 ve 28.03.2006 tarihlerinde anılan örgütün yayın organları tarafından özel olarak gerçekleştirilen eylem çağrıları üzerine organize edilip gerçekleştirilen korsan gösterilere katılarak, örgüte ait amblem ve işaretlerle Abdullah Öcalan'ın posterlerini taşıyan göstericilerin önünde yer alan, polise saldırmaları için talimat veren ve bizzat polise saldıran, örgüte yapılan çağrıya uygun olarak güvenlik güçlerinin operasyonlarında öldürülen örgüt mensuplarının cenazelerini teslim alan grup içinde yer alıp, zafer işareti yapıp "Öcalan siyasi irademizdir" "Başkan siyasi irademizdir" "Gerilla vuruyor kürdistanı kuruyor" şeklinde sloganlar atan, ateş yakarak yolu trafiğe kapatan grubu yönlendiren sanığın eylemlerinin, oluşturduğu bağımsız suçlar dışında ayrıca örgüt adına işlenen suçlar kapsamında değerlendirilip, değerlendirilmeyeceğine ilişkindir.

1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı TCK'nin, 314. maddesinin 3. fıkrasında; "Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin diğer hükümler, bu suç açısından aynen uygulanır." hükmüne yer verilip,

örgütünün genel olarak yaptığı çağrılar ile örgüt üyesi olmadığı halde örgüt yararına eylemlerde bulunan kişilerin eylemleri arasında hiyerarşik bir bağ kurmaktadır. Bu durum da; suçun manevî unsuru açısından belirsizliğe yol açmaktadır. Nitekim failin kastındaki muğlâklık giderilmeden yani terör örgütü adına mı yoksa kendi şahsi iradesi ile mi ilgili suçları işlediği belirlenmeden, terör örgütünün genel çağrısı bulunması halinde örgüt üyesi olmayanların eylemlerinin örgüt adına işlendiğinin kabul edilmesi ceza muhakemesinin en temel ilkelerinden biri olan “şüpheden sanık yararlanır” ilkesine de aykırılık arz etmektedir. Kanımızca Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun bu kararı ceza ve ceza muhakemesi siyasetine uygun değildir.

1. 5. 1. 3. Çeşitli Ülkelerde Ortaya Çıkış Şekilleri

Terörizmin en çok etkilediği ülkelerden biri olan İngiltere’de münferit tek bir terör kanunu bulunmamaktadır. Ayrıca Ceza yasalarının içinde de terör ile ilgili bir düzenleme yoktur. Ancak İngiltere’de 2000’l yıllardan itibaren terörle ilgili düzenlemeler içeren birden fazla kanun yürürlüğe girmiştir. 2000 yılında *The Terrorism Act*, 2001 yılında *The Anti-Terrorism, Crime and Security Act*, 2005 yılında *Prevention of Terrorism Act*, 2006 yılında *The Terrorism Act*, 2008 yılında ise *The Counter Terrorism Act* yürürlüğe girmiştir. Bu kanunların hepsi yürürlükte olup, polis teşkilatına geniş yetkiler vermektedir. Terörist faaliyetler polis tarafından tespit edilmekte ve bunun üzerine soruşturma Kraliyet Savcılığı tarafından yürütülmektedir. Ayrıca bu kanunlar terörist faaliyetlere karıştığı şüphesi taşıyan kişilere koruma tedbirler uygulanmasını da öngörmektedir. Bu bağlamda terörist faaliyetlere karıştığından şüphe duyulan kişilerin telefonla iletişimi yasaklanabilir ya da internet ve maillerine erişme hakkı kısıtlanabilir³⁷.

örgüt kurma suçuna ilişkin 220. maddenin 6. fıkrasında ise “Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişinin, ayrıca örgüte üye olmak suçundan dolayı” cezalandırılacağı belirtilmiş, anılan normun konuluş amacı gerekçesinde; “Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi, ayrıca örgüte üye olmak suçundan dolayı cezalandırılır.” şeklinde açıklanmış, 765 sayılı TCK’nin sistematüğinden tamamen farklı bir anlayışla düzenlenen maddede, örgütün faaliyetleri doğrultusunda işlenen suçlardan da ayrıca sorumluluk esası kabul edilmiş, yardım etme fiilleri de örgüt üyeliği kapsamında değerlendirilerek, bağımsız bir biçimde örgüte yardım suçuna yer verilmemiş, gösterdiği vahamet dikkate alınarak örgüte silah sağlama şeklindeki yardım fiilleri 315. maddede bağımsız olarak, diğer yardım fiilleri ise örgütün niteliğine göre anılan yasanın 220 ve 314 maddeleri kapsamında yaptırıma bağlanmıştır.

İnceleme konusu somut olayda; örgütün genel çağrısı, örgüte ait yayın organlarının yayınları ve çağrıları ile somutlaştırılmış olup, bu çağrının belirli bir kişiye yapılmış olmasına gerek bulunmamaktadır. Örgütün bilgisi ve istemi doğrultusunda gerçekleştirilen bu eylemlerin, örgüt adına gerçekleştiği sabittir. Örgüt adına gerçekleştirilen bu eylemlere katılan sanığın eylemi diğer suçların yanında 5237 sayılı TCK’nin 314/3 ve 220/6 maddeleri yollamasıyla 314/2 maddesine de aykırılık oluşturduğundan, direnme kararının bozulmasına karar verilmiştir...”

³⁷ **Terrorism and the Law**, Makale (<http://www.direct.gov.uk/en/CrimeJusticeAndTheLaw/index.htm> adresinden 13.07.2011 tarihi itibarıyla ulaşılmıştır.)

Fransız Ceza Kanunu terörizm başlığını taşıyan bir bölümü içermektedir. Bölüm terör kavramına, terör eyleminin niteliğine ve örgütlenmeye ilişkin ayrıntılı kuralları içermektedir. Buna göre Fransız Ceza Kanununun 421-1, 421-2 maddeleri “kişisel veya toplu harekete bağlı olarak, kamu düzeninde ciddi anlamda bozmak amacıyla işlenmiş” olması koşuluyla, m. 421-1’de sıralanan eylemleri (hayata, fiziksel bütünlüğe karşı saldırı, kişiyi hürriyetinden yoksun bırakma, hukuka aykırı gözaltı, uçak ya da her türlü taşıma aracını kaçırma, hırsızlık, yağma, mala zarar verme, siber saldırı, silahlı organizasyonlar tarafından gerçekleştirilen eylemler, tehlikeli ya da patlayıcı aygıtların üretimi ya da saklanması, patlayıcı maddelerin üretimi, satışı, ihracı ya da ithali, kimyasal silahların geliştirilmesi, üretilmesi, saklanması) terör eylemi niteliğinde saymaktadır. Yasanın 421-2. maddesi de, aynı koşul kapsamında; atmosfere, yerüstüne, yeraltına, gıda maddelerine veya bileşenlerine, bölgesel sular dahil olmak üzere karasularına, insan ve hayvan sağlığına, doğal çevreye zararlı maddeler atılmasını, “terörist eylem” niteliğinde görmektedir. Yasanın 421-2-1. maddesi terör amacıyla örgütlenmiş olan topluluğa yardımı, 421-2-2. maddesi ise terör örgütlerine finansal olarak destek sağlamayı düzenlemektedir³⁸. Fransa’da fail veya failer kamu düzenini ağır bir zarara sokmak için maddede gösterilen fiillere girişmelidir ki; eylem bir terör eylemi sayılabilsin. Yani girişim; “icrasına başlanmış destekli, her türlü plan” olarak tanımlanıyor ve girişimin kabulü için, planın uygulamaya konulması gerekiyor³⁹.

Alman Ceza Yasası ise 129a maddesi⁴⁰ ile maddede belirtilen suçları işlemek amacıyla örgütlenmeyi terör örgütü saymaktadır. Yasa terör örgütünü, suç işlemek için örgütlenme suçunun özel şekli olarak görmektedir. Madde, suç işlemek için örgütlenme suçunu tanımlayan prg. 129’ın ekidir ve terör örgütü suçunun oluşmasını; cinayet, katliam, soykırım, insan özgürlüğüne karşı suçlar, 305a-306-306c-307-308-309-313-314-315-316b-316c bölümlerinde tanımlanan suçların işlenmesi amacının varlığı koşuluna bağlamıştır⁴¹. Alman Ceza Yasası prg. 127 maddesinde silahlı çete suç tipini ve ayrıca prg. 129a’da terör örgütünü tanımlayarak; devlete karşı suç ile terör örgütünü eş anlamda kavranmadığını göstermektedir⁴². Bu madde Alman Ceza Kanunu’nun 129. maddesinde düzenlenen suç tipine

³⁸ French Penal Code m. 421-1, 421-2 (<http://legislationline.org/documents/section/criminal-codes> adresinden 13.07.2011 tarihi itibarıyla ulaşılmıştır.)

³⁹ Kazan, **Çete, Örgüt, Gizli İttifak ve Toplu Suç Kavramları, Mukayeseli Hukuk ve Türkiye’deki Durum**, s. 152.

⁴⁰ Maddenin Türkçe metni için bkz. Kazan, **Çete, Örgüt, Gizli İttifak ve Toplu Suç Kavramları, Mukayeseli Hukuk ve Türkiye’deki Durum**, s. 151.

⁴¹ Strafgesetzbuch (Alman Ceza Kanunu) m. 129a (<http://iuscomp.org/gla/statutes/StGB.htm> adresinden 13.07.2011 tarihi itibarıyla ulaşılmıştır.)

⁴² Özek, **Organize Suç**, s. 226-227.

nazaran ağırlaştırılmış bir suç tipini içermekte olup, kişileri ve toplumu özellikle tehlikeli terör örgütlerinden korumayı amaçlamaktadır⁴³.

İspanyol Ceza Kanununun XXII. Bölümü “kamu düzenine karşı suç sayılan eylemleri” kapsamaktadır. Bu bölümün V. Başlığı (mad. 563–580) silahlara ilişkin hukuka aykırı işlemler ve terör suçlarını tanımlamıştır. Yasanın bu sistemi şiddet araçları ile siyasi suç arasındaki ilişkiyi belirlemektedir. Bu yasanın 571–580. maddeleri terör örgütünü ve terör eylemini tanımlamakta ve pişmanlık ile iştirak kurallarını belirlemektedir. 571. madde “silahlı çete” yi, “anayasal düzeni yıkmak” için oluşturulan örgüt ve gruplarını, terör örgütü olarak nitelendirmektedir. Bu örgüte katılanları da konumuna göre cezalandırmaktadır⁴⁴.

Terörizm ve terör örgütlerine karşı mücadele sadece ulusal değil, uluslararası alanda da yürütülmektedir. Özellikle 1. Dünya Savaşından sonra imparatorlukların yıkılıp, ulusal devletlerin kurulması ve bağımsız uluslararası örgütlerin teşekkülü ile birlikte terör örgütlerine karşı mücadeleler de başlamıştır. Mesela Romanya tarafından 1926 yılında Milletler Cemiyetine sunulan “Terörizmin Bastırılmasının Evrenselleştirilmesi için Uluslararası Sözleşme” terörizm olgusuna ilişkin ilk uluslararası araçtır. İlk sunulduğu zaman ilgi görmeyen sözleşme teklifi, 1934 yılında Yugoslav Kralı Alexandr ve Fransa Dışişleri Bakanı Barthou’nun Hırvat milliyetçiler tarafından gerçekleştirilen bir suikastta öldürülmelerinden sonra Milletler Cemiyeti tarafından alınan bir karara zemin oluşturmuştur. Milletler Cemiyeti tarafından alınan karar ile oluşturulan Komite bir sözleşme taslağı oluşturmuş ve Kasım 1937’de Cenevre’de toplanan hükümetler arası konferansa sunulmuş ve konferans 16 Kasım 1937’de “Terörizmin Önlenmesi ve Bastırılmasına İlişkin Cenevre Sözleşmesi”ni kabul etmiştir⁴⁵. Ancak bu sözleşme yürürlüğe girmemiştir.

1977 yılında Avrupa Konseyi bünyesinde hazırlanan ve Türkiye tarafından da imzalanan “Terörizmin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi” yürürlüğe girmiştir. Bu sözleşme 15 Mayıs 2003 tarihinde Ek Protokol ile değiştirilmiştir. 2005 yılında ise Varşova’da “Terörün Önlenmesi Avrupa Sözleşmesi” imzalanmıştır.

⁴³ Yener Ünver, “Federal Almanya’da Terör ve Organize Suçluluk ile İlgili Düzenlemeler”, Prof. Dr. Nurullah Kunter’e Armağan, İstanbul 1998, s. 392.

⁴⁴ Özek, **Organize Suç**, s. 227.

⁴⁵ A. Caner Yenidünya, Olgun Değirmenci, “**Mukayeseli Hukuk ve Türk Hukukunda Terörün Finansmanı Suçu**”, , Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer Armağanı, Cilt II, Ankara 2008, s. 1265–1266.

09.12.1999 tarihli “Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme” ile taraf devletlere terörizmin finansmanının önlenmesi, terörizme mali destek sağlanmasının suç haline getirilmesi, bu suçun ağır cezalara tabi tutulması için gerekli önlemlerin alınması, ülkeler arasında işbirliğinin sağlanması ve ayrıca taraf devletlere kendi toprakları dışında da terörizmin finansmanı suçunun işlenmesine yönelik olarak yapılan hazırlıkları önlemek için işbirliği yapma yükümlülüğü getirilmiştir⁴⁶.

1. 6. Mafya Tipi Örgüt

1. 6. 1. Tanımı

Mafya teriminin kökeni ve anlamı konusunda birçok tez ileri sürülmüştür. Arapçadan veya Fransızcadan geldiği yönünde değişik görüşler vardır. Bu bağlamda Mafyanın çeşitli tanımları vardır. Bir görüşe göre mafya Arapçada koruma, dokunulmazlık, bağıklık anlamına gelen “maha^fat^” kelimesinden türemiştir. Bazıları ise mafya'nın Arapça “mu afah” yani sağlık vücut bütünlüğü güç kuvvet cesaret anlamına gelen “mu” ekinden ve korumak, himaye etmek, direnmek anlamına gelen “afa” fiilinden dolayısıyla bunların birleşmesi sonucu “güçlü olan kişiye karşı korumasız olanı koruyan insan” anlamına geldiğini ileri sürmektedirler⁴⁷.

Mafya, Sicilya bölgesinde toplumsal yapıyı oluşturan, özellikle kırsal alanda bireysel davranışları belirleyen, kendi kendine yeterli kültür olarak kabul edilmektedir. Feodal kan bağlarının çözülmediği aile düzeninde, onur, koşulsuz itaat, sadakat, grup dayanışması, gizlilik mafya alt kültürlerinin vazgeçilmez unsurlarıdır. Değinilen kavramlara aykırı davranışların yarattığı uyuşmazlıkların şiddet kullanarak çözümü de mafya kültürünün zorunlu yöntemidir. Bu nedenle mafya değinilen kavramlara dayanan ve şiddet yöntemlerini uygulayan suç örgütüdür⁴⁸.

⁴⁶ Durmuş Tezcan, “Terör ve Örgütlü Suç Davalarında Uluslararası Ceza Hukuk Alanında Yaşanan Sorunlar”, Prof. Dr. Çetin Özek Armağanı, İstanbul 2004, s. 852.

⁴⁷ Evik, **Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu**, s. 25.

⁴⁸ Özek, **Organize Suç**, s. 231–232.

1. 6. 2. Ayırt Edici Ölçütler

1. 6. 2. 1. Suç İşlemek ve Haksız Çıkar Elde Etmek Amacıyla İradelerin Birleşmiş Olması

Mafya tipi örgütlenme suç tipinin oluşabilmesi için bulunması gereken ölçütler, hem organizasyon açısından hem de suç örgütüne üye olanların hareket tarzı açısından, alelade suç işlemek için örgütlenme suçuna nazaran çok daha ağırdır⁴⁹. Mensuplarının haksız çıkar elde etmek amacıyla ve cürüm işlemek için anlaşmış, bu doğrultuda iradelerinin birleşmiş bulunması ve örgütün korkutma, yıldırma ve sindirme gücüne sahip olması gerekir. İşlenen suçlar da genellikle şiddete dayalı suçlardır ancak örgüt kapsamında diğer suçlar da işlenebilir⁵⁰. Mafya tipi örgütlerin “siyaset-bürokrasi-mafya” işbirliği vasıtasıyla yıldırma gücünü uygulama ve haksız zenginleşme özellikleri bulunmaktadır. Bu örgütler, siyasileri, bürokratları, ve sermaye sahiplerini kullanmakta, bu sayede ekonomik ve siyasal sistemi kontrolü altına almaya çalışmaktadır⁵¹.

Mafya tipi örgütün temel özellikleri, diğer bir örgütlü suçluluk çeşidi olan organize suç örgütüne benzemektedir. Bu bağlamda mafya tipi örgütün oluşumu için; disiplinli örgütlenme ve hiyerarşik bir yapı içinde fonksiyonel bir işbölümü bulunmalı, bu hiyerarşik yapı içinde itaat ve sır tutma gibi davranış kuralları yürürlükte olmalı, şiddet araç olarak kullanılmalı, eylemler üçüncü kişilere zarar vermeli, örgüt amacına ulaşabilmek için başka suçlar da işlemeli, örgütün kazancı suç işleyerek sağlanmalı (bu siyasal ya da ekonomik bir kazanç olabilir. Örneğin arsa spekülasyonu, gecekondu ticareti, kültür varlıklarının yağmalanması, kan, insan ve organ ticareti, silah ve uyuşturucu madde kaçakçılığı, haraç alma, fuhuş için aracılık, cürüm ürünlerini satın alma veya saklama, adam kaldırma, kalpazanlık, tefecilik gibi), bu suçların belirsiz sayıda mağdurları bulunmalıdır ya da ortak bir çıkar ihlal edilmeli, örgütün suç faaliyeti devamlılık göstermeli ve uzun bir zamanı kapsayan örgüt programı bulunmalı, nüfuz kazanma çabaları sonucu yasama, yürütme ve yargı güçleri yolsuzluk yapar duruma getirilmeli ve iş yaşamı kontrol altına alınarak ücretler düşürülmeli,

⁴⁹ Carlo Taormina, İstanbul 1. DGM 2000/18 esas sayılı dosyasına sunulan mütalaa (<http://www.bav-savunma.org/tr/belgeler/yeniler> adresinden 22.03.2011 tarihi itibarıyla ulaşılmıştır.)

⁵⁰ Çoşkun, **Örgütlü Suçlar ve Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu**, s. 23–24.

⁵¹ R. Barış Erman, “Almanya ve Avusturya’da Organize Suçlulukla Mücadele Kapsamında Kabul Edilen Malvarlığıyla İlgili Cezai Yaptırımlar”, Prof. Dr. Sahir Erman’a Armağan, İstanbul 1999, s. 264.

böylece büyük yatırımlar yapılmaksızın yüksek kazançlar elde edilmeli ayrıca paravan firmalarla kara para aklanmalıdır⁵².

1. 6. 2. 2. Onur ve Suskunluk Yasalarına Sıkı Bir Şekilde Bağlılık

Mafya tipi örgütün temel özellikleri bakımından organize suç örgütüne benzediğini yukarıda belirtmiştik. İşte mafya tipi örgütü diğer örgütlü suç tiplerinden ayıran üç özellik bulunmaktadır. Birincisi, mafyanın devlet ve kanunlarına karşı belirli bir ortak tutumu bulunmaktadır. Uyuşmazlıklarında devlet ve kanunlarına başvurmamakta, kendi yasalarını uygulamaktadır. İkincisi, kanunsuz toplumlarda olduğu gibi mafya belirli güç odakları çevresinde yoğunlaşmaktadır. Yani egemenliğin, arabuluculuk ve koruyuculuk özelliğini halka kabul ettirmiş olan büyük bir patronun bulunmasıdır. Üçüncü özellik ise toplum yaşamını çete veya ailelerden oluşan bir sır sistemi ile kontrol altında tutmasıdır⁵³.

Sayılan bu üç özellikten en önemlileri; onur ve susma yasasıdır. Onur Kodeksi her saldırı ve tahkire karşı polis ve adliyenin yardımı olmaksızın savunma yükümünü getirmektedir. 19. yüzyılın sonundan itibaren Sicilya ve Calabria mafya üyeleri onurlu bir var oluşun ideal tipleri olduklarını iddia etmişlerdir. İşte bu nedenle kendilerini “onurlu adamlar” örgütlerini ise “onurlu topluluklar” olarak adlandırmaktadırlar. Bugün halen kullanılan ve eski Yunancadan gelen Ndrangheta sözcüğünün anlamı da “onurlu adamlar topluluğu”dur. Mafya ideolojisinin ikinci ayağı olan susma yasası (Omerta) ise genel anlamı itibari ile bizzat bir suçun mağduru olunması durumunda dahi, devlet otoriteleriyle işbirliğini yasaklamaktadır. Tarihsel olarak her iki temel değer de, mafyanın arzuladığı yerel halk nezdinde kabul ve meşruiyet bulmayı destekleyen unsurlar olmuştur. Bu nedenle bugün de susma yasası, kanunlara karşı varlığını devam ettirmek isteyen her kriminal grup için mutlak zorunluluk taşıyan bir koşul olarak görülmektedir⁵⁴. Onur ve susma yasaları, örgüte katılım kriterleri ve prosedürü ile birlikte yazılı olmayan bir normatif sistem oluşturmakta, bu sistem ise devlet yasalarına karşı alternatif bir düzen olarak görülmektedir⁵⁵.

⁵² Füsun Sokullu-Akıncı, “Organize Suçların Kriminolojik Yapısı ve Türkiye’de ki Boyutları”, Türkiye’de Organize Suçlarla Mücadelenin Avrupa Birliğine Uyum Süreci Çerçevesinde Değerlendirilmesi (Panel), İstanbul 05 Ekim 2001, s. 13 vd.

⁵³ Evik, *Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu*, s. 32–33.

⁵⁴ Sözüer, *Çıkar Amaçlı Suç Örgütü Kavramı ve Özel Yargılama Önlemlerinin Türkiye’deki Boyutları*, s. 28.

⁵⁵ Canak, *Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma ve Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçları*, s. 22.

1. 6. 2. 3. Hiyerarşik Bir Yapının Bulunması

Mafya tipi örgütlenme organizasyonu açısından, her birine veya üye grubuna hem örgüt faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi tarzına ilişkin kararların oluşumuna yönelik olarak hem de suç işleme maksadı taşıyan birliğin amacını oluşturan suçların işlemesiyle ilgili olarak, verilen görevlerin yeterince net olarak düzenlenmiş olması gerekir. Ayrıca mafya örgütünün belirleyici özelliği, amacı oluşturan suç faaliyetlerinin, yer kriterlerine göre birden fazla kısma ayrılmak suretiyle paylaştırılmış olmasıdır. Aynı alanları kendi aralarında pay etmiş birden çok suç örgütü oluşması dışında, aynı suç örgütü üyeleri tarafından yönetilen çeşitli sektörlerdeki geniş alanlarda kontrol sahibidirler. Mafya tipi örgütlenmenin davranış tarzı açısından belirleyici bir özelliği de her bir üyenin veya üye gruplarının bu örgüte özel hareket şekli olarak, korkutma (yıldırma) gücünden yararlanarak her nevi suçu ilgilendirebilecek suç faaliyetlerini yürütmesidir. Başka bir ifade ile anlatmak gerekirse, şahsi ve ailevi niteliği taşıyan da dâhil olmak üzere, her türlü menfaat feda edilerek gizli işbirliği için kat'î kurallara uyulması zorunludur ve örgütün faaliyet gösterdiği belirli çerçevede çıkarların elde edilmesini kolaylaştıran, tabii kılma (buyruğu altına alma) durumunun gerçekleşmesi gerekir⁵⁶.

1. 6. 3. Çeşitli Ülkelerde Ortaya Çıkış Şekilleri

Mafya; İtalya'nın Sicilya adasında yuvalanmış, genellikle ekonomik temele dayanan fakat siyasi hedeflere de yönelen karmaşık ve teşkilatlı, gizli bir şebekedir. Amacına genellikle şiddet hareketleri ile ulaşmaya çalışan bir suç örgütüdür. Mafya bir teşkilat olarak 19. yüzyılda ortaya çıkmıştır. Birbirine hasım olan grupların, bir mücadele aracı olarak silahlı çeteler beslemeleri veya bunlara başvurmaları, Mafya'nın doğuşuna sebep olmuştur⁵⁷. İtalya'da örgütlü suçluluk denince akla mafya, mafya denince de ilk olarak Sicilya kökenli Cosa Nostra adlı suç örgütü gelir. Bu örgütü; Ndrangheta, Camorra, Sacra Corona Unita takip etmektedir⁵⁸. Ancak İtalya'da bunun dışında daha birçok mafya örgütü bulunmaktadır. Bu saydığımız örgütler, İtalya açısından tabiri caizse “marka” olmuş örgütlerdir.

Cosa Nostra İtalya'nın Sicilya bölgesinde ortaya çıkarak bölgeye hâkim olmuştur. Bu örgütün temel özelliği piramit şeklinde katı bir hiyerarşik yapıya sahip olmasıdır. Ayrıca

⁵⁶ Taormina, İstanbul 1. DGM 2000/18 esas sayılı dosyasına sunulan mütalaa.

⁵⁷ Bahri Öztürk, İstanbul 1. DGM 2000/18 esas sayılı dosyasına sunulan mütalaa (<http://www.bav-savunma.org/tr/belgeler/yeniler> adresinden 22.03.2011 tarihi itibarıyla ulaşılmıştır.)

⁵⁸ Evik, **Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu**, s. 35.

davranış kuralları, karar organları, görev dağılımı, belirli hareket alanları ve üyeliğe kabulde belirli bir prosedür bulunur⁵⁹. Ndrangheta ise İtalya'nın Reggio Calabria bölgesinde ortaya çıkmış ve öncelikle bu bölgede faaliyet göstermiştir. Ndrangheta ise yazılı kurallar, törenler ve semboller kullanır. Yazılı kurallarda topluluktaki roller, görevler, üyelerin özellikleri, davranış kuralları ve bu kurallara uymama halinde uygulanacak yaptırımlar bulunur⁶⁰.

Bir kimsenin mafya ailelerine katılımında belirli sembollerin kullanıldığı bir kabul töreni düzenlenmektedir. Böylece bir yandan yeni üyenin; organizasyon içindekiler ve dışındakiler ile olan mensubiyet sınırı belirlenmekte, diğer yandan üye yeni statüsünü benimsemeye zorlanmış olmaktadır. Bu seremoni ana hatlarıyla şöyle gerçekleşmektedir: Önce aday, aile üyelerinden biri tarafından gruba tanıtılır, daha sonra aile şefi gizli kuralları anlatır ve nihayet yeni üye sadakat yemini yapar. Bu törenlerde kullanılan terminoloji ve kana verilen anlam Hıristiyan Katolik inancının izlerini taşımaktadır. Nitekim Ndrangheta örgütünde yeni üyenin katılım seremonisi “vaftiz” olarak adlandırılmaktadır. Her iki örgütün törenlerinin en önemli anı, adayın üzerine kan damlatılmış ve bir kutsal sembolün yer aldığı resmi elinde yakması biçiminde gerçekleşen sadakat yemininin yapıldığı andır. Bu tören ve semboller geçmiş dönemlerin önemsiz bir mirası olarak görülmemekte, günümüzde de önemli bir işlev görmektedirler. Katılım seremonilerinin ise bir statü-kontratı niteliğinde olduğu kabul edilmektedir. Bu statü paktı aynı zamanda bir kardeş olma kontratıdır. Böylece örgüt üyesinin hukuki, sosyal, bireysel konumunu değiştirmesi gerekmekte; diğer bir deyişle örgüt, üyenin tüm benliğini hayatı boyunca talep etmektedir. Mafya ailesine dâhil olan kişi yeni kimliğini benimseyerek, o ana kadar sahip olduğu bütün ilişkilerin mafya üyeliğine göre ikinci derecede rol oynayacağını kabul etmek zorundadır⁶¹.

Bu örgütlerin üyeliğe kabul mekanizmaları aynı olsa da; örgüt içi mekanizmalarında bazı farklılıklar bulunmaktadır. Cosa Nostra'ya ait her cosca 3 temel kısımdan oluşur: çekirdek, çember ve dış çevre. Çekirdek, onurlu insanlar ve unvanı olmayan üyelerden oluşur. Her on kişilik grubun başında seçilerek atanan bir başkan (*capodecina*) vardır. Başkanın da bir başkan yardımcısı ve birden fazla danışmanı (*consiglieri*) bulunur. Onurlu insanlar yukarıda bahsedilen türden bir törenle kabul edilirler ve bütün bilgilere, aile içinde kariyere ulaşma imkânına sahiptirler. Üyeler ise şekli bir törenle kabul edilmemelerine rağmen, cosca'nın hukuku uygun ve aykırı tüm faaliyetlerine katılırlar. Onurlu insanlar ile üyeler

⁵⁹ Evik, *Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu*, s. 36.

⁶⁰ Evik, *Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu*, s. 40.

⁶¹ Sözüer, *Çıkar Amaçlı Suç Örgütü Kavramı ve Özel Yargılama Önlemlerinin Türkiye'deki Boyutları*, s. 26-27.

arasında diğ er gruba geçiş m¼mk¼nd¼r. Çember denilen kısım ise taç olarak nitelendirilmekte olup, bu kısım biyolojik aile bağı veya sonradan kurulan arkadaşlık, dostluk bağı ile çekirdek kısım üyelerine bağılıdırlar. Bu grubun üyeleri toplumun çeşitli sınıflarına ait kişilerden oluşurlar ve bilgi, danışmanlık, gizleme gibi hizmetlerde bulunurlar. Üç¼nc¼ kısım yani dış çevre ise (yağmacılar, hırsızlar, tefeciler, dolandırıcılar vs., siyasiler, idareciler) aile üyeleriyle kan bağı ya da şekli bağı taşımamakla birlikte kişisel çıkar veya menfaat icabı sürekli olmaksızın örg¼tle ilişki içerisinde dirler⁶².

Ndrangheta'nın da temelinde kan bağına dayalı gruplar (*Cosca*) vardır. Coscalar genellikle kan bağı olan aileler, evliliklerle oluşan akrabalık ilişkileri olan kişilere dayanır. İleri seviyede iç bağlantı, dış müdahalelere, ihanet ve casusluklara karşı önlem alır. Omerta ileri safhadadır. Örg¼tten ayrılma; ait oldukları yaşam biçimini reddetmek, baba, kardeş, amca, kuzene vs. ihanet etmek demektir. Bu örg¼tte kadının rol¼ büyüktür. Değerlerin ve ailenin sürekliliğinin geleneksel sembol¼dür. Örg¼t kadınları, özellikle örg¼t¼n hukuka aykırı faaliyetlerinin ve örg¼t¼n malvarlığının yönetiminde etkilidirler, örg¼te lojistik destek ve tutuklu bulunanlarla örg¼t¼n diğ er üyeleri arasında ilişkileri sağlarlar. Ndrangheta'da her başkanın çok geniş bir ailesi vardır ve bu örg¼tte kan davası mevcuttur⁶³.

Camorra ve Sacra Corona Unita son yıllarda ortaya çıkıp, etkili olmaya başlamış mafya örg¼tleridir. Bu örg¼tler daha çok Cosa Nostra ve Ndrangheta'yı taklit etmektedirler. Nitekim örg¼te girişte yapılan tören bu iki örg¼t¼n rit¼ellerinden alınmadır. Bu örg¼tlerde de belirli katmanlar bulunsa da; Cosa Nostra'daki gibi sıkı bir hiyerarşik yapıya ya da Ndrangheta'da ki gibi sıkı aile bağlarına rastlanmaz. Bu yüzden daha kolay dağılıbilir niteliktedirler. Ancak Camorra globalleşme bakımından Cosa Nostra'nın oldukça ilerisindedir. Bu bağlamda örg¼t Çin'den Avrupa'ya yasadışı ürünler sokmakta, göçmen kaçakçılığ¼ yapmakta ve dünyanın çeşitli ÷lkelerinde ki şirket bağlantıları ile kara para aklamaktadır⁶⁴.

⁶² Evik, **Çıkar Amaçlı Örg¼tlenme Suçu**, s. 37.

⁶³ Evik, **Çıkar Amaçlı Örg¼tlenme Suçu**, s. 41.

⁶⁴ "...Bir Napoli Mafyası olan Camorra, global olarak oldukça iyi bir durumda. Bir zamanlar uluslararası faaliyet olarak sigara kaçakçılığ¼ yapan bu gangsterler; bugün, denetlenmeyen Çin mallarını Avrupa'ya getirmekte ve ve İtalya'nın yurtdışına satılan en seçkin ürünlerinin üretilmesinde kullanılan yasadışı işçileri çalıştıranlara yüksek oranlarda sermaye sağlamaktadır. Doğı Avrupadan silah ithal edip bunları Bask gerillalarına satmaktadırlar. Örg¼t¼n çeşitli klanları Tayvan'dan Brno'a, Miami'den Florida'ya, Five Dock'tan New South Wales'e uzanan iş bağlantıları ile kara para aklamaktadır..." (**The Mafia in Naples - Gangsters Go Global**, <http://www.economist.com/node/10493264> adresinden 03.02.2011 tarihi itibarıyla ulaşılmıştır.)

Amerika’da mafya; La Cosa Nostra kısa adıyla LCN, yani çoğunluğu İtalyan kökenli kişilerden oluşan mafya coscaları konfederasyonu şeklinde ortaya çıkmaktadır. İtalya’daki Cosa Nostra ile kültürel, sosyal ve organizasyon açısından birçok ortak özellikler taşısa da esasında bağımsız bir yapı sergilemektedirler. LCN ailesinin yapısal modeli genel olarak “boss”a dayanır. Ona bağlı çeşitli görevlerde kişiler bulunmaktadır: bir danışman, bir underboss ve hiyerarşide daha aşağıda bulunan kişiler ve askerler (ateş grubu) söz konusudur. Aileler 1931 yılında Luck Luciano tarafından kurulmuş bir organ olarak ve New Yorklu beş ailenin ve Amerika’nın önde gelen ailelerinin liderlerinden oluşan ulusal komisyona tabidirler. Ulusal komisyon, uyuşmazlık halinde arabuluculuk yapar, coscalar arasında ticaret ilişkilerinin düzenler ve diğer suç örgütleriyle bağlantıları kurar. İşlevsel açıdan bazı konular doğrudan ailenin lideri tarafından idare edilse de coscanın her üyesi bir veya birden fazla faaliyeti tam bir bağımsızlık içinde gerçekleştirir. Hukuka aykırı ticaretten sağlanan gelirler - işi yürüten aile üyesine düşen karşılık verme borcu- coscada kanuni kovuşturmalara karşı yapılan harcamalar, kamu idarecilerine verilen rüşvetler, yolsuzluklar için kullanılmak üzere ortak bir fonda toplanır. LCN uyuşturucu ticaretine girmemesi ile de diğer örgütlerden ayrılmaktadır. LCN’nin faaliyet alanları daha çok silah ticareti, kumarhane işletmeciliği, tefecilik, haraç, fuhuş, yolsuzluk, kamu ve özel ihalelere fesat karıştırma, sendikacılık vs.dir⁶⁵.

Organize Suçluluk Almanya’da 1980’lere kadar çok ilgi gören bir konu değildi. Ancak 1980’lerin sonuna doğru Amerikan mafya örgütü La Cosa Nostra ve Sicilya Mafyası ilgi odağı olmaya başlayınca Almanya’da da bu tür örgütlerin var olduğu kabul görmeye başladı. Ancak 1980’lere kadar da ülkede uluslararası uyuşturucu ticaretinin varlığı görmezden gelinmiyordu. Temelde Almaya’da yabancı mafya örgütlerinin hâkimiyeti bulunmaktadır⁶⁶.

Çin’de, Çin Üçlüsü Triads ve Tong adı verilen iki büyük mafya örgütü ön plana çıkmaktadır. Çin Üçlüsü “triads” terimi evrenin üç gücünü, yani gökyüzü, yeryüzü ve insanı sembolize eden üçgeni ifade eder. Genellikle uyuşturucu ticareti, fuhuş, zorunlu koruma, haraç, kumar faaliyetleri ile uğraşmaktadırlar. Triads’ın özelliklerinden biri olan gizlilik, örgütün karmaşık yapısının sonucudur. Örgüte üyelik törenleri de büyük gizlilik içerisinde gerçekleştirilmektedir. Tong terimi birleşme yeri anlamına gelmekte, Çinli göçmenlerin yardımlaşma derneklerini ifade etmektedir. Amerika’ya yerleşen Çinlilere sosyal hizmetlerde ve diğer konularda destek olmak için kurulan Tong, hem hukuka uygun hem de hukuka aykırı

⁶⁵ Evik, **Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu**, s. 45–46.

⁶⁶ Klaus Von Lampe, “**Not a Process of Enlightenment: The Conceptual History of Organized Crime in Gemany and The United States of America**”, Forum on Crime and Society, Volume 1, No. 2, s. 111 vd.

amaçlarla hareket etmektedir. Her iki durumda da oldukça karmaşık bir yapıya sahip olan örgütün, üyeliğe kabul prosedürü ayrıntılıdır. Örgüt Triads ile birçok ortak özellik taşımaktadır, hatta Tong üyeleri aynı zamanda Triads üyeleridir⁶⁷. Çin’de mafya örgütleri genellikle “kara topluluklar” olarak adlandırılır. Çin mafya örgütleri banka soygunları, uluslararası uyuşturucu ticareti, insan kaçakçılığı, fuhuş gibi suçlardan kazanç elde etmektedir. Çok sık olmamakla beraber bazı uluslararası mafya örgütleri de Çin’de organize suç faaliyetlerini yürütmektedirler⁶⁸.

Japonya açısından en tehlikeli mafya örgütü “Yakuza”dır. Örgütün temeli Japon feodalizminin çöküşüne dayanmaktadır. Yakuza’nın temeli aileye dayanır, ancak burada kan bağı esası güdülmemektedir. Grup liderlerine oyabun (baba), üyelere ise kobun (oğul) denmektedir. Baba oğulların yaşamından sorunludur, oğullarda babanın emirlerine itaat etmek zorundadırlar. Yakuza’ya üyelik töreni birçok kişinin katılımı ile olmakta ve bu törene “fincan değiş tokuşu“ adı verilmektedir. Burada baba birinci olarak kupadan içer, sonra aracı (torimochinin) ve vaftiz babası (azukarinin) tarafından takdim edilen oğula verilir. Örgüte yalnızca Japonlar üye olabilir. Örgütün faaliyet gösterdiği alanlar; kumar, gizli bahisler, haraç, uyuşturucu ticareti, silah kaçakçılığı, şirketlere zorunlu koruma, tefecilik, fuhuş, porno kayıtları, özel hukuka ilişkin uyuşmazlıklarda arabuluculuk ve yasadışı göçmen ticaretidir⁶⁹.

Kolombiya ve Meksika’da mafya, karteller şeklinde örgütlenmiştir. Kolombiya ve Meksika kartellerinin temel faaliyet alanı, uyuşturucu kaçakçılığıdır. Yasadışı uyuşturucu ticaretinin yıllık geliri 70 milyar doları bulmakta olup, yasadışı uyuşturucu maddeler genellikle Amerikan sınırından içeri sokulmaktadır⁷⁰. Güney Amerika’da Kolombiya ve Meksika mafya tipi örgütlenme bakımından çok güçlü bir durumdadır. Özellikle Meksika’nın Amerika ile sınır komşusu olması, mafyanın güçlenmesine yol açmıştır. Meksika’da mafya devletin karşısına çok tehlikeli bir güç olarak çıkmaktadır. Meksika mafya grupları örgütlerine üye sağlayabilmek için oldukça sistematik bir şekilde çalışmaktadır. Özellikle bazı karteller eğitim kampları kurmakta ve örgütün eleman ihtiyacı için afiş vs dağıtmaktadırlar. Bu da bize Güney Amerika’daki mafya tipi örgütlenmenin devlete karşı ne kadar güçlendiğini

⁶⁷ Evik, **Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu**, s. 46–48.

⁶⁸ Xiaowei Zhang, “**The Emergence of Black Society in China**”, Forum on Crime and Society, Volume 1, No. 2, s.54.

⁶⁹ Evik, **Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu**, s. 48–49.

⁷⁰ James O. Finckenauer, Joseph R. Fuentes, George L. Ward, “**Mexico and The United States of America: Neighbours Confront Drug Trafficking**”, Forum on Crime and Society, Volume 1, No. 2, s. 2.

göstermektedir⁷¹. Bunun sonucu olarak Meksika’da mafya toplumu derinden sarsacak cinayetleri işleyecek derecede kendine güvene sahiptir. Örneğin 1994 yılında kalesine gol atan Meksika milli takımı oyuncusu Escobar’ın aynı gün öldürülmesi buna en önemli örnektir.

Rusya’da suç örgütleri içinde “Vory v zakone” terimi önemli bir kategoriye oluşturur. Bu terim “*yasaya itaat eden haydutlar, hırsızlar*” anlamına gelmektedir. “Vory v zakone”ler 20’li ve 30’lu yıllara ve Stalin döneminin Gulag’larına dayanır. Bunlar ceza kurumlarında oluşan gangster çetelerinin liderleridir. Vory v zakone genel olarak iki kategoriye ayrılabilir: starye ve novye. Birincisi, özellikle dolandırıcılık, haraç ve spekülasyon işleriyle uğraşmış, uzun seneler hapisanede kalmış, davranış kurallarının katı bir şekilde uygulanması taraftarı olan yaşlı kişilerden oluşur. İkincisi ise küçük suç grupları üzerinde kendini kabul ettirmek ve haraç kesmek için şiddet kullanan daha çok genç kişilerden oluşur. Bunlar yaşlı kişilerin etik kurallarını daha yumuşak şekilde yorumlamakta ve çok kazanç getiren hukuka aykırı faaliyetler söz konusu olduğunda bu şekilde uygulamaya sokmaktadırlar⁷². Rusya’da mafya yasal işlerde ve reklamcılık sektöründe son yıllarda giderek etkin bir hale gelmiştir. Özellikle eylemlerini yasal göstermek amacıyla reklamcılık alanını kullanmaktadır. Rusya’da mafya Avrupa Birliğine bağlı diğer ülke mafyaları ile işbirliği yaparak göçmen, uyuşturucu ve silah kaçakçılığı yapmakta, kara para aklamakta, mali ve siber suçları işlemekte ve bürokrasi de bozulmaya yol açmaktadır⁷³.

1. 6. 4. Türkiye

Türkiye’de mafya hiyerarşik ve kendine özgü, dışa kapalı bir yapıya sahiptir. Ancak son yıllarda Avrupa’da bazı organize suç örgütleri ile devam eden işbirliği içine

⁷¹ “...Suçlamaların çoğunun ardında genellikle ‘Zeta’ ve ‘Sinaloa’ carteli gibi Meksika Mafyalarının gelişi yatmaktadır. Honduras’ın uyuşturucu ile mücadele ofisinin üst düzey bir yetkilisinin öldürülmesi, Sinaloa’nın bir işi gibi görünmektedir. Zeta’nın eğitim kampları ve örgüte üye sağlamak için kullandıkları afişler Guatemala’da yayılagelmektedir. Meksika mafyası, orta Amerika’nın rekabetçi narko-çalışma pazarından avantaj sağlayarak çeşitli anlaşmalar yapmaktadır. Ayrıca 20 yıl önce sona eren iç savaştan sonra boşta kalan çeşitli ülkelerin askerlerini, eğitilmiş suikastçılar olarak işe almaktadırlar. Guatemala ordusunun itibari gücünü 1996’dan beri azaltmaktadır. Ve şimdi ordunun kötü şöhretli Kaibeles adındaki özel kuvvetlerinin Zeta’lar ile yakın ilişkiler içinde olduğu ve Zeta’ların kendilerine has bir özel kuvvetler birliği oluşturduğu söyleniyor...” (**Organised Crime in Central America, The Rot Spreads**, http://www.economist.com/node/17963313?story_id=17963313&CFID=161295576&CFTOKEN=44600735 adresinden 03.02.2011 tarihi itibarıyla ulaşılmıştır.)

⁷² Evik, **Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu**, s. 52.

⁷³ **European Union Action Plan On Common Action For the Russian Federation On Combating Organised Crime**, Official Journal of the European Union (www.westlaw.com adresinden 01.08.2011 tarihi itibarıyla ulaşılmıştır.)

girmişlerdir⁷⁴. Türk mafyası yeşil alanlar ve kamu arazilerini gasp etmekte, gerektiğinde kendilerine yer açabilmek için orman yakmakta, karşılığı alınamayan çek ve senetleri alarak silah zoruyla, yaralama ve adam kaçırmak suretiyle tahsilat yapmakta, bunun neticesinde çek sahibinden 4'e 1.5 oranında masraf adı altında para almakta, cadde ve sokakları parselleyip, görevlendirdiği değnekçiler vasıtasıyla otopark ücreti toplayıp, para vermeyenlere karşı şiddet uygulamakta, yurtdışında bağlantılı olduğu kişiler ile çalışarak yoksul ve paraya ihtiyacı olan kişilerden ucuza temin ettiği organları yüksek fiyatlarla zenginlere satmakta, özellikle varoşlardan kaçırılan fakir ve yaşları küçük çocuklar çocuğu olmayan zengin ailelere satmakta ve bazı çocuklarda yine mafya tarafından zorla dilendirilip çalıştırılmaktadır. Eskiden rakip firmaları korkutarak ihaleden çekilmelerini sağlayan mafya, artık bizzat kendisi ihalelere girmekte ve tehditle firmalardan yüzde alarak ihalelerden çekilmektedir⁷⁵.

Türk mafyasının özelliği mensuplarının ailesel bir yapıya sahip olmalarıdır. Bu yüzden Türk mafyasından bahsederken genellikle bazı ailelerden bahsedilir. Söz konusu aileler arasında organik olmayan bağlantılar olduğu, kişiler ve grupların sürekli değişebildiği söylenmektedir. Türk mafyasının önde gelenlerinin çoğunun geçmişlerinde kan davası yaşamış olmaları dikkat çekicidir. Kaçakçılar ve organize suçlular çoğunlukla Karadeniz ve Güneydoğu bölgesindedir. Bu bölgeler geçmişten günümüze kan davaları ile karşılaşmıştır. Bu dünyanın önde gelen isimleri olarak babaların geçmişi de bu tür olaylarla doludur⁷⁶. Burada dikkat çekici olan husus Türk mafyasının örgütlenme biçimidir. Türk mafyası İtalyan mafyası gibi sistematik bir biçimde örgütlenmemiştir. Onlarda olduğu gibi dış çevre, çember ya da çekirdek gibi kısımlar Türk mafyasında mevcut değildir. Burada daha çok akrabalık ilişkileri önem kazanmaktadır ve büyüme ve örgütün yönetimi belli bir sistematik çerçevesinde olmaz. Ayrıca örgüte kabulde belirlenmiş rutinler bulunmamaktadır. İstekli olan herkesin bir şekilde kullanılabilirdiği bir örgüt yapısı mevcuttur. Türk mafyası liderleri daha çok gelenekleri örgüt kapsamında üstün tutmaktadırlar. “Kabadayılık” denilen kavram bu örgütler için çok önemlidir ve davranışlarda, göstermelikte olsa, buna dikkat edilir. Yine Türk mafyasında diğer mafya örgütlerinin aksine baba tabir edilen liderlerin göz önünde olmayı sevindikleri ve böyle hareket ettikleri görülmektedir.

Buna karşılık Türkiye'deki mafya tipi örgütlenmenin İtalyan mafyası örneğinde olduğu gibi devlet düzenine alternatif oluşturacak ölçüde siyasal, sosyal ve ekonomik

⁷⁴ **Turkish Organized Crime**, Makale, ([www. worldpress.org/Europe/2987](http://www.worldpress.org/Europe/2987) adresinden 01.08.2011 tarihi itibarıyla ulaşılmıştır.)

⁷⁵ 22.10.2002 tarihli Milliyet Gazetesi, sayfa 17.

⁷⁶ Evik, **Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu**, s. 61.

kurumlar üzerinde hâkimiyet sağlayıp sağlamadığı yönünden somut veriler bulunmamaktadır. Ayrıca Türkiye'deki mafya tipi örgütlerin de böyle bir etkinliğe sahip olabilecek bir organizasyon yapısına sahip olup olmadıkları da belli değildir⁷⁷. Ancak Türkiye'deki terör örgütlerinin mafya uzantıları hariç, bu tip örgütlerin genelde milliyetçi bir argümanı tercih etmelerine bakılacak olursa, İtalyan mafyası gibi bir duruşları ya da niyetleri olduğu söylenemez. Türk mafyasının öncelikli amacı çıkar sağlamaktır. Bu sebeple Türk mafyasının organize suç örgütlerine has özellikleri daha çok gösterdikleri söylenebilir. Esasında Türkiye'deki suç örgütlerinin hangi gruba girdiğini söylemek oldukça zordur.

1. 6. 5. Mafya Tipi Örgütlenme Bakımından Sınıflandırma Sorunu

Mafya tipi örgütlenmenin örgütlü suçluluğun hangi sınıfında değerlendirileceği yönünde belirsizlik hâkimdir. Doktrin de mafya tipi örgütlenmenin esasında organize suçluluk olduğunu kabul eden görüşler mevcuttur⁷⁸. Mafya tipi örgütlenmenin ve organize suç örgütlerinin çıkar sağladıkları alanların ortak olması da bu tartışmayı hep gündeme getirmektedir. Nitekim ülkemiz açısından hem ilk derece mahkemeleri hem de Yargıtay kararlarında suç işlemek amacıyla kurulan tüm örgütler için Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenen Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu kapsamında değerlendirme yapılmaktadır. Bu sebeple ülkemiz açısından İtalya örneğinde olduğu gibi örgütlü suç tiplerini ayırt etmeye yarayacak içtihat zenginliği bulunmamaktadır.

Mafya, uzun bir tarihsel süreç içinde gerçekleşen sosyal, kültürel gelişmelerin bir ürünü olarak meydana gelen ve çeşitli fonksiyonlar gören merkezi olmayan yapıdaki bir oluşumdur. Bu nedenle organize suçluluğun merkezi, hiyerarşik modern bir bürokratik yapılanma biçimindeki tanımı mafya fenomeni ile örtüşmemektedir. Diğer yandan gerek İtalya'da 'Ndrangheta ve Cosa Nostra'nın gerekse Amerikan mafyasının ABD'de kazanç getirici yasadışı piyasalara hâkim oldukları iddiasının da gerçeği yansıtmadığı çeşitli araştırmalarla belirlenmiştir. Nitekim İtalya'daki 'Ndrangheta ve Cosa Nostra'nın bu ülkede sadece kendi bölgelerinde (Calibria, Palermo) önemli illegal piyasaları kontrol etmekle birlikte, uyuşturucu madde ticareti başta olmak üzere ülkedeki bütün yasadışı piyasalarda tekel oluşturamamışlar ve kendi bölgeleri de dâhil olmak üzere çeşitli suç guruplarıyla rekabet

⁷⁷ Sözüer, "Çıkar Amaçlı Suç Örgütü Kavramı ve Özel Yargılama Önlemlerinin Türkiye'deki Boyutları", s. 45.

⁷⁸ Mustafa Ruhan Erdem, "Organize Suçluluk", Çete, Örgüt, Gizli İttifak ve Toplu Suç Kavramları; Mukayeseli Hukukta Mevcut Özel Hükümler ve Türk Hukuku (Panel), Ankara Barosu Hukuk Kurultayı 2000, Ankara 14 Ocak 2000, s. 164.

durumunda olmuşlardır. Bu tespitler mafyanın merkezi hiyerarşik bir yapılanma içinde, rasyonel ilkelere göre hareket ederek kartel oluşturma biçiminde anlaşılan organize suçluluk tanımına uymadığını göstermektedir⁷⁹. Nitekim özellikle İtalyan mafyasına has devleti yıkmak ve onun yerine geçmek gayesi; mafya tipi örgütlenmeyi organize suç örgütlenmesinden ayırmaktadır. Yine kendine has ritüelleri ve bu ritüellere uymamanın cezalandırılması olgusu ile mafya, sadece çıkar sağlamak amacını güden organize suç örgütlerinden ayrılmaktadır. Ancak çıkar sağlama amacı olduğu da inkâr edilemez. Sonuçta mafya tipi örgütlenmeyi ayakta tutan ve devamlılığını sağlayan unsur, haksız menfaat elde etme amacıdır. Bu bağlamda örgütlü suçluluğun kendine has ve karma bir türünü oluşturmaktadır.

1. 7. Organize Suç Örgütü

1. 7. 1. Genel Olarak

Organize suçlar günümüz kriminolojisinin en ilgi çekici konusudur. Bu tür suçlar toplumda da hep ilgi odağı olmuştur. Yeraltı dünyasına ilişkin konulara karşı büyük toplumsal ilgi bulunmaktadır. 20. yüzyılın en ünlü romanları, filmleri hep organize suç çetelerini konu almışlardır⁸⁰.

Organize suç en geniş anlamı ile birden çok kişinin, hiyerarşik düzende belirli bir disiplin uygulayarak, süreklilik özelliği içinde çoğunlukla aynı amaca yönelik bulunan ve kamu düzenini bozduğu varsayılan suçları işlemek için oluşturdukları örgütlenmelerdir. Siyaset, medya, kamu yönetimi, adliye, ekonomi üzerinde etkide bulunarak kazanç ve güç elde etmeleri organize suç faillerinin ortak özellikleridir. Tüm bu nitelikleri yönünden organize suçlar, “suç ortaklığı-iştirak” kavramını aşan bir oluşumdur⁸¹.

Organize suç örgütleri devletin karşısına örgütlenmiş, adeta devlet kadar güçlü oluşumlar çıkarmaktadır. Silahların eşitliği açısından düşünüldüğünde, hukuka uygun davranmak zorunda olan bir hukuk devleti çoğu kez organize suç faillerine yenik

⁷⁹ Sözüer, “Çıkar Amaçlı Suç Örgütü Kavramı ve Özel Yargılama Önlemlerinin Türkiye’deki Boyutları”, s. 37.

⁸⁰ Sokullu-Akıncı, “Organize Suçların Kriminolojik Yapısı ve Türkiye’de ki Boyutları”, s. 11.

⁸¹ Kayıhan İçel, “Açılış Konuşması”, Türkiye’de Organize Suçlarla Mücadelenin Avrupa Birliğine Uyum Süreci Çerçevesinde Değerlendirilmesi (Panel), İstanbul 05 Ekim 2001, s. 7.

düşmektedir⁸². Organize suç, insan hakları, hukuk devleti, demokratik sistem açısından tehlike yarattığı gibi, organize suçla mücadelede bireyin haklarını sınırlandıran yöntemlerin uygulanması yolunda görüşlere yol açması da insan haklarının ihlali tehlikesini yaratmaktadır⁸³.

Organize suç örgütlerinin en belirgin özelliği, bu suç türünün illegalitesinin açık bir biçimde görünmez oluşudur. Bu görünmezlik suç örgütlerinin genellikle legal bir görüntü içinde faaliyet göstermesinden kaynaklanmaktadır⁸⁴.

Burada açıklığa kavuşturulması gereken önemli bir husus organize suç ile organize suçluluk arasındaki terim farkıdır. Suç bireysel bir insan davranışını ifade ederken; suçluluk kavramı, suç oluşturan fiilin yanı sıra bu suçun işleniş biçimini, fail ve mağdura ait özellikleri, suça yol açan çevresel ve bireysel faktörleri, suçun sosyal ve siyasi yanlarını ve de sosyal tepki ile suçlu arasındaki karmaşık sosyal ilişkileri içermektedir. Bu sebeple organize suçluluk terimi, organize suç terimine göre daha doğru ve uygundur⁸⁵. Bizde bundan sonra organize suçluluk terimini tercih edeceğiz.

1. 7. 2. Organize Suçluluk Tanımları

Organize suçluluk bakımından doktrinde mutabakata varılmış ortak bir tanım yoktur. Ancak yapılan tüm tanımlar bakımından organize suçluluğu belirleyen bazı karakteristik özellikleri belirlemek mümkündür.

Buna göre organize suç türlerine ilişkin kendisine özgü niteliklerin dışında, tüm türleri kapsayan, organize suç kavramını belirleyen ortak özellikler vardır. Organize suç genel anlamda birden fazla kişinin hiyerarşik düzende, disiplinli, sürekli, kamu düzenini bozduğu varsayılan aynı amaca yönelik suçları işlemek için oluşturduğu örgütlenmedir. Bu örgütlenme kapsamında doğrudan veya dolaylı olarak haksız mali çıkar sağlamak için suçlar işlenir. Buna göre organize suç çıkar elde etme amacını güden bir araç suçtur. Bunu başarmak için örgüte katılanlar, az ya da çok olmak üzere karmaşık şekillerde örgütlenirler. Çoğunlukla organize suç aktivitelerinden yasadışı hizmetler ya da ürünler elde edilir, ancak bu bakımdan organize suçluluğun hırsızlık gibi klasik suçlarla ilgisi yoktur. Organize suçluluğun bir diğer

⁸² Sokullu-Akıncı, “Organize Suçların Kriminolojik Yapısı ve Türkiye’de ki Boyutları”, s. 11.

⁸³ Özek, **Organize Suç**, s. 195.

⁸⁴ Sözüer, **Organize Suçluluk Kavramı ve Batı Ülkelerinde Bu Suçlulukla İlgili Mücadeleler**, s. 257.

⁸⁵ Kocasakal, **Organize Suçluluğun Tanımı, Özellikleri ve Kapsamı**, s. 130.

karakteristik özelliği hükümetler ve politika ile olan bağlantılarıdır. Organize suçluluk siyasi çöküntüye neden olur. Siyasi çöküntü organize suçluluğun ayırt edici özelliklerinden biri değildir ancak varlığı için önemlidir. Son olarak organize suçluluk devam eden bir yapıya sahiptir. Üyelerin giriş ya da ayrılışları ya da liderlik pozisyonundaki kişilerin emekliliği ya da ölümü önemli değişikliklere yol açsa da, organize suçluluk ortadan kalkmaz⁸⁶.

Bu tanımı gene olarak kabul edip, çıkar elde etmek amacıyla işlenmesi amaçlanan suçların belirlenmesi gerekliliğini savunan yazarlar da vardır. Buna göre; bahsedilen karakteristik unsurların gerçekleşmesinin yanında;

- Otomobil Kaçakçılığı
- Fuhuş
- İnsan Ticareti
- İlegal Şans Oyunları
- Uyuşturucu Maddeler Kanununa Aykırı Davranışlar

gibi muayyen suçluluk gruplarının da bulunması gerekir. Çünkü her suç tipi değil sadece muayyen suç tipleri organize olarak işlenebilir⁸⁷.

Ancak doktrinde bu genel tanımı yeterli görmeyen ve organize suçluluğun her ülkenin hukuki ve sosyolojik alt yapısına göre tanımlanması gerektiğini belirten yazarlar da mevcuttur.

Sözür; yukarıda verilen tanım ile organize suçluluğun yapısal unsurlarının bütünüyle yansıtılmak istendiğini belirtmiştir. Ancak ona göre bu tanım çok belirsiz olduğu gerekçesiyle eleştirilmektedir. Bu yüzden organize suçluluk açısından kesin bir tanım yerine bu suçluluk türünün organize yapısı ve ortaya çıkış biçimleri üzerinde durulmalı ve hangi suçların organize formda işlendiği tespit edilmelidir⁸⁸.

Kocasakal'a göre; birçok karmaşık ve siyasal unsurun bir araya gelmesiyle ortaya çıkan organize suçluluğun bir tanımının yapılması kolay değildir. Mesela dünyada genel olarak “mafya” adıyla anılmasına rağmen organize suç örgütlerinin yapısal özellikleri ve faaliyet biçimleri her ülkenin coğrafi, sosyo-kültürel ve siyasal yapısına göre farklılık

⁸⁶ Özek, **Organize Suç**, s. 195, Evik, **Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu**, s. 25, Kocasakal, **Organize Suçluluğun Tanımı, Özellikleri ve Kapsamı**, s. 142, Füsun Sokullu-Akıncı, “**Organized Crime**”, Prof. Dr. Çetin Özek Armağanı, İstanbul Haziran 2004, s. 4–5.

⁸⁷ Walter Gropp, İstanbul 1. DGM 2000/18 esas sayılı dosyasına sunulan mütalaa (<http://www.bav-savunma.org/tr/belgeler/yeniler> adresinden 22.03.2011 tarihi itibarıyla ulaşılmıştır.)

⁸⁸ Sözür, **Organize Suçluluk Kavramı ve Batı Ülkelerinde Bu Suçlulukla İlgili Mücadeleler**, s. 256–257.

göstermektedir. Bu sebeple, genel ve ortak özellikler taşımalarına rağmen her ülkede farklı bir organize suç örgütü tanımı verebilmek mümkündür⁸⁹.

Erdem ise; organize suçluluk konusunda yasal bir tanım getirmenin gerekliliğini tartışma konusu yapmıştır. Ona göre bir ülkede organize suçluluk bakımından verilen tanımın, başka bir ülkenin koşullarına ne dereceye kadar uygun olacağı tartışmalıdır. Çünkü hangi suçların organize suçluluk kavramı içinde düşünüleceği yasa koyucu tarafından belirlenmesi gereken bir suç politikası sorunudur⁹⁰. Bu sebeplerle Erdem belirli bir tanım üzerinde durmamış ve organize suçluluğu dört başlık altında toplamıştır. Buna göre organize suçluluğun varlığı için bulunması gereken unsurlar; hiyerarşik yapı, korunma mekanizması, süreklilik ve ne pahasına olursa olsun kazanç sağlama amacıdır⁹¹.

Yenisey, organize suçluluğun teşhisinde kullanılan kriterleri; ayrıntılı hazırlık, profesyonellik, tüccar gibi davranma, karşı tedbirler alma, bölgesel veya uluslararası ilişki, hiyerarşi, yardım alma, yüksek hayat standardı, şirketleşme ve medya ile bağlantılı olma şeklinde belirtmektedir⁹².

Galiani ise; öncelikli hedef olarak programlanmış amaçların ötesinde, örgüt faaliyetlerinin devamlılığını garanti edecek sürekli bir örgüt yapısı, öte yandan da bu gibi amaçlar için kullanılan örgütsel yapının uygunluğunu bundan başka örgüt üyeleri arasında kalıcı bir rol dağılımını aramaktadır. Örgüt unsuruna gerekli önemi vermekle beraber, delillerin basitleştirilmesi gerekliliğinden hareketle, istikrarlı ve kalıcı karakterde ancak gelişmekte olan bir örgüt tanımlamasıyla yetinmektedir⁹³.

1. 7. 3. Ayırt Edici Ölçütler

1. 7. 3. 1. Yasaklanmış Mal ve Hizmet İhtiyacını Karşılama

Organize suçluluk, genellikle kanunen yasaklanmış olan ve toplumun bazı kesimlerince talep edilen, yasaklanmış (uyuşturucu maddeler, yasak talih oyunları ve fuhuş

⁸⁹ Kocasakal, **Organize Suçluluğun Tanımı, Özellikleri ve Kapsamı**, s. 131.

⁹⁰ Erdem, **Ceza Muhakemesinde Organize Suçlulukla Mücadelede Gizli Soruşturma Tedbirleri**, s. 36.

⁹¹ Erdem, **Ceza Muhakemesinde Organize Suçlulukla Mücadelede Gizli Soruşturma Tedbirleri**, s. 38.

⁹² Feridun Yenisey, **“Çıkar Amaçlı Örgüt Suçlarındaki Araştırmalar”**, Organize Suçlulukla Mücadelede Özel Ceza Muhakemesi Tedbirleri,(Panel), Ankara Barosu Hukuk Kurultayı 2000, Ankara 14 Ocak 2000, s. 46–47.

⁹³ Tullio Galiani, İstanbul 1. DGM 2000/18 esas sayılı dosyasına sunulan mütalaa (<http://www.bav-savunma.org/tr/belgeler/yeniler> adresinden 22.03.2011 tarihi itibarıyla ulaşılmıştır.)

gibi) mal ve hizmet ihtiyacını karşılamaktadır. Bu nedenle toplumda illegal mal ve hizmetlere, organize suçluluk tarafından arzı gerçekleştirilen bir talep ortaya çıkmaktadır. Suç endüstrisi toplumdaki bu tür illegal ihtiyaç yapısının içine yerleşerek büyümektedir. Bu ihtiyaç yapısı ise her toplumun sosyal-ekonomik hukuki şartlarına göre belirlenmektedir⁹⁴.

Organize Suçluluk arsa spekülasyonundan gecekondü ticaretine, kültür varlıklarının yağmalanmasından uyuşturucu ve silah kaçakçılığına, kan, organ ve insan ticaretinden koruma parası adı altında haraç toplamaya kadar kazanç temine müsait her alanda ortaya çıkabilir. Bu tür suç organizasyonlarının faaliyet alanları yalnızca uyuşturucu madde ticareti ile sınırlı değildir; hızlı kazanç sağlama olanağı veren bütün suçluluk alanlarına girilmektedir. Suçluluk konusundaki hayal gücü sınır tanımamaktadır. Organize suçluluk akılcı ve planlı olarak ve az riziko karşılığı yüksek kazanç ilkesine göre suç faaliyetlerini yönlendirir. Bu bakımdan suç örgütleri, halkın tamamı tarafından kabul görmeyen yasa dışı mal ve hizmetlere yönelik gereksinimleri kötüye kullanma amacı güder⁹⁵.

1. 7. 3. 2. Fonksiyonel İş Bölümü ve Hiyerarşik Yapının Bulunması

Organize suçluluk, haksız kazanç ve güç sağlamak için fonksiyonel iş bölümü ve hiyerarşik bir düzen için faaliyet gösteren faillerden oluşan bir yapılanma içindedir. Stratejik ve taktik planlar çerçevesinde, rasyonel bir hareket tarzına göre suç işleyen organizasyon üyeleri, genellikle çeşitli suçlar bakımından uzmanlaşmaktadırlar. Ancak belirtmek gerekir ki her suç organizasyonu aynı biçimde katı bir hiyerarşik yapı içinde olmayabilir. Bazı organizasyonlar daha gevşek bir yapılanma içinde örgütlenebilir. Ayrıca bir takım failerin suç işlemek için bir araya gelmeleri her zaman organize suçun varlığını göstermez⁹⁶. Bunun için sanıkların suç işlemek amacı ile organize olmak için fikir birliğine varmaları gerekir⁹⁷.

Kişileri tabi kılan, gizli işbirliği durumu yaratan ve örgütsel bağdan gelen yıldırma gücüne dayanan bir örgüt söz konusu olduğunda organize yapının varlığı kabul edilir. Ancak

⁹⁴ Kayıhan İçel, İstanbul 1. DGM 2000/18 esas sayılı dosyasına sunulan mütalaa (<http://www.bav-savunma.org/tr/belgeler/yeniler> adresinden 22.03.2011 tarihi itibarıyla ulaşılmıştır.)

⁹⁵ Öztürk, İstanbul 1. DGM 2000/18 esas sayılı dosyasına sunulan mütalaa.

⁹⁶ İçel, İstanbul 1. DGM 2000/18 esas sayılı dosyasına sunulan mütalaa

⁹⁷ **Yargıtay 8. Ceza Dairesinin 10.07.2000 tarih 2000/10810 E. 2000/13581 K. sayılı kararı**; "...Suç tarihinde Taşucu beldesinde bir kişinin öldürülmesi olayı nedeniyle belde halkı arasında oluşan toplu heyecan ve tepki üzerine bir kısım sanığında içerisinde bulunduğu büyük bir kalabalık tarafından kimi kişilerin işyeri, ev ve otosunun taşlanması, patlayıcı madde atma biçiminde gelişen olaylar zincirinde sanıkların önceden tasarlama ve organize olma ve fikir birliğine vararak suç işlemek için teşekkül oluşturduklarından söz edilemeyeceği, gerçekleri eylemleri nedeniyle cezalandırılacakları gözetilmeden...", M. Naci Ünver, **Uygulamada Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri ve Cürüm İşlemek İçin Teşekkül Oluşturmak**, Turhan Kitabevi, Ankara 2001, s. 68.

bu, örgütte, görev ve rollerin dağıtılmış olmayacağı anlamına gelmemelidir. Çünkü dağıtılmış görevler yoksa organize yapının varlığından şüphe duyulmaya başlanacaktır⁹⁸.

Bu hiyerarşik yapıya uygun olarak hiyerarşinin en alt tabakasında yer alan üyeler, örgütün yapısı konusunda genellikle yeterli bilgiye sahip değildirler. Çünkü suçları planlayan üst düzey yöneticiler, bunları yerine getiren alt düzeydeki üyelere yalıtılmışlardır. Bu amaçla, üst düzey yöneticiler tarafından alınan kararları, bunlara yerine getirecek olan üyelere aktarmak için görünüşte yasal işlerle uğraşan aracı kişilerden de yararlanır. Böylece bir taraftan işletme ve meslek sırrı korunduğu gibi, diğer taraftan da örgüt üyelerinin işledikleri suçlar bakımından dışarıya bilgi sızması önlenmektedir. Hiyerarşik yapının sonucu olan işbölümü neticesinde örgüt içinde fonksiyonel ve coğrafi ayrıma gidilir. Geçimlerini genellikle suç oluşturan faaliyetlerle sağlayan failer, suç tekniklerine hâkim olan önemli bir suç kariyerini geride bırakmış, suçun ortaya çıkmasını önleme ve polis gibi sosyal kontrolle görevli kurumların müdahalelerine karşı kendilerini savunma yeteneğine sahip kişilerdir. Ve bu kişiler örgüt lideri ya da üst düzey yöneticilerinin liderliğinde dayanışma içinde görevlerini yerine getirirler⁹⁹. Özellikle suçtan elde edilen kazancı aklamak amacıyla başvurulan yöntemler, finans piyasasının nasıl işlediğinin ve bu piyasayı etkileyen faktörlerin neler olduğunun çok iyi bilinmesini gerektirdiği için, ayrı bir uzmanlık konusu olabilecek bir nitelik taşımaktadır¹⁰⁰.

Organize suçluluktan söz edebilmek için, bahsedilen bu bir araya gelişin, kazanç temin etmek amacı ile olması gerekir. Buna göre kazanç kural olarak ekonomik kazançtır, ancak ekonomik kazancın yanında siyasi kazançların hedeflenmesi de mümkündür. Mesela mafya için ilk sırada yer alan hedef ekonomik kazançtır; siyasi bazı çıkarların temin edilmesi ikinci derecede önemlidir. Fakat bundan bütünüyle de sarfı nazar edilemez. Buna karşılık bir terör örgütü bakımından ilk planda yer alan siyasi kazançtır, ikinci planda yer alan ise asıl amacın finansmanını sağlamak için zaruri olan ekonomik kazançtır. Görüldüğü gibi gerek mafya ve gerekse terör örgütleri ekonomik ve siyasi kazanç elde etme gayreti içindedirler; ancak burada öncelik-sonralık ilişkisi söz konusudur. Bu nedenle terör örgütleri ile mafya arasında bazı önemli benzerlikler bulunmaktadır. Bu benzerlikler nedeniyle de terör örgütlerinin siyasi

⁹⁸ Evik, *Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu*, s. 215.

⁹⁹ **Yargıtay 8. Ceza Dairesinin 25.03.2002 tarih 2001/14526 E. 2002/3708 K. sayılı kararı**; "...sanıkların... liderliğinde tam bir işbirliği dayanışma ve eylemli paylaşım içinde örgütlenerek ekonomik olarak zor duruma düşen iş adamlarını saptayıp onlara yüksek faiz oranları ile borç vererek çek ve senet aldıkları, bu biçimde sürekli olarak tefecilik faaliyetinde buldukları, borcunu ödemeyen kişilere yönelik cebir, şiddet ve tehdit yöntemi ile yıldırma korkutma ve sindirme gücünü kullanarak borçluların mal varlıklarının kendilerine devrini sağladıkları ve bu şekilde haksız çıkar elde etmek için silahlı örgüt kurdukları...".

¹⁰⁰ Erdem, *Ceza Muhakemesinde Organize Suçlulukla Mücadelede Gizli Soruşturma Tedbirleri*, s.39

mafya olarak nitelendirilmesi mümkündür. Bazı durumlarda siyasi mafyayı ekonomik mafyadan ayırabilmek dahi güçleşebilmektedir¹⁰¹.

Her ne kadar doktrinde suç işlemek, çıkar elde etmek ya da siyasi güç elde etmek amacı ile bir araya gelen organizasyonlar için ekonomik kazanç bakımından öncelik-sonralık ayrımı yapılıyor olsa da, günümüzde kanımızca bu ayrım ortadan kalkmıştır. Mesela asıl amaçları siyasi güç elde etmek olan terör örgütlerinin, özellikle günümüzde ekonomik kazanç elde etmek için girişmiş olduğu faaliyetler çok daha ön plana çıkmaktadır. Artık ekonomik kazanç elde etmek için girişilen faaliyetler, siyasi amacı karşılamak için gereken zaruri ihtiyaçların çok daha ötesine geçmektedir. Özellikle terör örgütlerinin uyuşturucu kaçakçılığı gibi çıkar amaçlı suç örgütlerinin alanına giren bir saha da elde ettiği kazançlar ya da mafya örgütlerinin siyaset içinde edindikleri etkin roller, bahsedilen bu sınırların artık ortadan kalktığına göstergesidir.

1. 7. 3. 3. Suç İşleyerek Çıkar Sağlanması

Organizasyonun gerçekleşmesi için, mensuplarının cürüm işlemek için anlaşmış, bu doğrultuda iradelerinin birleşmiş olması şarttır. Burada işlenen suçlar genellikle şiddete dayalı suçlardır. Ancak bu diğer suçların işlenmesinin olanaksız olduğu anlamına gelmez¹⁰².

Ancak organize suçluluk bakımından özellikle; kısa zamanda ve hızlı bir biçimde kazanç sağlayabilecek, maliyeti düşük, yakalanma riski az kriminal faaliyet alanları tercih edilir. Organize suç grupları yakalanma ve cezalandırılma riskini azaltmak için ise, görünüşte mağdurları olmayan suçluluk alanlarında uzmanlaşmaktadırlar. Bu tür suçlarda mağdurlar ya suçun işlenmesinde kendi katkılarından dolayı (uyuşturucu madde ya da illegal şans oyunları gibi) ya da suç organizasyonlarının tehditlerinden korktuklarından dolayı (tehditle para toplama gibi) suçu ihbar etmekten kaçınmaktadırlar¹⁰³.

Uyuşturucu madde ticareti ve kaçakçılığı, silah ticareti ve kaçakçılığı, gece hayatı ile bağlantılı suçlar (fuhuş, insan ticareti, yasadışı kumar gibi), zorla koruma parası alma (haraç), izinsiz iş sağlamaya aracılık etme ve bununla meşguliyet, yabancıların yasadışı yollarla ülkeye sokulması, markalarda sahtecilik, altın kaçakçılığı, yatırım dolandırıcılığı, peşin

¹⁰¹ Öztürk, İstanbul 1. DGM 2000/18 esas sayılı dosyasına sunulan mütalaa.

¹⁰² Öztürk, İstanbul 1. DGM 2000/18 esas sayılı dosyasına sunulan mütalaa.

¹⁰³ İcel, İstanbul 1. DGM 2000/18 esas sayılı dosyasına sunulan mütalaa.

olmayan ödeme araçlarında sahtecilik ve bunların kötüye kullanılması, kalpazanlık, yüksek değerde motorlu taşıt araçlarının, kamyon, konteynır ve gemi yüklerinin el altından satılması, sigorta kurumları aleyhine dolandırıcılık, sonradan suç konusunun belli merkezli olarak dağıtıldığı hırsızlık, zehirli atıkların yasadışı yollardan etkisiz hale getirilmesi, yasadışı teknoloji transferi ve bilişim suçları gibi sınırlı olarak sayılmamış olan bu alanların tümü olabildiğince hızlı ve yüksek kazanç olanaklarını organize suç örgütlerine sunar¹⁰⁴. Sayılan bu suç tipleri sadece tahdidi değildir. Özellikle günümüzde, teknolojik kaynaklı suçlar da organize suç örgütlerinin ilgisini çekmektedir. Organize suç örgütleri neredeyse her suç alanında faaliyet gösterebilmektedirler. Ancak örgütler haksız kazancı fazlalığına göre bazı suç tiplerini daha çok işlemekte, hatta bazıları belli suç tiplerini işlemek amacıyla kurulmaktadır.

1. 7. 3. 4. Suçtan Elde Edilen Çıkarların Meşrulaştırılması ve Kara Para Aklama

1. 7. 3. 4. 1. Suçtan Elde Edilen Çıkarların Meşrulaştırılması

Organize suç örgütler, illegal ve legal faaliyetlerini sıkı bir biçimde birbirine entegre etmektedir. Böylece meşru ekonomik piyasalarda da ikinci bir ayak oluşturarak, hukuka aykırı fiillerin örtülmesi, gizlenmesi amacıyla kazançların legal hale getirilmesi için kara para aklama operasyonları gerçekleştirilmektedir. Kara para aklama sonucu elde edilen paralar ise yasal yatırımlarda kullanılmaktadır¹⁰⁵.

Suç işleyerek elde edilen para çeşitli yollarla aklanır, legalize edilir. Bunun için bankalar devreye sokulur; yurt içinde ve/veya dışında özellikle ithalat, ihracat, taşımacılık, turizm gibi alanlarda paravan firmalar kurulur, spor ile iştigal eden kulüplerden özellikle de sporcu transferlerinden yararlanır; siyasi partilere ve çeşitli derneklere çeşitli bağışlar yapılır; rüşvet dağıtılır. Yurtdışından mal, özellikle silah satın alınır ve illegal olarak yurda sokulur. Bu durum ise yasal ve yasadışı işlerin belirli bir yerden sonra iç içe geçmesine yol açar ve daha sonraki aşamalarda bunların birbirinden ayrılması imkânsızlaşır. Elde edilen kazançları yasal finans piyasasına aktarmak ve bu yolla yüksek kazanca dönüştürmek için, suç örgütü yasal piyasaya sızmaktadır. Bu örgütler, suçtan elde ettikleri gelirleri yasal piyasada yatırıma ve yüksek kazanca dönüştürürler. Böylece dürüst girişimciler, aynı alanda faaliyet

¹⁰⁴ Erdem, **Ceza Muhakemesinde Organize Suçlulukla Mücadelede Gizli Soruşturma Tedbirleri**, s. 47.

¹⁰⁵ İçel, İstanbul 1. DGM 2000/18 esas sayılı dosyasına sunulan mütalaa.

gösteren suç örgütleri ile rekabet edemez hale geldikleri gibi, bu yolla suç organizasyonuna tüketicileri sömürme yolu da açılmış olur¹⁰⁶.

1. 7. 3. 4. 2. Kara Para Aklama

Maddi menfaatin söz konusu olduğu hukuka aykırı eylemler organize suç örgütlerinin yakın takibi altında bulunmaktadır. Organize suç örgütleri, işledikleri suçlar sonucunda çıkar sağlayamazlarsa varlıklarını devam ettiremezler¹⁰⁷. Ancak elde edilen bu çıkarların meşru olarak piyasaya sokulması gerekir. Aksi halde elde edilen bu çıkarlar, organize suç örgütleri tarafından kullanılamaz. İşte bu sebeple tüm organize suç örgütleri ve grupları zorunluluktan dolayı kara para aklamaktadırlar¹⁰⁸.

Kara para aklama suçunda, suçu oluşturan maddi hareketlerin üzerinde gerçekleştiği ve kendisinden önce işlenen bir suçtan elde edilen malvarlığına ihtiyaç duyulmaktadır. Suçtan kaynaklanan bir malvarlığı olmazsa, aklama da söz konusu olmayacaktır. İşte bu noktada organize suçun faaliyet alanı ile aklama suçunun konusu olan malvarlıklarının elde edildiği hukuka aykırı eylemler örtüşmektedir. Aklama suçuna konu olan malvarlıklarının elde edildiği öncül suçlar çoğunlukla organize suç örgütleri tarafından işlenmektedir. Yukarıda da bahsettiğimiz gibi organize suç örgütleri tarafından gerçekleştirilen eylemler incelendiğinde hemen hemen hepsinde maddi çıkar elde edilmesi ön plana çıkmaktadır¹⁰⁹. Organize suç örgütleri çok büyük miktardaki bir ekonomik gücü ellerinde bulundurmaktadırlar. Bu bir yandan suçtan elde edilen gelir diğer yandan ise bu organizasyonların ayakta kalabilmesi için gerekli malvarlığı olmaktadır. Elde bulundurulmuş zenginlik; belli şekillerde idare edilmeli, gizlenmeli, ama aynı zamanda bu örgütlere ulaşılmasına yol açabilecek izleri yok edilmelidir. Görüldüğü gibi modern anlamda organize suçluluğun yaşayabilmesi ve gelişebilmesi için kara para aklama temel bir unsur haline gelmiştir¹¹⁰.

Suç örgütlerinin illegal ve legal faaliyetlerini iç içedir. Böylece meşru ekonomik piyasalarda da ikinci bir ayak oluşturarak, hukuka aykırı fiillerin örtülmesi, gizlenmesi amacıyla kazançların legal hale getirilmesi için kara para aklama operasyonları gerçekleştirilmektedir. Kara para aklama sonucunda elde edilen paralar ise yasal yatırımlarda

¹⁰⁶ Öztürk, İstanbul 1. DGM 2000/18 esas sayılı dosyasına sunulan mütalaa.

¹⁰⁷ Olgun Değirmenci, **Mukayeseli Hukukta ve Türk Hukukunda Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu (Kara Para Aklama Suçu)**, Turhan Kitabevi, Ankara 2007, s. 132.

¹⁰⁸ Kocasakal, **Organize Suçluluğun Tanımı, Özellikleri ve Kapsamı**, s. 150.

¹⁰⁹ Değirmenci, **Mukayeseli Hukukta ve Türk Hukukunda Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu (Kara Para Aklama Suçu)**, s. 133.

¹¹⁰ Kocasakal, **Organize Suçluluğun Tanımı, Özellikleri ve Kapsamı**, s. 153.

kullanılmaktadır. Son yıllarda ortaya çıkan önemli kara para aklama olaylarının hepsi ortak noktalara sahiptir; suç örgütleri suç kaynaklı gelirlerini aklama, keza adli soruşturmaları sonuçsuz bırakmak için geniş ölçüde yurtdışında bulunan bankaların ve vergi cennetlerinin kendilerine sunduğu imkânları kullanmaktadırlar. Kara para aklayıcılarının mali sistem içine soktukları suçluluk ürünü astronomik rakamlar, toplumun tüm katmanlarını etkilemektedir. Organize suçluluk hesabına kara para aklama sosyal planda çok tehlikeli sonuçlara yol açmaktadır. Aklanan para uyuşturucu kaçakçılara, teröristlere, silah tacirlerine ve diğer suç şebekelerine suç imparatorluklarını idare etmek ve geliştirmek için ihtiyaçları olan yasal görünümlü finans desteğini sağlamaktadır. Ayrıca kara para aklama sonucu elde edilen büyük kazançlar yoluyla politik sisteme, basına ve kamu idaresine nüfuz edilebilmektedir¹¹¹.

Kara para aklama sorunu, son yıllarda organize suçluluğun dünya çapındaki gelişimi ile gündeme gelmiş; uyuşturucu madde kaçakçılığının genişlemesi de buna katkıda bulunmuştur. Geleneksel ağır suçlarda kural, elde edilen ganimetin bölüşülmesine dayanmaktaydı. Oysa günümüz organize suçluluğu, yasal ekonomilerdeki büyük işletmeler gibi hareket etmekte, elde edilen geliri yatırıma dönüştürerek kullanmakta, bunun bir kısmı ile gelişimini sağlamakta, mali gücünü arttırmakta ve yeni suçlar için finansman sağlamaktadır. Organize suç örgütlerinin kazandıkları çok büyük paralar artık dikkat çekmeksizin kullanılabilir olmaktan çıkmıştır. Bu sebeptendir ki, zamanla, sermaye hareketlerinin gizlenmesi, yani kara para aklama, organize suçluluk için, en azından gelir getiren suçlar kadar önemli hale gelmiştir¹¹².

Görüldüğü gibi kara para aklama faaliyeti organize suçluluğun hayatiyeti için çok önemli bir yer arz etmektedir. Bu sebeple organize suçlulukla mücadele ederken, bu suçluluktan elde edilen gelirlerin aklanması faaliyetlerine özel bir önemle eğilmek gerekir. Özellikle kara para aklama ile mücadele etmek, organize suçluluğun engellenmesinde önemli bir adım olacaktır. Çünkü organize suç örgütlerinin suçtan elde ettiği çıkarlar bu sayede kullanılabilir hale gelmektedir.

Ayrıca bu örgütler, kara para aklama faaliyeti sonucu elde ettikleri kazançlar ile organizasyonlarının büyümesini de sağlamaktadır. Bu da hem ülkemiz hem de uluslararası toplum bakımında kamu güvenilirliğini zedelemektedir. İşte bu sebeple kara para aklama

¹¹¹ Ergin Ergül, “**Organize Suçlar ve Kara Paranın Aklanması**”, Ekonomik Suç ve Ceza Sempozyumu, Ankara 2005, s. 245.

¹¹² Kocasakal, **Organize Suçluluğun Tanımı, Özellikleri ve Kapsamı**, s. 155.

faaliyetleri ile etkin olarak mücadele edilmesi, suç örgütlerinin bağlantıda olduğu finansörlerin ve şirketlerin detaylı bir biçimde araştırılarak, bunların önünün kesilmesi, organize suç örgütlerinin zayıflaması için büyük önem arz etmektedir.

1. 7. 3. 4. 3. Türkiye'deki Durum

Öncelikle kara para aklama diye tabir edilen suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerini aklama faaliyetinin Türk hukukunda suç olup olmadığına bakmak gerekir. Kara para aklama ilk olarak hukuk sisteminizde 4208 sayılı kanunda tanımlanmıştır¹¹³. Bu kanun gereğince kara para aklama suçunun meydana gelebilmesi için; elde edenlerce meşruiyet kazandırılması amacıyla değerlendirilmesi, kullanılması, kaynak veya niteliğinin, zilliyet ya da malikinin değiştirilmesi, gizlenmesi, sınır ötesi harekete tabii tutulması veya bu hareketin gizlenmesi; başkalarınınca iktisap edilmesi, bulundurulması, kullanılması, hukuki sonuçlarından failini kaçmasına yardım etmek amacıyla kaynağının ya da yerinin değiştirilmesi, transfer yoluyla aklanması ve kara paranın tespitini engellemeye yönelik fiillerin bulunması gerekir. 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda 4208 sayılı kanunun 2/a ve 2/b maddelerinde yer alan tanımlara karşılık gelmek üzere “suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerini aklama” başlıklı 282. madde düzenlenmiştir¹¹⁴. Böylelikle kara para

¹¹³ **Bu kanun gereğince kara para;** “ 1. 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanundaki,

2. 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar Hakkında Kanundaki,

3. 2238 sayılı Organ ve Doku Alınması, Saklanması ve Nakli Hakkında Kanundaki,

4. 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması Hakkında Kanundaki,

5. 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 359 uncu maddesinin (b) fıkrasındaki,*

6. 4389 sayılı Bankalar Kanununun 22 nci maddesinin (4) numaralı fıkrasındaki,

7. 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 47 nci maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (1) ila (7) numaralı alt bentlerindeki,

8. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devredilen veya Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından tasfiyeye tabi tutulan bankalara dair iflas ve konkordatoya ilişkin olarak 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 333 üncü maddesindeki,

9. 765 sayılı Türk Ceza Kanunundaki Devletin Şahsiyetine Karşı İşlenen Cürümler ve aynı Kanunun 179, 192, 211 ila 220, 264, 316, 317, 318, 319, 322, 325, 332, 333, 335, 339, 341, 342, 345, 350, 403, 404, 406, 435, 436, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 504 ve 506 ncı maddelerindeki,

fiillerin işlenmesi suretiyle elde edilen para veya para yerine geçen her türlü kıymetli evrakla, mal veya gelirleri veya bir para biriminden diğer bir para birimine çevrilmesi de dahil, sözü edilen para, evrak, mal veya gelirlerin birbirine dönüştürülmesinden elde edilen her türlü maddi menfaat ve değeri “ şeklinde tanımlanmıştır.

¹¹⁴ **5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 282. maddesi:** (1) Alt sınırı bir yıl veya daha fazla hapis cezasını gerektiren bir suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini, yurt dışına çıkaran veya bunların gayrimeşru kaynağını gizlemek ve meşru bir yolla elde edildiği konusunda kanaat uyandırmak maksadıyla, çeşitli işlemlere tabi tutan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve yirmibin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) Bu suçun, kamu görevlisi tarafından veya belli bir meslek sahibi kişi tarafından bu mesleğin icrası sırasında işlenmesi hâlinde, verilecek hapis cezası yarı oranında artırılır.

(3) Bu suçun, suç işlemek için teşkil edilmiş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, verilecek ceza bir kat artırılır.

(4) Bu suçun işlenmesi dolayısıyla tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.

aklama suçu özel bir kanundan 5237 sayılı TCK' ya alınmış ve genel ceza kanunu içerisinde düzenlenen bir suç haline getirilmiştir. Bu sayede öncül suçların belirtilmesinden vazgeçilip eşitlik ilkesi benimsenmiş ve alt sınırı 1 yıl veya daha fazla olan her suç bakımından elde edilen değerlerin aklanması suç olarak kabul edilmiştir¹¹⁵. Ayrıca spesifik olarak kara para aklama suçunu önlemek ve organize suçlulukla daha iyi mücadele edebilmek amacıyla 5549 sayılı kanun yürürlüğe sokulmuştur. Bu kanun yürürlüğe girdikten sonra 4208 sayılı kanunun bazı maddeleri ilga edilmiştir¹¹⁶. Bu kanunun en önemli maddesi suç gelirlerine el konulmasını düzenleyen 17. maddesidir¹¹⁷. Bu madde gereğince kara para aklama suçuna ilişkin kuvvetli suç şüphesi bulunduğu hallerde 5271 sayılı CMK m. 128 gereğince el koyma tedbirine başvurulabilecektir.

Özel ve genel ceza kanunları ile kara para aklama suçuna karşı getirilen önlemlerin koruma tedbirleri ile desteklenmesi oldukça yerinde bir gelişme olmuştur. Çünkü kara para aklama suçu bakımından en büyük güçlük suç delillerinin ortaya çıkarılmasıdır. Kara para aklama gizli bir suçtur. Dolayısıyla kara para yığınları yasal para içine karışmakta, oldukça hızlı, kolay ve gizli bir şekilde uluslararası çapta yer değiştirmektedir¹¹⁸. Bu sebeple özellikle iletişimin tespiti ve teknik izleme tedbirleri bu suçun ortaya çıkarılması bakımından çok önemli tedbirlerdir. Kara para aklanması ile etkin bir şekilde mücadele etmek, hem organize suçluluğun önlenmesine büyük katkı sağlayacak hem de ülke ekonomisine önemli bir katkı yapacaktır.

---

(5) Bu suç nedeniyle kovuşturma başlamadan önce suç konusu malvarlığı değerlerinin ele geçirilmesini sağlayan veya bulunduğu yeri yetkili makamlara haber vererek ele geçirilmesini kolaylaştıran kişi hakkında bu maddede tanımlanan suç nedeniyle cezaya hükmolunmaz.

¹¹⁵ 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun sunumu, (www.masak.gov.tr adresinden 20.12.2010 tarihi itibarıyla ulaşılmıştır.)

¹¹⁶ **5549 sayılı kanunun 26. maddesi:** 13.11.1996 tarihli ve 4208 sayılı Kanunun 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12 ve 14 üncü maddeleri, 2 nci maddesinin (a), (b), (d) ve (e) bentleri ile 15 inci maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

(2) 4208 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları yürürlükten kaldırılmış ve ikinci fıkrası "Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerinin kontrollü teslimatına ilişkin yabancı ülke talepleri hakkında karar vermeye Ankara Sulh Ceza Mahkemesi yetkilidir." şeklinde değiştirilmiştir.

(3) Diğer mevzuatta yer alan "karapara" ibaresinden "suçtan kaynaklanan malvarlığı değeri", "karapara aklama suçu" ibaresinden "aklama suçu" anlaşılır.

¹¹⁷ **5549 sayılı kanunun geçiçi 17. maddesi:** (1) Aklama ve terörün finansmanı suçunun işlendiğine dair kuvvetli şüphe bulunan hallerde 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 128 inci maddesindeki usûle göre malvarlığı değerlerine elkonulabilir.

(2) Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısı da el koyma kararı verebilir. Hâkim kararı olmaksızın yapılan elkoyma işlemi yirmidört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim en geç yirmidört saat içinde onaylanıp onaylanmamasına karar verir. Onaylanmama halinde Cumhuriyet savcılığının kararı hükümsüz kalır.

¹¹⁸ Ergül, **Organize Suçlar ve Kara Paranın Aklanması**, s. 266.

1. 7. 3. 5. Şiddet Kullanımı

Şiddet kullanılması organize suçluluğun amaçlarına ulaşmak için başvurduğu bir yöntemdir. Şiddet kullanımı organize suçluluk bakımından ayırt edici unsurların en önemlilerindedir¹¹⁹. Ancak bu, organize suçluluğun her zaman açıkça cebir, şiddet kullanması anlamına gelmemektedir. Özellikle organize suçluluğun devlet düzenine alternatif olarak çıktığı alanlarda, onun bir düzenleme fonksiyonu görmeyi amaçladığı durumlarda, organize suçluluk daha ziyade tehditlerini her an başarıyla gerçekleştirebilme potansiyeline sahip olduğunun bilinmesini ister. Doğrudan şiddet kullanılması ya da şiddet kullanma tehdidi kriminal grubun normlarını ayakta tutmak, organizasyonun denetimini sağlamak ve grup kurallarını ihlal eden üyeleri cezalandırmak için de başvuru bir yöntemdir. Bu metotlar aynı zamanda organizasyon dışındaki kişilere karşı da kullanılarak, organizasyonun korunması ve amaçlarına ulaşması sağlanmak istenir. Örneğin organizasyonun işlediği suçlarla ilgili olarak aleyhe tanıklık yapacak kişilerin tehdit edilmesi ve hatta öldürülmesi gibi. Ancak organizasyon kamuoyunun dikkatini çekmek istemediği durumlarda önce tehdit, daha sonra son çare olarak şiddete başvurur¹²⁰.

Belirtmek gerekir ki, organize suçluluğun gücü, bahsedilen şiddet kullanımı ve yıldırma gücünden çok kolayca ekonomik ve sosyolojik çevresine ve gelişime ayak uydurabilmesinden ve suç gelirlerini yasal ekonomiye aktarması sonucunda sahip olduğu büyük ekonomik güçten ileri gelmektedir. Bugün her türlü ekonomik durum ve faaliyette, bu alanda uzmanlaşan ve yoğunlaşan bir organize suç örgütü bulunabilir. Ayrıca bunlar çeşitli anlaşmalarla işbirliği yaparak pazarları da paylaşmaktadırlar¹²¹.

1. 7. 3. 6. Kendine Has Kuralları ve Yaptırım Sistemi Bulunması

Organize suçlulukta, örgüt üyelerinin ve örgütün faaliyetlerinin teşhis edilmesini engellemek için, gerek içe ve gerekse dışa karşı çok iyi işleyen korunma mekanizmasına başvurulur. İçe karşı korunmayı, suçun ayrıntılı olarak planlanması ve bunun uygulamaya konulmasında mükemmellik, hiyerarşik grup yapılanması, bölgeler üstü bağlantı ve ilişki,

¹¹⁹ **Yargıtay 8. Ceza Dairesinin 24.12.2001 tarih 2001/11821 E. 2001/17419 K. sayılı kararı;** “...Sanıklardan ... önderliğinde örgütlenen sanıklar ..., ... ve ...’in ... ilçesinde silahla meskun mahalde ateş etmek, tehdit, adam kaçıрма, muhtelif şahıslara ait çek ve senetleri yıldırma, korkutma, ve sindirme gücünü kullanarak tahsil etmek biçimindeki eylemlerinin bu oluş karşısında 4422 sayılı yasanın 1. maddesinde tanımlanan suç oluşturduğu gözetilmeden, bu oluşa ve dosyadaki bilgi ve belgelere uygun düşmeyen bir gerekçe ile TCK’nın 313. maddesi ile uygulama yapılması...”.

¹²⁰ İçel, İstanbul 1. DGM 2000/18 esas sayılı dosyasına sunulan mütalaa.

¹²¹ Kocasakal, **Organize Suçluluğun Tanımı, Özellikleri ve Kapsamı**, s. 132.

profesyonelce işleyen lojistik, suçtan elde edilen kazançların paylaşılması ve yasal hale getirilmesi sağlamaktadır¹²².

Bir suç organizasyonundan; başka bir deyişle örgütlü, organize edilmiş suçluluktan söz edebilmek için; örgütün veya organizasyonun içinde mutlaka bir yaptırım sistemi bulunur. Örneğin hiyerarşik yapının gereklerini yerine getirmeyen veya örgüte ihanet eden örgüt elemanı mutlaka cezalandırılır. Mutlak itaat ve susmak en üstün ilkedir. Bu kurala yönelik ihlaller, bazen öldürmeye kadar varan en ağır cezalarla cezalandırılmaktadır. Daha hafif durumlarda müessir fiil, şantaj ya da tehditle de yetinilebilir. Suç örgütleri, yazılı olmayan yasalara ve alt kültür normlarına uyarlar. Bu normlar, bir taraftan örgüte ihanet eden üyelere şiddete başvurulmasını öngörürken, diğer taraftan örgüt üyeleri arasında bir sosyal dayanışmayı da sağlar. Hapse giren örgüt üyeleri için avukat tutmak, infaz aşamasında aile üyelerinin geçimini temin etmek, sahte pasaport ve oturma izni almak, bu dayanışmanın bir sonucudur¹²³. Örgüt, üyeleri ile olan ilişkide, yukarıda bahsedilen sisteme karşı ihlaller için sert cezalar öngören kendine özgü bir norm sistemi geliştirir. Bu yolla örgütün her üyesinden mutlak itaat beklenir. Grup üyeleri hiçbir şekilde, kolluk veya diğer resmi makamlar nezdinde koruma arayamazlar. Ayrıca örgütün haberi ya da desteği olmadan hiçbir suç tek başına işlenemez¹²⁴.

Organize suç grupları illegal mal ve hizmetlerin elde edilmesi ve dağıtımı için ulusal ve uluslararası planda işbirliği yaparak, dayanışma ve karşılıklı bağımlılık içinde ortak bir çıkar topluluğu oluşturmaktadırlar¹²⁵. Bu tip organizasyonları bazen ortak eyleme geçmekte ve çeşitli alanlarda birbirlerini eksikliklerini de gidermektedirler. Mesela örgütlerin rüşvet ya da şantaj yoluyla elde ettiği kamu görevlilerini birbiri ile paylaşmaları veya bazı suç faaliyetlerini (uyuşturucu ya da insan ticareti gibi) ortak olarak gerçekleştirmeleri gibi.

1. 7. 3. 7. Süreklilik

Organize suçluluktan söz edebilmek için, her şeyden önce suç organizasyonunun, örneğin bir suç örgütünün bulunması ve örgütün suç işleme faaliyetlerinin süreklilik arzemesi gerekir. Belirli suçlar için örgütle işbirliği yapan taşeron kişilerden yararlanılmakla birlikte, bir bütün olarak örgütün amacı; üyelerin geçimini suç işleyerek karşılamaktır. Suç

¹²² Erdem, **Ceza Muhakemesinde Organize Suçlulukla Mücadelede Gizli Soruşturma Tedbirleri**, s. 40.

¹²³ Öztürk, İstanbul 1. DGM 2000/18 esas sayılı dosyasına sunulan mütalaa.

¹²⁴ Erdem, **Ceza Muhakemesinde Organize Suçlulukla Mücadelede Gizli Soruşturma Tedbirleri**, s. 40.

¹²⁵ İçel, İstanbul 1. DGM 2000/18 esas sayılı dosyasına sunulan mütalaa.

organizasyonları üyelerinden bağımsız olarak kendine özgü bir örgüt menfaatine sahiptir. Bu nedenle örneğin birden fazla kişinin bir veya iki defaya mahsus olarak iştirak halinde plan kurarak belli bir suçu ya da suçları işlemesi halinde organize suçluluktan söz edilemez¹²⁶. Yargıtay'da örgütlü suçluluk açısından sürekli olmayan suç ortaklığının örgüt üzerinden cezalandırılmayacağını belirtmektedir¹²⁷.

Burada önemli olan husus; organizasyonun örgütün işlediği suçlar bakımından sadece hazırlık hareketi niteliği taşıması, amaçlanan suçlar işlendikten sonra da yenilenecek, tekrarlanarak kullanılan bir yapıyı oluşturmasıdır. Yani program dâhilinde olan suçlar işlendikten sonra da örgüt dağılmamalı, varlığını devam ettirmelidir¹²⁸.

İşte organize suçluluğu diğer suç birleşimlerinden ayıran temel etmen, süreklilik hali ve örgütün kendine özgü menfaatidir. Bu sebeple örgütü kuran ya da yöneten kişiler ya da üyeler değişse bile, örgüt faaliyetlerini kaybedilen ya da değişen kişileri yenileyerek devam eder. Çünkü örgüt menfaati artık kurucuyu ya da üyeleri aşmıştır. Sürekli olarak haksız menfaat elde edilmesi, tüm kişisel menfaatlerin önüne geçmiştir. İşte bu menfaat yüzünden, organize suç örgütleri her zaman amaçlarını gerçekleştirebilmekte, kullanabileceği kişileri kolayca bulabilmektedir.

1. 7. 3. 8. Özel Kastın Varlığı

Organize suçluluğun oluşumu için özel kastla örgütlenme gerekir. Ancak sadece örgütlenme kastı yeterli değildir, ayrıca bu örgütlenmenin kamu düzenini rahatsız edecek ölçüde olması gerekir¹²⁹. Organize suç, belirli bir suçun hazırlık hareketi olmadığı ve bu

¹²⁶ Öztürk, İstanbul 1. DGM 2000/18 esas sayılı dosyasına sunulan mütalaa

¹²⁷ **Yargıtay 8. Ceza Dairesinin 11.07.1997 tarih 1997/9489 E. 1997/11420 sayılı kararı**; "...Cürüm işlemek için teşekkül suçunun oluşumunda gerek doktrinde, gerekse uygulamada; örgütün birden çok cürüm işlemek için kurulması, süreklilik göstermesi, planlı bir ortaklık ve eylem paylaşımını içermesi gerektiğinin öngörüldüğü, Majno'nun deyimıyla 'cürüm mektebi' organizasyonunun zorunlu olduğu, tek bir cürüm işlemek amacıyla irade birliğinde olan süjelerin kasıt ve düşünce ortaklığında örgütlenmelerinin TCK'nın iştirak hükümleri çerçevesinde değerlendirilebileceği, bu nedenle TCK'nın 313. maddesinde tanımlanan suçun oluşmadığı", Ünver, **Uygulamada Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri ve Cürüm İşlemek İçin Teşekkül Oluşturmak**, s. 90-91.

¹²⁸ Evik, **Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu**, s. 216.

¹²⁹ **Yargıtay 8. Ceza Dairesinin 25.01.1999 tarih 1998/13416 E. 1999/161 K. sayılı kararı**; ... Ahmet Tekin Baykal başkanlığında aynı amaç doğrultusunda örgütlenen sanıkların 1991 yılından 1997 yılı sonuna kadar Aydın ili ve çevresinde önce kumarhane işletmeye başlayarak silahlandıkları, halk üzerinde baskı kurup çek senet tahsilatı yaparak haraç topladıkları, çok sayıda kişinin para, menkul mal ve araçlarını gasp ederek gayrimenkullerini tehditle devraldıkları, kendilerine engel gördüklerini öldürdükleri ve yaraladıkları, bu cümleden olarak Menekşe ailesinden de çok sayıda kişiyi öldürüp yaralayarak evlerini bombaladıkları, bu ailenin parasal kaynaklarını kesmek amacıyla onlar tarafından o sırada işletilmekte olan Aydın genelevini bombaladıkları, çete elemanlarından Muzaffer ve Sabri'nin öldürülmesi olayı sonrasında bu öldürme olayının soruşturmasını üstlenip sonra da intikam amacı ile Ekrem Tavaslıoğlu ve üç garson ile Hüdaferdi Aksu ve Tekin

nedenle amaç suç açısından zarar yaratmadığı için, belirli bir suç tipinin cezalandırılan hazırlık hareketlerinden farklıdır. Bu itibarla belirli bir suç işlemek üzere hazırlık hareketi niteliğindeki örgütlenmeler organize suç sayılmazlar¹³⁰. Yani bir ya da birkaç suçu işlemek amacı ile bir araya gelmiş birden fazla kişinin hazırlık hareketleri cezalandırılmamaktadır¹³¹. Ancak organize suçluluk açısından durum farklıdır.

Organize suçluluk esasında işlenmesi amaçlanan suçlar bakımından hazırlık hareketi niteliğinde olmasına rağmen, kendine has durumu nedeni ile cezalandırılmaktadır.

1. 7. 4. Organize Suçluluğun Suç Tiplerine Göre Belirlenmesi

Organize suçluluk çerçevesinde tipik olarak işlenen suçlar bakımından ilk grubu, suçu ihbar veya şikâyet etmek isteyen mağdur sayısının çok az olduğu ve mağdurların tutkunluğundan yararlandığı, uyuşturucu ticareti, illegal şans oyunları alanındaki suçlar oluşturmaktadır. Aynı şekilde yasak malların temini ve bazı ihtiyaçların giderilmesi için işlenen silah ticareti, fuhuş, pornografi suçlarını da bu gruba dâhil edebiliriz. Devleti ve büyük ticari işletmeleri zarara uğratan fiiller ise bu konudaki ikinci grubu oluşturmaktadır¹³².

Aydemir isimli şahısları döverek öldürüp kafalarını keserek cesetlerini sakladıkları, çetenin legal bir görünüm alabilmesi amacı ile Tek-Ay A.Ş. adı altında kurdukları şirket vasıtası ile Tedaş A.Ş.'ye ait Aydın ilinde elektrik sayacı okuma, açma ve kapama ihalelerinde silahlı tehdit uygulayarak ihalenin iptalini sağladıkları, bu sırada Aydın belediye başkanının makam aracını kurşunlayarak o sırada araçta bulunan belediye başkanının oğlunu yaraladıkları, bazı yerel kamu görevlilerine maaş bağlayıp onların desteği ile eylemlerinin gerçekleştirilmesini kolaylaştırdıkları, bazı emekli emniyet mensupları ve askerlerden çeteye silah, malzeme temini ve istihbarat ile organizasyon konularında destek aldıkları, satın aldıkları benzinlikler, bağevleri ve işlettikleri kumarhaneleri örgüt merkezleri olarak kullanarak sürekli uzun namlulu tüfeklerle nöbet tutarak buralarda silahlı eğitim ve örgütsel çalışma yaptıkları, çete reisi olan Ahmet Tekin Baykal'ın sürekli çelik yecek giyerek yakın korumaları ile eskort aracı kullanarak dolaştığı, tetikçi ve yakın koruma grubunun doğrudan Ahmet Tekin Baykal'dan aldığı talimatlarla istihbarat ve lojistik destek sağlayan çete elemanlarının da yardımı ile operasyon yaptıkları, çeteye dolaylı destek veren Mesut Bakaroğlu, Rahmi Yelkençi ve temyiz etmeyen diğer sanıkların yardımı ile eylemlerinden sonra barınıp saklandıkları, çete ile ilgili eylemleri nedeni ile cezaevine giren elemanlara ve onların ailelerine parasal yardım yapılarak çete ile bağlantılarının sürekliliğinin sağlandığı, böylece tüm sanıkların bir örgüt disiplini ve emir komuta zinciri altında işbölümü yaparak suç işleme amacı ile bir araya geldikleri ve yukarıda sayılan eylemleri bazı kamu personeli ile yakın şahsi, siyasi ve parasal ilişkilerde kurmak suretiyle bu yapı içerisinde gerçekleştirdikleri, yapılan operasyonlarda örgüte ait çok sayıda uzun namlulu, pompalı, dürbünlü tüfekler ile susturucu ve otomatik de olmak üzere çok sayıda tabanca yakalandığı dosyadaki bilgi ve belgelerden anlaşılabilir olmakla mahkemenin sanıkların eylemlerini suç işlemek amacıyla teşekkül oluşturmak kabulünde bir isabetsizlik görülmemiş...".

¹³⁰ Uğur Alacakaptan, İstanbul 1. DGM 2000/18 esas sayılı dosyasına sunulan mütalaa (<http://www.bav-savunma.org/tr/belgeler> adresinden 22.03.2011 tarihi itibarıyla ulaşılmıştır.)

¹³¹ **Yargıtay 8. Ceza Dairesinin 20.06.2001 tarih 2001/9222 E. 2001/12098 K. sayılı kararı;** "... Sanıkların kişisel öç almak amacıyla bir olaya özgü olarak bir araya gelip yaralama ve öldürme olayını gerçekleştirmelerinden ibaret oluşta TCK'nın 313. maddesindeki teşekkülün unsurlarının bulunmadığı anlaşılabilir...".

¹³² İçel, İstanbul 1. DGM 2000/18 esas sayılı dosyasına sunulan mütalaa.

Organize Suçluluk sistematik bir biçimde de sınıflandırılabilir. Doktrinde çeşitli yazarlar organize suçluluğa ait suç tiplerini sınıflandırma yoluna gitmişlerdir. Ancak organize Suçluluğun tanımında kullanılan “işlenen suçun önemli bir ağırlıkta olması” unsurunun, pek yerinde olmadığı genel olarak kabul görmektedir. Bu sebeple de; özel bilgilere dayanarak organize bir biçimde işlenmek zorunda olan veya kolayca ekonomik kazancı mümkün kılan suçların listesinin yapılması çabası doktrinde hâkimdir. Bu sebeple de, genelde belli başlı suçların organize suçluluk çerçevesinde işlendiği kabul görmektedir. Buna göre birinci derecede faaliyet alanlarını oluşturan suçlar şunlardır;

- İlegal uyuşturucu madde ticareti
- İlegal silah ticareti
- Kıymetli evrak sahtekârlığı
- Altın Kaçakçılığı
- Tarihi eser kaçakçılığı
- Sermaye yatırım dolandırıcılığı
- Sübvansiyon, ihale ve kredi yolsuzlukları ¹³³
- Ödeme araçlarının kötüye kullanımı ve sahtekârlığı ¹³⁴

¹³³ **Yargıtay 8. Ceza Dairesinin 13.05.2002 tarih 2002/166 E. 2002/6026 K. sayılı kararı;** “...dosyadaki bilgi ve belgelere göre, sanıkların tam bir dayanışma ve işbirliği içinde sanık... liderliğinde sürekli biçimde yasal yetkileri bulunmadığı halde yurtdışındaki bazı üretici firmalara ait etiket, yeterlilik ve garanti belgelerini bilgisayar ortamında taklit ederek çoğalttıkları ve bu belgelerle sağlık kuruluşlarınca açılan malzeme alım ihalelerine katılarak, yurt içinde üretmiş oldukları malzemeleri ithal malzeme gibi sattıkları, satılacak bu malzemeler için açılacak ihale öncesindeki teknik şartnamelerinde kendi talepleri doğrultusunda hazırlanması ve ihale bedellerinin tahsili için alıcı sağlık kuruluşlarına yasaların suç saydığı yöntemlerle maddi çıkar sağladıkları, böylesine yasadışı faaliyetlerini yasal biçimde kurulmuş bir şirket içinde gerçekleştirmeleri, eylemlerini suç olmaktan çıkarmayacağı...”

¹³⁴ **Yargıtay 8. Ceza Dairesinin 28.05.2001 tarih 2001/6515 E. 2001/11219 K. sayılı kararı;** “...hakkında mahkûmiyet hükmü kurulan ...’in önderliğinde... ve... Şubelerinden sahte kimliklerle dolandırıcılık yöntemiyle para çekmek üzere bir örgütlenme disiplini içinde bir araya gelen... ve... ‘nun oluşturdukları bu örgüte sanıklardan ...’dan sağlanan sahte belgeyle bir kez ... şubesinden bir kez de provizyon yoluyla aynı bankanın... Şubesinden, sanık ...’nın da aynı bankanın... Şubesinden para çekerek, sanık ...’nın da yine aynı bankanın... Şubesinden para çekerek, sanık ...’nın sanıklardan örgütün başı konumunda olan... ve... ile dosyası tefrik edilen... ile örgütün faaliyetleri sırasında işbirliği yapmak suretiyle ve bankada çalışan sanık ...’in sanık ...’a bankadaki mudillerle ilgili dokümanlar vermek suretiyle faaliyetlerine katıldığı...”, Muhittin Mihçak, **Çıkar**

- Sahte para imali
- Sigorta şirketleri aleyhinde dolandırıcılıklar
- Yüksek değerdeki motorlu taşıtlar ile tır, konteyner ve gemi yüklerinin kaçırılması
- Çöplerin illegal imhası ve başka ülkelere gönderilmesi
- İlegal organ ticareti
- İlegal teknoloji transferi
- Elde edilen eşyanın merkezi bir sistemde değerlendirildiği hırsızlık türleri
- Yabancı ülkelere illegal işçi gönderilmesi¹³⁵
- Tehdit yoluyla koruma parası alınması
- İlegal şans oyunları
- Terörizm
- Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti

Bu listeden de anlaşılacağı gibi hafif suçlar daha organize bir biçimde işlenebilmekte ve bu suçlar bakımından mutlaka dışa dönük cebir-şiddet kullanımı gerekmemektedir¹³⁶.

Amaçlı Suç Örgütleri ve Cürüm İşlemek İçin Teşekkül Oluşturmak Suçları, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2003, s. 131.

¹³⁵ **Yargıtay 8. Ceza Dairesinin 07.12.2000 tarih 2000/20128 E. 2000/20519 K. sayılı kararı**; "...Irak'lı olup Türkiye'ye gelen bazı kişilerin yasadışı yollardan başka ülkelere gitme amacıyla olduğunu öğrenen sanıkların, bir örgütlenme içerisinde bir araya gelip iş bölümü yaparak Irak'lı bu kişileri yasadışı yollardan yurt dışına çıkarabileceklerine inandırarak onları böylece kandırıp her birinden önemli ölçüde para alıp, bu işe elverişli olmayan teknelerle Ege denizinden Yunan adalarına doğru deniz yolculuğuna çıkararak müdahil Nasreddin Ahmet hariç tümünün deniz kazasında ölmelerine ve kaybolmalarına neden olmaktan ibaret eylemlerinde; sanıkların, mağdur-müdahil ve ölenleri mahkemece de kabul edildiği gibi bu işi yaparken dolandırma girişiminde buldukları, bu oluş karşısında amaç ve eylemleri birlikte değerlendirildiğinde TCK'nın 313. maddesinde tanımlanan suçun tüm unsurları ile oluştuğu, gerçekleştirilen eylemin sayısının suçun oluşumuna etkili olamayacağı göz önüne alınarak...".

İkinci derece faaliyet alanı ise, yukarıda sayılan birinci derecedeki faaliyet alanlarından elde edilen yasadışı gelirlerin aklanmasıdır. Buna göre kara para aklama organize suçluluğun ikinci derece faaliyetidir. Nihayet organize suçluluğun üçüncü derece faaliyet alanını ise, birinci derecedeki faaliyet alanlarından elde edilip, ikinci derece faaliyet olarak bu gelirlerin aklanması ile görünürde meşruluk kazanan zenginliklerin tamamıyla yasal faaliyetlerde kullanılması, bu yasadışı gelirler ile yasal yatırımların gerçekleştirilmesidir. Bu yasal faaliyetler ise; gıda sektörü, gayrimenkul, restoranlar, çöp toplama, giyim sektörü, bar ve tavernacılık, liman işletmeleri, sendikacılık, araba satışı gibi meslek gruplarıdır. Ancak bu alanlar sınırlı değildir. Organize suç örgütleri verimli ve güvenli gördükleri her alanda yasal faaliyet gösterebilmektedirler¹³⁷.

1. 8. Örgütlü Suçluluk Türlerinin Türkiye'deki Görünüş Şekilleri Bakımından Genel Değerlendirme

1. 8. 1. Genel Olarak

Türkiye'de örgütlü suçluluğun ulaştığı boyutların belirlenmesi oldukça güçtür. Çünkü bu suçluluk türü Türkiye'de, İtalya örneğinde olduğu gibi, devlet düzenini tehdit eden boyutlara ulaşmamıştır. Bu cümleden organize suçluluğun kamu düzenini tehdit etmediği anlaşılmalıdır. Muhakkak organize suçluluk, Türkiye'de hem ekonomik hem de bürokratik yozlaşma bakımından tehlikeli boyutlara ulaşmıştır. Ancak İtalya'da olduğu gibi hiçbir zaman mevcut devlet düzenini yıkmaya faaliyetlerine girişmemiştir. Bu sebeple de Türkiye'de organize suçluluk genel olarak suç sosyolojisi bakımından incelenmemiş, doğuş ve artış nedenleri araştırma konusu yapılmamıştır. Oysa yine bir örgütlü suçluluk türü olan terör örgütleri bakımından yapılan sosyolojik ve antropolojik araştırmalar çok daha fazladır. Çünkü terör örgütleri, devlet düzenine alternatif olma çabası içerisindedirler. Bu sebeple bu örgütlü suçluluk türünün kökenlerine inilmiştir.

Ancak Türkiye'de organize suçluluğun varlığından kuşku duyulmamalıdır. Sorun yukarıda bahsedildiği gibi bu suçluluğun organize yapısının ne olduğu ve faaliyetlerinin hangi boyutlara ulaştığıdır. Lakin bu konuda belirli bir sonuca varmaya yeterli olacak kriminolojik, sosyolojik ve deneysel araştırmalar bulunmamaktadır. Organize suçluluğun birçok yönüyle yeni özellikler taşımasından dolayı, ayırt edici niteliklerini geleneksel kavramlarla kolayca

¹³⁶ İçel, İstanbul 1. DGM 2000/18 esas sayılı dosyasına sunulan mütalaa.

¹³⁷ Kocasakal, **Organize Suçluluğun Tanımı, Özellikleri ve Kapsamı**, s. 144.

izah etmek mümkün değildir. İşte bu sebeple de suç sosyolojisinden, hukuktan ve kriminolojiden alınan kavramların yanında; ekonomi, antropoloji ve siyasal araştırma tekniklerini de araştırma gereği vardır¹³⁸. Ancak yukarıda da bahsedildiği gibi Türkiye açısından “kutsal devlet”e doğrudan bir taarruz bulunmadıkça, tehlikenin kökenine inme gereği duyulmamaktadır. Bu sebeple de organize suçluluk ile diğer suçluluk türlerinde olduğu gibi sadece belirli aralıklarla kanun çıkararak savaşılmaya çalışılmaktadır.

Türkiye’de örgütlü suçluluğun karakteristik özellikleri, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Başkanlığı tarafından ortaya konulmuştur. Buna göre örgütlü suç örgütlerinin karakteristik özellikleri şöyledir¹³⁹;

- 1 - Suç organizasyonlarının yapısı, bir şirket, holding yapısına benzemektedir.
- 2 - Durmadan çoğalan gruplar arası irtibat söz konusudur.
- 3 - Suçu üstlenmek örgütte kalmanın en önemli unsurlarındandır.
- 4 - Güvenlik kuvvetlerine yönelik herhangi bir eylemleri yoktur, ancak gerektiğinde çekinmemektedirler.
- 5 - Sürekli arsa alımı, şirketlere ortak olma, ihalelere katılma ve işadami hüviyetine bürünme gibi legal görüntülü faaliyetlerde bulunurlar.
- 6 - Devlet mekanizması içerisinde birçok unsuru kullanmak ve aracılık yapmak, yapılanmanın en büyük özelliğidir.
- 7 - Kamuoyunda mevcut psikolojik ve sosyal yapının gereklerine uygun mesajlar, tavırlar sergilemektedirler.
- 8 - Sabıkalı olmak ve cezaevi görmek gibi vasıflar hiyerarşik yapının gereğidir.
- 9 - Yakın çevre, akraba ve dostlara sürekli aylık, hediye verilmesi liderliğin tarzıdır.

¹³⁸ Sözüer, “Çıkar Amaçlı Suç Örgütü Kavramı ve Özel Yargılama Önlemlerinin Türkiye’deki Boyutları”, s. 44.

¹³⁹ İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Başkanlığı, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele 99, Ankara 2000.

10 - Kanunlardaki boşluklardan ortaya çıkan rant alanlarını şiddet kullanarak kendi zeminlerine çekmekte, bu tür rant alanlarını ellerinde tutmaya çalışmaktadırlar.

11 - Suç sicili temiz olan kişiler vasıtasıyla şirketler kurup, kara para aklama yöntemine başvurulmaktadır.

12 - Aralarında anlaşmazlık bulunan kişileri anlaşdırarak bunlardan menfaat sağlamak suretiyle kendilerini adalet tesis eden kişiler olarak göstermektedirler.

13 - Vakıflar oluşturarak yardım görüntüsü zorla para almaya çalışmaktadırlar.

14 - İlk yapılanma aşamasında güvenlik teşkilatlarından ayrılan veya emekli olan kişilerin gerek nüfuzunu gerekse silah gücünü kullanarak güçlerini arttırmaya çalışmaktadırlar.

15 - Örgüte girenlerin veya örgüt hakkında fazla bilgisi olan üyelerin örgütü kendi istekleri ile terk etmeleri yasaklanmıştır. Buna karşı yapı içerisinde tehdit unsurlarını kullanmaktadırlar.

16 - Yasadışı yöntemlerle yapılan ticareti yönlendirerek menfaat temin etmektedirler.

17 - Lüks bir yaşantı sergileyerek örgüt yapısını tanımayan ya da yeni girmek isteyenleri örgüt içine çekmeye çalışmaktadırlar.

18 - Her örgütün kendi içerisinde yazılı olmayan kuralları olup, örgüt üyelerinin bu kurallara kesin olarak uymaları sağlanır.

19 - Örgüt üyelerinden lidere karşı mutlak itaat beklenmektedir.

20 - Örgütün genişlemesinde hemşerilik önemli yer tutmaktadır.

21 - Örgüt liderleri, çeşitli sebeplerden dolayı parasız ve gelirsiz kaldıkları zamanlarda en kısa yoldan paraya o bölgede kadın alım-satımı yapan kişilerden haraç alarak ulaşır.

22 - Polise suçluyu teslim etmek en çok tercih ettikleri yoldur. Suçsuz olan mensuplar suçu kabul edip teslim olabilirler, bu sırada asıl suçluyu başka bir görev yerine sevk ederler.

23 - Organize suç liderleri yaptıkları illegal faaliyetleri kamufle edebilmek için toplumun ve devletin sağduyusuna hitap eden davranışlarda bulunurlar. Bununla hedef kitleye mesaj vermek isterler.

24 - Aranılan şahıslar, pasaportlarını genelde iyi bildikleri kontroller altındaki sicili temiz olan şahısların üzerine çıkarmaktadırlar.

25 - Örgüt liderleri, kar etmeyi ve mümkün olduğu kadar gizli kalmayı amaç edinirler. Kamunun onlardan korkması gerekir. Kendilerini emn ve hâkim hissederlerse, açık faaliyet gösterebilirler.

26 - Mal varlıkları genelde başkalarının üzerine kayıtlıdır.

27 - Eylem yaparken kullandıkları arabalar genellikle kiralık ve arabalar sahtedir.

28 - İhaleler örgütün sürekli takip ettikleri faaliyetlerdir. Bu yöntemle ticari hayatın her aşamasında yer alırlar.

29 - Yerel iş gruplarını kontrol altına alırlar(kuruyemiş, kokoreç, otopark görevlileri, oto kiralama, oto galerileri, oto yıkama ve yağlama yerleri gibi)

30 - Tetikçi veya elemanlar tutuklu veya mahkûm oldukları sürece ailelerine bakılır, aylık ödenir. Lider örgütünü bu şekilde motive etmektedir.

Ülkemiz açısından hem terör örgütleri, hem de mafya ve organize suç örgütleri ile mücadele bakımından 1990'lı yılların başına kadar mevcut olan tek düzenleme 765 sayılı TCK m. 313 idi. Ancak bu maddenin ihtiyaçları karşılayamaması ve suçta ve cezada adalet ilkesini gerçekleştirememesi nedeniyle 1991 yılında 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu, 1995 yılında ise 4422 sayılı kanun yürürlüğe girmiştir. Son olarak da 2005 yılında 5271 sayılı CMK'nın yürürlüğe girmesi ile 4422 sayılı kanun yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak 3713 sayılı kanun hala yürürlükte.

1. 8. 2. 765 Sayılı TCK m. 313

Türkiye’de örgütlü suçluluk bakımından ilk düzenleme olan suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu 01 Mart 1926 tarih, 765 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 313. maddesinde tanımlanmıştır. Bu madde 1889 tarihli İtalyan Ceza Yasasını tekrar eder nitelikte düzenlenmiştir.

Bu madde 1936 yılında 3038 sayılı yasa, 1976 yılında 3112 sayılı yasa, 1979 yılında 2245 sayılı yasa, 1987 yılında 3352 sayılı yasa ve 1991 yılında 3761 sayılı yasa ile değişikliğe uğramıştır. 3038 sayılı yasa ile sadece ceza artırımı yoluna gidilmiştir. 3112 sayılı yasa ise maddeyi ilk şekline döndürmüştür. 2245 sayılı yasa ile maddenin ilk fıkrası değiştirilmiştir. Bu değişiklik ile teşekkül kurma suçunu “adliyeye”, “ammenin itimadına”, “adabı umumiye ve nizamı aile”, “şahıs” ve “ mala” karşı sınırlayan hüküm kaldırılarak, her ne suretle olursa olsun salt suç işlemek için teşekkül meydana getirilmesi suç sayılmış ve ceza ağırlaştırılmıştır¹⁴⁰.

Madde yürürlükten kaldırılmadan önceki son halini 1991 yılında 3761 sayılı kanun değişikliği ile almıştır¹⁴¹. 5237 sayılı TCK’nın yürürlüğe girmesi ile 313. madde yürürlükten kalkmış ve onun yerine 527 sayılı TCK m. 220’de suç işlemek amacı ile örgüt kurma adı altında düzenleme yapılmış ve köklü değişikliklere gidilmiştir.

765 sayılı TCK m. 313’te tanımlanan “Cürüm İşlemek Amacıyla Teşekkül Meydana Getirme” maddesi ihtiyaçları karşılayamamıştır. Nitekim Dönmezer Yargıtay 8. Ceza

¹⁴⁰ Özek, **Organize Suç**, s. 204.

¹⁴¹ **765 sayılı TCK’ nun 313. maddesinin yürürlükten kaldırılmadan önceki son hali**; “Her ne suretle olursa olsun cürüm işlemek için teşekkül oluşturanlara veya bu teşekküle katılanlara bir yıldan iki yıla kadar ağır hapis cezası verilir.

Bu teşekkül halk arasında korku, endişe veya panik yaratmak veya siyasi veya sosyal bir görüşten kaynaklanan amaçla veya ammenin selameti aleyhine cürümlerle kasden adam öldürmek veya yağma ve yol kesmek ve adam kaldırmak cürümlerini işlemek için meydana getirilmişse, verilecek ceza bir yıldan üç yıla kadar ağır haptir.

Teşekkül mensupları dağlarda ve kırlarda veya genel yollarda veya meskun yerlerde içlerinden iki veya daha fazlası olarak dolaşır veya buluşma yerlerinde veya emin bir yerde silah saklarsa; birinci fıkradaki halde bir yıldan üç yıla, ikinci fıkradaki halde iki yıldan dört yıla kadar ağır hapis cezası verilir.

Teşekkülün yöneticileri hakkında yukarıdaki fıkralar uyarınca hükmedilecek ceza üçte birinden yarıya kadar artırılır.

Teşekkül mensuplarının teşekkülün amacına yönelik cürüm işlemleri halinde, verilecek cezaların toplamı ağır cezayı gerektiren fiilin azami haddini geçemez.

Bu maddede yazılı teşekkül, iki veya daha fazla kimsenin birlikte cürüm işlemek amacı etrafında birleşmesiyle oluşur.

Bu kanun ve diğer kanunlarda yer alan özel hükümler saklıdır.”.

Dairesinin 25.01.1999 tarihli kararını¹⁴² örnek göstererek bu maddenin noksan olduğuna, maddede tanımın bulunmadığına, cezaların yetersiz olduğuna ve münferit bir kanuna ihtiyaç olduğuna vurgu yapmıştır¹⁴³. Bu nedenle 4422 sayılı kanun yürürlüğe girmiştir. Bu kanunun 765 sayılı TCK m. 313'ten farkı; “yıldırma veya korkutma veya sindirme gücü kullanarak suç işlemek için örgüt kuranlar” hakkında 4422 sayılı kanunun uygulanmasıdır¹⁴⁴. Ayrıca örgütün “haksız çıkar” amacı olmalı ve yasada sayılan özel hedeflere ulaşmak için baskı, cebir, tehdit ve şiddet uygulamak suretiyle yıldırma, korkutma veya sindirme gücü kullanılmalıdır¹⁴⁵. 4422 sayılı bu kanunda daha sonra bazı değişiklikler yapılmış ve 5271 sayılı Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

1. 8. 3. 4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri ile Mücadele Kanunu

Organize suçlulukla mücadelede kanunlaşma süreci de esasında pek eskiye dayanmaz. Nitekim 1995 yılına kadar Türkiye’de organize suçlulukla mücadele alanında herhangi bir kanun çalışmasına rastlanılmamaktadır. Bu zamana kadar özünde örgütlü suçluluğun en ilkel suç biçimi olan suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunu karşılayan 765 sayılı TCK'nın 313. maddesi ile yetinilmekteydi¹⁴⁶. Ancak organize suçluluğun giderek yaygınlaşması karşısında

¹⁴² **Yargıtay 8. Ceza Dairesinin 25.01.1999 tarihli kararı şöyledir;** “Sanıkların sanıklardan birisinin başkanlığında aynı amaç doğrultusunda örgütlenerek 1991 yılından 1997 yılına sonuna kadar önce kumarhane işletmeye başlayarak silahlandıkları, halkın üzerinde baskı kurarak çek senet tahsilatı yapıp haraç topladıkları, çok sayıda kişinin para, menkul mal ve araçlarını gasp ederek gayrimenkullerini tehditle devir aldıkları, kendilerine engel gördüklerini öldürdükleri ve yaraladıkları, şirket kurup legalleşerek silahlı tehdit ve baskı ile ihaleler aldıkları, bu kapsamda bir çok eylem gerçekleştirdikleri, bir kısım memura maaş vererek eylemlerine destek sağladıkları, başkanın korumaları ile eskort araçla dolaştığı, böylece örgüt disiplini ile içinde emir komuta zinciri altında iş bölümü yaparak suç işleme amacı ile bir araya geldikleri ve eylemlerini bazı kamu personeli ile yakın şahsi, siyasi, parasal ilişkiler kurmak suretiyle gerçekleştirdikleri anlaşılmalı eylem suç işlemek için teşekkül oluşturmak suçunu oluşturur.

Ancak uygulama maddesindeki ceza süresinin eylem karşısında yetersiz kalması görülerek, ceza süresi üst sınırdan tayin edilmelidir.”.

¹⁴³ Dönmezer, **Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri ile Mücadele Kanunu (Seminer)**, s. 14.

¹⁴⁴ 4422 Sayılı Kanuna değişiklik getiren 4723 Sayılı Kanunun gerekçesinden.

¹⁴⁵ **4422 sayılı Kanunun 1. maddesinin ilk fıkrası;** “Doğrudan veya dolaylı biçimde bir kurumun, kuruluşun veya teşebbüsün yönetim ve denetimini ele geçirmek, kamu hizmetlerinde, basın ve yayın kuruluşları üzerinde, ihale, imtiyaz ve ruhsat işlemlerinde nüfuz ve denetim elde etmek, ekonomik faaliyetlerde kartel ve tröst yaratmak, madde ve eşyanın azalmasını ve darlığını, fiyatların düşmesini veya artmasını temin etmek, kendilerine veya başkalarına haksız çıkar sağlamak, seçimlerde oy elde etmek veya seçimleri engellemek maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak suretiyle yıldırma veya korkutma veya sindirme gücünü kullanarak suç işlemek için örgüt kuranlara veya örgütü yönetenlere veya örgüt adına faaliyette bulunanlara veya bilerek hizmet yüklenenlere sadece bu nedenle üç yıldan altı yıla kadar; örgüte üye olanlara iki yıldan dört yıla kadar ağır hapis cezası verilir...”.

¹⁴⁶ **765 sayılı TCK'nın 313. maddesinin yürürlükten kalkmadan önceki son hali şu şekildedir;** 1-Her ne suretle olursa olsun cürüm işlemek için teşekkül oluşturanlara veya bu teşekküllere katılanlara bir yıldan iki yıla kadar ağır hapis cezası verilir

2-Bu teşekkül halk arasında korku, endişe veya panik yaratmak veya siyasi veya sosyal bir görüşten kaynaklanan amaçla veya ammenin selameti aleyhine cürümlerle kasten adam öldürmek veya yağma ve yol kesmek ve adam kaldırmak cürümlerini işlemek için meydana getirilmişse, verilecek ceza bir yıldan üç yıla kadar ağır haptir.

bu madde, özellikle bu madde ile benimsenen müeyyide sistemi yetersiz kalmaya ve bu sebeple bazı çete suçları cezasız kalmaya başladı. Nitekim Yargıtay 8. Ceza Dairesi bir kararında, 7 sene boyunca faaliyette bulunan bir çıkar amaçlı suç örgütünün eylemlerinin 313. maddede sayılan suçu oluşturduğunu kabul etmiş ancak mahkemenin kararını “uygulama maddesindeki ceza süresinin eylem karşısında yetersiz kalması nedeniyle” bozmuştur¹⁴⁷.

Bu sebeple 1995 yılında Başbakanlık nezdinde kurulan bir komisyonda çıkar amaçlı suç örgütleriyle mücadele amacıyla bir kanun tasarısının çalışmalarına başlanmış ve bu çalışmalar sonunda oluşturulan 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu 30.07.1999 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu kanun birçok açıdan 765 sayılı TCK m. 313’e göre farklılıklar içermektedir. Öncelikle 4422 sayılı kanun ile çıkar amaçlı suç örgütünün tanımı yapılmış ve tanımlanan bu örgütün meydana getirilmesi, bu örgüte katılması, bu örgütün idare edilmesi müstakil suç haline getirilmiştir¹⁴⁸. Böylelikle bir engelleme suçu

---

3-Teşekkül mensupları dağlarda ve kırlarda veya genel yollarda veya meskun yerlerde içlerinden iki veya daha fazlası silahlı olarak dolaşır veya buluşma yerlerinde veya emin bir yerde silah saklarsa; birinci fıkradaki halde bir yıldan üç yıla, ikinci fıkradaki halde iki yıldan dört yıla kadar ağır hapis cezası verilir.

4-Teşekkülün yöneticileri hakkında yukarıdaki fıkralar uyarınca hükmedilecek ceza üçte birden yarıya kadar artırılır.

5-Teşekkül mensuplarının teşekkülün amacına yönelik cürüm işlemleri halinde, verilecek cezaların toplamı en ağır cezayı gerektiren fiilin cezasının azami haddini geçemez.

6-Bu maddede yazılı teşekkül, iki veya daha fazla kimsenin birlikte cürüm işlemek amacı etrafında birleşmesi ile oluşur.

7-Bu kanun ve diğer kanunlarda yer alan özel hükümler saklıdır.

¹⁴⁷ Yargıtay 8. Ceza Dairesinin 25.01.1999 tarih 1998/13416 E. 1999/161 K. sayılı kararı (Karar metni için 125 no’lu dipnota bakınız), Sulhi Dömezer, **Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu (Seminer)**, s. 14.

¹⁴⁸ **4422 sayılı Kanunun 1. maddesi şu şekildedir;** 1- Doğrudan veya dolaylı biçimde bir kurumun, kuruluşun veya teşebbüsün yönetim ve denetimini ele geçirmek, kamu hizmetlerinde, basın ve yayın kuruluşları üzerinde, ihale, imtiyaz ve ruhsat işlemlerinde nüfuz ve denetim elde etmek, ekonomik faaliyetlerde kartel ve tröst yaratmak, madde ve eşyanın azalmasını ve darlığını, fiyatların düşmesini veya artmasını temin etmek, kendilerine veya başkalarına haksız çıkar sağlamak, seçimlerde oy elde etmek veya seçimleri engellemek maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak (...) suretiyle yıldırma veya korkutma veya sindirme gücünü kullanarak suç işlemek için örgüt kuranlara veya örgütü yönetenlere veya örgüt adına faaliyette bulunanlara veya bilerek hizmet yüklenenlere sadece bu nedenle üç yıldan altı yıla kadar; örgüte üye olanlara iki yıldan dört yıla kadar ağır hapis cezası verilir.

2- Örgüt silahlı ise, yukarıda yazılı hallerde verilecek ceza üçte birden yarıya kadar artırılır. Henüz hiç bir silahlı eyleme teşebbüs edilmemiş olsa bile, silahlar veya patlayıcı maddeler örgütün amaçları doğrultusunda hazırlanmış veya elde bulundurulmuş ise, örgüt silahlı sayılır.

3- Suç faili, memur veya kamu hizmetiyle görevli kimse ise yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza, yarıdan bir katına kadar artırılır.

4- Suçun işlenmesine ayrılan veya suçun işlenmesinde kullanılan veya suçtan doğan değer veya ürünlerin veya bunlar yerine geçen şeylerin ve müsaderesi gereken her türlü eşyanın gelirlerinin veya suçtan doğan her türlü yararın Devlete intikaline hükmolunur.

5- Bu madde hükümleri, nasıl adlandırılırsa adlandırılınsın, amaçları yukarıda tanımlanan örgütle aynı olan ve yıldırma veya korkutma veya sindirme gücünü kullanan açık veya gizli örgütlere de uygulanır.

6- Örgüt mensuplarınca veya örgüt adına örgüt üyesi olmayanlar tarafından birinci fıkrada gösterilen amaçları gerçekleştirmek üzere işlenen suçların ve 01.03.1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 296 ncı maddesinde öngörülen cürümün cezaları üçte birden yarıya kadar artırılır.

7- Bu Kanunda öngörülen suçları işleyen veya örgütlerin eylemlerini, amaçlarını, hedeflerini, bu kişi veya örgütlere haksız çıkar sağlamak veya örgütün korkutma, sindirme, yıldırma gücünü artırmak amacıyla yazılı, sesli veya görsel yayın araçlarıyla yayımlanan veya her ne suretle olursa olsun propagandasını yapan hakkında

meydana getirilmeye çalışılmıştır. Çünkü örgütün tarifinin çok ayrıntılı olarak yapılmış ve maddi nitelikte özelliklere bağlanmış olması, sadece suç niyetinin cezalandırılmasını kabul etmeyen genel ceza hukuku ilkesine uygunluğu sağlamaktadır. Oysa 765 sayılı TCK'nın 313. maddesinde bu özellik bulunmamaktadır¹⁴⁹.

4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu'nun getirdiği yenilik ise, ceza muhakemesi tedbirleri bakımından olmuştur. Bu kanun ile iletişim tespiti veya dinlenmesi, gizli izleme, kayıt ve verilerin incelenmesi, gizli görevli kullanılması gibi çeşitli muhakeme tedbirleri öngörülmüştür.

İletişimin Tespiti veya Dinlenilmesi; 4422 sayılı kanunun 2. maddesinde iletişimin tespiti veya dinlenilmesi tedbirinden bahsedilmiştir¹⁵⁰. Bu maddeye göre bu tedbire ancak hâkim kararı bulunması halinde başvurulabilir. Ancak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde, C. Savcısı da bu tedbire karar verebilir. Bu tedbire başvurabilmek için kuvvetli suç şüphesinin bulunması gerekir. Ayrıca tedbire başvurabilmek için gerekli koşulların ortadan kalkması halinde elde edilen bilgiler yok edilmelidir¹⁵¹. Ayrıca kanunun 2/3 maddesinde, başka bir tedbir ile failin belirlenmesi, ele geçirilmesi veya suç delillerinin ele geçirilmesi mümkün ise iletişimin tespiti yoluna gidilemeyeceği öngörülmek suretiyle oranlılık ilkesi ya da onun bir yansıması olan ikincillik ilkesi dikkate alınmıştır. Böylece bir yandan klasik koruma tedbirlerine başvurmak suretiyle istenen amaca ulaşmanın mümkün olduğu durumlarda iletişimin tespiti yoluna gidilemeyeceği gibi, diğer yandan Kanunda yer alan ve iletişimin tespitine göre temel hak ve özgürlüklere göre daha ağır müdahale oluşturan başka tedbirler ile iletişimin tespiti tedbiri arasında da öncelik-sonralık ilişkisi oluşturulmuştur¹⁵². 4422 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce, açık bir yasal dayanak olmamasına rağmen el koymaya ilişkin CMUK m. 91 örneğe yoluya uygulanarak iletişimin dinlenilmesi yoluna başvurulmaktaydı. Ancak yasal dayanağı bulunmadan iletişimin tespiti tedbirine başvurmak,

---

iki yıldan dört yıla kadar ağır hapis ve bir milyar liradan beş milyar liraya kadar ağır para cezasına hükümlenir. Ayrıca yayın organının faaliyetlerinin bir günden üç güne kadar durdurulmasına karar verilir.

¹⁴⁹ Sulhi Dömezer, **Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu (Seminer)**, s. 13.

¹⁵⁰ **4422 sayılı Kanunun 2/1 maddesi:** Bu Kanunda öngörülen suçları işleme veya bunlara iştirak yahut işlendikten sonra faillere her ne suretle olursa olsun yardım veya aracılık veya yataklık etme kuşkusu altında bulunan kimselerin kullandıkları telefon, faks ve bilgisayar gibi kablolu, kablosuz veya diğer elektromanyetik sistemlerle veya tek yönlü sistemlerle alınan veya iletilen sinyalleri, yazıları, resimleri, görüntü veya sesleri ve diğer nitelikteki bilgileri dinlenebilir veya tespit edilebilir.

¹⁵¹ Erdem, **Ceza Muhakemesinde Organize Suçlulukla Mücadelede Gizli Soruşturma Tedbirleri**, s. 104.

¹⁵² Veli Özer Özbek/Mustafa Ruhan Erdem, "4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu Çerçevesinde Uzakla Haberleşmenin Denetlenmesi", Prof. Dr. Seyfullah Edis'e Armağan, İzmir 2000, s. 280–281.

elbette ki hukuk devleti ilkesinin gereklerine aykırı idi. Nitekim Yargıtay 1999 tarihli bir kararında böyle bir telefon dinlemesi sonucu elde edilen delilleri, hukuka aykırı delil olarak kabul etmiştir¹⁵³. Ayrıca bu durum Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 8. maddesinin 2. fıkrası ile de açık bir aykırılı teşkil etmekteydi. Bu fıkraya göre haberleşme hakkına; “ancak ulusal güvenlik, kamu emniyeti, ülkenin ekonomik refahı, dirlik ve düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için, demokratik bir toplumda, zorunlu olan ölçüde ve yasayla öngörülmüş olmak koşuluyla” kamu otoritesi tarafından müdahale edilebilir. Görüldüğü gibi sözleşme haberleşme hakkına müdahale için açık bir şekilde yasal düzenlemenin varlığını şart koşmaktadır. İşte 4422 sayılı kanunun 2. maddesi ile bu hukuka aykırı durum ortadan kaldırılmıştır. Ancak maddenin hangi suçlar bakımından iletişimin tespiti yapılacağına dair katalog suç düzenlemesi yapmaması, müdafii ile tanıklıktan çekinme yetkisine sahip kişiler arasındaki iletişimin denetlenemeyeceği yönünde bir hüküm bulunmaması, kanun açısından önemli olan eksiklikler idi.

Görüldüğü gibi 4422 sayılı yasanın 2. maddesi ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 8/2 maddesinin öngördüğü “yasa ile sınırlama” karşılanmıştır. Ancak AİHM kararları ile içtihatlaştırılan “açık ve kesin hükümler içerme” hususu ise yukarıda bahsedilen katalog suçların eksikliği nedeniyle bu kanun maddesi hukuk devletine uygunluk bakımından yeterli olamamıştır.

Teknik Araç Kullanma; 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununun 3. maddesinde karşılığını bulan teknik araç kullanma; gizlice konuşmaların dinlenmesi, resim çekme ve video kaydı yapma, ya da karşılıklı konuşmaların gizlice dinlenmesi şeklinde olabilir¹⁵⁴. Buna göre ister konut içinden veya dışından, ister gizli soruşturmacının huzurunda, isterse yokluğunda herhangi bir sınırlama olmaksızın bu tedbir uygulanabilir¹⁵⁵. Ancak kanun 3. maddesi konut içinde olanların gözetlenip

¹⁵³ Yargıtay 8. Ceza Dairesinin 09.06.1999 tarih 1999/9021 E. 1999/9538 K. Sayılı kararı; “... Polisin duyum üzerine bu kişinin haberleşme özgürlüğüne aykırı olarak mahkeme kararına dayanmaksızın özel hayata müdahale biçiminde telefonun dinlenmesi sürecinde öğrenilen harici bilgilerin kanıt olarak gözetildiği CMUK’un 254. maddesine 3542 sayılı yasayla eklenen son fıkrada “soruşturma ve kovuşturma organlarının hukuka aykırı şekilde elde ettikleri delillerin hükme esas alınamayacağı” ilkesi öngörülüp, maddenin gerekçesinde de soruşturma organlarının kasti hareketleri sonucu hukuka aykırı şekilde sağladıkları delillerin yasal değişikliğin esprisine uygun olarak hükme dayanak alınamayacağı belirtildiği halde, bu yolla elde edilen bilgilere dayanılarak suça yazılı biçimde vasıf verilmesi bozmayı gerektirmiştir.” **Ancak buradan “ mahkeme kararı varsa, dinleme hukuka uygundur gibi bir anlam çıkmaktadır ki; bu yorum kanunilik ilkesi ile bağdaşmaz.**

¹⁵⁴ Yenisey, “Çıkar Amaçlı Örgüt Suçlarındaki Araştırmalar”, s. 121.

¹⁵⁵ Erdem, *Ceza Muhakemesinde Organize Suçlulukla Mücadelede Gizli Soruşturma Tedbirleri*, s. 76.

gözetlenemeyeceği konusunda açık bir hüküm içermemektedir. Bu da Anayasal bir hak olan “özel hayatın gizliliği” kavramının ihlalini gündeme getirmiştir. Yani organize suçluluğun ortaya çıkarılması, kişilerin özel hayatının ihlal edilmesine üstün mü gelmektedir. Kanımızca kanun burada yetersiz kalmış ve temel hak ve özgürlüklere aşırı müdahalenin yolunu açmıştır.

Kayıt ve Verilerin İncelenmesi; 4422 sayılı kanunda öngörülen suçları veya delillerini ortaya çıkarmak amacı ile bu suçların işleniş biçimine benzer tutum ve davranışlarda bulunan kişilere ilişkin, yer, kuruluş, çevre ve kurumlardaki her türlü resmi ve özel kayıtlarla bilgisayar verileri bu kanun gereğince incelenebilmekteydi. Ancak bu düzenleme bakımından “devletin ulusal güvenliği bakımından gizli tutulması gereken bilgiler hariç” ibaresi yerinde olmamıştır. Nitekim yukarıda, organize suç örgütlerinin ayırt edici özelliklerinden bahsederken, devletin çeşitli organlarına nüfuz ettiklerinden ve buralarda görevli devlet memurlarını elde etmeye çalıştıklarından bahsetmiştik. Eğer bir organize suç örgütü devletin ulusal güvenliği bakımından önemli bilgilere sahip bulunan kişilere nüfuz ederse, bu şahıslar istedikleri bilgileri “devlet sırrı” kapsamına sokarak soruşturma ve kovuşturma organlarından uzak tutabilirler. Bu nedenle bu düzenleme yerinde olmamıştır.

Gizli Görevli Kullanılması; 4422 sayılı kanun yürürlüğe girmeden önce uygulamada gizli soruşturmacı ve güvenilir kişi adı verilen şahıslardan yararlanılmakta, hatta memur olmayan kişilere uydurma kimlik verilebilmekte, öyle ki bu amaçla kimlik belgesi ve pasaportlarda değişiklik dahi yapılabilmekteydi¹⁵⁶. Bu durum 4422 sayılı kanunun 5. maddesi ile yasal düzenlemeye kavuşturulmuştur. Bu ve Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu’nun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, gizli görevliyi “gerektiğinde örgüt içine sızarak gözetlemek, izlemek, örgüte ilişkin her tür araştırmada bulunmak ve suçlarla ilgili iz, eser, emare ve delilleri toplamak ve muhafaza altına almakla görevli kamu görevlisi” olarak tanımlamıştır. Görüldüğü gibi gizli görevlinin kamu görevlisi olması esas olarak kabul edilmiştir. Gizli görevli tedbirini, diğer soruşturma tedbirlerinden ayıran iki önemli ölçüt bulunmaktadır. Bunlar; gizli görevliye yeni bir kimliğin verilmesi ve uzun süreli olarak görevlendirilmesidir. Aksi halde, gizli görevlinin diğer soruşturma görevlilerinden ve yasada yer alan diğer soruşturma tedbirlerinden bir farkı kalmaz, ayrıca işlevini yerine getirmesi de mümkün olmaz. Bu tedbirde doğrudan doğruya insan kullanıldığı için gizliliği söz konusu olan şeyin de insanın, yani görevlinin kendisi ve eylemleri olacağı açıktır. Bu gizlilik ise ancak başka bir kimlik ile sağlanabilir. Bu kimlik uydurma bilgiler içermekte, böylece görevli

¹⁵⁶ Erdem, **Ceza Muhakemesinde Organize Suçlulukla Mücadelede Gizli Soruşturma Tedbirleri**, s. 95.

yanıltıcı bir statü elde etmek suretiyle örgüt içine girmeye ve içine girdiği ortamda polis kimliğini gizleyerek organize suç örgütünün güvenini sağlamaya çalışmaktadır¹⁵⁷. Gizli görevli bakımından tartışılan bir hususta 4442 sayılı kanunun 5/4. maddesinde yer alan “ gizli görevli görevini yerine getirirken suç işleyemez” ibaresidir. Buna göre yasa koyucu gizli görevlinin görevi sırasında suç işleyip işleyemeyeceği tartışmalarına kesin bir yanıt vermiş olmaktadır. Ancak, bir yandan gizli görevliyi örgüt içine sokarak ondan suçla mücadelede aktif rol almasını, diğer yandan zaten suç işlemek için kurulan ve ayakta kalması buna bağlı olan böyle bir örgüt içinde hiç suç işlemeyen barınabilmesini istemek tartışmalara yol açmıştır. Çünkü bu tür örgütler içinde barınabilmek ve güven ortamı yaratabilmek, örgüt yapısı veya eylemleri içinde aktif bir rol üstlenmeyi, bu ise, örgütün görev olarak verdiği, hatta bazen ortamın gerektirdiği belirli suçların işlenmesini gerektirebilir¹⁵⁸. İşte bu nedenle bu tedbir bakımından getirilen bu yasak doktrinde hep tartışılmış ve en azından gizli görevlinin işlediği suçların hukuka uygunluk kapsamında değerlendirilmesi gerektiği ileri sürülmüştür¹⁵⁹.

Yukarıda açıklanmaya çalışıldığı gibi 4422 sayılı kanun esasında torba bir kanun niteliğindedir. Yani bu kanun ile hem organize suçluluk ile ilgili özel ceza hükümleri, hem de organize suçlulukla mücadele için çeşitli koruma tedbirleri düzenlenmişti. Kanunun 1. maddesi ile çıkar amaçlı suç örgütünün tanımı yapılmış, ayrıca bu suç ile ilgili müeyyideler belirlenmişti. Kanunun 2. maddesinden 12. maddesine kadar olan hükümler ile çeşitli koruma tedbirleri getirilmişti ki, bu tedbirlere yukarıda kısaca değinilmişti. Ayrıca 11. madde ile bu kanun kapsamında kalan suçlar bakımından ayrı bir yargılama usulü ve ayrı bir mahkeme öngörüldüğü belirtilmişti. Bu maddeden sonraki maddeler ise, infaz ile ilgili hükümleri düzenlemekteydi. Görüldüğü gibi, 4422 sayılı kanun tek başına Ceza Kanunu, Ceza Usul Kanunu ve İnfaz Kanunu'nun toplamından ibaretmiş gibi durmaktadır. Bu da, özellikle koruma tedbirlerinin genel kanun olan Usul Kanununda düzenlenmesi gerektiği yönünde eleştirilere yol açmıştır. Ayrıca Çıkar Amaçlı Suç Örgütünü tanımlayan 1. maddenin de belirlilik ilkesine aykırı olduğu ve maddede belirtilen unsurların istenilen yöne çekilmeye müsait olduğu yönünde eleştiriler de getirilmiştir. Bu ve bunun gibi eleştiriler neticesinde 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında

¹⁵⁷ Veli Özer Özbek, **Organize Suçlulukla Mücadelede Kullanılan Gizli Görevlinin Görevinin Gerektirdiği Suçlar Bakımından Cezalandırılabilirliği**, Yetkin Yayınları, Ankara 2003, s. 23.

¹⁵⁸ Özbek, **Organize Suçlulukla Mücadelede Kullanılan Gizli Görevlinin Görevinin Gerektirdiği Suçlar Bakımından Cezalandırılabilirliği**, s. 116.

¹⁵⁹ Özbek, **Organize Suçlulukla Mücadelede Kullanılan Gizli Görevlinin Görevinin Gerektirdiği Suçlar Bakımından Cezalandırılabilirliği**, s. 152.

Kanun'unun 18. maddesi ile 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır. Yeni sistemde; 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 220. maddesi ile örgüt tanımlanmış ve örgütü kurmak, üye olmak ve yönetmek suç haline getirilmiştir. Ayrıca örgüte mensup olanlar işledikleri her suç bakımından da ayrıca sorumlu tutulmuşlardır.

1. 8. 4. 5271 Sayılı CMK

5271 sayılı CMK'nın yürürlüğe girmesi ile 4422 sayılı kanun yürürlükten kaldırılmıştır. 5271 sayılı CMK ile 4422 sayılı kanun ile getirilen koruma tedbirleri genel olarak katalog suçlar bakımından düzenlenmiş ve bu katalog suçlar içerisinde bu suçların örgüt dâhilinde işlenmesi hali özel olarak belirtilmiştir. Ayrıca 250. maddede özel bir muhakeme usulü düzenlenerek, haksız ekonomik çıkar elde etmek amacıyla kurulmuş olan örgütler bakımından özel yetkili ağır ceza mahkemelerinde yargılama yapılacağı belirtilmiştir.

4422 sayılı kanunun yürürlükten kalkmasından sonra örgütlü suçluluk ve bu bağlamda organize suç örgütleriyle mücadelede iletişimin tespiti bakımından 5271 sayılı CMK m. 135'de düzenlenen bu tedbir “ Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi” adını almaktadır. 135. maddede telekomünikasyon yoluyla iletişimin denetlenmesinin esas ve usulleri ayrıntılı olarak belirlenmiş ve bu maddede belirlenen esas ve usuller dışında, hiç kimsenin, bir başkasının telekomünikasyon yoluyla iletişimini denetleyemeyeceği ve kayda alamayacağı hükmüne yer verilmiştir. Telekomünikasyon yoluyla iletişimin önleme ve istihbari amaçlı olarak denetlenebileceği ayrıca kanunla düzenlediğine göre, bu hükmü, ceza muhakemesi ile sınırlı olarak kabul etmemiz gerekir¹⁶⁰. 135. madde bakımından 4422 sayılı kanunda yapılan düzenlemelerin birçoğu korunmakla beraber, yukarıda değindiğimiz eksiklikler giderilmiştir. Bu bağlamda Telekomünikasyon yoluyla iletişimin tespiti için belirli katalog suçlar belirlenmiş ve ayrıca şüpheli ile müdafii arasındaki iletişim tespit edilemeyeceği hükmü getirilmiştir.

5271 sayılı CMK m.140'da “teknik araç kullanma” tedbirine karşılık olarak teknik araçlarla izleme tedbiri düzenlenmiştir. Bu madde bakımından maddede belirtilen katalog suçların işlendiğine dair kuvvetli suç şüphesinin bulunması ve başka suretle delil elde edilememesi halinde sanığın faaliyetler teknik araçlarla izlenebilir, ses veya görüntü kaydı alınabilir. 5271 sayılı CMK yukarıda değindiğimiz teknik araçlarla izleme bakımından özel

¹⁶⁰ Cumhur Şahin, **Ceza Muhakemesi Hukuku I**, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2007, s. 265.

hayatın ihlal edilip edilmediği muğlâklığını ortadan kaldırarak konutta teknik araçlarla izleme yapılamayacağı açık olarak belirtilmiştir. Bu düzenleme oldukça yerinde olmuştur. Çünkü teknik araçlarla izlemede görüntü de alınabilmektedir ve kişilerin özel hayatlarına ait görüntüler, bir suç soruşturması veya kovuşturması dolayısıyla dahi kaydedilemeyecektir. Ancak, konut, telekomünikasyon yoluyla iletişimin tespitine konu olabilir¹⁶¹.

“Kayıt ve verilerin incelenmesi” bakımından 5271 sayılı CMK’da yürürlükten kaldırılan bu kanun hükmüne muadil olarak elkoyma tedbiri düzenlenmiştir. Ancak bu m. 123’te belirtilen elkoyma değil, m. 128, m. 129, m. 130 ve m. 134’te düzenlenen özel elkoyma çeşitleridir. Buna göre m. 128 gereğince her türlü taşınmaz, hak ve alacaklara; m. 129 gereğince posta hizmeti veren her türlü resmi ya da özel kuruluşlardaki gönderi ya da belgelere, m. 130 gereğince avukat bürosundaki belgelere elkonulabilir. Taşınmaz hak ve alacaklara ancak kanunda sayılan suç tipleri ile ilgili olarak el konulabilir. Avukat bürosunda ki elkoymada ise avukat ile müvekkili arasındaki mesleki ilişkiye ait olan şeylere el konulamaz. Kanun bu özel elkoyma şekillerini ayrıntılı olarak düzenlemiş ve hâkim kararını şart koşturmuştur. 134. madde ise bilgisayarlarda, bilgisayar programlarında ve kütüklerinde elkoymayı düzenlemiştir. Bu tedbir bakımından bilgisayar ve bilgisayar kütükleri bulunduğu yerden alınıp götürülmeksizin delile ulaşılabiliyorsa, sistemdeki verilerin kopyası alınmalıdır. Ancak bilgisayar ve bilgisayar programlarına şifre ya da başka bir nedenden dolayı girilememesi halinde bunlar alınıp götürülebilecek ve çözüm yapılabilmesi için bu araç ve gereçlere el konulabilecektir. Ancak bu elkoyma geçici olup, istenilen verilere ulaşıncaya kadar bilgisayar ve ekleri derhal iade edilecektir.

5271 sayılı CMK bakımından, yürürlükten kalkan 4422 sayılı kanunda düzenlenen gizli soruşturmacı görevlendirme tedbirinin neredeyse aynısı 139. maddede düzenlenmiştir. Bu madde bakımından da gizli soruşturmacı ancak kamu görevlileri arasından seçilebilir ve kendisine yeni bir kimlik düzenlenebilir. Ancak bu düzenleme bakımından da gizli soruşturmacının suç işleyemeyeceği belirtilmiştir. Dolayısıyla yine gizli soruşturmacı görevlendirme tedbirinin işlerliği hususunda tartışmaların önü kesilememiştir.

Peki, 5271 sayılı CMK bakımından gizli soruşturmacı her suç için görevlendirilebilir mi? 5271 sayılı CMK m. 139/7’de hangi suçlar bakımından gizli soruşturmacı görevlendirilebileceği düzenlenmiştir. Bu fıkra bakımından kanunun oldukça sınırlı sayıda

¹⁶¹ Şahin, *Ceza Muhakemesi Hukuku I*, s. 278.

suç bakımından gizli soruşturmacı görevlendirilebileceğini kabul ettiği görülmektedir. Katalogda yer alan bazı suçlar bakımından, suçun örgütlü olmasının aranmadığı gibi bir izlenim doğabilirse de, bu doğru değildir. Çünkü dördüncü ve beşinci fıkralarda, gizli soruşturmacının, örgütün faaliyetlerini izlemekle görevlendirildiğinden, görevlendirildiği örgütten söz edilmektedir. Dolayısıyla katalogda yer alan suçlar bu hükümlerle değerlendirildiğinde, ancak bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlara sınırlı olarak gizli soruşturmacı görevlendirilebileceği sonucu ortaya çıkmaktadır¹⁶².

4422 sayılı kanunda organize suçlulukla mücadele için getirilen koruma tedbirleri, 5271 sayılı CMK'da “koruma tedbirleri” başlığı altında genel olarak düzenlenmiş ve belirli hale getirilmiştir. Ancak 4422 sayılı kanunun 11. maddesinde düzenlenen Devlet Güvenlik Mahkemeleri bakımından görünürde değişiklikler yapılmış olsa da, özde pek bir şeyin değiştiğini söyleyemeyiz. Her ne kadar Devlet Güvenlik Mahkemeleri kaldırılmış olsa da, 5271 sayılı CMK'nın 250. maddesi ile Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemeleri ihdas edilmiştir. 250. maddenin 1. fıkrasının b bendinde “ Haksız ekonomik çıkar elde etmek amacıyla kurulmuş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde cebir ve tehdit uygulanarak işlenen suçlar” ibaresine yer verilmiştir. Açıkçası burada belirlilik ilkesi açısından bir geriye gidiş vardır. Maddede sadece “haksız ekonomik çıkar elde etmek amacıyla kurulmuş örgüt” ten bahsedilmektedir. Haksız ekonomik çıkardan ne anlaşılması gerektiği ise muğlaktır ve kanunla tamamen uygulayıcının ellerine bırakılmış durumdadır. Bu da uygulamada keyfiliğe kaçan sonuçlara yol açabilir.

1. 8. 5. 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu

Türkiye açısından münferit bir terör kanunu mevcuttur. 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 1. maddesi “ terör tanımı” başlığı altında, terörün tanımını yapmıştır¹⁶³. 3 madde terör suçlarını, 4. madde terör amacı ile işlenen suçları, 7. madde terör örgütlerini tanımlamıştır¹⁶⁴. 9–19 maddeleri arasında yargılama usullerinden bahsedilmiş, 19. maddeden

¹⁶² Şahin, **Ceza Muhakemesi Hukuku I**, s. 274.

¹⁶³ **3713 sayılı kanunun 1. maddesi:** “ Terör; cebir ve şiddet kullanarak, baskı korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzenini değiştirmek, Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletin ve Cumhuriyetinin varlığını tehlikeye düşürmek, devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliği, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü eylemlerdir.”

¹⁶⁴ **3713 sayılı kanunun 7. maddesi:** “ Cebir ve şiddet kullanılarak; baskı korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemleriyle, 1. maddede belirtilen amaçlara yönelik olarak suç işlemek üzere, terör örgütü kuranlar, yönetenler ile bu örgüte üye olanlar Türk Ceza Kanununun 314. maddesi hükümlerine göre cezalandırılırlar. Örgütün faaliyetini düzenleyenler de örgütün yöneticisi olarak cezalandırılır.

sonra ise ödüllendirme, koruma tedbirleri, yardım gibi çeşitli hükümler düzenlenmiştir. Bizim konumuz açısından en önemli maddeler 1. ve 7. maddelerdir çünkü bu maddeler ile önce terörün tanımı yapılmış, ayrıca terör örgütleri de tanımlanmıştır.

5237 sayılı TCK m. 314 de terör örgütleri açısından öneme haiz bir maddedir çünkü 3713 sayılı kanun m. 7; örgütü kuranlar ve yönetenlerin 5237 sayılı TCK m. 314 gereği cezalandırılacağını hükme bağlanmıştır¹⁶⁵. Kanunumuz silahlı çete ile terör örgütünü aynı müeyyideler bağlamış, dolayısıyla terör örgütünü devlete karşı suç olarak kabul etmiştir. 5237 sayılı TCK M. 220 ise “suç işlemek amacıyla örgüt“ü cezalandırmaktadır. Dolayısıyla m. 314’ün kapsamı dışında kalan hallerde, terör örgütünü kuranlar, yönetenler ve üye olanlar suç işlemek amacıyla örgüt kurmaktan ayrıca işledikleri suçlardan dolayı cezalandırılacaklardır.

Terör ve Terör Örgütleri ile mücadele bakımından en hassas konu düşünce özgürlüğü ile ilgili olanıdır. 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu 8. maddesi “Devletin Bölünmezliği Aleyhine Propaganda” suçunu düzenlemiş idi. Bu bağlamda Terörle Mücadele Kanunu iki tür propaganda suçu kabul etmişti. Bunlardan birincisi ülke bütünlüğünü bozmak amacıyla propaganda, ikincisi ise söz konusu amaç için cebir ve şiddete başvurma propagandasıdır. Terörle Mücadele Kanunu bir tarafa ülke bütünlüğünü, diğer tarafa düşünce özgürlüğünü koymuş, ülkeyi bölmek amacıyla propagandayı cezalandırarak ülke bütünlüğünün daha üstün bir menfaat olduğunu kabul etmiştir¹⁶⁶. Bu sistematığe karşı getirilen eleştiriler sonucu madde, 2003 yılında 4928 sayılı kanun ile yürürlükten kaldırılmıştır. Artık 5237 sayılı TCK m. 220/8 gereğince örgüt lehine propaganda suçu, terör örgütüne de uygulanmaktadır. Ancak bu maddenin bünyesinde bulunan amaç propagandası kavramı dikkatle incelendiğinde,

---

Terör örgütünün propagandasını yapan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu suçun basın veya yayın yolu ile işlenmesi halinde verilecek ceza yarı oranında arttırılır. Ayrıca basın ve yayın organlarının suçun işlenişine iştirak etmemiş olan sahipleri ve yayın sorumluları hakkında da bin günden on bin güne kadar adli para cezasına hükmolunur. Ancak yayın sorumluları hakkında bu cezanın üst sınırı beş bin gündür. Aşağıda ki fiil ve davranışlarda bu fıkra hükümlerine göre cezalandırılır:

- a) Terör örgütünün propagandasına dönüştürülen toplantı ve gösteri yürüyüşlerinde, kimliklerin gizlenmesi amacı ile yüzün tamamen ve kısmen kapatılması
- b) Terör örgütünün üyesi veya destekçisi olduğunu belli edecek şekilde, örgüte ait amblem ve işaretlerin taşınması, slogan atılması veya ses cihazları ile yayın yapılması ya da terör örgütüne ait amblem ve işaretlerin üzerinde bulunduğu üniformanın giyilmesi

İkinci fıkrada belirtilen suçların; dernek, vakıf, siyasi parti, işçi ve meslek kuruluşlarına veya bunların yan kuruluşlarına ait bina, lokal, büro veya eklentilerinde veya öğretim kurumlarında veya öğrenci yurtlarında veya bunların eklentilerinde işlenmesi halinde bu fıkradaki cezanın iki katı hükmolunur.”

¹⁶⁵ **5237 sayılı TCK m. 314:** “ Bu kısmın dördüncü ve beşinci bölümlerinde yer alan suçları işlemek amacıyla, silahlı örgüt kuran veya yöneten kişi, on yıldan on beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Birinci fıkrada tanımlanan örgüte üye olanlara, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası verilir.

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin diğer hükümler, bu suç açısından aynen uygulanır.

¹⁶⁶ Doğan Soyaslan, “**Düşünce Özgürlüğü ve 4744 sayılı Kanunla Değiştirilen Terörle Mücadele Kanunu**”, Prof. Dr. Çetin Özek Armağanı, İstanbul 2004, s. 797.

esasinda pek de bir Şeyin deęiŐmedięi görülecektir. Amaç propagandasının kanun metninde muğlâk bir Şekilde ifade edilmesi belirlilik ilkesine aykırılık oluşturmakta ve ayrıca uygulayıcıların elinde ülke menfaatini, düşünce özgürlüğüne tercih eden anlayıŐa da geri dönüŐ tehlikesi taşımaktadır.

1. 8. 6. Genel Değerlendirme

Ülkemiz açısından organize suç rgt ve terör rgt dışındaki örgütlü suç tipleri bakımından doktrinde ya da Yargıtay içtihatlarında kapsamlı bir karar ya da araştırma bulunmamaktadır. Özellikle mafya tipi örgüt bakımından münhasır bir araştırma ya da yargısal karara rastlamak çok zordur. Bunun sebebi mafya tipi örgütün esasında İtalya kaynaklı bir örgütlenme türü olduğu düŐüncesi olabilir. Ancak yukarıda mafya tipi örgütlü suçluluk türünü incelerken belirttiğimiz gibi, mafya tipi örgüt artık çoğu ülkede yaygın olarak rastlanan bir örgütlü suçluluk türüdür. Ülkemiz açısından da durum böyledir. Çoğu organize suç rgt belirli ritüeller belirleyerek ya da devlet düzenine karşı tavrı geliŐtirerek mafya tipi örgütlerin karakteristik özelliklerini kazanmaktadır. Bu sebeple kanımızca mafya tipi örgütlü suçluluk türünün hem doktrinsel olarak hem de yargı kararlarında ayrıntılı olarak incelenmesi gerekir.

Organize suç örgütleri ve terör örgütleri bakımından ise genel olarak çıkarılan kanunlar ekseninde çalışmalar yapılmaktadır. Daha çok bu örgütlü suçluluk türlerinin tanımları yapılmakta ve bunlara ilişkin müeyyideler üzerinde durulmaktadır. Özellikle Yargıtay kararlarında sadece işlenen suçların kanunların kapsamına girip girmediği tartışılmaktadır. Kanımızca lkemiz açısından örgütlü suçluluğun önüne geçmek için; İtalya rneğinde olduğu gibi doktrin ile yüksek yargı organlarının işbirliği içerisinde olması gerekir. Özellikle örgütlü suçluluğun ülkemiz açısından ortaya çıkış nedenleri sosyolojik açıdan araştırılmalıdır. Yine örgütlü suçluluk bünyesinde işlenen suçların cezalandırılması tek amaç olmamalı, bu suçluluk türünü doğuran etmenler bertaraf edilmeye çalıŐılmalıdır. Bu da ancak bu etmenlerin akademik ve yargısal olarak doğru bir Şekilde ortaya konulması ile olabilir. Bu bağlamda bizce lkemizde İtalya ve Avrupa Birliği rneğinde olduğu gibi, organize suçluluğun ile mücadele edecek kişi ve kurumlar tek tek belirlenmelidir¹⁶⁷.

¹⁶⁷ “Organize suça karşı mücadelede sorumlu olan kişi; aşağıda belirtilen ve yerel yasalar gereğine sorumlu olan kişileri ifade eder. Bunlar; yargıçlar, savcılar, polis ve yerel birimler, devler memurları, vergi memurları, kamu kredileri ve finansal kurumları denetlemekle sorumlu olan yetkililer, eylem planındaki bazı önerilerin uygulamaya geçirilmesinden sorumlu olan profesyonel kuruluşların temsilcileri, akademi ve bilim dünyası...”, **Joint Action of 19 March 1998 Adopted by the Council, on the Basis of Article K.3 of the Treaty on**

Yargıtay'ca, yargıya intikal etmiş münferit olaylarda, öncelikle suç örgütünün hangi tip suç örgütü olduğu belirlenmeli, daha sonra bu suç örgütünün söz konusu örgüt tipi bakımından ayırt edici özellikleri taşıyıp taşımadığı saptanmalıdır. Böylece doktrin ve uygulamacılara ülkemizdeki örgütlü suçluluk yelpazesi hakkında ayrıntılı bir fikir vermiş olunur. Bundan sonra söz konusu örgütlü suçluluk türü bakımından sadece tanım ve ayırt edici ölçütler üzerinde değil ayrıca bu örgütlü suçluluk türünü doğuran sosyolojik ve toplumsal etmenler üzerinde de durularak, ülkemiz açısından örgütlü suçluluk ile mücadele anlamında önemli mesafeler kat edilebileceğine inanıyoruz.

İKİNCİ BÖLÜM

TCK M. 220' DE DÜZENLENEN SUÇ İŞLEMENİN AMACIYLA ÖRGÜT KURMA SUÇU

2. 1. Genel Olarak

Örgütün ne anlama geldiği ve nasıl meydana geldiği hakkında yukarıda ayrıntılı olarak bilgi vermiştik. Bu sebeple burada yeniden aynı konulara değinilmeyecektir. Bu bölümde örgütlü suçluluk türleri bakımından en temel suç türü olan suç işlemek için örgüt kurma suçu, özellikleri, diğer suç türlerinden farkı ile maddi ve manevi unsurları ele alınacaktır.

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu kamu barışına karşı işlenen suçlardandır. Yani bu suç bakımından mağdur kamu olmaktadır. Bir kişinin tek başına verdiği suç kararından dönmesi kolaydır. Belli bir suçun işlenmesi için birden fazla kişinin iştirak iradesinin oluşması durumunda da, bu iradeden geri dönmek tek başına verilmiş suç kararına göre biraz daha zor olsa da, yine de mümkündür. Örgüt oluşturma halinde ise, suç işleme kararından dönülmesi, genellikle örgüte ihanet olarak kabul edildiğinden, bu karardan dönmek neredeyse imkânsızdır. Bu sebeple örgüt kurmak kamu bakımından tehlikeli, toplum bakımından korku ve endişe verici olduğundan dolayı böyle bir eylem suç olarak düzenlenmiştir¹⁶⁸. Burada dikkat etmemiz gereken husus; örgütlenme halinde, örgütü bir araya getiren şahıslarının iradelerinin birleşerek yeni bir iradenin ortaya çıkmasıdır. Yani bireysel suç işleme ya da iştirak halinde belirli bir suçu işleme kararında ortada münferit iradeler bulunmaktadır. Dolayısı ile suç işleme kararından vazgeçmek yine bu münferit iradelerin elindedir. Ancak örgütün mevcudiyeti halinde, artık bu münferit iradeler ortadan kalkmakta, örgüt iradesi dediğimiz kavram ortaya çıkmaktadır. Deyim yerindeyse, örgütün kendini oluşturan bireylerin iradelerinden bağımsız, kendine has bir iradesi mevcut olmaktadır. Bu sebeple bu iradenin suç işleme kararından dönmesi çok zordur. Çünkü suç işlemekten vazgeçen her şahıs yerine, bir yenisi ikame edilebilmektedir. Bu sebeple, bu durumun meydana getirdiği tehlikelilik hali, suçun mağdurunu da “kamu” yapmaktadır.

¹⁶⁸ AVCI, **Örgütlü Suç Kavramı**, s. 8.

2. 2. Tarihçe

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu; belki de tarihsel olarak en eski örgütlü suç tipidir. Hatta günümüzde suç işlemek için örgüt kurma suçu yanında, ayrıca, çıkar amaçlı suç örgütü suçuna gerek olup olmadığı tartışılmaktadır. Tarihsel süreçte, suç işlemek amacı ile örgüt kurma suçu belirli suçları veya genel olarak cürüm türünden herhangi bir suçu işlemek amacıyla birleşme olarak tanımlanmış, günümüze kadar değişik şekillerde hemen hemen bütün ülkelerin ceza yasalarında yer almıştır¹⁶⁹. Bu bağlamda suç işlemek amacı ile örgüt kurma suçunun embriyonu sayılabilecek ilk düzenleme 1810 tarihli Fransız Ceza Kanununda görülmüştür. Fransa’da devrimin ardından siyasal karmaşa nedeniyle toplumsal disiplinin yitirilmesi, özellikle mala ve kişiye karşı suçların, yağma, hırsızlık, yaralama, adam öldürme çetelerinin artması, suç işlemek için birleşmeyi cezalandıran suç tiplerinin tanımlanmasına yol açmıştır. 1810 tarihli Fransız Ceza Kanununda m. 213 ve m. 214 mala karşı suç işlemek için oluşturulan birleşmeleri ve silahlı çeteleri açıkça suç saymıştır¹⁷⁰. Bu düzenlemeden sonra diğer ülkelerin ceza kanunlarında da suç işlemek için örgüt kurma suçu bakımından düzenlemeler yapılmıştır. Mesela 1889 tarihli İtalyan Ceza Kanununda da bu suç tipi ile ilgili düzenlemeye yer verilmiştir. Türk hukuk açısından ise ilk düzenleme 1858 (1274) tarihli Ceza Kanunname-i Hümayunu’nun 58. maddesi ile getirilmiştir. Bu madde “ **Bâlâda mezkûr olan cinayetlerden ve 55. ve 56. maddelerde beyan olunan fesatlardan birini icra kastı ile iki veyahut daha ziyade eşhas beyninde bir ittifak-ı hafi teşkil olunup da, ol ittifakta tasmim olunan fesadın icrası söyleşilip karargir olduktan başka esbab-ı icraiyyesini tehyie zımnında bazı ef’al ve tedabire dahi teşebbüs olunmuş ise ol ittifakta bulunan kimseler müebbeden kalebent olunur. Ve eğer öyle bir ittifak-ı hafide ber vech-i muharrer fesadın esbab-ı icraiyyesini tehyie zımnında teşebbüs olunmuş bir fiil ve tedbir tebeyyün etmeyip yalnız icrası söyleşilerek karar verilmiş olmaktan ibaret bulunur ise ol halde dahil-i ittifak bulunan kimseler muvakkaten kalebent kılınır. Ve eğer beyan olunan cinayetlerden birini icra etmek üzere bir ittifak-i hafi teşkiline dair teklif vuku bulup da kabul olunmamış ise ol teklifi eden kimse bir seneden üç seneye kadar hapis olunur.**” şeklinde düzenlenmiştir¹⁷¹. Ancak belirtmekte fayda var ki, bu düzenleme büyük ölçüde 1810 tarihli Fransız Ceza Kanununun ilgili maddesinden ihdas edilmiştir. Yine de suç işlemek için örgüt kurma suçunun en temel özelliklerini bu düzenlemede görmemiz mümkündür. Öncelikle madde “iki veya daha fazla kişinin bir araya

¹⁶⁹ Özek, **Organize Suç**, s. 199.

¹⁷⁰ Meşe, **Örgütlü Suçluluk ve Cürüm İşlemek İçin Teşekkül Kurma Suçu**, s. 82.

¹⁷¹ Gökçen, **Tanzimat Dönemi Osmanlı Ceza Kanunları ve Bu Kanunlardaki Ceza Müeyyideleri**, s. 127.

gelmesi” hususunu, suçun oluşumu için gerekli görmektedir. Bu da örgütlü suçluluğun en temel özelliği olan iki veya daha fazla kişinin suç işlemek amacı ile birleşmesi unsuruna uygundur. Ancak madde cinayet işlemek açısından iki veya daha fazla kişinin bir araya gelmesini cezalandırmaktadır. Dolayısı ile bu kanun bakımından diğer suçları işlemek bakımından bir araya gelme durumu cezalandırılmamaktadır. Bu sebeple 58. madde tam anlamı ile suç işlemek için örgüt kurma suçu olarak ele alınamaz. Ancak yine bu madde de, cinayetleri işlemek amacı ile bir araya gelen şahısların, bu cinayetleri sadece icrasına karar vermelerinin cezalandırıldığı görülmektedir. Bu da örgütlü suçluluğun ayırt edici unsurlarından biri olan “hazırlık hareketlerinin cezalandırılabilirliği” unsuruna uygunluk göstermektedir. Bu sebeple 58. maddeyi; ceza hukukumuz açısından suç işlemek için örgüt kurma suçunun ilkel şekli olarak kabul edebiliriz.

2. 3. Suçun Tipiklik Bakımından Farklılık Gösteren Özellikleri

2. 3. 1. Hazırlık Hareketi Olma Özelliği

Ceza Hukuku bakımından kasten işlenebilen bir suça teşebbüsten söz edebilmek için, gerçekleştirilen fiilin icra hareketi niteliğinde olması zorunludur. Bir suça teşebbüsten söz edebilmek için, en azından o suçun kanuni tanımındaki icra hareketlerine başlanmış olması gerekir. Bu nedenle hazırlık hareketleri kural olarak cezalandırılmaz¹⁷².

İşte bu noktada Tehlike Suçları açısından bir ayırım yapmak gerekir. Tehlike Suçları bakımından neticenin fiilen gerçekleşmesi aranmaz, buna yönelik bir fiilin işlenmesi yeterlidir. Mesela tehlike suçlarının bir çeşidi olan “peşinen tamamlandığı kabul edilen suçlar” bakımından durum böyledir. Peşinen tamamlandığı kabul edilen suçlar bakımından, kanun zarar tehlikesinin meydana getirilmesini suçun tamamlanması için yeterli görerek, tamamlanmış suçun cezası ile cezalandırılma yoluna gidilmektedir¹⁷³. İşte Ceza kanunları hazırlık hareketi arzedan fiilleri kanunda suç olarak tanımlamış olabilir. Mesela suç işlemek için örgüt kurulması, işlenmesi amaçlanan suçlar bakımından bir hazırlık hareketi mahiyetindedir¹⁷⁴. Yargıtay Ceza Genel Kurulu da bir kararında bu hususu belirtmiş ve

¹⁷² İzzet Özgenç, **Türk Ceza Hukuku-Genel Hükümler**, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2007, s. 420.

¹⁷³ Vesile Sonay Daragenli, **Tehlike Suçları**, Prof. Dr. Sahir Erman’a Armağan, İstanbul 1999, s. 168.

¹⁷⁴ Özgenç, **Türk Ceza Hukuku-Genel Hükümler**, s. 420.

örgütlü suçluluk bakımından hazırlık hareketlerinin cezalandırılabilmesinin olanaklı olduğunu söylemiştir¹⁷⁵.

Genel olarak işlenen bir suçtan dolayı failin cezalandırılabilmesi için, gerçekleştirdiği hareketlerin işlemeyi kastettiği suçun icra hareketleri niteliğinde olması gerekir. Belli bir suçu işlemeye yönelik kastının herhangi bir şekilde tespit edilmiş olmasına rağmen, failin gerçekleştirdiği hareketler henüz icra hareketi niteliğine kavuşmamış ise, fail cezalandırılmaz¹⁷⁶. Bir suçun işlenmesi safhasında, suç işleme kararına varılmasından sonra ikinci aşama olarak hazırlık hareketlerine başlanmaktadır. Teşebbüs için icra niteliğindeki hareketlerin gerçekleştirilmesi arandığından, prensip olarak hazırlık hareketlerinin cezalandırılması mümkün değildir.¹⁷⁷ Genel olarak hazırlık hareketlerinin cezalandırılmamasının nedeni, tehlikesizlik ve iradenin zayıflığı görüşlerine dayanılarak açıklanmaktadır. Tehlikesizlik görüşüne göre; hazırlık hareketleri, neticeye uzak olmaları yüzünden işlenmesi kastedilen suç yönünden tehlike oluşturmeyen davranışlardır. İradenin zayıflığı görüşüne göre ise; bu hareketlerin neticeye uzak olmaları nedeniyle failin iradesinin hangi suça yönelik olduğunun saptanması mümkün olmadığından dolayı bunların cezalandırılması da mümkün değildir¹⁷⁸.

Burada esas olan, hazırlık hareketlerinin ne zaman bitip, icra hareketlerinin ne zaman başladığı hususunun belirlenmesidir. Sübjektif Teoriye göre; faildeki suç işleme iradesinin açık ve kesin biçimde belirli bir neticeye yönelik olduğunun belirlenmesi durumunda icraya başlandığı kabul edilmektedir. Yapılan hareketler failin kastını şüpheye yer vermeyecek şekilde ortaya koyuyorsa, bu hareketler icra hareketleri, yapılan hareketler suç işleme kararından dönme ihtimalini henüz ortadan kaldırmamış, yani suç işleme kastının varlığı konusunda bir şüphe bulunuyorsa hazırlık hareketi sayılmalıdır. Objektif teoriler grubundan olan şekli objektif teoriye göre, suç tipinde gösterilen icra hareketlerinden birinin yapılması

¹⁷⁵ **Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 11.12.2001 tarih 2001/8-249 E. 2001/ 288 K. sayılı kararı;** "...gerek öğretide gerekse yerleşmiş yargısal kararlarda kabul edildiği gibi TCY'nin 313. maddesinde düzenlenen cürüm işlemek için teşekkül oluşturma suçu, ceza hukukunun genel ilkelerinden ayrılarak hazırlık hareketlerinin yaptırım altına alındığı bir tehlike suçudur. Suçun maddi ögesi, suç işlemek amacıyla teşekkül oluşturmak olup, yerleşmiş yargısal kararlarda da vurgulandığı üzere, maddede gösterilen suçlardan birinin yalnız bir kere işlenmesi için teşekkül oluşturulması ile bu suç oluşmaz. Bu suç basit birleşmeden ayrıran devamlılık ve birden fazla suç için olma, diğer bir deyişle sürekliliktir. Maddede öngörülen teşekkül, basit bir birleşmeyi değil, birden çok veya belirsiz sayıda suçların işlenmesi yönündeki birleşmeyi zorunlu kılar ve henüz bir suç işlenmemiş olduğu halde, bu amaçla teşekkül oluşturanlar cezalandırılır. Bu düzenlemeyle güdülen amaç müstakbel suçların önlenmesidir...", Muhittin Mihçak, **Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri ve Cürüm İşlemek İçin Teşekkül Oluşturmak Suçları**, s. 88.

¹⁷⁶ Özgenç, **Türk Ceza Hukuku-Genel Hükümler**, s. 420.

¹⁷⁷ Mahmut Koca, İlhan Üzülmez, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2008, s. 343.

¹⁷⁸ Timur Demirbaş, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2008, s. 406.

ile icra hareketleri başlar. Maddi objektif teoriye göre ise, sadece suç tipinde yer alan hareketleri değil bu harekete doğrudan doğruya bağlı bulunan ve onunla bütünlük oluşturan hareketlerin yapılması halinde bu hareketler icra hareketi olarak kabul edilir¹⁷⁹. Hazırlık hareketlerinin belirlenmesi amacı ile hem sübjektif teori hem de objektif teoriden yararlanılmalıdır. Yani öncelikle sübjektif teori doğrultusunda failin suç işleme iradesi ve hangi suçu işlemek amacıyla olduğu belirlenmeli, daha sonra da maddi objektif teori esas alınarak failin suç tipinde yer alan hareketlerden ya da bu hareketlerle bağlı bulunan hareketlerden birinin gerçekleştirilip, gerçekleştirilmediğine bakılacaktır. Yargıtay genel olarak bu yolu kabul etmektedir¹⁸⁰.

Bu genel açıklamalardan sonra; suç işlemek için örgüt kurma suçu bakımından konuya bakalım. Suç işlemek için örgüt kurma suçu, işlenmesi amaçlanan suçlar bakımından hazırlık hareketi niteliğindedir. Yani örgüt mensupları belirli suçları işlemek için bir araya gelmekte ancak işlenecek bu suçlar bakımından ne kesin olarak suç işleme iradesi ortaya çıkmakta, ne de bu suçların suç tiplerinde yer alan icra hareketlerinden biri gerçekleştirilmektedir. Ancak suç işlemek için örgüt kurma suçu, işlenmesi amaçlanan suçlar bakımından bir hazırlık hareketi niteliğinden olmasına rağmen cezalandırılmıştır¹⁸¹.

Prensip, hazırlık hareketlerinin cezalandırılmaması olduğu halde, kanunun bu prensibe istisna tanınmasının sebebi, bizatihi hazırlık hareketinin dahi toplum düzeni için tehlike arz etmesidir. Nitekim kanun ve benzer hükümlere sahip kanunların çoğu, hazırlık hareketlerini cezalandırırken bunların toplum düzeni için ciddi bir tehlike yaratmasını aramıştır. Bu

¹⁷⁹ Veli Özer Özbek, **Yeni Türk Ceza Kanununun Anlamı Cilt I**, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2006, s. 447.

¹⁸⁰ **Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 16.04.1984 tarih, 1/14 E. 149 K. sayılı Kararı**; "...Mağduru öldürmek üzere sanık Hüseyin Kaya'dan aldığı tüfeikle Hüseyin Kaya'nın geçeceği yol üzerinde tertibat almaya karar vermişlerdir. Ancak Hidayet Ordulu, bu işin fenalığını düşünerek durumu mağdura bildirmiş, mağdur da emniyete haber vermiş, olay yerinde sanık İsmail Biryant polisler tarafından, çuval içerisinde av tüfeği ile birlikte yakalanmıştır. C. Başsavcılığı sanıkların oluşan eylemlerindeki aşamaya göre eksik teşebbüsün tamamlandığını kabul etmekte; Özel Daire ise henüz icrai hareket başlamadığından eksik teşebbüsten söz edilemeyeceğini ileri sürmektedir. Olayımıza bu açıklamaların ışığı altında baktığımızda; asli fail İsmail Biryant henüz hazırlık aşamasında iken yakalanmıştır. Yukarıda açıklandığı üzere hazırlık eylemleri ile icrai eylemleri ayıran husus icrai eylemlerde failin bir cürümü işlemek kastını hiç duraksamaya yer vermeyecek şekil ve derecede yaptığı davranışlarla belirtmiş olmasıdır. Sanık İsmail Biryant mağdur henüz olay yerine gelmeden pusuda elinde henüz suçta kullandığı av tüfeği yok iken polisler tarafından yakalanmıştır. Böylece sanık hazırlık aşamasında yakalanmış, icrai harekette bulunamamıştır. Sanık İsmail'in mağdur olay yerine geldiği anda bile icradan kendiliğinden vazgeçmesi olanağı vardır. Yargıtay Ceza Genel Kurulu 27.02.1981 gün ve 9/8 sayılı kararında ' ...Bir olayda eksik kalkışma söz konusu olabilmesi için suçun maddi unsurlarından olan bir eylemin gerçekleşmiş olmasını' zorunlu görmüştür. Yargıtay 2. Ceza Dairesi 28.03.1947 gün ve 3203/3463 sayılı kararında ' sanıkların taayyün eden hareketleri mağduru kovalamaktan ibaret olmasına göre müessir fiilin icrai hareketleri henüz fiil bir şekilde tezahür etmemiş olduğu ve mağdurun yakalanması halinde dövüp dövmeyecekleri belli olmadığı halde, hareketlerinin teşebbüs mahiyetinde kabulünü yolsuz' bulmuştur. Bu itibarla itiraz yerinde bulunmadığından reddine bozma sebebine göre tutuklu sanıkların tahliyesine karar verilmelidir."

¹⁸¹ Koca-Üzülmez, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 343.

sebeplerdir ki, cezalandırılan hazırlık hareketlerinde çoğunlukla, fiilin işlenmesi için birkaç kişinin anlaşması, yani, örgüt teşkili veya fiilin belirli vasıtalarla, silahla işlenmesi için anlaşma yapıp vasıtaların tespit edilmiş olması aranmaktadır. Kanun, hazırlık hareketlerinin cezalandırılması ile hareket haline geçmemiş bir düşüncenin cezalandırıldığını göz önünde bulundurmak suretiyle toplum düzenini korurken kişi hürriyetini kısıtlamak istememiştir. Bir bakıma, hazırlık hareketlerinin örgüt halinde işlenmesi halinde cezalandırılabilceği, hukukun müşterek bir hükmü olmuştur¹⁸². Görüldüğü gibi suç işlemek amacıyla örgüt kurmak suçu hazırlık hareketi niteliğinde olmasına rağmen cezalandırılmasının sebebi, bu suç tipinin toplum düzeni bakımından yarattığı tehlikenin ağırlığıdır. Buradan anlaşılması gereken husus şudur; örgütü meydana getiren kimseler, belirli suçları işlemek amacı ile hareket etmekte ve bu amaçlarına ulaşabilmek için seçtikleri yol örgüt oluşturmak ile başlamaktadır. Örgütü kuranlar ve katılanlar nihai amaç edinilen suçun faileri olacaklardır. Örgüt amaç değil, amaca ulaşmak için kullanılan araçtır. Bu bakımdan, örgütü kuranlar ve katılanlar, bu kuruluştan sonra belirli amaçlara varabilmek için icraya geçecekleridir. Öyleyse bu fiiller, amaç edinilen suçların hazırlık hareketleridir ve kanun bu fiilleri esas işlenecek olan suçlardan ayrı bir hukuki varlık olarak kabul etmek suretiyle bağımsız suç saymış ve cezalandırmıştır¹⁸³.

Peki, bu birleşmenin tehlikesinin hangi boyutta olduğu ve cezalandırılabilirliği nasıl tayin edilecektir? İşte burada kanun bu belirleme görevini hâkim'e vermektedir. Her özel olayda bir suç örgütün mevcut olup olmadığını, hâkim tayin edecektir. Bu tayin yapılırken işlenen veya işlenmesi amaçlanan suçlar, bir araya gelen insan sayısı, suç işlemede kullanılan ya da kullanılmak üzere hazır bulundurulmuş malzeme gibi somut dayanak noktaları dikkate alınacaktır¹⁸⁴.

2. 3. 2. Tehlike Suçu Olma Özelliği

Suçun konusu üzerindeki etkisi itibariyle, suçlar, zarar suçu ve tehlike suçu olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Zarar suçlarında, bizatihi haksızlık teşkil eden fiilin işlenmesi sonucunda suçun konusu üzerinde bir zarar meydana gelmektedir. Mesela mala zarar verme suçu bir zarar suçu niteliğindedir¹⁸⁵.

¹⁸² Çetin Özek, *Siyasi İktidar Düzeni ve Fonksiyonları Aleyhine Cürümler*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1967, s. 345.

¹⁸³ Özek, *Siyasi İktidar Düzeni ve Fonksiyonları Aleyhine Cürümler*, s. 347.

¹⁸⁴ İzzet Özgenç, *Ekonomik Çıkar Amacıyla İşlenen Suçlar*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2002, s. 275.

¹⁸⁵ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku-Genel Hükümler*, s. 204.

Tehlike suçlarında ise, hareketin yönelik olduğu konunun objektif olarak zarara uğrama tehlikesiyle karşılaşmış olması, yani zarar doğmadan ceza hukukunun müdahalesi aranır. Konunun zarara uğraması tehlikesi ciddi sonuçlar doğurduğu için yasa koyucu bu yolu benimsemiştir. Ancak burada yasa koyucu hukuki öneme verdiği değere göre hareket etmektedir. Böylece yasa koyucu ceza hukukunun müdahale alanını genişletmiş olmaktadır¹⁸⁶. Tehlike suçları, somut ve soyut tehlike suçları olmak üzere ikiye ayrılır. Somut tehlike suçlarında, zarar tehlikesinin “gerçek” olması gerekirken; soyut tehlike suçlarında ise, hareketin yapılmış olması yeterli olup, ayrıca somut bir tehlikenin meydana gelmesine gerek yoktur¹⁸⁷.

Suç işlemek amacıyla örgüt kurmak suçu bir tehlike suçudur. Çünkü örgütün kurulması ile ortada meydana gelmiş bir zarar bulunmamaktadır. Ancak yukarıda bahsettiğimiz gibi örgütün işlemeyi planladığı suçlar bakımından kamunun zarara uğrama tehlikesi mevcuttur. Soyut-somut tehlike suçu ayrımı bakımından ise suç işlemek için örgüt kurma suçu, doktrinde somut tehlike suçu olarak kabul edilmektedir¹⁸⁸. Ancak bizce suç işlemek için örgüt kurmak suçu, soyut tehlike suçu olarak kabul edilmelidir. Bu hususu kanun koyucunun m. 220’de ki lafzından anlamaktayız. Çünkü soyut tehlike suçları, kanun koyucunun suç tipinde tehlikeyi açıkça belirtmemesine rağmen, hareketin genel olarak tehlikeliliği değerlendirmesini yaptıracak ifadelerle suç tipini tanımladığı suçlardır. Burada her ne kadar somut olayda tehlikenin gerçekleştiği araştırılmayacak ise de, hareketin genel olarak tehlikeliliği araştırılacaktır¹⁸⁹. 220. maddenin lafzında açıkça bir tehlikeden bahsedilmemektedir. Ancak “kanunun suç saydığı işlemek amacıyla örgüt kuranlar ve yönetenler” ifadesi ile bu eylemin tehlikeliliğine vurgu yapılmıştır. Kanunun suç saydığı fiillerin işlenmesi amacı işe bir araya gelmesi hali bir tehlikelilik arz etmektedir. İşte bu sebeplerle; suç işlemek için örgüt kurma suçu, soyut tehlike suçudur. Yargıtay’da suç işlemek için örgüt kurma suçunun tehlike suçu olduğunu, kararlarında belirtmektedir¹⁹⁰.

¹⁸⁶ Özbek, **Yeni Türk Ceza Kanununun Anlamı Cilt I**, s. 134.

¹⁸⁷ Demirbaş, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 223.

¹⁸⁸ Ahmet Gökçen, **Kamu Barışına Karşı Suçlar**, (Makale), s.15 (www.ceza-bb.adalet.gov.tr adresinden 06.01.2011 tarihi itibariyle ulaşılmıştır.)

¹⁸⁹ Daragenli, **Tehlike Suçları**, s. 184.

¹⁹⁰ **Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 01.02.2000 tarih 1999/8–299 E. 2000/1 K. sayılı kararı**; “...TCY’nin 313’üncü maddesinde düzenlenen, suç işlemek amacıyla “teşekkül oluşturmak”, suçun maddi ögesidir, teşekkül ise iki veya daha çok kişinin birlikte cürüm işlemek amacıyla birleşmeleridir. Maddede öngörülen suç hazırlık hareketlerinin cezalandırıldığı bir tehlike suçu olup, düzenlemeyle müstakbel suçları önleme amacı güdülmüştür. Yasanın amacı basit bir birleşme olmayıp kamu için tehlike yaratacak birleşmeyi cezalandırmaktır, suçu basit birleşmeden ayıran devamlılık, birden fazla suç için bir araya gelme ve sürekliliktir. Bu açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde, sanıkların eylemlerinin TCY’nin 313. maddesinde tanımı yapılan siyasal ve sosyal bir görüşten kaynaklanan bir amaçla cürüm işlemek için teşekkül meydana

2. 3. 3. Kesintisiz Suç Olma Özelliği

Mütemadi suç, süreklilik gösteren, devam eden suç demektir. Ancak bu suçta devam etmesi gerekenin ne olduğu konusunda doktrinde tartışma mevcuttur. Genel olarak kanunun tarifindeki fiilin icrasının devam ettiği suçlara mütemadi suç denmektedir¹⁹¹. Ancak mütemadi suçlarda neticenin bir süre devam etmesini arayan görüşte mevcuttur. Bu görüşe göre neticenin bir süre devam etmesi suçun gerçekleşmesi için zorunludur¹⁹². Ancak mütemadi suçun asıl ayırıcı unsuru neticeye ya da harekete son verme iktidarının failin elinde olmasıdır. O halde, mütemadi suçun ayırıcı vasfı, temadiye son verme iktidarının failin elinde olmasıdır. Yani temadiye son verebilme iktidarı failin elinden değilse, mütemadi suçtan bahsedilemez. Ayrıca devam eden hareket ya da netice failin kusurunun sonucu olmalıdır¹⁹³. Mütemadi suçlar; zorunlu kesintisiz suçlar ve muhtemel kesintisiz suçlar olmak üzere ikiye ayrılır. Zorunlu kesintisiz suçlarda kanundan doğan bir devamlılık hali mevcuttur. Ancak muhtemel kesintisiz suçlarda, suç aslında ani olarak da işlenebilmekte ancak bazı hallerde kesintisiz olarak suçun işlenmesiyle bu suç tipi ortaya çıkmaktadır.

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu zorunlu mütemadi suçlardandır. Suç işlemek için örgüt kurmak suçu, üç veya daha fazla kişinin kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacı ile bir araya gelmeleri ile tamamlanır. Ancak bu birlikteliğin araç gereç ve örgüt yapısı ile amaç suçları işlemek bakımından elverişli olması gerekir. İşte bu elverişli birliktelik devam ettiği müddetçe, bu suç oluşacaktır. Görüldüğü gibi amaç suçlarının işlenmesi müddetince bu elverişli birliktelik devam etmektedir. Yani hareketin ya da neticenin bir süre devam etmesi unsuru bu suç bakımından mevcuttur. Ayrıca bir araya gelen bu şahıslar istedikleri an bu örgütü dağıtma kudretine de sahiptirler. Yani temadiye son verebilme iktidarı da bu şahısların elindedir. Bu sebeplerle suç işlemek için örgüt kurma suçu mütemadi suç niteliğindedir. Bahsettiğimiz bu devamlılık 220. maddede belirtilen bir devamlılıktır. Yani bu suç aynı zamanda ani olarak da işlenebilen bir suç değildir. Kanun devamlılığı bu suç için şart koşmuştur. Bu sebeple suç işlemek için örgüt kurma suçu zorunlu mütemadi suç niteliğindedir.

---

getirmek suçunu oluşturduğu, dosyadaki kanıtların bu suçtan mahkûmiyetlerine yeter nitelik ve derecede olduğu anlaşıldığından, yerel mahkeme direnme hükmünün bozulmasına karar verilmelidir.”

¹⁹¹ Özgenç, **Türk Ceza Hukuku-Genel Hükümler**, s. 176.

¹⁹² Özbek, **Yeni Türk Ceza Kanununun Anlamı Cilt I**, s.135.

¹⁹³ Demirbaş, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 220.

Mütemadi suçlarda fiilin icrası devam ettiği sürece, fiilin ifade ettiği haksızlık da işlenmeye devam etmektedir. Bu suçlarda, sadece haksız duruma sebebiyet vermek değil, bununla birlikte onun sürdürülmesi de kanuni tipi gerçekleştirmektedir. Bu sebeple mütemadi suçlarda suçun tamamlanması ve bitmesi farklı zamanlarda gerçekleşmektedir¹⁹⁴. Suç işlemek için örgüt kurmak suçu bakımından sadece kanunun suç saydığı fiillerin gerçekleştirilmesi amacı ile bir araya gelinmesi yetmemektedir. Bu bir araya gelmeden sonra örgütün yapısı amaç suçları işlemeye elverişli hale getirilmelidir. Hatta amaç suçlar işlenirken de örgüt bünyesi altında işlenmelidir. Bu da devamlılığı gerektirir. Dolayısıyla suç örgütün kurulması ile tamamlanmakta, belirli bir süre devam etmekte ve örgütün dağılması ile bitmektedir.

Suç işlemek amacıyla örgüt kurmak suçunun mütemadi suç olduğunu kanıtlayan bir diğer durum iştirak bakımından ortaya çıkmaktadır. Ani kesintisiz suçlara iştirak ancak suçun tamamlanmasına kadar söz konusu olabilir¹⁹⁵. Ancak mütemadi suç tamamlanmış olmakla birlikte, icrasına devam ederken, bir başkası tarafından bu suçun işlenişine iştirak edilmesi mümkündür¹⁹⁶. Suç işlemek için örgüt kurmak suçunda, örgütün kuruluşundan sonra, örgüte katılım her zaman mümkündür. Hatta denilebilir ki, örgütü ayakta tutan esasında bu durumdur. Özellikle çıkar amaçlı suç örgütlerinden bu duruma sıklıkla rastlanmaktadır.

Yargıtay suç işlemek için örgüt kurmak suçunun oluşumu için; suç işlenmese bile suç işlemek amacı etrafında fiili bir birleşmenin olmasını ve bu birleşmenin niteliği itibari ile devamlılık göstermesini aramaktadır. Özellikle sadece bir eylem için bir araya gelme durumunda Yargıtay devamlılık bulunmadığı gerekçesiyle, suçun oluşmadığını kararlarında belirtmektedir. Dolayısı ile Yargıtay'ca da suç mütemadi suç olarak kabul görmektedir¹⁹⁷.

2. 3. 4. Sırf Hareket Suçu Olma Özelliği

Fiilin meydana gelen neticesi bakımından; sırf hareket suçları ve neticeli suçlar şeklinde yapılan bir ayırım bulunmaktadır. Tamamlanması için neticenin aranmadığı suçlara sırf hareket suçları denmektedir. Buna karşılık bazı suçların kanuni tarifinde o suçun

¹⁹⁴ Koca-Üzülmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, s. 141.

¹⁹⁵ Koca-Üzülmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, s. 142.

¹⁹⁶ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku-Genel Hükümler*, s. 177.

¹⁹⁷ **Yargıtay 8. Ceza Dairesinin 13.05.2008 tarih 2007/12848 E. 2008/5496 K. sayılı kararı**; "... Olaya ve tüm oluş kapsamına göre; sanıkların işbirliği ve eylemli paylaşım anlayışı ve disiplinli biçimde hareket ederek süreklilik gösterir şekilde suç işlemek amacıyla örgüt kurduklarına dair kesin kanıt bulunmadığı ve olay tarihinde **Göçmen Kaçakçılığı için bir olaya mahsus sanıkların bir araya gelmeler eylemlerinin de suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunu oluşturmadığı** gözetilmeden, sanıkların beraati yerinde yazılı biçimde mahkûmiyetlerine karar verilmesi..."

tamamlanması için sırf hareketin icra edilmesi yeterli görülmemekte, bunun dışında bir neticenin gerçekleşmesi de aranmaktadır¹⁹⁸.

Suç işlemek amacıyla örgüt kurmak suçu sırf hareket suçu niteliğindedir. Çünkü kanunun neticeyi göstermediği, icrai ya da ihmali hareketin yapılmasıyla suçun tamamlandığını kabul ettiği suçlara sırf hareket suçları denmektedir. Bu suçlarda netice harekete bitişik olup yer ve zaman olarak hareketten ayrılmazlar. Hareketin yapılması için suçun gerçekleşmesi yeterlidir¹⁹⁹. 5237 sayılı TCK'nın 220. maddesinde “kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla örgüt kuranlar ve yönetenler” ibaresi bulunmaktadır. Yani kanun örgütün kurulması ve yönetilmesini suçun oluşumu için yeterli görmektedir. Üç veya daha fazla kişinin, bir araya gelerek, işlenmesini amaçladıkları suç veya suçların işlenmesine yetecek bir örgünlük kazandıklarında, örgüt kurma veya yönetme suçu oluşmuş olur²⁰⁰. Örgütün amaç suçlarını işleyip işlememesi bu suçun oluşumu için önemli değildir. Görüldüğü gibi hareketin yapılması ile suç gerçekleştiği için, suç işlemek için örgüt kurmak suçu sırf hareket suçu olarak kabul edilmektedir.

2. 3. 5. Çok Failli Suç Olma Özelliği

Ceza Hukuku gereğince suçun oluşabilmesi için tipe uygunluk aranmaktadır. Tipe uygunluk için birden fazla kişinin fail olarak bulunması gereken suçlara çok faili suçlar denmektedir²⁰¹. Çok failli suçlar kendi aralarında yakınsama ve karşılama suçları olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Bizim konumuz açısından önemli olan yakınsama suçlarıdır. Yakınsama suçlarında, zorunlu olarak suçun işlenişine katılımda bulunan kişiler, aynı yönden hareket etmektedirler ve aynı gayenin gerçekleşmesini hedeflemektedirler. Bu tür suçlarda suçun işlenişine zorunlu olarak katılması gereken kişilerin hepsi, işlenen suçtan fail olarak sorumlu tutulacaklardır. Bunlar arasındaki ilişki müşterek faillığe benzemektedir. Yani bütün bu kişiler, suç oluşturan haksızlığın gerçekleşmesi üzerinde müşterek hâkimiyet kurmaktadır. Ancak müşterek failliğin söz konusu olduğu suçlar bir kişi tarafından dahi işlenebildiği halde; yakınsama suçları ancak çok sayıda kişinin iştirakiyle gerçekleşebilmektedir²⁰².

¹⁹⁸ Koca-Üzülmez, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 144.

¹⁹⁹ Özbek, **Yeni Türk Ceza Kanununun Anlamı Cilt I**, 133.

²⁰⁰ Zeki Hafizoğulları, **Örgütlü Suçluluk**, Makale, s.9 (www.zekihafizogullari.com adresinden 06.01.2011 tarihi itibariye ulaşılmıştır.)

²⁰¹ Mustafa Ruhan Erdem, **Faillik ve Suç Ortaklığı**, (Makale), Hukuki Perspektifler Dergisi, Aralık Sayısı 2005.

²⁰² Kayıhan İçel, **Suç Teorisi 2. Kitap**, Beta Yayıncılık, İstanbul 2000, s. 368.

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu, çok failli suçlar kategorisinin yakınsama suçları bölümüne giren özel bir halini oluşturmaktadır. Bundan ötürü çok faillilik suçun temel niteliğidir. Burada tartışılan konu fail sayısıdır. Doktrinde fail sayısı konusunda bazı ayrı görüşler olsa da, esas olan örgütlü suçluluktan söz edebilmek için, en az da olsa, bir örgünleşmenin şart koşulmasıdır. Örgünleşme failer arasında bir emir-komuta zincirinin yani bir astlık-üstlük ilişkisinin kurulmasıdır. Bunun içindir ki örgütlü suçluluktan söz edebilmek için 220. madde metninde belirtildiği gibi en az üç kişinin varlığı gerekir. Bu da demektir ki örgüt en az üç kişinin karşılıklı gelen iradeleri ile oluşmaktadır. Öyleyse kişi sayısı çok olsa bile, iradeler arasında karşılıklılık yoksa ortada bir örgüt de yoktur²⁰³.

Örgüt kurmak suçları çok failli suç biçiminde olmalarına rağmen aradaki en önemli fark, suç işlemek için örgüt kurmada belirsiz sayıdaki suçları işlemek için belirli bir örgütlenmenin bulunmasıdır. Burada akla gelen suç işlemek için örgüt kurma suçu ile iştirak hükümlerinin birbirine benzeyip benzemediğidir. İştirak ile örgüt kurmak suçu arasında belirli farklar mevcuttur. İştirakte, failer arasında belirli bir veya birkaç suçu işlemek için anlaşma varken, örgüt kurma suçunda belirsiz sayıda suç işleme amacı söz konusudur. İştirakte failer arasında belirli bir iş bölümü olmamasına rağmen, örgütlü suçlarda hiyerarşik yapılanma ve örgütlenme söz konusudur. İştirakçiler belirli suçları işlemek amacıyla iken, örgüt kurma suçunda örgütün faaliyetlerinde belirli bir devamlılık söz konusudur. İştirakin varlığı için sadece anlaşma yeterli değilken, örgüt kurma suçunda anlaşmanın varlığı, yani örgütün kurulmuş olması yeterli olup icra hareketlerine başlanmış olması gerekmez²⁰⁴. Görüldüğü gibi sadece fail sayısının üç veya daha fazla olması suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun oluşumu için yeterli değildir. Yargıtay'da bu görüşte olup, sadece üç kişinin bir araya gelip, diğer şartların sağlanmaması halinde iştirak ilişkisinden söz edilebileceğini belirtmektedir²⁰⁵.

²⁰³ Hafızoğulları, **Örgütlü Suçluluk**, s. 7.

²⁰⁴ Devrim Aydın, **Türk Ceza Hukukunda Suça İştirak**, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2009, s. 277–278.

²⁰⁵ **Yargıtay 10. Ceza Dairesinin 14.03.2007 tarih 2007/110 E. 2007/3049 K. sayılı kararı**; "...5237 sayılı TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen "Suç işlemek için örgüt kurmak" suçunun işlendiğinin ve örgütün varlığının kabul edilebilmesi için; üye sayısının en az üç kişi olması, üyeler arasında soyut bir birleşme değil gevşek de olsa hiyerarşik bir ilişkinin bulunması, suç işlenmesi bile suç işlemek amacı etrafında fiili bir birleşmenin olması, niteliği itibarıyla devamlılık göstermesi gereklidir. Örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından, amaçlanan suçları işlemeye elverişli olması da aranmalıdır. Örgüt yapılanmasında işlenmesi amaçlanan suçların konu ve mağdur itibarıyla somutlaştırılması mümkün, ancak zorunlu değildir. **Soyut olarak sanık sayısının üç kişiden fazla olması örgütün varlığının kabulü için yeterli olmayıp bu durumda iştirak ilişkisinden söz edilebilir.**"

2. 3. 6. Araç Suç - Amaç Suç ilişkisi

Bazı suçların kanuni tarifinde unsur olarak yer verilen amaç, bir başka fiilin işlenmesine yönelik olabilir²⁰⁶. Bu bağlamda kanunun suç saydığı filleri işlemek amacı ile örgüt kurulması ve yönetilmesi, ayrıca; örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ve araç-gereç bakımından elverişli olması halinde, suç işlemek için örgüt kurma suçu tamamlanmış olur. Ancak kanunun suç saydığı fiillerin işlenmesi ile güdülen amaç bilahare gerçekleştirilebilir. Amacı oluşturan suçların işlenmesi, suç işlemek için örgüt kurma suçunun gerçekleşmesi bakımından önemli değildir²⁰⁷.

Amaçlanan fiilin işlenmesi halinde ayrıca bu suçtan dolayı da cezaya hükmolunacaktır. Başka bir deyişle amaç suç – araç suç ilişkisinde amaçlanan suçun ayrıca işlenmesi halinde gerçek içtima kuralları uygulanacaktır²⁰⁸. Bu bakımından suç işlemek için örgüt kurma suçu araç suç niteliğindedir. Nitekim 5237 sayılı TCK’ nın 220/4 maddesinde “Örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi halinde, ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükmolunur” ibaresi yer almaktadır. Yani amaçlanan fiillerin işlenmesi halinde gerçek içtima hükümleri uygulanarak, bu suçlar bakımından ayrıca cezalandırma yoluna gidilmektedir.

Yukarıda suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun esasında işlenmesi planlanan suçlar bakımından hazırlık hareketi niteliğinde olduğundan bahsetmiştik. Bu bağlamda doktrinde örgüt kurma suçunun amaç suça yönelik uygun hareketlerin başlangıcını oluşturduğunu, bu bağlamda da örgüt kurma suçunun amaç suç bakımından suça teşebbüs olarak kabul edilmesi gerektiğini öne süren bazı görüşler bulunmaktadır. Ancak bu görüşler yerinde değildir. Örgütün oluşturulmasıyla esasen suç tamamlanmış olur. Tamamlanmış suçun diğer bir suç açısından teşebbüs olarak nitelendirilmesi hukuksal açıdan olanak dışıdır. Kamu düzenine karşı suçların hazırlık hareketlerinin ve bu kapsamda suç işlemek için örgüt kurma suçunun cezalandırılmasının nedeni korunan hukuksal konu açısından ciddi tehlike

²⁰⁶ Özgenç, **Türk Ceza Hukuku-Genel Hükümler**, s. 495.

²⁰⁷ **Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 01. 02. 2000 tarih 2000/8–299 E. 2000/1 K. sayılı kararı**; “...TCY’nin 313. maddesinde düzenlenen suç işlemek amacıyla teşekkül oluşturmak, suçun maddi ögesidir, teşekkül ise iki veya daha çok kişinin cürüm işlemek amacı ile birleşmeleridir. Maddede öngörülen suç hazırlık hareketlerinin cezalandırıldığı bir tehlike suçu olup, düzenlemeyle müstakbel suçları önleme amacı güdülmüştür. Yasanın amacı basit bir birleşme olmayıp kamu için tehlike yaratacak birleşmeyi cezalandırmaktır, suçu basit birleşmeden ayıran devamlılık, birden fazla suç için bir araya gelme ve sürekliliktir. Bu açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde, **sanıkların eylemlerinin TCY’nin 313. maddesinde tanımlanan siyasal ve sosyal bir görüşten kaynaklanan bir amaçla cürüm işlemek için teşekkül meydana getirmek suçunu oluşturduğu**, dosyadaki kanıtların bu suçtan mahkûmiyetlerine yeter nitelik ve derecede olduğu anlaşıldığından, Yerel Mahkemenin direnme hükmünün bozulmasına karar verilmelidir.”.

²⁰⁸ Özgenç, **Türk Ceza Hukuku-Genel Hükümler**, s. 495.

yaratmasıdır. Bu nedenle, örgüt kurma suçunun teşebbüs olarak nitelendirilmesi, uygun hareket bulunmamasına rağmen, örgüt mensuplarının amaç suçun cezası ile cezalandırılması tehlikesini yaratır. Kaldı ki işlenmesi amaçlanan suç tipi, neticeye yönelik uygun hareketlerin gerçekleştirilmesi ile belirlenir. Örgüt kurmak hazırlık hareketi niteliğinde bulunduğu göre henüz suç sayılan hukuka aykırı neticeye yönelik uygun hareket söz konusu değildir. Uygun harekete girişilmediği bir durumda ise, amaç suç da belirgin değildir. Belirgin olmayan bir suç tipine de teşebbüs söz konusu olamaz²⁰⁹. Bu bakımdan Türk Ceza Kanununun 220/4 maddesinin tamamlanan amaç suçlar bakımından gerçek içtima uygulanarak cezalandırma sistemi kanımızca yerindedir.

2. 3. 7. Suçun Seçimlik veya Serbest Hareketli Olma Özelliği

Bir suçun kanuni tanımında o suçu oluşturan fiilin ne tarz bir fiil olduğu konusunda bir özelleştirmenin yapılmadığı suçlara serbest hareketli suçlar denmektedir. Bu bağlamda kanunda belli bir suçun temel şekli tanımlanırken hareketin icra tarzı konusunda herhangi bir özelleştirmeye gidilmemektedir. Burada önemli olan, hukuken tasvip edilmeyen bir neticenin oluşumuna kasten sebebiyet vermektir²¹⁰.

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu bakımından kanunda herhangi bir özelleştirme yapılmamıştır. Kanun metninde kanunun suç saydığı filleri işlemek amacı ile örgüt kurulmasından bahsedilmiş, ayrıca bu örgütün yapı, araç – gereç ve üye sayısı bakımından elverişli olmasını öngörülmüştür. Ancak bu yapı ve araç – gereç bakımından özelleştirme yoluna gidilmemiştir. Yani kanun, örgütün nasıl kurulacağı konusunda herhangi bir tarz belirtmemiştir. Bu itibarla suç işlemek için örgüt kurma neticesini meydana getirmeye elverişli her türlü hareketle bu suç işlenebileceğinden, suç işlemek için örgüt kurma suçu serbest hareketli bir suçtur²¹¹. Bu bağlamda örgütün ne şekilde meydana getirileceği tamamen örgütü kurmak için bir araya gelen faillerin elindedir. Kanun koyucunun “elverişlilik” unsurunu bilerek açıklamaması da bu suçun serbest hareketli bir suç olduğunu göstermektedir

Bazı suçların kanuni tanımlarında suçun icrasının birden fazla alternatif hareketle gerçekleşebileceği belirtilmektedir. Bu seçimlik hareketlerden herhangi birinin gerçekleşmesi halinde suç tamamlanmış olur. Suçun tamamlanması için seçimlik hareketlerden herhangi

²⁰⁹ Çetin Özek, *Silahlı Çete – Amaç Suç İlişkisinde İştirak Sorunları*, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, Ankara 1994, s. 358

²¹⁰ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku-Genel Hükümler*, s. 174.

²¹¹ Koca-Üzülmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, s. 139.

birinin gerçekleşmesi yeterlidir. Seçimlik hareketlerden birkaçının veya hepsinin gerçekleşmesi halinde dahi suç bir defa işlenmiş kabul edilmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken husus, seçimlik hareketli suçlarda suçun konusunun değişmemesidir. Bu seçimlik hareketlerden her biri aynı konu üzerinde, aynı konu ile ilgili olarak gerçekleşebilmektedir. Bu itibarla, seçimlik hareketli suçtan söz edebilmek için seçimlik hareketlerin aynı konuya ilişkin olması gerekir. Suç tanımına ilişkin kanun maddesinde birden fazla harekete seçimlik olarak yer verilmiş olmakla birlikte, bunların ilişkin olduğu konuların birbirinden farklı olması halinde, artık seçimlik hareketli suç söz konusu değildir²¹².

5237 sayılı TCK m. 220’de “Kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacı ile örgüt kuranlar ve yönetenler” ibaresi yer almaktadır. Her ne kadar madde başlığı örgüt kurma ile ilgili olsa da, kurulmuş olan örgütü yönetme halinde de bu suç oluşmaktadır. Yani böyle bir örgüt kurulduğunda ya da kurulmuş olan bir örgüt yönetildiğinde bu suç oluşacaktır. Görüldüğü gibi bu iki eylemin bir arada gerçekleşmesine gerek yoktur. Bunlardan herhangi biri meydana geldiğinde suç oluşur. Yine kurulmuş olan örgüte üyelik halinde de fail cezalandırılmaktadır. Görüldüğü gibi tüm seçimlik hareketlerin ilişkin olduğu konu, suç örgütüdür. Bu sebeple de m. 220 seçimlik hareketli suç niteliğindedir.

2. 4. Korunan Hukuki Menfaat

Bu suçla korunan hukuki yarar kamu güvenliği ve barışıdır. Kamu güvenliğinin ve barışının bozulması durumunda kişilerin barış ve güvenli bir biçimde yaşama hakkı ihlal edilmiş olacaktır²¹³.

Suç işlemek amacıyla örgüt Kurma, toplum düzenini tehlikeye sokmakta ve araç niteliğindeki suç örgütü, amaçlanan suçları işlemeye bir kolaylık sağlamaktadır. Bu suç nedeniyle kamu güvenliği ve barışının bozulması sonucu, bireyin barış içinde ve güvenli yaşama hakkı da zedeleneceğinden, her ne kadar suç işlemek için örgüt kurma suçu işlenmesi planlanan suçlar bakımından hazırlık hareketi niteliğinde olsa da, bu fiil ayrı ve bağımsız bir suç olarak tanımlanmıştır²¹⁴.

²¹² Özgenç, **Türk Ceza Hukuku-Genel Hükümler**, s. 175–176.

²¹³ Gökçen, **Kamu Barışına Karşı Suçlar**, s. 14.

²¹⁴ Osman Yaşar, Hasan Tahsin Gökcan, Mustafa Artuç, **Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu**, Adalet Yayınevi, Ankara 2010, s. 6228.

Gerçekten kamu düzeninden olan kanunun suç saydığı bir fiilin veya fiillerin işlenmesi için örgütlenmek, uygar toplumlar bakımından kabul edilebilir değildir. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, suç işlemek amacı ile örgüt kurma suçunu, kamunun barışına karşı suçlar arasında düzenlemiştir. Bu bağlamda Türk Ceza Kanunu suç işlemek için örgütlenmeyi, ifade hürriyetinin meşru bir tezahürü olarak görmemiş, gayri meşru amaç-gayri meşru araç bağlamında kamu düzenine aykırı bularak yasaklamıştır²¹⁵. Her ne kadar suçla korunmak istenen hukuksal değer kamuda düzeni olduğu genellikle kabul edilse de, kamu düzeninden neyin anlaşılması gerektiği tartışmalıdır. Bazılarına göre bu suçla korunmak istenen hukuksal değer esasında ideal anlamda kamu düzenidir. Bu ise toplumsal düzeni koruyan kurallar bütünü olup, kanuni düzenle aynı anlama gelmektedir. Bazıları ise korunmak istenen hukuksal değer, bireylerin güven ve huzur duygusu içinde yaşaması ya da diğer bir deyişle toplumda huzur ve güvenlik duygusunun hâkim olmasıyla toplumsal hayatın düzenli ve düzgün seyretmesini maddi olarak kamu düzeni saymaktadır²¹⁶. Ancak suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun kamu düzenini ihlal ettiği konusunda herhangi bir tartışma yoktur.

Her ne kadar ceza hukuku, ilke olarak insan davranışlarından doğan sonuçlarla ilgilenir ise de, bu davranışlardan doğacak olan sonuçları da değerlendirme dışı bırakamaz. Bu noktada karşımıza “tehlike” kavramı çıkar. Ne var ki, ceza hukukunun ilgilendiği tehlike kişinin davranışına nedensellik bağıyla bağlanması mümkün bir netice olmalıdır. Bu nedenle özgürlükçü ceza hukuk anlayışı tehlikeyi olasılık ile bağlantılı bir kavram sayar. Bunun anlamı ise şudur; tehlike varsayım değildir. Zarar doğurmaya elverişli olmayan bir tehlike, ceza hukukunun ilgi alanına girmez. Zarar ise, ceza kuralının koruduğu hukuki menfaatin ihlali anlamındadır. Başka bir deyişle, korunan hukuki menfaati ihlal etmeye elverişsiz bir tehlike suç sayılmaz²¹⁷.

Görüldüğü gibi suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun cezalandırılmasının sebebi, bu suçun sebep olduğu tehlikenin, zarar doğurmaya ve korunan hukuki menfaat olan kamu düzenini zedelemeye elverişli olmasıdır. Yani kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacı ile bir araya gelen kişilerin kamu düzenini ihlal edeceği artık varsayım olmaktan çıkmıştır. Bu örgütlenme ile tehlikelilik hali baş göstermektedir. İşte bu sebeple her ne kadar

²¹⁵ Hafizoğulları, **Örgütlü Suçluluk**, s. 7.

²¹⁶ Vesile Sonay Evik, **“Cürüm İşlemek İçin Örgütlenme”**, Prof. Dr. Çetin Özek Armağanı, İstanbul 2004, s. 372.

²¹⁷ Uğur Alacakaptan, **“Genel Olarak ve Bazı Suçlar Bakımından Cürüm İşlemek için Örgüt(Teşekkül) Meydana Getirme Suçu”**, Prof. Dr. Çetin Özek Armağanı, İstanbul 2004, s. 25.

henüz ortada işlenmiş bir suç bulunmasa da, kanun bu birleşmeyi tehlikeli sayarak bunun cezalandırılması yoluna gitmektedir.

2. 5. Suçun Maddi Unsurları

2. 5. 1. Suçun Hukuki Konusu

Suç teşkil eden her eylemin mutlaka bir konusu vardır. Suçun konusu denilince, bundan tipik hareketin üzerinde icra edildiği kişi veya şey anlaşılmalıdır²¹⁸. Ancak suçun konusu maddi ve hukuki olmak üzere ikiye ayrılır. Suçun maddi konusu, belirtildiği üzere, suçun üzerinde işlendiği insan ve objedir. Suçun hukuki konusu ise yasa ile korunan hak ve çikardır²¹⁹. Suç işlemek için örgüt kurma suçu bakımından, suçun konusunun tam olarak ne olduğu hususunda belirsizlik mevcuttur. Çünkü örgüt kurma suçu bir araç suç olup, belirli suçların işlenmesi amacıyla bir araya gelinmesi halinde oluşmaktadır. Dolayısıyla burada somut olarak tipik hareketin üzerinde gerçekleştiği kişi veya şey bulunmamaktadır. Örgüt daha ziyade somut bir kavramdır.

Ancak bizce suçun maddi konusu örgüttür. Çünkü örgüt kavram olarak soyut olsa da, fiiliyatta somut bir hareket yani birleşme bulunmaktadır. Bu birleşme bünyesinde hiyerarşik bir ilişkiyi barındırır. Bu sebeple örgüt, mensupları üzerinde hâkimiyet tesis eden bir güç olarak ortaya çıkmaktadır²²⁰. İşte bu nedenle suç işlemek için örgüt kurma suçunun konusu, fiili birleşme neticesinde bünyesinde amaç suçların işlendiği örgüttür.

Suçun hukuki konusu ise ihlal ettiği hak olan kamu barışıdır. Nitekim Türk Ceza Kanununda da; suç işlemek için örgüt kurma suçu, kamu barışına karşı suçlar başlığı altında düzenlenmiştir. Ancak, suçun hukuki konusu ile suçun koruduğu hukuki menfaatin birbirine karıştırılmaması gerekir. Hukuki menfaat, toplumun ceza hukuku tarafından korunan yaşamsal değeridir. Hukuki menfaat, dış dünyanın elle tutulur, gözle görülebilir maddi varlıkları olarak değil, toplumdaki güvenliğe ve sükûna dayanan toplumsal düzenin manevi değerleridir²²¹. Hukuki konu ise yukarıda ifade ettiğimiz gibi, yasa ile korunan haktır. Hukuki konu kanun koyucu tarafından açıkça belirtilebilir. Ancak hukuki değer kanuni düzenlemenin

²¹⁸ Koca-Üzülmez, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 134.

²¹⁹ Nur Centel, Hamide Zafer, Özlem Çakmut, **Türk Ceza Hukukuna Giriş**, Beta Yayıncılık, İstanbul 2008, s. 222.

²²⁰ Yaşar-Gökcan-Artuç, **Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu**, s. 6231.

²²¹ Koca-Üzülmez, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 135.

ruhundan ortaya çıkarılabilecek bir şeydir. Bu sebeple suçun hukuki konusu kanunda belirtildiği üzere kamu barışı iken, hukuki menfaat ise genel bir üst başlık olan kamu düzenidir.

2. 5. 2. Fail – Mağdur

2. 5. 2. 1. Fail

5237 sayılı TCK m. 220. maddede tanımlanan örgüt suçu, suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun oluşabilmesi için fail sayısı bakımından en az üç kişinin varlığı zorunlu olduğundan, niteliği gereği ancak üç kişinin fail olarak katılımıyla gerçekleşebilen ve faili herhangi bir kimse olabilen çok failli bir suçtur. Bu suç örgütün oluşumu için bir araya gelen failer bakımından herhangi bir özellik aranmamaktadır. Madde, “...örgütün varlığı için üye sayısının en az üç kişi olması gerekir” demektedir. Bu da demektir ki, örgüt en az üç kişinin karşılıklı gelen iradeleri ile oluşur. Öyleyse kişi sayısı çok olsa bile, iradeler arasında karşılıklılık yoksa ortada bir örgüt de yoktur²²².

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu, nitelik itibari ile çok failli bir suçtur. Yani bu suç zorunlu olarak ancak birden fazla kişinin fail olarak katılımıyla gerçekleşebilir. Çok failli bir suç olan suç işlemek için teşekkül meydana getirilmesi, bir yakınsama suçudur. Yukarıda da belirtildiği gibi yakınsama suçunda, zorunlu olarak suçun işlenişine katılımda bulunan kişiler, aynı yönden hareket etmektedirler ve aynı gayenin gerçekleşmesini hedeflemektedirler. Suç İşlemek için Örgüt Kurma suçu, ancak çok sayıda kişinin fail olarak katılımıyla gerçekleşen bir suçtur. Bu tür suçlarda suçun işlenişine zorunlu olarak katılması gereken kişilerin hepsi, işlenen suçtan fail olarak sorumlu tutulacaklardır. Bunlar arasındaki ilişki müşterek faillğe benzemektedir. Yani bütün bu kişiler suç teşkil eden haksızlığın gerçekleşmesi bakımından müşterek hâkimiyet kurmaktadır. Ancak müşterek failliğin söz konusu olduğu suçlar bir kişi tarafından dahi gerçekleştirilebildiği halde, suç işlemek amacı ile örgüt kurma suçu en az üç kişinin katılımı halinde gerçekleşebilir. Suç işlemek amacı ile örgüt kurma suçunun bu özelliği, söz konusu suça yardım eden sıfatı ile iştirak etmeye engel değildir. Bu suçlara azmettiren ya da yardım eden olarak iştirak her zaman mümkündür. Ancak dikkat edilmesi gereken husus, söze konu suçun işlenişine azmettiren ya da yardım

²²² Yaşar-Gökcan-Artuç, *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, s. 6229.

eden olarak iştirak eden kişi ya da kişiler, suçun oluşumu için katılımı zorunlu olan failer haricindeki kişilerdir²²³. Bahsedilen üç kişilik sayı örgütün kurucularını ifade etmektedir.

Örgütün oluşumu için asgari üç kişinin gerekli olduğunu belirttik. Kişi adedi herhangi bir sebeple bu sayının altına indiği anda örgüt kurma ve yönetme suçu sona ermiş sayılmalıdır. Sayının altında olma hali, artık iştirak hükümlerini devreye sokacaktır. Önceden oluşan ve temadi etmekte olan suç tamamlanmış, tüketilmiş olmakla zamanaşımının hesaplanması, arttırma nedenlerinin uygulanması gibi hususlar bu tamamlanma anı itibarı ile değerlendirilecektir²²⁴.

Burada tartışılması gereken husus, üç kişilik sayıya ceza ehliyeti bulunmayanların da dâhil olup olmayacağı noktasında toplanmaktadır. Bu husus doktrinde tartışmalıdır. Bazıları ceza ehliyeti bulunmayanların sayıya dâhil edilmemeleri gerektiğini, isnat yeteneği bulunmayan kişilerin suç işlemek için bir araya gelme iradelerinin geçerliliğinden söz edilemeyeceğinden, örgütün oluşumu için bir araya gelen üç kişinin de isnat yeteneğinin bulunması gerektiğini ileri sürmektedir²²⁵. Bazıları ise isnat yeteneğinin kusurluluğun ön şartı olmadığını, bunun kişinin bir durumu olarak kabul edilmesi gerektiğini, bu durumda da üç kişiden bir tanesinin isnat yeteneğine sahip olmamasının örgüt kurma suçunun oluşumuna engel olmayacağını, çünkü bu kişiye ceza verilememesinin başka şey, suçun faili olmamasının ise başka bir şey olduğunu, sonuç olarak kişinin örgüt suçunun faili olabileceğini ancak kendisine ceza verilmeyip, güvenlik tedbiri uygulanabileceğini, savunmaktadırlar²²⁶.

Bize göre de; suç işlemek amacıyla örgüt kurmak amacı ile bir araya gelen üç kişinin de ceza ehliyetinin bulunması gerekir. Çünkü yukarıda da bahsedildiği gibi, örgütün oluşumu için en az üç kişinin karşılıklı iradeleri bir araya gelmelidir. Yani bu iradeler belirli suçları işlemek amacı ile bir araya gelindiğinin farkında olan iradeler olmalıdır. Isnat yeteneği bulunmayan bir şahsın belirli suçları işlemek amacı ile bir araya gelindiğinin farkında olması düşünülemez. Dolayısıyla örgütün oluşumu için iradelerin birleşmesi esas olduğundan ve ceza ehliyeti bulunmayan şahısların iradelerinin bu yönde oluşacağı düşünülemeyeceğinden, üç kişinin içinde bu şahıslardan bulunması halinde kanımızca örgüt ve dolayısıyla suç oluşmaz.

²²³ Özgenç, *Ekonomik Çıkar Amacıyla İşlenen Suçlar*, s. 276.

²²⁴ İsmail Malkoç, *Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu Cilt II*, Malkoç Kitabevi, Ankara 2008, s. 1926, Yaşar-Gökcan-Artuç, *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, s. 6230.

²²⁵ Malkoç, *Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu Cilt II*, s. 1926.

²²⁶ Hafizoğulları, *Örgütlü Suçluluk*, s. 7-8.

5237 sayılı TCK örgütün oluşumu bakımından en az üç kişinin gerekliliğini açık olarak belirttiği için, Yargıtay'da kararlarında bu hususu tartışmasız olarak kabul etmektedir²²⁷.

2. 5. 2. 2. Mağdur

Bu suçların mağduru, sağlamak ve korumak yükümlülüğü olduğu kamu güvenliği, barışı bozulan veya bozulma tehlikesi yaşayan devlet ile toplumun bireyleridir²²⁸. Bazıları bu suçun mağdurunun genel kolluk olduğunu kabul etmektedir²²⁹.

Suçun mağduru, öncelikle kamu güvenliği ve barışını sağlamakla yükümlü olan devlet ve toplumu oluşturan bireyler olarak kabul edildiğinde, örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suç nedeniyle zarar gören kişi suçun mağduru olamamakta bu nedenle kamu davasına katılma hakkı olmamaktadır²³⁰. Yargıtay'da bu görüşü benimseyerek, suçun mağdurunu devlet ve toplum olarak kabul ettiği için kararlarında, suçtan münferit olarak zarar görenlerin, kamu davasına katılamayacağını kabul etmektedir²³¹⁻²³².

Bizce Yargıtay'ın bu görüşüne katılmak mümkün değildir. Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu bakımından kamunun zarar gördüğü bir gerçektir. Ancak bu suçtan dolayı aynı zamanda münferit şahıslarında zarar gördüğü de bir vakıadır. Çünkü örgüt belirli suçları

²²⁷ **Yargıtay 6. Ceza Dairesi'nin 07.10.2008 tarih 2007/23786 E. 2008/ 16408 K. sayılı Kararı**; "...5237 sayılı TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen 'Suç işlemek için örgüt kurma ve örgüte üye olma' suçunun işlendiğinin ve örgütün varlığının kabul edilebilmesi için; üye sayısının en az üç kişi olması, üyeler arasında soyut bir birleşme değil gevşek de olsa hiyerarşik bir işbirliğinin bulunması, suç işlenmesi bile suç işlemek amacı etrafında fiili bir birleşmenin olması, niteliği itibariyle devamlılık göstermesi gerekir. Örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından, amaçlanan suçları işlemeye de elverişli olması da aranmalıdır. Soyut olarak sanık sayısının üç kişiden fazla olması örgütün varlığının kabulü için yeterli olmayıp bu durumda iştirak ilişkisinden söz edilebilir. Somut olayda; sanıkların örgüt oluşturmak için sayısal yeterlilikte oldukları anlaşılmakta ise de, aralarında hiyerarşik ilişki ve suç işleme iradelerinde devamlılık olduğuna ilişkin kanıtların neler olduğuna denetime olanak sağlayacak şekilde karar yerinde tartışılıp gösterilemeden..."

²²⁸ Çetin Arslan- Bahattin Azizağaoğlu, **Yeni Türk Ceza Kanunu Şerhi**, Asil Yayınevi, Ankara 2004, s. 906.

²²⁹ Hafizoğulları, **Örgütlü Suçluluk**, s. 7, Hafizoğulları'na göre; kanun suç işlemek amacı ile örgüt kurma suçunu Kamunun Barışına Karşı Suçlar arasında düzenlemiştir. Buna göre her ne kadar Topluma Karşı Suçlar genel başlığı altında yer alsada, zaten bütün suçlar topluma karşı işlendiğinden, suçun mahsus mağduru, kamunun düzenini sağlamakla görevli kamu idaresi, yani genel kolluktur.

²³⁰ Yaşar-Gökcan-Artuç, **Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu**, s. 6230.

²³¹ **Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 20.05.2009 tarih 2008/6080 E. 2009/ 2875 K. sayılı Kararı**; "... Çıkar Amaçlı Örgüt Kurma ve bu örgüte üye olma suçuna müdahale mümkün olmadığından, sanıklar hakkında verilen beraat kararlarına karşı Cumhuriyet Savcısının da temyizi bulunmadığından, bu suç yönünden bir kısım sanıklar hakkında onama ve bir kısım sanıklar hakkında bozma isteyen tebliğnamede ki düşünce benimsenmemiş, bu suçtan kurulan hüküm temyiz incelemesi kapsamı dışında bırakılmıştır."

²³² **Yargıtay 6. Ceza Dairesinin 03.03.2009 tarih 2007/16713 E. 2009/ 4317 K. sayılı Kararı**; "...Katılanların 6136 sayılı yasaya aykırılık, sahtecilik, izinsiz bomba bulundurma, resmi polis araçlarını kullanma, **suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçlarından doğrudan doğruya zarar görmemesi nedeniyle** bu suçlardan kurulan hükümlere; temyiz yetkisi bulunmadığından, bu konudaki isteklerin 5230 sayılı yasanın 8/1 yollamasıyla 1412 sayılı CMUK'un 317. maddesi uyarınca kısmen tebliğ nameye uygun olarak reddine..."

işlemek amacıyla kurulmakta olup; amaçlanan suçlar işlendiğinde, işlenen bu suçların mağdurları aynı zamanda suç işlemek amacı ile örgüt kurma suçunun da mağdurları olmakta ve bu suçtan dolayı zarar görmektedirler. Ayrıca 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 765 Sayılı Türk Ceza Kanunu'ndan farklı olarak şahıslara karşı işlenen suçları öncelikle düzenlemiş, böylece kamudan çok şahıslara önem verdiğini göstermiştir. Bu sebeple Yargıtay'ın bu suçtan sadece kamunun zarar gördüğü yolundaki yaklaşımı 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun ruhuna da ters düşmektedir.

2. 5. 3. Fiil

2. 5. 3. 1. Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurmak ya da Yönetmek

2. 5. 3. 1. 1. Örgüt Kurmak

2. 5. 3. 1. 1. 1. Genel Olarak

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 220. maddesinin başlığı “ Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma” dır. 220. madde'nin 1. fıkrasında örgütün tanımı yapılmıştır. Buna göre örgüt; üç veya daha fazla kişinin kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacı ile bir araya gelmesi sonucu oluşmaktadır.

Maddenin 1. fıkrasında yer alan “ Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma ve Yönetme Suçu” 765 sayılı TCK'nın 313 maddesinde²³³, 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu'nun 1. maddesinde²³⁴, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 7.

²³³ **765 Sayılı TCK (mülga) m. 313-**“Her ne suretle olursa olsun cürüm işlemek için teşekkül oluşturanlara veya bu teşekküle katılanlara bir yıldan iki yıla kadar ağır hapis cezası verilir.

Bu teşekkül halk arasında korku, endişe veya panik yaratmak veya siyasi veya sosyal bir görüşten kaynaklanan amaçla veya ammenin selameti aleyhine cürümlerle kasden adam öldürmek veya yağma ve yol kesmek ve adam kaldırmak cürümlerini işlemek için meydana getirilmişse, verilecek ceza bir yıldan üç yıla kadar ağır hapistir.

Teşekkül mensupları dağlarda ve kırlarda veya genel yollarda veya meskun yerlerde içlerinden iki veya daha fazlası olarak dolaşır veya buluşma yerlerinde veya emin bir yerde silah saklarsa; birinci fıkradaki halde bir yıldan üç yıla, ikinci fıkradaki halde iki yıldan dört yıla kadar ağır hapis cezası verilir.

Teşekkülün yöneticileri hakkında yukarıdaki fıkralar uyarınca hükmedilecek ceza üçte birinden yarıya kadar arttırılır.

Teşekkül mensuplarının teşekkülün amacına yönelik cürüm işlemleri halinde, verilecek cezaların toplamı ağır cezayı gerektiren fiilin azami haddini geçemez.

Bu maddede yazılı teşekkül, iki veya daha fazla kimsenin birlikte cürüm işlemek amacı etrafında birleşmesiyle oluşur.

Bu kanun ve diğer kanunlarda yer alan özel hükümler saklıdır.”

²³⁴ **4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu (mülga) m. 1-** “Doğrudan veya dolaylı biçimde bir kurumun, kuruluşun veya teşebbüsün yönetim ve denetimini ele geçirmek, kamu hizmetlerinde, basın ve yayın kuruluşları üzerinde, ihale, imtiyaz ve ruhsat işlemlerinde nüfuz ve denetim elde etmek,

maddesinde²³⁵, Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nda ve ceza mevzuatımızda yer alan diğer maddelerdeki örgütsel faaliyet çerçevesinde işlenen suçlara (teşekkül, çete vs.) karşılık olmak üzere ihdas edilmiştir. Bu suretle gerek 765 sayılı TCK'da gerekse özel ceza kanunlarında dağınık bir biçimde yer alan örgüte ilişkin hükümler tek bir maddede sistematik ve unsurları somutlaştırılmış bir biçimde düzenlenmiştir²³⁶.

Buna göre örgüt, birkaç kişinin süreklilik içinde bir araya gelerek, birden fazla suç işlemek amacıyla yine süreklilik içerisinde ve eylemli ortaklık unsurlarını içerecek biçimde belirsiz suçları işlemek üzere emir ve komuta zinciri altında, üyelerinin suç işleme bakımından iş bölümü yapmaları halinde var olacaktır²³⁷.

2. 5. 3. 1. 1. 2. Organize Yapı

Örgüt; soyut, gelişi güzel fiili bir birlik değil, kendi kuruluş amaç ve hedefleri doğrultusunda bir dayanışma, organizasyon ve koordinasyon da içeren disiplinli bir yapıdır. Bu disiplin ve dayanışma ile amaçlanan suçların işlenmesi kolaylaşacak, düşünce ve araçların birlikte kullanılmasıyla, disiplinli biçimde sevk ve idaresiyle engeller aşılabacak, kolaylıkla suçun işlendiğini gören elemanların cesareti artacaktır²³⁸. Örgüt programında yer alan suçların işlenmesi için fiili bir birleşmenin bulunması gerekir. Fiili birleşmeden amaç, kişilerin mutlaka birbirlerini tanıması demek değildir. Özellikle üye sayısı çok olan örgütlerde, örgüt

---

ekonomik faaliyetlerde kartel ve tröst yaratmak, madde ve eşyanın azalmasını ve darlığını, fiyatların düşmesini veya artmasını temin etmek, kendilerine veya başkalarına haksız çıkar sağlamak, seçimlerde oy elde etmek veya seçimleri engellemek maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak suretiyle yıldırma veya korkutma veya sindirme gücünü kullanarak suç işlemek için örgüt kuranlara veya örgütü yönetenlere veya örgüt adına faaliyette bulunanlara veya bilerek hizmet yüklenenlere sadece bu nedenle üç yıldan altı yıla kadar; örgüte üye olanlara iki yıldan dört yıla kadar ağır hapis cezası verilir...”

²³⁵ **3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu m. 7-** “Cebir ve şiddet kullanılarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemleriyle, 1 inci maddede belirtilen amaçlara yönelik olarak suç işlemek üzere, terör örgütü kuranlar, yönetenler ile bu örgüte üye olanlar Türk Ceza Kanununun 314 üncü maddesi hükümlerine göre cezalandırılır. Örgütün faaliyetini düzenleyenler de örgütün yöneticisi olarak cezalandırılır.

Terör örgütünün propagandasını yapan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu suçun basın ve yayın yolu ile işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır. Ayrıca, basın ve yayın organlarının suçun işlenişine iştirak etmemiş olan sahipleri ve yayın sorumluları hakkında da bin günden onbin güne kadar adli para cezasına hükmolunur. Ancak, yayın sorumluları hakkında, bu cezanın üst sınırı beşbin gündür. Aşağıdaki fiil ve davranışlar da bu fıkra hükümlerine göre cezalandırılır:

- Terör örgütünün propagandasına dönüştürülen toplantı ve gösteri yürüyüşlerinde, kimliklerin gizlenmesi amacıyla yüzün tamamen veya kısmen kapatılması
- Terör örgütünün üyesi veya destekçisi olduğunu belli edecek şekilde, örgüte ait amblem ve işaretlerin taşınması, slogan atılması veya ses cihazları ile yayın yapılması ya da terör örgütüne ait amblem ve işaretlerin üzerinde bulunduğu üniformanın giyilmesi.

İkinci fıkrada belirtilen suçların; dernek, vakıf, siyasi parti, işçi ve meslek kuruluşlarına veya bunların yan kuruluşlarına ait bina, lokal, büro veya eklentilerinde veya öğretim kurumlarında veya öğrenci yurtlarında veya bunların eklentilerinde işlenmesi halinde bu fıkradaki cezanın iki katı hükmolunur.”

²³⁶ Gökçen, **Kamu Barışına Karşı Suçlar**, s. 14.

²³⁷ Evik, **“Cürüm İşlemek İçin Örgütlenme”**, s. 376.

²³⁸ Malkoç, **Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu Cilt II**, s. 1923.

mensuplarının birbirlerini tanımamaları mümkündür. Ancak bu kişilerin bir örgüt içinde faaliyette buldukları bilinci içinden hareket etmeleri gerekir²³⁹.

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun varlığı için kanun metninde açıkça organize yapının varlığından bahsedilmemektedir. Ancak buna rağmen organize yapı örgütün varlığı açısından zorunludur. Çünkü organize yapı, örgütün doğasında bulunan, bu kavramın içinde gizli olan bir şeydir. Nitekim suç işlemek amacı ile kurulan örgütlerde organize bir yapı ve belirsiz suç programı, bu örgütlerin olmazsa olmaz koşullarındandır. Bu koşullar sayesinde de örgüt, suç ortaklığından ayrılmaktadır. Kanun koyucunun organizasyonu tanımlamamasının bir sebebi de; değişik alanlarda sürekli gelişen bir örgüt için, organizasyonu tanımlamanın imkânsız olmasıdır²⁴⁰. Organizasyonun varlığı her somut olayda hâkim tarafından belirlenmelidir. Yoksa kanuni bir tanım bulunursa, bunun dışında kalan yapılanmaların cezalandırılmama ihtimali ortaya çıkacaktır.

Organize yapı, varlığı içerisinde hiyerarşik ilişkiyi de barındırır. Örgütün söz konusu olabilmesi için suç işlemek üzere birleşen kişiler arasında hiyerarşik bir ilişkinin bulunması gerekmektedir. Ancak bu ilişkinin güçlü veya gevşek olması, suçun oluşumu bakımından önemli değildir. Örgüt içerisindeki hiyerarşik ilişkinin varlığı sayesinde, örgüt mensupları üzerinde bir hâkimiyet oluşturulmakta, bu şekilde bir güç kaynağı meydana getirilmektedir²⁴¹. Yargıtay'da yerleşik içtihatlarında; belirli sayıda kişinin bir araya gelip anlamasını, dolayısıyla organize yapının varlığını ve örgüt mensupları arasında hiyerarşik ilişkinin bulunmasını şart koşmakta, bu unsurlar bulunmadan suçun oluşmayacağını belirtmektedir²⁴².

²³⁹ Süheyl Donay, **Türk Ceza Kanunu Şerhi**, Beta Yayıncılık, Ankara 2007, s. 318.

²⁴⁰ Evik, **“Cürüm İşlemek İçin Örgütlenme”**, s. 377–378.

²⁴¹ Gökçen, **Kamu Barışına Karşı Suçlar**, s. 14.

²⁴² **Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 03.04.2007 tarih 2007/10–253 E. 2007/80 K. sayılı Kararı**; “...5237 sayılı yasanın 220. maddesi anlamında bir örgütün varlığından bahsedebilmek için; en az ü. Kişinin hiyerarşik bir ilişki içerisinde, devamlı bir şekilde amaç suçları işlemeye elverişli araç ve gerece sahip bir şekilde bir araya gelmesi gerekmektedir.

Tanımdan da görüleceği üzere suç işlemek için örgüt kurma suçundan bahsedebilmek için;

a) Üye sayısının en az üç veya daha fazla kişi olması gerekmektedir.

b) Üyeler arasında gevşek de olsa hiyerarşik bir bağ bulunmalıdır. Örgütün varlığı için soyut bir birleşme yeterli olmayıp, örgüt yapılanmasına bağlı olarak gevşek veya sıkı bir hiyerarşik ilişki olmalıdır.

c) Suç işlemek amacı etrafında fiili bir birleşme yeterli olup, örgütün varlığının kabulü için suç işlenmesine gerek bulunmadığı gibi işlenmesi amaçlanan suçların konu ve mağdur itibarıyla somutlaştırılması mümkün olmakla birlikte, zorunluluk arz etmemektedir. Örgütün faaliyetleri çerçevesinde suç işlenmesi halinde, fail, örgütteki konumuna göre, üye veya yönetici sıfatıyla cezalandırılmasının yanında, ayrıca işlenen suçtan da cezalandırılacaktır.

d) Örgüt niteliği itibarıyla devamlılığı gerektirdiğinden, kişilerin belli bir suçu işlemek veya bir suç işlemek için bir araya gelmeleri halinde, örgütten değil ancak iştirak iradesinden söz edilebilecektir.

e) Amaçlanan suçları işlemeye elverişli, üye, araç ve gerece sahip olunması gerekmektedir...” (Mehmet Emin Artuk, Ahmet Gökçen, Ahmet Caner Yenidünya, **Türk Ceza Kanunu Şerh Özel Hükümler IV. Cilt**, Turhan Kitabevi, Ankara 2009, s. 4436–4437).

2. 5. 3. 1. 1. 3. Sürekliliğin Bulunması

Bu suçun en önemli özelliği, örgütün sürekliliği, istikrarıdır. Örgüt, amaçlanan suçların işlenmesi aşamalarından bağımsız olarak zaman içinde varlığını sürdürmelidir. Organizasyon, örgütün işlediği suçların sadece hazırlık hareketi niteliğini taşıyamamalı, amaçlanan suçlar işlendikten sonra da yenilenerek, tekrarlanarak kullanılan bir yapı oluşturulmalıdır. Örgütün varlığı açısından araç niteliği de taşıyabilen görevlerin dağılımı ile zaman içerisinde süreklilik taşınmalıdır. Örgüt kurulduktan kısa bir süre sonra yetkili makamlar tarafından tespit edilmesi ve bunun sonucunda üyelerin yakalanması, süreklilik unsurunun gerçekleşmediğini göstermemektedir. Önemli olan örgütün sürekli olarak belirli amaçları gerçekleştirmek amacıyla kurulmuş olmasıdır²⁴³.

Suç teşekkülünün varlığından söz edebilmek için belli bir maksat etrafında fiili birleşme yeterlidir. İşte bu fiili birleşme, mahiyeti itibariyle süreklilik arz etmelidir. Bu itibarla, belli bir suçu işlemek için bir araya gelme halinde bir suç teşekkülünün varlığından bahsedilemez. Böyle bir durumda suç ortaklarının sorumluluk rejimi, Suç Teorisinin iştirake ilişkin hükümlerine göre tayin edilir. İştirak ilişkisinden bahsedebilmek için, suç ortakları nezdinde suçun konu veya mağdur itibariyle somutlaşması gerekir. Yani suç ortaklarının hangi nesneye veya kime karşı suç işleyeceklerini kendi aralarında tayin etmeleri gerekir. Buna karşılık, suç örgütünden bahsedebilmek için teşekkül mensuplarınca işlenecek suçların konu veya mağdur itibariyle tayin edilmesi gerekir²⁴⁴. Çünkü suç örgütü kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacı ile oluşturulmaktadır. Bu yüzden suçun konu veya mağdur bakımından somutlaştırılıp, somutlaştırılmamasının bir önemi bulunmamaktadır. Burada örgüt yöneticileri ve üyeleri; suç işlemek için adeta karşılıklarına çıkan fırsatları değerlendirmektedir. Bu da örgüt bakımından sürekliliği gerektirir. Çünkü bu fırsatların değerlendirilmesi için belirsiz bir zaman dilimi gerekir ve bu zaman dilimi boyunca anlaşma şarttır.

Yargıtay'da örgütün oluşumu için süreklilik unsurunun gerekliliğinden kararlarında bahsetmektedir.²⁴⁵ Özellikle iştirak ilişkisi ile örgüt suçunun birbirine karıştırılmaması gerektiği vurgulanmaktadır²⁴⁶.

²⁴³ Evik, “Cürüm İşlemek İçin Örgütlenme”, s. 378–379.

²⁴⁴ İzzet Özgenç, “Suç Teşekkülü, Düşünceyi Açıklama ve Örgütlenme Hürriyeti”, Prof. Dr. Türkan Rado'ya Armağan, İstanbul 1997, s. 52.

²⁴⁵ **Yargıtay 6. Ceza Dairesinin 19.09.2006 tarih 2006/14197 E. 2006/7896 K. sayılı Kararı**; “...5237 sayılı Yasanın 220. maddesindeki suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu, Yasanın suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla birleşmeyi ve sürekliliği ifade ettiği; bir tehlike suçu olup gelecekteki suçları önleme amacı güttüğü; sanıklara yükletilen tek bir yağma suçunu işlemek için bir araya gelip birlikte hareket etmeleri biçiminde oluşan

Örgütlü suçluluk bakımından önemli kararlara imza atan İtalyan Mahkemeleri tarafından da konu paralel bir şekilde değerlendirilmiştir. “Eğer anlaşma, belli, sabit bir bağın yarattığı bir konu için yapılmışsa, zaman içinde devam ediyorsa ve bundan dolayı da zorunlu olarak belirlenmemiş bir dizi suçun işlenmesine yönelmişse örgütten söz edilir. Eğer bütün bunlar, daha başlangıçta tamamen programlanmışsa, yani süreklilik veya örgütsel bağ devamlılığı belli ve katı bir programla tamamlanmışsa örgütün varlık nedeni kalmaz”²⁴⁷.

2. 5. 3. 1. 1. 4. Örgütlenme

Örgütlenme, 5237 sayılı TCK m. 220 bakımından belirli sayıda kişinin bir araya gelmesini ifade etmektedir. Kanunumuz bu bakımdan asgari üç kişinin varlığını, örgütün oluşumu için şart koşturmuştur.

Örgütlenme, kanunda aranan zorunlu sayıda kişinin bir araya gelmesiyle diğer bir deyişle örgütsel bağın kurulmasıyla oluşmaktadır. Ancak örgüt üyelerinin fiziken bir araya gelmeleri ya da birbirlerini tanımaları suçun oluşumu açısından önemli değildir. Ayrıca örgüt üyelerinin amaç suçlara yönelik faaliyetlere girişmeleri de aranmamaktadır. Sonuç olarak örgütlenme kavramı, birleşme, bir araya gelme, bütünleşme anlamındadır. Ancak irade ve amaç birliği dışında sürekli olma özelliği taşıması nedeniyle ani, geçici, tesadüf de olabilen toplanmadan ayrılır²⁴⁸.

Her ne kadar kanun koyucu, suçun oluşumu için asgari üç kişinin bulunmasını şart koşsa da; doktrinde bu görüşe karşı çıkan yazarlar da vardır. Buna göre örgütü oluşturacak kişi sayısının kanunla belirlenmesi isabetli değildir. Çünkü suç işlemek için örgüt kurma suçu bir tehlike suçudur. Her ne kadar en az üç kişinin belli amaç etrafında suç işlemek üzere

---

eylemlerinin örgüt kurma suçunu oluşturmadığı gözetilmeden ve sanıkların birden çok suç işlemek için bir araya gelip eylemlerinin süreklilik gösterdiğine ilişkin kanıtların neler olduğu denetime olanak sağlayacak şekilde karar yerinde açıklanıp tartışılmadan yazılı şekilde hüküm kurulması...”

²⁴⁶ **Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 03.02.1986 tarih 1986/509 E. 1986/42 K. sayılı kararı;** “...Birleşmedeki gaye yalın suç işlemeye yönelik cürüm kastıdır. İradelerin ancak bu yolda birleşmeleri sonucudur ki, cürüm işlemek için teşekkül meydana getirme cürümünün başka amaçlarla cemiyet kurma suçlarından ayırt edilmesi mümkün olur. Bu sınır, (aynı zamanda) gelip geçici olarak bir araya gelip suç işleme hallerini ayırt etmeye yarar... Yasanın amacı, basit birleşme, iştirak dışında tehlikeli olacak bir durumu cezalandırmaktır... Suçu adi iştiraktan ayıran temadi, devamlılık, taaddüt, birden fazla olmak, istimrar, süreklilik, planlı ortaklık ve eylemli paylaşma unsurlarına ek olarak işlenen cürüm veya cürümlerin teşekkülün gereğinden olması icap eder... Belirli bir cürüm için birkaç kişinin rıza veya muvafakati, yani (iradi olarak) bir araya gelmesi genelde ne ayrı bir cürüm, ne de bir şiddet sebebi olur. Birçok kimseler, şu ya da bu cürümle değil de birçok cürümleri işlemek için teşkilatlanırsa, o zaman bu cürüm meydana gelir. Çünkü bu hal adeta bir mücrim mektebi meydana getirmektedir.”

²⁴⁷ Alacakaptan, “**Genel Olarak ve Bazı Suçlar Bakımından Cürüm İşlemek için Örgüt(Teşekkül) Meydana Getirme Suçu**”, s. 29.

²⁴⁸ Evik, “**Cürüm İşlemek İçin Örgütlenme**”, s. 379.

devamlı suretle fiilen birleşmesi suretiyle örgüt meydana gelebilir ise de; böyle bir teşekkül güdülen amaç bakımından soyut tehlike arz etmeyebilir. Bu sebeple oluşturulacak örgütün gerek üye sayısı gerek malzeme donanımı itibariyle güdülen amaçları gerçekleştirme açısından tehlike arz edip etmediği hâkim tarafından belirlenmelidir. Şöyle ki; mesela sadece iki kişinin bir araya gelmesi, devletin ülke bütünlüğünü bozmaya yönelik suçlar açısından somut bir tehlike arz etmeyebilir; buna karşılık ekonomik çıkar teminine matuf suçların işlenmesine yönelik bir örgüt aşırı derecede bir tehlikelilik hali arz edebilir.²⁴⁹

Kanımızca bu görüşe katılmak mümkün değildir. Bizce kanun koyucunun bu suç bakımından asgari bir sayı belirtmesi yerindedir. Çünkü suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu bir tehlike suçudur ancak onu diğer tehlike suçlarından ayıran yönü, esasında bu suçun hazırlık hareketi niteliğinde olmasına rağmen cezalandırılmasıdır. Bunun sebebi de; bu suçun kamu güvenliği açısından arz ettiği tehlikelilik hali ve toplumda oluşturduğu kaygıdır. İşte bu sebeple de, bu tehlikelilik halinin ne zaman ortaya çıkacağına kanun tarafından somutlaştırılması gerekir. Aksi takdirde, suçun maddi unsurlarından olan örgütlenme unsuru muğlâklaşır ki, bu da Ceza Kanunumuzun önemseydiği belirlilik ilkesine aykırı düşer. Nitekim Yargıtay'da kararlarında bunu belirtmektedir²⁵⁰. Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesinde de, örgütün oluşumu için üye sayısının en az üç kişi olması gerektiğinden bahsedilmektedir²⁵¹.

Örgütün oluşumu için en az üç kişinin fiili olarak birleşmesi gerektiğini gördük. Peki, hali hazırda örgütlenmiş olan kuruluşlar bakımından durum ne olacaktır. Muvazaalı bir şekilde mevzuat çerçevesinde kurulmuş siyasi parti, sendika, dernek, vakıf ve şirket görünümündeki oluşumlar da, suç örgütü mahiyetini arz edebilirler. Şöyle ki; yürürlükte olan mevzuata göre kurulan bir teşekkül bünyesinde bilahare sistemli bir şekilde suç işlenebilir; bu

²⁴⁹ Özgenç, “Suç Teşekkülü, Düşünceyi Açıklama ve Örgütlenme Hürriyeti”, s. 52.

²⁵⁰ Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 20.10.2009 tarih 2009/8-152 E. 2009/ 245 K sayılı kararı; “...Her iki Yasa açısından da, suçun maddi unsurunu oluşturan örgütün oluşabilmesi için en az üç veya daha fazla kişinin belirtilen amaçlarla bir araya gelmesinin gerektiği, bu bağlamda, 4422 sayılı Yasada üye sayısı açısından bir açıklık bulunmamakta ise de, 4800 sayılı Yasa ile kabul edilip Bakanlar Kurulunun 2003/5329 sayılı kararıyla da 18. 03. 2003 gün ve 25052 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren ve tüm çeteler ile bölgesel örgütler için de uygulanabilirliği olan “Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin 2-a maddesindeki örgütlü suç tanımından hareketle, bu Yasaya ilişkin uygulamalarda da üye sayısının en az üç kişi olması gerektiğinin Yargıtay kararlarında duraksamasız olarak kabul edileceği...”

²⁵¹ Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin 2-a maddesi; “Örgütlü suç gurubu doğrudan veya dolaylı olarak mali veya diğer bir maddi çıkar elde etmek amacıyla belli bir süreden beri var olan ve bu Sözleşmede belirtilen bir veya daha fazla ağır suç veya yasadışı eylemi gerçekleştirmek amacıyla birlikte hareket eden, üç veya daha fazla kişiden oluşan yapılanmış grup anlamına gelir.”

teşekküller, suç faaliyetinin icrasında bir şemsiye görevi icra etmiş olabilir²⁵². Ancak, hukuka uygun bir şekilde kurulmuş olan ve hukuka uygun amaçlar çerçevesinde faaliyet icra eden bu teşekküller bünyesinde işlenmiş olan münferit suç vakıaları dolayısıyla bunları bir suç örgütü kabul etmek mümkün değildir²⁵³.

Örneğin kamu kurumlarının bünyesinde de Anayasa, kanun ve sair mevzuatla belirlenmiş olan ve bu nedenle yasal bir hiyerarşik ilişki mevcuttur. Bu nedenle kurum bünyesinde istihdam edilen kamu görevlileri arasında söz konusu hiyerarşiye uygun bir ilişki biçimi mevcut ise burada suç işlemek için kurulmuş bir örgütten söz edilemez. Ancak bu kişiler arasında mevzuatla belirlenenin dışında bir yapılanma meydana gelmiş ise, suç işlemek amacıyla örgütlenmeden söz edilebilir. Ayrıca bu yasal hiyerarşinin dışında bir ilişki biçiminin varlığının kabulü için somut dayanak noktalarının bulunması gerekir. Bu itibarla, bir kamu kurumunda mevcut olan yasal hiyerarşik ilişkinin gereklerine uygun hareket edildiği sürece, kamu görevlilerinin suç işlemek amacıyla örgüt kurduklarından söz edilemez. Şayet kamu görevlileri tarafından görevleri dolayısı ile işlenmiş suçlar söz konusu ise; bu durumda ancak, kamu görevlilerinin hiyerarşik yapılanmadan kaynaklanan nüfuzlarını kötüye kullanmak suretiyle, söz konusu suçları müteselsilen işledikleri kabul edilebilir²⁵⁴.

2. 5. 3. 1. 1. 5. Oluşturulan Örgütün Amaç Suçları İşlemeye Elverişli Olması

Kanun koyucu örgütün oluşumu için sadece üç kişinin sürekli olarak organize bir şekilde bir araya gelmesini yeterli görmemiş, tüm bunlar bulunsa bile oluşturulan örgütün

²⁵² **Yargıtay 8. Ceza Dairesinin 29.11.2006 tarih 2006/846 E. 2006/8666 K. sayılı kararı**; "...Sanıkların yasal yollardan üyelerinin çıkarlarını koruma ve meslektaşları arasındaki dayanışmayı sağlamak amacıyla kurdukları derneğin, sonradan kuruluş amacına aykırı biçimde açılan kamu ihalelerini düşük kırımla üyelerine kazandırmak, kendilerine ve üyelerine haksız çıkar sağlamak amacıyla ihaleler öncesinde ihaleye katılmaya istekli ve ihale yeterliliği bulunan dernek üyesi firma temsilcilerini dernekte toplayıp açılan ihaleyi hangi firmanın ne kadar kırımla kazanması gerektiğinin belirlendiği ve firmanın ihaleyi kazanmaması durumunda tedbir olarak ikinci bir firmanın da belirlenerek, bu amaçla diğer firmaların ne kadar kırımla teklif verdiklerinin denetlenmesi için de dernek üyesi firmalara iki nüsha ihale teklif dosyası hazırlatıldığı ve hazırlanan ihale teklif dosyalarından bir tanesinin ihaleyi yapan kamu kuruluna diğerinin ise derneğe verildiği, bu şekilde ihaleyi kazanması sağlanan joker firmanın da ihale ile kazandığı bu işin % 10'una tekabül eden parayı derneğe verdiği ve verilen bu paranın % 3'ünü kurulan komiteye, % 7'sini ise ihaleye katılıp da düşük kırımla teklif de bulunarak joker firmanın ihaleyi kazanmasını sağlayan firmalar arasında eşit olarak paylaşıldığı, tüm bu işlerin 20 maddeden oluşan bir protokol ile belirlendiği ve protokolün uygulanmasını sağlamak amacıyla derneğe üye kaydı sırasında üyelere alacaklısı belirtilmeyen senetler alındığı ve senetlerin arkasına protokole uyulmadığında geçerli olacağı veya Milli Eğitim İhaleleri için geçerli şekilde ifadelerin yazılmış olduğu, sanıkların işyerlerinde yapılan aramada ele geçirilen protokol ve belgeler ile teknik takip sonucu dinlenen telefon kayıt çözümlenmelerinden ve tüm dosya kapsamından anlaşılacakla, sanıkların cürüm işlemek amacıyla örgüt kurma suçlarının sübuta erdiği gözetilemeden, yazılı gerekçe ile beraatlarına karar verilemesi..."

²⁵³ Özgenç, "Suç Teşekkülü, Düşünceyi Açıklama ve Örgütlenme Hürriyeti", s. 52-53.

²⁵⁴ Özgenç, **Ekonomik Çıkar Amacıyla İşlenen Suçlar**, s. 276.

işlenmesi amaçlana suçları gerçekleştirmeye elverişli olmaması halinde örgüt suçunun oluşmayacağını belirtmiştir.

Kanun amaç suç-araç suç ayırımı yapmakta, örgüt kurmayı araç suç, işlenmesi amaçlanan suç veya suçları ise amaç suç saymakta, aracın amacı gerçekleştirmeye elverişli olması halinde cezalandırma yoluna gitmektedir. Bu demektir ki; Kanun, suç işlemek için örgütlenmede, salt fail sayısını, yani sadece örgütlenmiş olmayı yeterli görmemekte; ayrıca, örgütün, örgütlenme düzeyinin, işlenmesi amaçlana suçları gerçekleştirmeye yeterli olmasını aramaktadır. Madde metninde yer alan “elverişli olma” yeterli olma anlamındadır. Bu demektir ki; Kanun, suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunda, sadece çok sayıda failin bir amaç için karşılıklı iradelerini ortaya koyarak bir araya gelmelerini yeterli görmemiş, ayrıca örgütün yeterli bir örgünlükte olmasını gerekli görmüştür. Böylece kanun üç veya daha fazla kişiden oluşsa bile, yeterli örgünlüğe ulaşmamış toplumsal oluşumları suç saymayarak, cezalandırma alanını daraltmaktadır²⁵⁵. 5237 sayılı TCK’nın bu düzenlemesi 765 sayılı kanunun 313. maddesinde bulunmamakta idi. Bizce kanunun örgütlenmenin aynı zamanda “elverişli” olmasını araması isabetli olmuştur. Çünkü kanun; sadece belli suçları işlemek açısından üç veya daha fazla kişinin bir araya gelmesini suçun oluşumu açısından yeterli görse idi, bu durumda kanun uygulayıcılarına çok geniş bir takdir hakkı tanınmış olurdu²⁵⁶. Mesela üç kişinin, ellerinde silah ya da yeterli bağlantı bulunmadan, anayasal düzeni yıkmak için, sadece sözle anlaşmış olmaları ve bu durumun da yetkililer tarafından tespit edilmesi halinde; üç kişi kanunun suç saydığı bir fiili işlemek amacı ile bir araya geldiği için, söz konusu suç oluşacaktır. Ancak bu üç kişinin hiçbir altyapı olmadan anayasal düzeni yıkamayacakları aşikârdır. Bu sebeple burada, bu kişilerin anayasal düzeni yıkmak için araç gereç ve örgüt yapısı bakımından yeterli olmaları gerekir. 220. maddenin gerekçesinde de bu

²⁵⁵ Hafizoğulları, **Örgütlü Suçluluk**, s. 8.

²⁵⁶ **Yargıtay 6. Ceza Dairesinin 07.02.2008 tarih ve 2008/4964 E. 2008/14382 K. sayılı kararı**; “...5237 sayılı TCK’nın 200. maddesinde düzenlenen “suç işlemek için örgüt kurma” suçunun işlendiğinin ve örgütün varlığının kabul edilebilmesi için; üye sayısının en az üç kişi olması üyeler arasında soyut bir birleşme değil gevşek de olsa hiyerarşik bir ilişkinin bulunması, suç işlenmesem bile suç işlemek amacı etrafında fiili bir birleşmenin olması, niteliği itibarıyla devamlılık göstermesi gereklidir. Soyut olarak sanık sayısının üç kişi veya daha fazla olması örgütün varlığının kabulü için yeterli olmayıp bu durumda iştirak ilişkisinden söz edilebilir.

Somut olayda ise; silahlanarak çek senet tahsilâtı işi yaptığı ve suç örgütü adına eylemler gerçekleştirdiği söylenen sanık Mustafa Kıvanç Yüksel ile yakalanamayan ve açık kimlikleri saptanamayan adlarının Mert Gökhan ve Âdem olduğu belirtilen kişilerin, **belli amaç çerçevesinde suç işlemek için bir araya geldiklerini, aralarında hiyerarşik ilişki ve suç işleme iradelerinde devamlılık bulunduğunu ve süreklilik gösterecek şekilde suçlar işlediklerini gösteren kanıt bulunmadığı ve bu nedenle suç örgütü oluşmadığı halde, özellikle çek senet tahsilâtı yaptıklarının saptandığı somut olayların neler olduğu da karar yerinde gösterilmeden, sanığın suç işlemek amacıyla örgüt kurduğunun kabulüyle 5237 sayılı TCY’nin 220. maddesindeki suçtan cezalandırılması...**

husus belirtilmektedir²⁵⁷. Elverişlilik, suç işlemek için örgüt kurma suçunun oluşumu bakımından özel bir öneme haizdir. Bu unsura riayet edilmemesi halinde, düşünce aşamasında kalmış eylemlerin bile cezalandırılması gündeme gelebilir.

Kanunda sayılan diğer suçlar bakımından, kanun koyucu suçun oluşumu için icra hareketlerinin başlamasını şart koşturmaktadır. Yani hazırlık hareketleri cezalandırılmamaktadır. Oysa suç işlemek için örgüt kurma suçu bir hazırlık hareketi niteliğindedir ancak istisnai olarak cezalandırılmaktadır. Bu sebeple; Ceza Kanunlarının temel prensibi olan “suç işleme düşüncesinin cezalandırılmaması” ilkesine uygun davranmak amacı ile maddeye “elverişlilik” unsurunun eklenmesi yerinde olmuştur. Yargıtay’da yapılan yargılamalarda elverişlilik hususunun tartışılması gerektiğini belirtmektedir²⁵⁸.

Buradan anlaşılması gereken şudur; örgütü kuran ve yönetenlerin cezalandırılabilmesi için sübjektif bir değerlendirmeye gidilmiş ve örgütün sayı, araç gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişliliği aranmıştır. Ancak bu saptanması kolay bir şey değildir. Bu sebeple sübjektif bir değerlendirme gerekir. Önce örgütün ne amaçla kurulduğu saptanmalı ayrıca örgütün amaca erişebilecek nitelikte olup olmadığı araştırılmalıdır. Eğer örgütün amacı tek suç ile sınırlı değilse ve niteliği bazı suçlar için elverişli bazıları için elverişsiz ise; bu durum dahi cezalandırma için yeterli olacaktır²⁵⁹.

2. 5. 3. 1. 1. 6. Örgütün Amacının Kanunlarda Suç Olarak Düzenlenen Fiilleri İşlemek Olması

Örgütün oluşabilmesi için yasalarda öngörülen suçları işlemek amacıyla oluşturulması gerekir. Bu suçlar mutlaka TCK’da belirtilen suçlardan olmak zorunda değildir. Özel yasalarda yer almış suçlarda örgüt tarafından işlenebilir. Bu husus birinci fıkranın başında da

²⁵⁷ **5237 sayılı TCK m. 220’nin gerekçe kısmından;** “Suç işlemek için örgüt kurulması somut bir tehlike suçudur. Her ne kadar en az üç kişinin belli bir amaç etrafında suç işlemek üzere devamlı surette fiilen birleşmesi suretiyle örgüt meydana getirilebilirse de; kurulan örgüt, güdülen amaç bakımından somut bir tehlike oluşturmayabilir. Bu nedenle, örgüt yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından, amaçlanan suçları işlemeye elverişli olması aranmalıdır. Bu bakımdan, örneğin sadece üç kişinin bir araya gelmesi, devletin ülke bütünlüğünü bozmaya yönelik suçları işleme açısından somut bir tehlike taşımayabilir; buna karşılık, ekonomik çıkar sağlamaya yönelik suçlar açısından elverişli olabilir.”

²⁵⁸ **Yargıtay 8. Ceza Dairesinin 24.11.2008 tarih ve 2007/8762 E. 2008/13262 K. sayılı kararı;** “... 01.06.2005 tarihinden önce kesinleşen hükmün anılan tarihte yürürlüğe giren 5237, 5252 ve 5271 sayılı Yasaların lehe hükümlerinin değerlendirilmesi ve olaya uygulanması niteliğindeki başvuru üzerine; 765 sayılı TCK’nın 313. maddesinde tanımlanan ve 5237 sayılı TCK’nın 220. maddesinde “suç işlemek amacıyla örgüt kurma” başlığı altında yeniden düzenlenen suçun unsurlarında değişiklik yapılmış olmakla, hükümlü ve arkadaşlarının eylemlerinin örgütün yapısı, **sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereçlerin miktarı ve nitelikleri itibari ile amaç suçları işlemeye elverişli olup olmadığı yönünden tartışılmasının gerektiği...**”

²⁵⁹ Donay, **Türk Ceza Kanunu Şerhi**, s. 317.

öngörülmüştür. Fıkra “kanunun suç saydığı filleri işlemek için” demek sureti ile sadece TCK’ni değil, suç düzenleyen tüm yasalardaki suçları içermektedir²⁶⁰. Örneğin ülkeye yasadışı yollardan silah sokan bir örgüt, 6136 sayılı kanuna muhalefet etmiş olacak ve m. 220 yanında bu kanun gereğince de cezalandırılacaklardır.

Ancak tek ve belirli bir suçu işlemek amacı ile bir araya gelinmesi halinde suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu oluşmayacaktır. Bu durumda failer iştirak hükümleri çerçevesinde hareket etmektedirler²⁶¹. Yargıtay 8. Ceza Dairesinin 11.07.1997 tarih ve 1997/9489–11420 sayılı kararında; “...tek bir suç işlemek amacıyla irade birliğinde olan süjelerin kasıt ve düşünce ortaklığında örgütlenmelerinin TCK’nın iştirak hükümleri çerçevesinde değerlendirilebileceği, bu koşullarda suç işlemek amacıyla örgüt kurma maddesinde tanımlanan suçun oluşmadığı...” belirtilmiştir²⁶².

2. 5. 3. 1. 2. Örgüt Yönetmek

Örgütün hiyerarşik yapısı içinde örgütün amacına uygun biçimde işleyişini sağlayan, örgüt üyelerine görev veren ve genel stratejiyi belirleyen kimseler örgütü yöneten kişilerdir. Burada önemli olan husus, örgütü yönetmek için örgütün kurucusu olmanın gerekmemesidir²⁶³. Örgütte topluluk söz konusu olmasına rağmen kurucunun tek kişi olması ve tek kişi tarafından kurulan bir örgüte başkalarının katılması mümkündür²⁶⁴. Bu sebeple de örgüte sonradan katılan kimselerin, örgütün yöneticisi olmaları mümkündür. Yukarıda da bahsettiğimiz gibi, örgüt belirsiz bir süre için kurulur ve bu sebeple de örgütü kuran kişi ya da kişilerin her zaman bu örgütte kalacağına bir garantisi yoktur. Örgütü kuran kişilerin tamamı örgütten ayrılmış olsa bile, hiyerarşik ilişkinin başında bulunarak, organize yapıyı yönlendiren kişiler de örgütü yönetmek suçunu işlemiş olur. Zaten kanun koyucu “kuran veya yöneten” diyerek, seçimlik olarak bu durumu cezalandırma yoluna gitmiştir. Ancak biz bu ifadeyi “kuran ve/veya yöneten” şeklinde anlamalıyız. Çünkü örgütün kurucusu aynı zamanda yöneticisi olabilir ya da kurucu ve yöneticiler farklı kişiler olabilir. Kanun bunların hepsinin cezalandırılması yoluna gitmiştir.

²⁶⁰ Donay, *Türk Ceza Kanunu Şerhi*, s. 318.

²⁶¹ Malkoç, *Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu Cilt II*, s. 1925.

²⁶² Canak, *Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma ve Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçları*, s. 87.

²⁶³ Yaşar- Gökcan- Artuç, *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, s. 6234.

²⁶⁴ Evik, *“Cürüm İşlemek İçin Örgütlenme”*, s. 382.

Yukarıda örgüt mensupları arasında hiyerarşik bir ilişkinin bulunması gerektiğini belirtmiştik. Gerçekten örgütte bu bağın bulunması zorunludur. Zira örgüt içinde yönetenler ve yönetilenler bulunmalıdır. Bu açıdan örgüt sanki disiplinli bir hiyerarşi içinde fiili bir birleşmedir²⁶⁵. Örgütün oluşumu için planlı ortaklık, iş bölümü ve bunların üstünde yönetici ya da lider olması zorunludur. Bu hiyerarşik ilişkinin bir gereğidir²⁶⁶. Bu durumu şu açıdan değerlendirmek gerekir; hiyerarşinin bulunduğu bir toplulukta, o topluluğun işleyişini organize edecek birinin bulunması zorunludur. Bu kişi verdiği talimatlar ile o topluluğun düzenli olarak işlemesini sağlar. Suç örgütünde de en az üç kişi bulunmakta ve bu kişiler belirsiz suçları işlemek amacı ile bir araya gelmektedir. Dolayısıyla belirsiz olan bu suçların belirli hale getirilmesi ve bu suçların nasıl işleneceğinin somutlaştırılması, suçların işlenmesindeki görev dağılımını yapacak bir kişi bulunmalıdır. İşte bu kişi örgütün yöneticisidir ve örgüt üyelerinden daha ağır bir şekilde cezalandırılmaktadır.

Burada üye yapısı itibariyle büyük örgütler bakımından, örgütün tamamını yönetenlerin yanında örgütün belirli bir bölümünü yöneten kişilerin yönetici mi üye mi oldukları sorusu akıllara gelebilir. Mesela ülke çapında örgütlenmiş bir suç örgütünün, belirli şehirlerde şubeleri bulunabilir ve bunların başında da o şehir bakımından sorumlu olan yöneticiler olabilir. Kanun yönetme ibaresiyle; sadece örgütün üst düzey yöneticilerini kastetmemektedir. Örgütte ki konumu üyelikten farklı olan, örgütün yönetimine şöyle ya da böyle katılan ve konumu ne olursa olsun üyeler üzerinde talimat verme ve yönlendirme yetkisi olan kişilerin de yönetici olarak kabulü gerekir²⁶⁷.

2. 5. 3. 2. Suç İşlemek Amacıyla Kurulmuş Örgüte Üye Olmak

2. 5. 3. 2. 1. Üye Olmak

220. maddenin ikinci fıkrasında suç işlemek amacı ile kurulmuş örgüte katılmak cezalandırılmaktadır. Bu husus ilgili fıkra da üye olmak olarak belirtilmiştir. Bu durum hiyerarşik yapının gereğidir. Bu fıkra bakımından belirleyici unsur, önceden kurulmuş bir suç

²⁶⁵ Donay, *Türk Ceza Kanunu Şerhi*, s. 318.

²⁶⁶ Yargıtay 6. Ceza Dairesinin 25.11.2008 tarih 2007/17648 E. 2008/22617 K. sayılı kararı; "...Sanıkların, yasanın aradığı anlamda kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla hiyerarşik yapı ve disiplin içerisinde suç işlemek için örgüt kurduklarına ilişkin kuşkudan uzak ve mahkumiyetleri için yeterli kanıt bulunmadığı gözetilmeden, yakınan öğrenci ve arkadaşlarının, sanıklar ve arkadaşlarının olumsuz kişiliklerinden korktuklarına ilişkin iddia ve ifadelerine dayanılarak, yeterli olmayan gerekçe ile yazılı şekilde, sanık F.'in kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla örgüt kurmak veya yönetmek suçundan, sanıklar E., T. Ve A.'ın suç işlemek amacıyla kurulmuş örgüte üye olmak suçundan mahkumiyetlerine karar verilmesi...".

²⁶⁷ Yaşar-Gökcan-Artuç, *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, s. 6235.

örgütünün bulunması zorunluluğudur. Yani kişi kurulmuş olan bir örgüte üye olabilir. Yoksa maddede belirtilen üç kişiden biri olan şahıs, örgüt kurma veya yönetme suçundan dolayı cezalandırılacaktır.

Örgüte üye olmak demek; örgütü kuranlar ve yönetenler dışında kalmakla beraber, örgütün amaçlarını ve araçlarını benimseyerek verilecek görevleri yerine getirmeye hazır olmak demektir. Ancak bunun için örgüt faaliyetlerinin benimsenmesi, programın kabul edilmesi yeterli değildir. Kişinin örgüte bir katkı sağlaması gerekir. Örgütün emrine amade olduğunu belirtmek de, gerektiğinde onu kullanabilmeyi bilmek de, örgüte yapılan bir katkıdır²⁶⁸. İlgili madde soyut örgüte üye olmayı cezalandırmaktadır. Örgüt bir dernek veya yasal bir teşekkül olmadığına göre bir kişinin suç örgütüne üye olduğunun nasıl tespit edileceği de çok güçtür ve uygulamada bir takım zorluklar yaratacaktır²⁶⁹. Bu açıdan şöyle bir değerlendirme yapmak gerekir; örgüt üyesi tarafından hiyerarşik disiplin içerisinde bir görevin, fonksiyonun benimsenmiş olması halinde, üyelik nedeniyle cezalandırılmak için üstlenilen görevin somut olarak yerine getirildiğinin ispatı gerekmemektedir. Örgüt açısından gerektiğinde o kişinin kullanılabileceğini bilmek yani örgüt üyesinin kendisini verilecek muhtemel görevler için hazır tutması ve bunu bildirmesi cezalandırma için yeterli olacaktır. Bu açıdan kişinin normda öngörülen nitelikte bir örgütün varlığına veya güçlendirilmesine nedensel değer taşıyan somut bir katkı sağlaması gerekir. Ancak bu katkının mutlaka maddi olması gerekmez, psikolojik bir katkı da, kişinin örgüt üyesi olarak kabulü için yeterlidir²⁷⁰.

Peki; örgüte üye olmak için örgüt yöneticilerinin onayı gerekli midir? Bu konuda doktrinde görüş ayrılığı mevcuttur. Bir görüşe göre, örgüte üye olma hareketi için örgütün niteliklerini bilerek üye olmayı istemek ve örgüte bir katkı sağlamak yeterli değildir. Üye olmak için örgütün organları tarafından kişinin üye olarak kabul edilmesi gerekir. Bu görüşe göre kendiliğinden dâhil olmak ancak suç ortaklığında mevcuttur²⁷¹. Diğer görüşe göre ise; söz konusu katılan fiili bir katılmadır ve üyelik formunun tanzimi gibi bir takım hususların gerçekleşmesi aranmamalıdır. Bu görüşe göre, örgüte katılmak için örgüt yöneticilerinin rızalarının varlığına gerek yoktur. Tek taraflı irade ile örgüte katılmak mümkündür²⁷².

²⁶⁸ Evik, “Cürüm İşlemek İçin Örgütlenme”, s. 382–383.

²⁶⁹ Donay, *Türk Ceza Kanunu Şerhi*, s. 318.

²⁷⁰ Evik, “Cürüm İşlemek İçin Örgütlenme”, s. 383.

²⁷¹ Yaşar-Gökcan-Artuç, *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, s. 6235, Evik, “Cürüm İşlemek İçin Örgütlenme”, s. 383.

²⁷² Özgenç, “Suç Teşekkülü, Düşünceyi Açıklama ve Örgütlenme Hürriyeti”, s. 53, Malkoç, *Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu Cilt II*, s. 1926, Ayrıca 220. maddenin gerekçesinde de bu husustan bahsedilmektedir.

Bizce; kişinin örgüte üyesi olarak kabul edilebilmesi için, örgüt yöneticilerinin onayına gerek vardır. Bunun aksini iddia etmek örgütün oluşumu için gerekli olan organize yapı ve hiyerarşik ilişkiyi de inkâr etmek anlamına gelir. Yukarıda da belirttiğimiz gibi, örgütün varlığının kabulü için gereken unsurlardan biri de, gevşek de olsa hiyerarşik ilişkinin varlığıdır. Yani örgüt içerisinde emir veren ve emir alan şahıslar bulunmalıdır. Bu husus örgüt yöneticisi-örgüt üyesi ayrımı için de önemlidir. İşte bu sebeple, kişinin tek taraflı iradesi ile örgüte üye olabileceğini kabul etmek, hiyerarşik ilişkinin varlığını da inkâr etmek anlamına gelir. Nitekim örgüte üye olurken hiyerarşik ilişkiyi hiçe sayarak tek taraflı iradesi ile üye olması, daha sonra örgüt içi faaliyetlerde de hiyerarşinin dışına çıkması tehlikesini doğurabilir. Bu da örgütte olması gereken disiplin unsurunu kabul etmemek anlamına gelir. Açıklanan bu sebeplerle, kişinin örgüte üye olabilmesi için örgütün organları tarafından üye olarak kabulü gereklidir. Yargıtay'da örgütün varlığı için ast-üst ilişkisinin varlığını aramaktadır²⁷³. Ancak Yargıtay örgüt üyeliği için örgütün yetkili organlarının kabulünü aramamakta, örgüt tarafından yapılan genel çağrı sonrasında örgüt adına suç işlenmesini üyelik için yeterli görmektedir²⁷⁴. Ancak bizce bu husus sadece terör örgütleri bakımından geçerli kabul edilmelidir. Yoksa daha küçük boyutlardaki suç örgütlerinin genel çağrısı olduğu düşünülemez. Bu örgütler bakımından örgüt yetkililerinin kabulü şarttır.

²⁷³ **Yargıtay 6. Ceza Dairesinin 08.10.2008 tarih 2008/5141 E. 2008/ 16603 K. sayılı kararı;** “...Mahkemece bozmaya uyulduğu halde, 5237 sayılı TCK'nın 220. maddesinde ‘suç işlemek amacıyla birleşmeyi ve sürekliliği ifade eden örgütlenme’ ile ‘**buyruk verme ve ast-üst ilişkisini oluşturan yapılanmanın’ nasıl kurulduğu ve işlediği;** var olduğu kabul edilen birlikteliğin üye sayısı ve araç gereç bakımından amaç suçları işlemeye yeterli olup olmadığı karar yerinde tartışılmadan ve mahkûmiyete yeterli kanıtlar gösterilemeden, sadece dosya içerisindeki olaylar ve bunlara ilişkin mağdur ve tanık anlatımlarına dayanılarak, eksik inceleme ve yetersiz gerekçe ile yüklenen suçtan sanıkların hükümlülüğüne karar verilmesi...”

²⁷⁴ **Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 31.05.2007 tarih 2007/9-282 E. 2008/44 sayılı kararı;** “...1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı TCY'nın, 314. maddesinin 3. fıkrasında; “Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin diğer hükümler, bu suç açısından aynen uygulanır.” hükmüne yer verilip, örgüt kurma suçuna ilişkin 220. maddenin 6. fıkrasında ise “Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişinin, ayrıca örgüte üye olmak suçundan dolayı” cezalandırılacağı belirtilmiş, anılan normun konuluş amacı gerekçesinde; “Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi, ayrıca örgüte üye olmak suçundan dolayı cezalandırılır.” şeklinde açıklanmış, 765 sayılı TCY'nin sistematüğinden tamamen farklı bir anlayışla düzenlenen maddede, örgütün faaliyetleri doğrultusunda işlenen suçlardan da ayrıca sorumluluk esası kabul edilmiş, yardım etme fiilleri de örgüt üyeliği kapsamında değerlendirilerek, bağımsız bir şekilde örgüte yardım suçuna yer verilmemiş, gösterdiği vahamet dikkate alınarak örgüte silah sağlama şeklindeki yardım fiilleri 315. maddede bağımsız olarak, diğer yardım fiilleri ise örgütün niteliğine göre anılan Yasanın 220 ile 314. maddeleri kapsamında yaptırıma bağlanmıştır. İnceleme konusu somut olayda; örgütün genel çağrısı, örgüte ait yayın organlarının yayınları ve çağrıları ile somutlaşmış olup, bu çağrının belirli bir kişiye yapılmış olmasına gerek bulunmamaktadır. Örgütün bilgisi ve istemi doğrultusunda gerçekleştiren bu eylemlerin, örgüt adına gerçekleştiği sabittir. Örgüt adına gerçekleştirilen bu eylemlere katılan sanığın eylemi diğer suçların yanında 5237 sayılı TCY'nin 314/3 ve 220/6. maddeleri yollamasıyla 314/2. maddesine de aykırılık oluşturduğundan, direnme kararının bozulmasına karar verilmelidir.”

Ayrıca yine Yargıtay failin örgüt üyesi olarak kabulü için makul bir sürenin geçmiş olmasını aramaktadır²⁷⁵. Örgüt üyeliği bir sözleşme ile meydana gelmediği için, failin eylemleriyle söz konusu örgüte üye olduğunun belirlenmesi gerekir. Bu da genelde, belirli bir faaliyete katılmak ya da suç işlemek veya yardım etmek şeklinde olabilir.

2. 5. 3. 2. 2. Örgüte Üye Olmayan Kişinin Örgüt Adına Suç İşlemesi

5237 sayılı TCK m. 220/6 gereğince; örgüt üyesi olmamakla beraber, örgüt adına suç işleyenler ayrıca örgüte üye olmak suçu bakımından cezalandırılır. Örgüt kurma suçuna ilişkin 220. maddenin 6. fıkrasında bu husus belirtilmiş, 765 sayılı TCK'nın sistematüğinden tamamen farklı bir anlayışla düzenlenen maddede, örgütün faaliyetleri doğrultusunda işlenen suçlardan da ayrıca sorumluluk esas kabul edilmiş, yardım etme fiilleri de örgüt üyeliği kapsamında değerlendirilerek, bağımsız bir şekilde örgüte yardım etme suçuna yer verilmemiştir. Yasanın amaç, kapsam ve gerekçesi dikkate alındığında örgüt suçu ile ilgili düzenlemelerin ağırlaştırıldığı, en hafif yardım eyleminin dahi örgüt üyesi gibi cezalandırıldığı, bu nedenle de örgüt üyesi olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyenlerin de aynı gerekçeyle daha ağır bir yaptırıma tabii tutulduğu anlaşılmaktadır²⁷⁶. Bu şekildeki bir hükmün kabulündeki amaç, kişinin örgütün gücünden faydalanmak sureti ile suç işlemesinin daha kolay olmasıdır²⁷⁷.

Örgütün genel çağrısı, örgüte ait yayın organlarının yayınları ve çağrıları ile somutlaşmış olduğunda, bu çağrının belirli bir kişiye yapılmış olmasına gerek bulunmamaktadır. Örgütün bilgisi ve istemi doğrultusunda gerçekleştirilen eylemlerin, örgüt adına gerçekleştiği sabit kabul edilmekte ve fail örgüt üyesi olmamakla birlikte çağrıya uyararak suç işlemişse örgüt üyesi olarak cezalandırılmaktadır. Failin örgütün çağrısı üzerine veya örgüte girme amacıyla olması nedeniyle katılım iradesini göstermek amacıyla suç

²⁷⁵ **Yargıtay 6. Ceza Dairesinin 25.02.2009 tarih 2008/15466 E. 2009/ 4055 K. sayılı kararı**; "... İncelenen dosya içeriğine göre, sanıklar arasında gevşekte olsa bir hiyerarşik yapının bulunduğu, bu yapı içerisinde yaptıkları işbölümü gereği yüklenen suçu işledikleri, sanıkların işlemiş oldukları yağma eyleminden sonra dağılmayıp, gerek yağma konusu biletlerin pazarlanması, gerekse başka suçları işlemek amacıyla birlikteliklerinin devam ettiği, birden fazla belirsiz suçları işlemek amacıyla bir araya geldiklerinin anlaşıldığı ve **örgüt üyesi olmak için makul bir sürenin geçmiş bulunduğu belirlenmesi karşısında**; sanıklar Cihangir, Yalçın ve Murat hakkında 5237 sayılı TCY'nin 220. maddesi ile ilgili tebliğnamede ki bozma isteyen düşünce benimsenmemiş kasıtlı suçlardan hükümlülükleri bulunan sanıklar hakkında koşulları olduğu halde, anılan yasanın 58/6-7 maddesi ile uygulama yapılmaması da karşı temyiz bulunmadığından bozma nedeni yapılmamıştır."

²⁷⁶ Yaşar-Gökcan-Artuç, **Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu**, s. 6237.

²⁷⁷ Donay, **Türk Ceza Kanunu Şerhi**, s. 319.

işlemiş olması açısından herhangi bir fark bulunmamaktadır. Önemli olan suçun örgüt adına işlenmesidir²⁷⁸.

765 sayılı kanunda örgüt üyesi olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyenlerle alakalı bir düzenleme mevcut değildi ancak 4422 sayılı kanun 1. maddesinde “hizmet yüklenenler” ibaresi ile bu hususta bir düzenlemeye sahipti²⁷⁹.

2. 5. 3. 2. 3. Örgüte Yardım Etmek

5237 sayılı TCK'nın 220/7 maddesi suç örgütüne yardım etme fiilini düzenlemektedir. Her ne kadar bu fıkra 765 sayılı yasanın 314. maddesine benzer bir hüküm içerse de, esasında önemli bir farklılık bulunmaktadır. 765 sayılı yasanın 314. maddesi, suç örgütüne yardım etmeyi bağımsız olarak cezalandırmakta idi. M. 220/7'e göre ise yardım edenler sanki örgüt üyesi gibi cezalandırılacaklardır. Böylece suç örgütüne bilerek ve isteyerek yardım etme cezalandırılmaktadır. Yardım parasal bir biçimde olabileceği gibi, yer gösterme veya onların gıda maddelerini temin etme biçiminde de olabilir²⁸⁰.

Failin bu maddeye göre cezalandırılabilmesi için örgüte ait hiyerarşiye dâhil olmaması gerekir. Yoksa bu hiyerarşi içinde bulunan kişi zaten örgüt üyesi olarak kabul edilmektedir. Bu sebeple bu maddeye göre cezalandırma için yardımda bulunan kişinin, örgütün dışında bulunan biri olması gerekir.

Suç örgütüne bilerek yardımda bulunulmalıdır. Yani, yardımda bulunulan örgütün suç işlemek için oluşturulmuş bir teşekkül olduğunun veya yapılan yardımın suç işlemek için kurulduğu herkesçe malum olan bir örgüte gideceğinin bilinmesi gerekir²⁸¹. Burada geçen

²⁷⁸ Yaşar-Gökcan-Artuç, **Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu**, s. 6237–6238.

²⁷⁹ **Yargıtay 8. Ceza Dairesinin 2003/12106 E. 2003/ 2527 K. sayılı kararı**; “...Müşteki sanık R. K.’nin, çocukları ile olan ailevi sorunlarından yararlanarak malvarlığı üzerinde haksız kazanç sağlamayı amaçlayan suç örgütünün lideri M.C. tarafından avukat olan sanık H.T. ‘ya gönderildiği, sanık H.T. ‘nın R.K.’den 6 sayfalık vekaletname aldığı, asıl görevi müvekkilinin çıkarlarını korumak olmasına karşın, suç örgütü ile birlikte koordineli olarak faaliyette bulunarak R.K.’nin malvarlığını satmaya başladığı,...R.K.’ya örgüt mensuplarınca kötü davranılmasına göz yumduğu, R.K.’nin çocuklarından kaçarak izini kaybettirmesi amacıyla Manisa’da bulunan evine ait eşyaları taşımaya teşebbüs ettiği, tüm dosya kapsamında sanığın çeteye üye olmaksızın avukatlık mesleğini kullanmak suretiyle hizmet yüklediğinin anlaşılması karşısında, eylemlerinin 4422 sayılı yasanın 1/1 madde ve fıkrasının 1. cümlesi kapsamında olduğu...”

²⁸⁰ Donay, **Türk Ceza Kanunu Şerhi**, s. 319.

²⁸¹ **Yargıtay 6. Ceza Dairesinin 05.03.2009 tarih 2008/18890 E. 2009/ 4563 K. sayılı kararı**; “...Afyon’daki olay tarihinde ofis mevkiinde beklemesi söylendiği, bu şekilde örgüt liderlerinden talimat aldığı ve Afyon’a sanığın aracı ile gidildiği, **suç örgütünün lider ve üyelerinin sürekli olarak geldikleri çay bahçesinde çalışan sanık N.’nin sanıkları tanıdığı ve örgütsel bir yapıda olduklarını bildiği**, sanık E.Y.Z’ a ulaştırılmak üzere bir tabancayı saklayarak sanığa ulaştırdığı, ayrıca sanık E. tarafından saklanması için verilen 6,35 mm. bir tabancayı

bilerek kavramı, doğrudan kastı ifade eder. Söz konusu bilme unsurunun gerçekleşmemesi halinde, yardımda bulunanın kastının varlığından bahsedilemez. Dolayısıyla ortada bir haksızlık bulunmamaktadır. Suç örgütüne yardımda bulunma fiilinin cezalandırılabilmesi için yardımın bilerek yapılmasının yanında, isteyerek de yapılması gerekir. Yardımda bulunan kişinin iradesinin cebir veya tehdide başvurmak suretiyle ifsat edilmemiş olduğunun sabit olması gereklidir. Yardımda bulunmaya mecbur edilmesi halinde, kişi artık bu davranılın aksini yapmaya muktedir değildir. Burada dikkat edilmesi gereken, bu durumda yardımda bulunulması dolayısıyla bir haksızlık gerçekleşmiştir ancak işlenen haksızlığa ilişkin irade kabiliyeti bulunmadığı için, failin kusurunun varlığından da bahsedilemez²⁸². Bu suça ilişkin yargılama yapılırken özellikle dikkat edilmelidir. Çünkü ortada bir suç örgütü bulunmaktadır. Dolayısıyla kişinin iradesinin fesada uğratılmış olma ihtimali oldukça yüksektir. Bu sebeple, hâkim yardım etme eylemini değerlendirirken, bu hususa özellikle dikkat etmelidir. Ayrıca söz konusu yardım, bilerek ve isteyerek yapılmış olsa bile yine de, her münhasır olaya göre değerlendirme yapılmalıdır. Çünkü bazen yardım, insani duygular nedeniyle zorunlu hale gelebilir²⁸³.

Kanun suç örgütüne yardım eden kişiyi örgüt üyesi gibi cezalandırmaktadır. Kanımızca bu cezalandırma şekli yerinde değildir. Kişi örgüte sadece bir defa yardımda bulunmakla 220. maddenin 7. fıkrasındaki suçu işlemiş olacaktır. Dolayısı ile suç örgütünün hiyerarşik yapısının içerisinde yer alan, ast-üst ilişkisine dâhil olan ve belirsiz suçları işlemek amacı ile kurulmuş olan örgütün emrine amade olduğunu bildiren örgüt üyesi ile örgüte sadece bir defa yardım etmiş olan şahıs aynı cezayı alacaktır. Bu sebeple bizce bu durum, eşitlik ilkesine ve 5237 sayılı TCK'nın 3. maddesindeki orantılılık ilkesine aykırılık teşkil etmektedir.

---

işyerinde saklayıp, daha sonra sanığa iade ettiği anlaşılmalı; tebliğnamedeki 2 numaralı düşünce benimsenmemiştir.”

²⁸² Özgenç, “Suç Teşekkülü, Düşüncüyü Açıklama ve Örgütlenme Hürriyeti”, s. 54–55.

²⁸³ “...İkinci fıkrada terör örgütü mensubuna yardım edenlerin cezalandırılacağı hükmü de kanunilik ilkesinin gerektirdiği açıklığa ve netliğe sahip değildir. Yardımın, yardım edilenin örgüt üyesi olduğunu bilerek yapılması ve onun örgütsel faaliyetine ilişkin bir yardım şeklinde gerçekleşmesi halinin suç unsuru olarak belirtilmesi gerekirken, böyle bir düzenleme yapılmamış olması "suçun kanuniliği" ilkesine uyulmadığını göstermektedir. Nitekim bazen bu kişilere yardım etmek, insani bir zorunluluk olabilir ve böyle bir yardımı cezalandırmak düşünülemez. Örneğin, yaralı ve ölmek üzere olan bir örgüt üyesini hastaneye getirmek ve tedavi etmek veya aşıktan ölmek üzere olan örgüt üyesine yiyecek vermek gibi...” (Anayasa Mahkemesinin 31.03.1992 gün 1992/18 E. 1992/20 K. sayılı kararı)

2. 5. 3. 3. Suç İşlemek Amacıyla Kurulmuş Örgütün veya Amacının Propagandasını Yapmak

5237 sayılı TCK'nın 220. maddesinin 8. fıkrası örgüt adına propaganda yapma suçunu düzenlemiştir. Burada seçimlik hareketli bir suç mevcuttur. Bu düzenlemeye göre örgütün veya amacının propagandasını yapmak bağımsız bir suç olarak düzenlenmiştir. Yani örgütün ya da amacının propagandasını yapan kişi m. 220/8 gereğince cezalandırılacaktır.

Örgütün propagandasını yapmak, olumlu ve iyi gördüğünü bildirerek savunmak ve bunu benimsetmeye çalışmaktır. Örgütün amacının propagandasını yapmak ise, varmak istediği hedefi ve gerekçelerini benimsetmek için maddi ve manevi etkilemelerle empoze etmeye çalışmak olarak nitelenebilir. Bu empoze sözle davranışla ya da diğer iletişim araçları ile olabilir²⁸⁴. Madde metninde, örgütün propagandasını yapmak ile örgütün amacının propagandasını yapmak arasındaki fark yeterince açık olarak belirtilmemiştir. Bu iki kavramın ne anlatmak istediği yoruma açıktır.

Bu maddenin özünü anlamak için ceza hukuku bakımından propaganda ve düşünce özgürlüğü kavramını iyi bilmek gerekir. Ceza hukuku bireylerin düşünceleri ile değil, onların dışı vurdukları ile ilgilenir. Düşünce, her ne kadar tehlikeli ve zararlı olsa da, bir yaptırımla karşılanmaz. Ancak tehlikeli ve zararlı düşüncenin dış dünyaya aktarımı söz konusu olduğunda ceza hukuku devreye gire ve artık eylem halini almış olan hareket cezalandırılır²⁸⁵. Esasında burada cezalandırılan düşünce değil, zararlı düşüncenin açıklanmasıdır. Liberal-demokratik toplum, hukuk ve devlet düzeninde, ifade özgürlüğü, sadece amaç meşru-araç gayri meşru ifadesini sağlayan davranışlarla sınırlıdır. Böyle olunca, ne kadar tehlikeli veya zararlı görülürse görülsün bir düşünce, inanç ve kanaatin ifadesi gayri meşru olmadığı sürece, o ifade hiçbir kayıtlamanın veya suçun konusu yapılamaz²⁸⁶. Ancak ifade şiddeti içerdiğinde, yani ifadenin kendisi şiddetin ifadesi olduğunda, araç gayri meşrudur, dolayısıyla ifade suç

²⁸⁴ Malkoç, **Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu Cilt II**, s. 1929.

²⁸⁵ Özlem Yenerer Çakmut, **“Ceza Hukukunda Propaganda ve Düşünce Özgürlüğü”**, Prof. Dr. Sahir Erman'a Armağan, İstanbul 1999, s. 147.

²⁸⁶ “...AİHM, DGM'nin dava konusu makalenin ayrımcı propaganda ifadelerini içerdiğine kanaat getirdiğini belirtmektedir. Ancak AİHM, yerel mahkemelerin aldığı kararlarda bulunan ve başvuranın ifade özgürlüğüne yapılan müdahaleyi haklı göstermek için yeterli olmayan gerekçeleri incelemiştir. (Bkz. *Mutatis mutandis*, *Sürek-Türkiye (no:4)*, no: 24762/94). AİHM, makalenin sert üsluptaki bazı bölümleri, Türk Devleti hakkında negatif bir tablo çizse de, ne şiddet kullanmaya, ne silahlı mücadeleye, ne de ayaklanmaya teşvik eder nitelikte olduğunu ve AİHM'nin gözünde, dikkate alınması gereken başlıca unsur olan konuşmanın kin güden bir konuşma olmadığını gözlemlemiştir.” (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin **Deniz/Türkiye Kararı**, 71355/01, 27.06.2006)

olmaktadır²⁸⁷. Yargıtay Ceza Genel Kurulu 765 sayılı TCK m. 312 bakımından yapılan bir yargılamada bu hususa özellikle atıf yapmıştır²⁸⁸.

Düşünce açıklamak suretiyle; insanlar suç işlemeye tahrik ve teşvik edilemezler, suçlar ve suçlular övülemezler, insanlar birbirlerine karşı kin ve düşmanlığa davet edilemezler. Bu itibarla; inanç veya ırk bakımından ya da sosyal veya ekonomik yönden mevcut farklılıklar dolayısıyla insanların birbirlerine karşı kin ve düşmanlık beslemeye tahrik ve teşviki düşünce açıklama hürriyeti kapsamında değerlendirilemez. Ancak şu hususa da

²⁸⁷ Zeki Hafizoğulları, **Liberal-Demokratik Toplum, Hukuk Devlet Düzeninde İfade Hürriyetinin Sınırı**, Makale, s. 9 (www.zekihafizogullari.com adresinden 01.02.2011 tarihi itibarıyla ulaşılmıştır.)

²⁸⁸ **Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 15.03.2005 tarih 2004/8-201 E. 2005/30 K. sayılı kararı**; "...Geniş anlamıyla kamu düzeni, toplumun siyasal ve sosyal yapısını da kapsamaktadır. Bu bağlamda, devlet kuruluşu içindeki organlar, idari yapılanmalar, yargı organları, toplumdaki ekonomik, sosyal ve kültürel kavramlar da kamu düzeni içinde yer aldıkları ve kamu düzenini meydana getirdikleri gibi aralarındaki ilişkiler de kamu düzeninin birer parçasıdır. Bu açıdan kamu düzeni, toplumsal kurumları, bunların ilişkilerini; toplumsal kuruluşlarla kişilerin karşılıklı ilişkilerini, toplumun yaşayışını, gelişmesini sağlayan yasal kurallar ile sosyal norm ve değerleri içine almaktadır. (Köksal Bayraktar: Suç İşlemeğe Tahrik Cürmü, İstanbul, 1977, s. 96) Dar anlamında kamu düzeni, geniş anlamdaki kamu düzeninin bir parçasıdır ve Türk Ceza Kanununun 312. maddesinin koruduğu alan da dar anlamındaki kamu düzenidir. (Ahmet Gökçen: Halkı Kin ve Düşmanlığa Açıkça Tahrik Cürmü, Ankara, 2001, s. 67; Ayhan Önder: Türk Ceza Hukuku - Özel Hükümler, İstanbul, 1994, s. 375) Geniş anlamıyla kamu düzeni, bir bakıma devlet düzenine tekabül etmektedir. Nitekim TCK'nın 155. maddesi ile 312. maddesi arasında benzerlik mevcut olmasına karşın, kanun içinde yer aldıkları bölümler ve içerdikleri öğeler yönünden farklılıklar bulunmaktadır. TCK.nun 312. maddesi kamu düzeni aleyhine suçlar bölümünde yer aldığı halde, TCK'nın 155. maddesi, devletin şahsiyetine karşı cürümler bölümünde bulunmaktadır. Geniş anlamdaki kamu düzeninin bu anlamıyla toplum ve ülkenin genel güvenliğine yönelik tehlikeyi önlediği, dar anlamındaki kamu düzeninin ise halkın dirliğinde-dinginliğinde, güvenliğinde ve sağlığında somutlaştığını ve bu bağlamda da maddi, kamusal ve sınırlı olduğu ifade edilmelidir. Bu öğelere yönelik tehditler, önlemleri de beraberinde getirir. Tehlikenin ciddiyeti, boyutu yasal çerçevede alınması gereken önlemlerin ölçüsünü de belirler. Bu anlamda kamu düzenine yönelik gerçek bir tehditin bulunması halinde önlemler de zorunlu, tehlikeyle orantılı ve zaman ve mekana ilişkin durum ve koşullar dikkate alınmalıdır. (Kaboğlu: Özgürlükler Hukuku., s. 93-94; aynı yazar: Kolektif Özgürlükler, Diyarbakır, 1989, 133 vd.)

Diğer taraftan dar anlamındaki kamu düzeni, genel ölçüt niteliğinde ise de, bu kavramın uygulanmasında farklılaşmalara gidilmesi kaçınılmazdır; ve içerik genişlemesi olduğu da ifade edilmelidir. Dahası, bu kavramı bozucu ihlal, kalıcı olabileceği gibi geçici de olabilir. (Kaboğlu: Özgürlükler Hukuku, s. 250.) Bu bağlamda kamu düzeni kavramı da, toplumlar ve bu toplumların yapılarına göre değişiklik gösterebilmektedir. Bir ülkede kamu düzeninin bozulmasına neden olmayacak eylem, bir başka ülkede kamu düzeninin bozulmasına neden olabilecektir. Bu noktada devletlerin takdir marjı karşımıza çıkmaktadır. Takdir marjını biçimlendirmede devletler toplumsal yapılarının yanında tarihsel geçmişlerini de gözetmek durumundadırlar. Bir devrimle terk edilebilen sistemlerde, kaldırılan rejimi canlandıran eylemler kolayca taraftar bulacağından, kamu düzenini bozacak bu eylemlerde devletlerin takdir marjının farklı ve geniş olması kaçınılmazdır. Bu tespit çoğulcu demokrasiyi zedeleyen değil, güçlendiren bir gerçekliği yansıtmaktadır.

Kamu düzeni "toplum hayatının huzur ve güvenlik içinde yürütmesini sağlayan düzenin bütünüdür. Başka bir deyişle, kamu düzenine karşı işlenen cürümler kamu huzur ve güvenliğini tehlikeye koyabilen suçlardır." (8. C.D. 18.6.1974 gün ve 2/2. E/K. Vural Savaş- Sadık Mollamahmutoğlu: Türk Ceza Kanununun Yorumu, Ankara, 1998, c. 2, s. 3109 vd.) Bu bağlamda 8. Ceza Dairesi 23.9.1998 gün ve 10296/11672 sayılı kararı ile suçun tipikliğini yasalığı koruyarak "Her rejim gibi demokratik rejimin de kendini savunmaya hakkı vardır... Anayasamız laik Cumhuriyeti, demokrasinin olmazsa olmaz koşulu kabul etmiştir. Demokratik sistemin karşıtı olan her türlü totaliter rejimin kişi hak ve özgürlüklerini önemsemeyip bireyi dışlayarak toplumu esas aldığı bir gerçektir. Bu nedenle laiklik esasına dayalı demokratik sistemin insan doğasına ve onuruna en uygun sistem olup, hiç kimsenin bu sistemin kendisine tanıdığı hak ve özgürlükleri bireyi kul durumuna düşüren totaliter rejimin gelmesi uğruna "kullanmaya" hakkı yoktur. Başka bir deyişle demokratik hak ve özgürlükler demokrasiyi yok etmek için kullanılamaz." içtihadıyla dar anlamdaki kamu düzeni kavramının içeriğinin ulaştığı boyutu belirlemiştir..."

dikkat etmek gerekir; ülkede yaşayan belli bir dine ya da dile mensup insanların, sahip oldukları hakların kullanılmasını engelleyen mevzuat hükümleri ya da kamu faaliyetlerini eleştirmeleri propaganda olarak değerlendirilemez. Bu sebeple, düşünce açıklaması, açıklanış şartları dikkate alınarak değerlendirmeye tabii tutulmalı ve propaganda suçunun oluşup oluşmadığı buna göre değerlendirilmelidir²⁸⁹. Görüldüğü gibi ceza hukuku bakımından düşünce özgürlüğünün sınırı; düşüncenin diğer bireyler ve kamu açısından zararlı olmamasıdır. Aksi halde ceza hukuku devreye girer ve açıklanan zararlı düşüncenin cezalandırılması yoluna gidilir. Ancak bu sınırı belirlemek oldukça zordur. Bu sebeple söz konusu düşünce özgürlüğü olduğunda özellikle evrensel normlara dikkat edilmelidir. Aksi durum, hâkime geniş takdir yetkisi veren ceza yargılaması açısından keyfiliğe yol açan uygulamaların doğmasına sebep olacaktır. Özellikle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin emsal kararlarında; açıklanan düşüncenin, hakarete başvurmaması ve şiddete teşvik etmemesi koşuluyla, düşünce özgürlüğü sınırları içerisinde değerlendirilmesi gerektiği dile getirilmektedir²⁹⁰.

Ceza Hukuku bakımından düşünce özgürlüğünün ve propagandanın sınırlarını gördükten sonra örgüt ve amaç propagandasını ele alabiliriz.

Örgüt Propagandası; Düşüncüyü açıklama hürriyetinin örgüt propagandası kapsamında değerlendirilebilecek sınırlarından biri, şiddeti vasıta olarak kullanıp amaca ulaşma çabasındaki herhangi bir örgütün propagandasının yapılmasıdır. İşte bu durum 220. maddenin 8. fıkrasının maddi unsurlarından biri olarak ortaya çıkmaktadır. Burada bahsedilen

²⁸⁹ Özgenç, “Suç Teşekkülü, Düşüncüyü Açıklama ve Örgütlenme Hürriyeti”, s. 60–61.

²⁹⁰ “...AİHM mevcut davada başvuranların protestolarının, slogan atma ve afiş açma şeklinde olduğunu ve bu nedenle, açılış töreninin normal akışını ve İstanbul Üniversitesi Rektörü'nün konuşmasını aksattığını kaydeder. Eylemleri hiç şüphesiz rektörün ifade özgürlüğüne müdahale teşkil etmiş ve kendilerine sunulan bilgiyi almak hakları bulunan dinleyicilerde rahatsızlığa ve öfkeye yol açmıştır. AİHM, bu bilgiler ışığında, öğrencilerin konferans salonundan çıkarılmasının – ifade özgürlüklerine müdahale teşkil etse dahi – diğerlerinin haklarını koruma amacıyla orantılı olduğunun kabul edilebileceği kanısındadır. Ancak AİHM, başvuranların hakarete ya da şiddete başvurmadığını gözlemler. Ayrıca, kamu düzenini ciddi biçimde tehdit etmediklerini yineler. Bunu, aleyhlerinde cezai takibat başlatılmamış olması kanıtlamaktadır. AİHM, başvuranların protestolarının, yakalanmak ve gözaltına alınmak yerine birkaç saatliğine konferans salonunun dışına çıkarılmak gibi daha hafif tedbirlere maruz bırakılabileceği kanaatindedir. AİHM, bu koşullar altında, yetkili makamların uyguladığı yöntemin, kamu düzenini ya da diğerlerinin haklarını koruma amaçları ile orantılı olmadığı sonucuna varır. Bu nedenle, “demokratik bir toplumda gerekli” değildir. Sonuç olarak, AİHS'nin 10. maddesi ihlal edilmiştir...”

(Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin **Açık ve Diğerleri/Türkiye Kararı**, 31351/03, 13.01.2009).

“... Ancak başvuran hakkında verilen mahkûmiyet kararının ağırlığı ve gazetenin yirmi gün yasaklanması olgusu ışığında, AİHM, özellikle muhaliflerinin haksız saldırı ve eleştirilerine cevap vermesi için başka yollar bulunuyorsa, bulunduğu baskın konumun Hükümet'e ceza yolunun kullanılmasında ölçülü davranmayı önerdiğini hatırlatmaktadır (Bkz. özellikle *Incal-Türkiye*, 9 Haziran 1998, 1998-IV, § 54 ve sözü edilen *Yağmurdereli*, § 43). Ayrıca, yazının özellikle bazı sert bölümleri, ordunun bazı kısımları hakkında negatif bir tablo çizse de ve böylece anlatıma düşmanca bir anlam yüklese de, ne şiddet kullanmaya, ne silahlı mücadeleye ne de ayaklanmaya teşvik etmektedir ve bu da AİHM'nin gözündeki dikkate alınması gereken başlıca unsurdur.” (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin **Ali Erol/Türkiye Kararı**, 47796/99, 27.10.2005)

örgüt, meşru veya gayri meşru amaçlar için, meşru olmayan yani demokratik hukuk devletinin kabul edebileceği hareket tarzının dışına çıkacak araçlar kullanarak faaliyetlerde bulunmaktadır. Yani şiddet içerikli vasıtalar ile sonuca gitmeyi hedef edinen örgütlenmelerin propagandasını yapmak, bu düzenlemedeki suçun unsurlarından biri kabul edilmektedir. Örgütlenmenin meşru tarzları olan dernek, vakıf parti vb. örgütlenmelerin tanıtımını yapmak, övmek, hatta yanlı ve taraflı seçilmiş bilgiler kullanarak taraf toplamak anlamına da gelen propaganda yapmak, herhangi bir suç unsuru taşımamaktadır. Burada propagandası cezalandırılan örgütün, meşru olmayan araçlarla amaca ulaşmak isteyen şiddet vasıtalı örgütlenmeler olduğundan şüphe yoktur²⁹¹.

Amaç Propagandası; bu maddi unsur, TCK m. 220/8'de “veya amacın propagandasını yapan” şeklinde örgüt propagandasından farklı bir düzenleme olarak ortaya çıkmaktadır. Amaç kelimesi, nihayette elde edilmek, varılmak istenen sonuç veya hedefi ifade eder. Maddedeki anlamıyla amaç, kendine özgü şartlarla ortaya çıkan örgütlerin, toplumsal yaşamda istediği yönde değişiklikler yapıp, toplumu ve siyasal yapıyı belirli şeylere zorlayarak kendi tahayyüllerine göre bir düzen kurulması olarak anlaşılabilir²⁹². Örgütün amacının propagandası “suçu ve suçluyu övme” suçunun özel bir şekli sayılabilir. Çünkü örgütün amacı kanunun suç saydığı fiilleri işlemektir. Ancak burada “suçu ve suçluyu övmek” suçundan farklı olarak, işlenmesi amaçlanan suçların da propagandası yapılabilir. Hâlbuki suç veya suçluyu övmek suçü işlenmiş suçlar bakımından geçerlidir²⁹³. Yargıtay ise örgüt propagandası suçü bakımından oldukça farklı kararlar vermektedir. Hatta bir kararında bildiri dağıtma ya da pankart asma gibi eylemleri suç işlemeye alenen tahrik olarak nitelendirmiştir²⁹⁴.

Ancak örgütün amacının propagandasının ne olduğu konusunda ortada tam anlamıyla açık bir düzenleme yoktur. Nitekim gerekçede de bu hususa açıklık getirilmiş değildir. İfade etmek gerekir ki; bu düzenleme oldukça muğlâktır. M. 220/1'de örgütün kanunda suç sayılan fiilleri işlemek amacı ile oluşturulduğundan bahsedilmektedir. Yani örgütün amacı belirli

²⁹¹ Zübeyir Çoban, **İfade Özgürlüğü ve Suç Örgütünün veya Amacının Propagandasını Yapmak Suçu**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2008, s. 109–110.

²⁹² Çoban, **İfade Özgürlüğü ve Suç Örgütünün veya Amacının Propagandasını Yapmak Suçu**, s. 112.

²⁹³ Hafızoğulları, **Örgütlü Suçluluk**, s. 11.

²⁹⁴ **Yargıtay 9. Ceza Dairesinin 15.02.2006 tarih 2006/5745-894 sayılı kararı;** “... Sanığın kendisine ait internet sitesinde, bomba malzemeleri ve bomba yapımı militanlar için gerekli olan savaş dersleri, militanlara maddi yönden yardımcı olma mecburiyeti başlığı altında esrar yapımı, silahla mekân tarama, yazılama, bildiri dağıtma, pankart asma, şehir gerillaları ve eylemleri için yol ve yöntem gösteren bilgiler verip, bu hususta bazı kişi ve kurumları hedef gösterdiği ikrarı, yayınların onaylı örnekleri ve tüm dosya kapsamından anlaşılma; eyleminin suç işlemeye alenen tahrik suçunu oluşturduğu ve hukuki durumunun buna göre takdir ve tayini gerektiği gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması...”

suçları değil, esasında belirli olmayan suçları işlemektir. Dolayısıyla örgüt üyelerinin dahi amacı karşılıklarına çıkan fırsatları değerlendirmek iken, belirli bir amacın propagandasından bahsetmek gerçekçi değildir. Bu sebeple, amaç propagandası terimi “belirlilik” ilkesine aykırıdır ve uygulayıcıların keyfi davranışlarda bulunması tehlikesini içermektedir. Mesela bir terör örgütünün benimsemiş olduğu düşünce hakkında makale yazan bir aydın, bu terör örgütünün propagandasını yapmadığı halde amaç propagandası suçlaması ile cezalandırılabilme tehlikesi altında olacaktır. Çünkü kanun maddesinde ve gerekçesinde muğlâklık hâkimdir ve uygulayıcıların elinde fiilin suç olup olmadığına karar verilecektir ki, kanımızca bu husus hukuk devletinde olmaması gereken bir durumdur²⁹⁵.

Örgütün amacının propagandasının muğlâklığına yukarıda değinmiştik. Bu belirsizlik sadece eylemin propaganda vasfını taşıyıp taşımadığı yönünde değil, aynı zamanda söz konusu eylemin örgüt propagandası kapsamında mı yoksa örgüt adına suç işleme kapsamında mı değerlendirileceği yönünde de mevcuttur. Yargıtay 9. Ceza Dairesi bir kararında; terör örgütü üyesinin tabutunun taşınmasını örgüt propagandası olarak belirtmiş ancak bu eylem ile failin örgüt üyesi olmamakla birlikte örgüt adına suç işlediğini belirtmiştir²⁹⁶. Kanımızca bu karar isabetli değildir. Çünkü kanun koyucu “örgüt üyesi olmamakla birlikte örgüt adına suç işlemek” ve “örgüt veya amacının propagandasını” yapmak suçlarını birbirinden bağımsız eylemler olarak nitelendirmiştir. Dolayısıyla bir eylem aynı anda hem örgüt propagandası hem de örgüt adına suç işlemek olarak değerlendirilemez.

2. 5. 4. Suçun Nitelikli Halleri

220. madde sadece tek bir nitelikli hale yer vermiştir. Bu da örgütün silahlı olmasıdır. Burada ki silah deyiminden 5237 sayılı yasanın 6. maddesinde tanımı yapılan silahları anlamamız gerekir.

²⁹⁵ “İfade özgürlüğü, demokratik toplumun vazgeçilmez temel taşlarından birini, bu toplumun ilerlemesinin ve her insanın gelişmesinin temel şartlarından birini oluşturur. 2. fıkra hükmü saklı kalmak şartıyla ifade özgürlüğü, sadece hoş giden ya da insanları incitmeyen veya önemsenmeyen bilgi ve düşünceler için değil, aynı zamanda Devleti veya toplumun herhangi bir kesimini inciten, şok eden veya rahatsız eden bilgi ve düşünceler için de geçerlidir. Demokratik toplum olmazsa olmaz koşullarını oluşturan, çoğulculuk, hoşgörü ve açık görüşlülük bunu gerektirir.” (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin **Handyside/Birleşik Krallık kararı**, 5493/72, 07.12.1976)

²⁹⁶ **Yargıtay 9. Ceza Dairesinin 07.11.2006 tarih 2008/7081 E. 2010 1381 K. sayılı kararı**; “...Öldürülen terör örgütü üyelerinin cenaze törenine, örgütün internet sitelerinde yaptığı çağrıya uyarak örgütün propagandasına dönüşen toplantıya katılan sanığın, örgüt amblemine sarılı tabutu taşıyarak terör örgütünün propagandasını yaptığı, bu suretle örgüt üyesi olmamakla birlikte örgüt adına suç işlemekten ibaret eylemi nedeniyle, 5237 sayılı TCK'nın 314/3, 220/6 ve 3713 sayılı Kanununun 2/2. maddeleri yollaması ile aynı Kanununun 314/2 ve 3713 sayılı Kanununun 7/2. maddeleri gereğince ayrı ayrı cezalandırılması gerekirken, suç vasfında yanılığa düşülerek yazılı şekilde hüküm tesisi...”

Bu madde bakımından örgütün yapısı dikkate alınarak değerlendirme yapılmalıdır. Örgütün tüm üyelerinin silahlı olması gerekmez ancak sadece birinin silahlı olması da yeterli sayılmamalıdır. Örgüt üyelerinin çoğunluğunun ya da gerekli olanlarının silahlı olması aranmalıdır²⁹⁷. Burada örgütün amaç suçları işlemeye elverişliliği bakımından bir değerlendirme yapılmalıdır. Mesela amacı anayasal düzeni yıkmak olan bir örgütün birden fazla üyesinde çeşitli silahların bulunması halinde, örgütün silahlı olduğu kabul edilmelidir. Çünkü anayasal düzeni yıkmak için, o düzenin koruyucusu olan devletin güçleri ile çatışmak gerekir ki, bu da silahlı olmayı gerektirir. Ancak sadece resmi belgede sahtecilik yapmak amacıyla kurulmuş bir örgütün birkaç üyesinde çeşitli silahların bulunması halinde örgüt silahlı sayılmamalıdır.

Örgütün silahlı sayılması için silahın örgütün amaçları doğrultusunda bulundurulması yeterlidir. Bunların somut olarak kullanılması ya da görünecek şekilde taşınmalarına gerek yoktur. Örgütün gerektiğinde bunları kullanmak üzere, örneğin bir depoda bulundurulması halinde de örgüt silahlı sayılır. Silahların ruhsatlı olup olmaması önemli değildir²⁹⁸.

Burada akla ruhsatsız silahlar bulunduran suç örgütünün aynı zamanda 6136 sayılı kanun gereğince cezalandırılıp cezalandırılmayacağı sorusu gelmektedir. Bir kısım yazar, silahlı olmanın suçun unsuru olduğunu ileri sürerek, 6136 sayılı yasa gereğince cezalandırma yapılamayacağını savunmaktadır²⁹⁹. Yargıtay ise silahın temel suç tipi yönünden unsur sayılmadığını bu sebeple de 6136 sayılı yasadaki cezalandırmanın gerekli olduğunu belirtmektedir³⁰⁰. Bizce burada Yargıtay'ın görüşü yerindedir. Silah, suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu bakımından nitelikli haldir. Dolayısıyla suçun oluşumu için temel unsur değildir. Yani kanun örgüt kurma suçunun silahlı olarak gerçekleştirilmesini aramaktadır. Faillerin kastı kanunun suç saydığı fiilleri gerçekleştirmek amacıyla örgütlenmektir. Bu örgütlenmenin silahlı ya da silahsız olması suçun oluşumu için önemli değildir. Silahın varlığı nitelikli hal olarak belirlenmiştir. Bu sebeple eğer bu silahlar ruhsatsız ise ayrıca 6136 sayılı yasaya aykırılık suçu oluşacaktır.

²⁹⁷ Malkoç, **Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu Cilt II**, s. 1927.

²⁹⁸ Yaşar- Gökcan- Artuç, **Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu**, s. 6245.

²⁹⁹ Malkoç, **Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu Cilt II**, s. 1927.

³⁰⁰ **Yargıtay 8. Ceza Dairesinin 23.01.2008 gün 2006/9985 E. 2008/436 K. Sayılı Kararı**; "...Suç işlemek amacıyla kurulan örgütte, silah temel suç tipi yönünden unsur sayılmayıp arttırma nedeni olduğundan, sanıklar hakkında ayrıca 6136 sayılı yasaya aykırılıktan da dava açılabilceği, ancak ele geçen bıçakların çeşitli defalar kullanıldığına anlaşılması karşısında, tebliğnamedeki (1) nolu bozma düşüncesine iştirak edilmemiştir."

2. 6. Suçun Hukuka Aykırılık Unsuru

Örgüt kurma ve örgüt yönetme hukuka aykırı olmalıdır. Genel olarak, hukuka uygunluk nedenleri, suç işlemek örgüt kurma suçu ile bağdaşmamaktadır. Ancak, zorla örgüte sokulmada, koşulları varsa, 5237 sayılı TCK 25/2 ve m. 28 maddelerinin uygulanması mümkündür. Kuşkusuz, bir kimse, zorunluluk halinde kalarak örgüt üyesi olursa, zorunluluk halinden yararlanabilecektir. Ancak böyle bir üyeliğin mümkün olmadığını yukarıda belirtmiştik Öte yandan cebir, tehdit altında kalarak örgüte yardım etmek zorunda kalan bir kimse herhalde kusurlu sayılmayacaktır³⁰¹.

5237 sayılı TCK m. 24/1 gereğince, kanunun hükmünü yerine getiren kimseye ceza verilemez. Kanunun hükmünü yerine getiren kimseye ceza verilmemesinin sebebi, kişinin böyle bir davranışta bulunması bakımından kanun tarafından yetkilendirilmiş olmasıdır. Kanun hükmünün yerine getirilmesinde, belli konularda kişiye kanun tarafından verilen yetki, aynı zamanda o kişinin görevini oluşturmaktadır. Bu itibarla söz konusu hukuka uygunluk sebebinin görevin ifası olarak anlamak gerekir. Kanun hükmünü yerine getirme görevi de çoğunlukla kamu görevlilerine aittir³⁰². Bahsedilen bu hukuka uygunluk sebebi ile 5271 sayılı CMK m. 139 birlikte değerlendirildiğinde, suç işlemek için örgüt kurma suçu bakımından bir hukuka uygunluk sebebi ile karşılaşırız. 5271 sayılı CMK m. 139 gereğince; soruşturma suçun işlendiği konusunda kuvvetli şüphe sebeplerinin bulunması ve başka suretle delil elde edilememesi halinde kamu görevlileri gizli soruşturmacı olarak görevlendirilebilirler. Yine aynı maddenin 7/a-1 fıkrası gereğince gizli soruşturmacı suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunda uygulanabilir. Görüldüğü gibi gizli soruşturmacı olarak tayin edilen kişi, delil toplamak amacıyla “suç işlemek için örgüt kurma” suçunu işleyebilir. Ancak bu durumda karşımıza bir hukuka uygunluk sebebi çıkmaktadır. Gizli görevli, suçun tipik unsurlarını gerçekleştirmiş olsa bile, 5271 sayılı CMK m. 139’un emrini yerine getirdiği için ortada bir hukuka uygunluk sebebi bulunmaktadır.

Ancak diğer hukuka uygunluk sebeplerinden olan meşru savunma, hakkın kullanılması ve ilgilinin rızası hallerinin; suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu bakımından uygulanacağını düşünmüyoruz.

³⁰¹ Hafizoğulları, **Örgütlü Suçluluk**, s. 9.

³⁰² Koca-Üzülmez, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 238-239.

2. 7. Suç İşlemek İçin Örgüt Kurma Suçunun Manevi Unsuru

Oluşturulan suç örgütü ile münhasıran haksız menfaat elde edilmesine matuf suçların işlenmesi amaçlanabileceği gibi; güdülen siyasi amaca erişebilmek için ihtiyaç duyulan maddi kaynakları temine matuf suçlar da işlenebilir. Oluşturulmuş suç teşekküllerinin faaliyetleri kapsamında siyasi bir amacın gerçekleştirilmesine yönelik olarak çok kere ağır ekonomik suçlar da işlenebilmektedir³⁰³. Buradan anlaşıldığı gibi suç işlemek için örgüt kurma suçu belli suçların işlenmesi amacıyla örgütlenmeyi içeren bir suçtur. Bu sebeple suç işlemek için örgüt kurma ya da kurulmuş örgüte katılma suçu ancak kasten işlenebilir. Aynı zamanda bu suç, bir araç suç niteliğindedir. Kişiler, suç işlemek için örgüt kurmaktadır. Başka bir deyişle, örgütü oluşturulan kişiler, kime karşı, nerede ve ne zaman işleneceği henüz belli olmayan bir takım suçları işlemeyi amaçlamaktadırlar. Dolayısıyla bu suçun oluşumu için doğrudan kast gerekmektedir³⁰⁴.

Bu açıklamalarımız ışığında suçun taksirle işlenemeyeceği kesinlik kazanmaktadır. Acaba bu suç olası kast ile işlenebilir mi? 5237 sayılı TCK m.2172 olası kastı “ kişinin, suçun kanuni tanımındaki unsurların gerçekleşebileceğini öngörmesine rağmen fiili işlemesi” olarak tanımlamıştır. Yani fail, neticenin meydana geleceğini öngörmüş olmasına rağmen ‘olursa olsun’ diyerek, neticeyi göze almaktadır. Ancak suçun olası kastla işlenebilmesi için tipte subjektif nitelikte bir özellik bulunmamalıdır. Suç tipinin ihlal edilebilmesi için kanun koyucu saik, gaye, maksat gibi bir ayırt edici özellik arıyorsa, bu suç olası kastla işlenemez. Çünkü burada özel kast devreye girmektedir³⁰⁵. Kanun koyucu 220. maddede, kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla örgüt kuranlar ve yönetenler ile bu örgüte katılanlardan bahsetmektedir. Yani burada örgüt belli amaç için kurulmaktadır. Bu sebeple suç işlemek için örgüt kurma suçu, olası kastla işlenemez.

Bu suçun oluşumu için bireylerin şuurulu ve özgür bir biçimde bir araya gelme idealleri ve varlığı yetmez; aynı zamanda, birleşmenin birden çok suç işleme amacı ile işlenmiş olması yani özel bir kastın varlığı zorunludur. Ancak bu irade örgütün tüm üyeleri açısından eşit ve ortak olmak zorundadır. Öte yandan örgüt üyeleri işlenecek suçlardan sadece kendi fiilleri itibarıyla sorumlu tutulacağı yani örgüt değil örgüt üyeleri cezalandırılacağı için, bireylerin

³⁰³ Özgenç, “Suç Teşekkülü, Düşünceyi Açıklama ve Örgütlenme Hürriyeti”, s. 53–54.

³⁰⁴ Özgenç, *Ekonomik Çıkar Amacıyla İşlenen Suçlar*, s. 279.

³⁰⁵ Özbek, *Yeni Türk Ceza Kanununun Anlamı Cilt I*, s. 288.

iradesinin örgüt kurulduktan sonra işlenecek suçlar için de kasıt unsurunu taşıması şarttır³⁰⁶. Bahsedilen özel kastın varlığı örgüt kurma suçunu, basit suç ortaklığından ayırmaya yarayan en önemli etmendir³⁰⁷. Nitekim kanun kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla bir araya gelmekten bahsetmektedir. Buradan suçun oluşumu için özel kastın gerekli olduğu sonucuna rahatlıkla varmak mümkündür.

Kusurluluğu ortadan kaldıran bir hal olan “Zorunluluk hali” suç işlemek için örgüt kurma suçu bakımından uygulanabilecek midir? Bizce örgüt üyeliği bakımından zorunluluk halinin uygulanması olası değildir. Yukarıda da bahsettiğimiz gibi örgüt üyeliği bakımından; kişinin örgüte olan bağlılığını bildirmesi ve örgütün işleyeceği suçlar bakımından verilecek emirlere hazır olduğunu belli etmesi gerekir. Yine örgüt üyeliği için bizim katıldığımız görüşe göre, örgüt tarafından ilgili kişinin üyeliğe kabulü gerekir. Bu sebeplerle bu şartlar dikkate alındığında, zorla örgüte sokulma gibi bir husustan bahsedilemez. Örgüt tarafından suç işlemeye zorlanan kişi için m.220/7 ve m. 28 çerçevesinde değerlendirme yapmak gerekir. Suç işlemeye zorlanan kişi, yukarıda bahsettiğimiz şartlar nedeniyle örgüt üyesi olarak kabul edilemez, bu şahsın sorumluluğu m. 220/7 gereğince “örgüt adına suç işleyen kimse” kapsamında değerlendirilmelidir. Ancak bu madde gereğince örgüt adına suçun bilerek ve isteyerek işlenmesi gerekir. Örgüt adına suç işleyen kişinin iradesi cebir ya da tehdit ve ya örgütün sahip olduğu korkutma gücü dolayısıyla saptırılmış durumdadır. Bu sebeple iradesine başkası tarafından zorla yön verilen birinin, bilerek ve isteyerek suç işlediğinden bahsedilemez. Dolayısıyla bu şahıs 5237 sayılı TCK m. 28 gereğince kusurlu değildir ve kendisine ceza verilemez. Burada suçun gerçek faili yine bu madde gereğince, kendisini suç işlemeye zorlayan örgüt yöneticisi ya da üyesidir.

³⁰⁶ Alacakaptan, “Genel Olarak ve Bazı Suçlar Bakımından Cürüm İşlemek için Örgüt(Teşekkül) Meydana Getirme Suçu”, s 27–28

³⁰⁷ Yargıtay 8. Ceza Dairesinin 27.02.2006 tarih 2006/2896–1400 sayılı kararı; “...Olayımızda ise, sanık A. nin müdahil ile ortak oldukları şirketteki sorunlar nedeniyle sanık H. Den yardım istediği, bunun üzerine sanıkların H. Önderliğinde bu olay için bir araya geldikleri, yaptıkları hazırlıkların sonucunda müdahili iş yerinin önünde silahla yaraladıkları anlaşılmakla; belirli bir olayı gerçekleştirmek için bir araya gelen sanıkların eylemlerinde birden fazla suç işleme ve süreklilik öğeleri bulunmadığından suç işlemek amacıyla örgüt kurma, yönetme, üye olma ile suç örgütüne yardım etme suçlarının oluşmadığı gözetilmeden beraatları yerine yazılı şekilde mahkûmiyetlerine karar verilmesi,

2. 8. Cezayı Kaldıran ya da Azaltan Sebepler

2. 8. 1. Cezayı Kaldıran Sebep Olarak Etkin Pişmanlık Halleri

5237 Sayılı TCK m.221 “ Etkin Pişmanlık” adı altında, suç işlemekte olan faillerin, suç örgütünü bir suç işlenmeden önce dağıtmalarını, bir suç işlendikten sonra suçun faillerinin ele verilmesini, örgüt üyesinin suç işlemeyen veya bir suç işledikten sonra örgüt üyeliğine devam etmeyerek örgütü terk etmesini, örgütün hiyerarşik yapısına dâhil olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kimsenin örgüt hakkında bilgi vermesini bir tür ödüllendirme olarak cezayı tümünden ortadan kaldıran ya da azaltan bir neden saymaktadır. Her ne kadar madde başlığı “etkin pişmanlık” olsa da, maddenin içerdiği hükümler etkin pişmanlık hükümlerinden farklılık arz etmektedir.

Bilindiği üzere; suçun tamamlanmasından sonra failin gönüllü olarak neticeyi telafi etmeye yönelik davranışlara etkin pişmanlık denir. Etkin pişmanlık gönüllü vazgeçmenin tamamlanmış suçlardaki görünüm şekli olarak nitelendirilebilir. Kanun koyucu sadece tamamlanmamış suçlar için gönüllü vazgeçmeye ceza sorumluluğunu kaldıran bir sonuç bağlamıştır. Dolayısıyla kural olarak etkin pişmanlığı ceza sorumluluğu üzerinde etkisi yoktur³⁰⁸. Ancak m.221 bakımından ceza sorumluluğuna etkili olan özel bir etkin pişmanlık düzenlemesi mevcuttur. Kanun, cezanın ortadan kalkmasını, “...cezaya hükmolunmaz” biçiminde ifade etmektedir. Bu ifadeden, suçun, açıkçası ceza mahkûmiyetinin ortadan kalmadığı anlaşılmaktadır. Hatta m. 221/5’te; etkin pişmanlıktan yararlanan kişiler hakkında denetimli serbestlik tedbiri uygulanacağı belirtilerek, bu kişiler kesinleşmiş bir hükmün sonuçlarının geçerli olacağı öngörülmüştür.

Gerçekten, suça teşebbüste suçun icrasından gönüllü vazgeçme veya neticeyi isteyerek önlemeden farklı olarak, burada amaç teşebbüste olduğundan farklı olarak, suçlunun suçun işlenmesinden sarfınazar etmesi veya neticeyi önleyerek zararı gidermeye çalışmasını sağlamak değildir. Burada asıl amaç, örgüt ve mensupları hakkında kanıtları ele geçirmek, örgütün çökertilmesini, üyelerinin ele geçirilmesini sağlamaktır. Bu yüzden madde, gönüllü vazgeçme veya etkin pişmanlıktan farklıdır³⁰⁹. Ayrıca yine bu madde gereğince etkin pişmanlık hükümleri, etkin pişmanlık gösteren kişi hakkında sadece bir kez uygulanabilir. Bu da bu maddenin diğer bir farklı yönünü oluşturmaktadır.

³⁰⁸ Koca-Üzülmez, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s. 362.

³⁰⁹ Hafizoğulları, **Örgütlü Suçluluk**, s. 11.

2. 8. 1. 1. 5237 sayılı TCK m. 221/1

Bu madde gereğince failin etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanabilmesi için üç şartın bir arada bulunması gerekir;

- 1-Fail örgütün kurucusu ya da yöneticisi olmalıdır,
- 2-Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu nedeniyle soruşturmaya başlanmamış ve örgütün amacı doğrultusunda suç işlenmemiş olmalıdır,
- 3-Fail örgütü dağıtmalı ya da verdiği bilgilerle örgütün dağılmasını sağlamalıdır.

Bu üç şartın birlikte gerçekleşmesi halinde cezaya hükmolunmayacaktır³¹⁰.

Örgüt kuranlar hakkında soruşturmaya başlanmadan veya amaç suçlar işlenmeden önce, örgütü dağıtan ya da verdiği bilgiler ile örgütün dağılmasını sağlayan kurucu veya yöneticiler, bu maddeye göre cezalandırılmayacaktır. Madde özellikle örgütün dağıtılması durumunda, kurucu veya yöneticileri cezadan bağışık tutmaktadır. Ancak buradaki hükümlerden yararlanabilmek için soruşturmaya başlanmamış olması gerekir. Bu hüküm fıkranın uygulama alanını daraltmaktadır. Gerçekten soruşturma evresine henüz başlamadan örgütün dağılması veya dağıtılması gerekmektedir³¹¹. Ayrıca maddede; soruşturma başlanmaması koşulunun yanı sıra, örgütün amacı doğrultusunda suç işlenmemesi şartı da aranmaktadır. Her ne kadar etkin pişmanlık uygulanması konusunda maddede amaç suçun işlenmemiş ya da işlenmesine kalkışılmamış olmasına ilişkin bir hüküm bulunsa da, Yargıtay, kararlarında bu durumun aksi yönünde uygulama yapmaktadır³¹². Ancak kanımızca Yargıtay'ın görüşü yerinde değildir. Çünkü kanun açık bir şekilde örgütün amacı doğrultusunda suç işlenmemesini aramaktadır. Örgüt yöneticisi bu suçu işlemese bile, örgüte mensup olanlardan birinin bu suçu işlemesi halinde, bu fıkranın uygulanmaması gerekir. Çünkü örgüt yöneticisi, işlenen tüm suçlardan fail olarak sorumludur.

³¹⁰ Yaşar-Gökcan-Artuç, **Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu**, s. 6304.

³¹¹ Donay, **Türk Ceza Kanunu Şerhi**, s. 321.

³¹² **Yargıtay 9. Ceza Dairesinin 23.03.2006 tarih 2006/514 E. 2006/1822 K. sayılı kararı**; “ 5237 sayılı TCK'nın 314. maddesinin 3. fıkrasının ‘suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin diğer hükümler bu suç açısından da aynen uygulanır’ amir hükmü karşısında; örgüt kurma suçu kapsamında bulunan 5237 sayılı TCK'nın etkin pişmanlığa ilişkin 221. maddesinde 765 sayılı TCK'nın 170. maddesinin uygulanabilmesi için aranan silahlı örgüt tarafından amaç suçun işlenmemiş ya da amaç suçun işlenilmesine kalkışılmamış olması gerektiğine ilişkin bir koşul öngörülmediği de gözetilmek suretiyle sanığın hukuki durumunun buna göre takdir ve tayini gerekirken yazılı gerekçe ile etkin pişmanlık hükmünün uygulanmasına yer olmadığına karar verilmesi...”

2. 8. 1. 2. 5237 Sayılı TCK m. 221/2

Bu madde gereğince failin etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanabilmesi için dört şartın bir arada bulunması gerekir;

- 1- Fail örgüt üyesi olmalıdır,
- 2- Örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun işlenişine iştirak edilmemiş olmalıdır,
- 3- Örgütten gönüllü olarak ayrılmış olmalıdır,
- 4- Örgütten ayrıldığını ilgili makamlara bildirmelidir.

Bu durum, uygulamada en çok karşılaşılan durumdur. Bu dört şartın birlikte gerçekleşmesi halinde cezaya hükmolunmayacaktır³¹³.

Örgüt üyesi, örgüt faaliyeti çerçevesinde içinde bir suçun faaliyetine iştirak etmeksizin gönüllü olarak örgütten ayrıldığını ilgili makamlara bildirirse cezalandırılmayacaktır. Örgüt faaliyeti dışında bir suç işlenmişse elbette ki bu suç nedeni ile cezalandırma mümkündür. Pişmanlık, aynı zamanda gönüllüğü de kapsadığından bu kavramın konulması esasında gereksizdir. Ancak burada; birinci fıkrada olduğu gibi, soruşturmaya başlanmadan evvel koşulu yer almadığına göre soruşturma başladıktan sonra da etkin pişmanlıktan yararlanmak mümkündür³¹⁴.

Kanunda ya da yasanın gerekçesinde ilgili makamın hangisi olduğu belirtilmemiş, örneksene de yapılmamıştır. Bu nedenle ilgili makamlar ibaresini geniş yorumlamak gerekmektedir. Soruşturma ve kovuşturma yetkisi bulunan makamlar ile suçun önlenmesine ilişkin görev yapan tüm birimler ile bu birimlere ayrılma iradesini iletebilecek tüm devlet organları bu kapsam içerisinde kabul edilmelidir. Madde başlığı etkin pişmanlık olduğu için, etkin pişmanlığın sergilenip sergilenmediğinin takdiri açısından, kişinin şahsen başvurusunun olmasının gerektiği kabul edilmelidir. İletişim araçlarıyla yapılacak bildirimlerin kabul edilmesi mümkün değildir. 765 sayılı TCK'nın 170. maddesinde bu maddeye benzer bir pişmanlık hükmü bulunmakta idi. Ancak bu madde bakımından ilgili makamlara başvurma gibi bir koşul yoktu. Bu da örgüt üyesinin örgütten ayrılıp ayrılmadığı konusunda ihtilafa

³¹³ Yaşar-Gökcan-Artuç, *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, s. 6305

³¹⁴ Donay, *Türk Ceza Kanunu Şerhi*, s. 321.

neden olmakta idi³¹⁵. Bu sebeple 5237 sayılı TCK m. 221 bakımından yetkili makamlara başvurma şartının getirilmesi yerinde olmuştur. Ancak yetkili makamlar bakımından maddede ya da gerekçesinde herhangi bir açıklama yapılmaması, bu madde hükmü bakımından da ihtilafların doğmasına neden olabilir.

2. 8. 1. 3. 5237 Sayılı TCK m. 221/3

Bu madde gereğince failin etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanabilmesi için dört şartın bir arada bulunması gerekir;

- 1-Fail örgüt üyesi olmalıdır,
- 2-Örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun işlenişine iştirak etmemiş olmalıdır,
- 3-Fail yakalanmış olmalıdır,
- 4-Pişmanlık duyarak örgütün dağılmasını veya mensuplarının yakalanmasını sağlamaya elverişli bilgi vermelidir.

Bu dört şartın birlikte gerçekleşmesi halinde fail hakkında cezaya hükmolunmayacaktır³¹⁶.

Mensup olduğu örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun işlenişine iştirak etmeksizin yakalanan bir örgüt üyesi, mensup olduğu örgütün dağılmasını veya mensuplarının yakalanmasını sağlaması halinde cezalandırılmayacaktır. Ancak örgütü ihbar eden ya da bilgi veren bir kişinin tüm örgüt üyelerinin yakalanmasını sağlaması zorunlu değildir. Esasen bir

³¹⁵Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 01.04.1991 tarih 1991/9-41 E. 1991/105 K. sayılı kararı; "...Failin kendiliğinden örgüt üyeliğinden çekildiğinin kabulü için, mevcut olmayan silahının teslimi ve kolluk güçlerine teslim olması koşul değildir. Örgüte yeni giren, kendisine malzeme verilmemiş ya da geri alınmış bir kimseden mutlak surette silah teslimi istenemez. Öte yandan, örgütten kaçan ve ilişğini kesen failin mutlaka güvenlik kuvvetlerine başvurması da zorunlu değildir. Çünkü cezasızlık sebeplerinden biri olan TCK'nın 170. maddesinin uygulanabilmesi için, mukavemet göstermeden ve silahını terk suretiyle örgütten çekilme yeterlidir. Ayrıca çekilmenin yetkili makamlara beyan edilmiş olması da şart değildir. Çete faaliyetlerine iştirak etmemek şeklinde zımnî olarak çekilmenin mümkün olduğu öğretisi ve uygulamada kabul edilmiştir. Yasa koyucunun yeterli görmeyerek kapsamını genişlettiği TCK'nın 170 ve 171/son maddelerinde aranmadığı halde, mevcut eksikliğin giderilmesi için çıkartılan 3419 sayılı Yasanın uygulanabilmesi için silah ve malzemenin mutlaka güvenlik kuvvetlerine tesliminin aranması, yasa koyucunun amacı ile bağdaşmamaktadır. İncelenen maddi olayda sanık, katıldığı yasadışı örgüt üyeliğinden çekilerek, öğrenimine devam etmiştir. Silah ve malzemelerini nöbet tuttuğu yerde bırakarak kaçtığından, bunları güvenlik güçlerine teslim etmesi olanaksızdır. Sanık kaçmakla iradesini belli etmiş, örgütle ilişğini kesmiştir. Dâhil olduğu örgütten ayrıldıktan sonra örgüt adına herhangi bir faaliyette bulunduğu saptanamamıştır. Kaçtığını yetkili makamlara haber vermemiş ise de, çekilme iradesinin açık bir şekilde izharı ve ilgili makamlara bildirmesi gibi aktif bir hareket şart olmadığından, örgüt faaliyetlerine iştirak etmemek suretiyle zımnî olarak örgütten çekilen sanık hakkında 3419 sayılı yasanın 1/a maddesi uygulanmalıdır."

³¹⁶ Yaşar-Gökcan-Artuç, *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, s. 6311.

örgütte, örgüt mensuplarının tamamının birbirlerini tanımaları olanaklı değildir. Bu açıdan kısmi bir yakalama da bu madde içinde mütalaa edilmelidir. Ayrıca madde gereğince, örgütün dağılmasını sağlayacak bilgilerin veya mensuplarının yakalanmasını sağlayacak bilgiler verilmelidir. Bu durumda örgütün dağılmasını sağlayacak bilgilerin verilmesi halinde ayrıca mensupların hepsinin yakalanmasına gerek yoktur³¹⁷. Tabii ki bu bilgilerin elverişliliği hususunu hâkim takdir edecektir. Bu takdir, sanığın örgüt içindeki konumunun verdiği bilgiler ile orantılı olup olmadığına göre yapılacaktır. Ancak her halükarda verilen bilgilerin yeterli olması, en azından terör örgütünün amaçladığı suçlara işlemeye engel olması gerekir³¹⁸.

2. 8. 1. 4. 5237 Sayılı TCK m. 221/4–1. Cümle

Bu maddenin birinci cümlesi gereğince failin etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanabilmesi için dört şartın bir arada bulunması gerekir;

- 1- Fail örgütün kurucusu, yöneticisi, örgüt üyesi ya da üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen veya örgüte bilerek ya da isteyerek yardım eden olmalıdır.
- 2- Gönüllü olarak teslim olmalıdır.
- 3- Örgütün yapısı ve faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili bilgi verilmelidir.

Bu üç şartın gerçekleşmesi halinde kişi hakkında örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçundan dolayı cezaya hükmolunmaz. Görüldüğü gibi, failin örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun işlenişine iştirak etmemiş olması ön koşulu bu fıkra bakımından aranmamıştır³¹⁹. Ancak failin verdiği bilgiler örgütün yapısı ve faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili olmalı ve bu bilgiler örgütün amaçladığı suçları işlemesine engel olacak nitelikte olmalıdır.

³¹⁷ Donay, **Türk Ceza Kanunu Şerhi**, s. 321.

³¹⁸ **Yargıtay 9. Ceza Dairesinin 07.11.2007 tarih 2007/53 E. 2007/ 7991 sayılı kararı**; "...Güvenlik güçlerince yakalanarak ele geçirilen hükümlünün örgütün yapısı ve faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili yasanın aradığı anlamda yeterli bilgi vermediği, açıklamaları ile terör örgütünün dağılmasına, meydana çıkarılmasına yardım etmediği ve terör örgütünün amaçladığı suçun işlenişine de engel olmadığı gözetilemeden, hakkında 5237 sayılı TCK'nın 221/4. maddesinin uygulanması suretiyle eksik ceza tayini aleyhe temyiz olmadığından, kabul ve uygulamaya göre de anılan madde uyarınca sonuç ceza üzerinden indirim yapılması gerekirken yazılı şekilde uygulama yapılması sonuca etkili bulunmadığından bozma nedeni yapılmamış...".

³¹⁹ Yaşar-Gökcan-Artuç, **Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu**, s. 6313.

2. 8. 2. Cezayı Azaltan Sebep Olarak Etkin Pişmanlık Hali

2. 8. 2. 1. 5237 Sayılı TCK m. 221/4-2. Cümle

Maddenin ikinci cümlesi gereğince ise; failin etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanabilmesi için dört şartın bir arada bulunması gerekir,

1- Şüpheli veya sanık örgütün kurucusu, yöneticisi, örgüt üyesi ya da üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen veya örgüte bilerek ya da isteyerek yardım eden olmalıdır,

2- Yakalanmış olmalıdır,

3- Örgütün yapısı ve faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili bilgi verilmelidir.

Bu şartların bir arada gerçekleşmesi halinde örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçundan dolayı ya da örgüt adına işlenen suç ve örgüte bilerek ve isteyerek yardım etmek suçlarından indirim öngörülmüştür³²⁰. Kanun koyucu böylelikle yakalanmadan ziyade, teslim olmayı teşvik etmektedir³²¹.

2. 9. Teşebbüs

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu neticesi harekete bitişik suç yani sırf hareket suçu niteliğindedir. Bundan ötürü, üç veya daha fazla kişinin, bir araya gelerek, işlenmesinin amaçladıkları suç veya suçların işlenmesine yetecek kadar bir örgünlük kazandıklarında, örgüt kurma suçu oluşur. Bu bakımdan bu suçlara teşebbüs olmaz. Ayrıca bu suç maddi unsuru bakımından kesintisiz bir suçtur. Doktrinde de kesintisiz suçlara teşebbüsün mümkün olmadığı belirtilmektedir³²². Ancak biz bu görüşe katılmıyoruz çünkü kesintisiz suçlara teşebbüsün mümkün olduğu kanaatindeyiz.

Ceza hukuku bakımından, ceza sorumluluğunu genişleterek korumayı öne alan (peşinen tamamlandığı kabul edilen suçlar) suçlara teşebbüs hükümlerinin uygulanamayacağı yönünde genel bir kanaat vardır. Suç işlemek amacıyla örgütlenme suçları, hazırlık hareketleri olması sebebiyle ceza sorumluluğunun öne alınması söz konusudur. Bu suçlara teşebbüsün cezalandırılması ile ceza sorumluluğu daha da öne alınarak sorumluluk alanı genişletilmiş

³²⁰ Yaşar-Gökcan-Artuç, *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, s. 6313.

³²¹ Donay, *Türk Ceza Kanunu Şerhi*, s.321.

³²² Hafizoğulları, *Örgütlü Suçluluk*, s. 9.

olacaktır. Aynı şekilde suç ortaklığına teşebbüs mümkün değildir, buradan hareketle, suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu bakımından da teşebbüs mümkün olmamalıdır³²³.

Suç örgütüne üye olmak suçu bakımından ise, yukarıda yaptığımız açıklamalar ışığında teşebbüsün mümkün olmadığını düşünmekteyiz. Çünkü suç işlemek amacıyla kurulmuş olan örgüte üye olmak için, üye olmak isteyen kişinin bunu dile getirmesi yeterli değildir. Ayrıca örgütün yetkili organları tarafından bu kişinin örgüt üyesi olarak kabulü gerekir. Yani örgüte üye olmak bakımından icra hareketleri tek taraflı olmayıp, iki taraflı bir anlaşmanın varlığını gerektirir. Katılma iradesinin açıklanması ise ancak hazırlık hareketi niteliğindedir. Hazırlık hareketlerine teşebbüs mümkün olmadığı için suç işlemek amacıyla kurulmuş olan örgüte üye olmak suçu bakımından da teşebbüs mümkün değildir.

5237 sayılı TCK m. 220/6–7–8. fıkralarında bahsedilen örgüt adına suç işlemek, suç örgütüne bilerek ve isteyerek yardım etmek ve suç örgütünün propagandasını yapmak suçları bakımından teşebbüs bizce olanaklıdır. Bu eylemler sırf hareket ve kesintisiz suç niteliğinde değildir. Ayrıca icra hareketlerine başlayıp, son vermek de bu fiilleri gerçekleştirecek faillerin inisiyatifindedir. Bu sebeplerle de teşebbüs olanaklıdır.

2. 10. Suçluların Çokluğu (İştirak)

Suç işlemek amacıyla örgüte üye olma suçuna iştirak, kural olarak mümkün değildir. Bu suçta yalnızca “örgüte üye olmak” söz konusu olmaktadır. Zaten, kanun, suç işlemek amacıyla kurulmuş olan örgüte üye olmayı, örgüt kurmak ve yönetmek suçundan ayrı bir suç saymakta ve ayrı bir ceza ile cezalandırmaktadır³²⁴. Ancak, kanun “örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dâhil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişiyi”, örgüt üyesi olarak cezalandırmaktadır. Bu da demektir ki, kanun, bu suç bakımından iştiraki mümkün görmekte ancak fiili iştirak kurallarına göre değil, bu suça özgü biçimde cezalandırmaktadır³²⁵.

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu bakımından; iştirakin bazı yönleri bakımından suç ortaklığı hükümlerinin uygulanması mümkündür. Dışarıdan bir kişi, çok faili suçun tipik hareketlerine atipik ve dışarıdan (örgüt üyesi olmaksızın) bir hareketle katılabilecektir.

³²³ Evik, “Cürüm İşlemek İçin Örgütlenme”, s. 390.

³²⁴ Yaşar- Gökcan- Artuç, *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, s. 6248.

³²⁵ Hafizoğulları, *Örgütlü Suçluluk*, s. 10.

Gerçekten de suç tipinde öngörülen zorunlu faillerin dışında kalan bir kişi suça azmettirebilir, suçu kolaylaştırabilir veya suçun gerçekleşmesine değişik şekillerde (örgütün toplanması için yer sağlamak, toplantı sırasından gözcülük yapmak gibi) katkıda bulunabilir³²⁶. Ancak bahsedilen azmettirme, suçu kolaylaştırma ve suçun gerçekleşmesine değişik şekillerde katkıda bulunma bakımından; sadece suç işlemek amacıyla örgüt kurmaya azmettirmeyi iştirak hükümleri çerçevesinde ele alabiliriz. Suçu kolaylaştırma ve suçun gerçekleşmesine değişik şekillerde katkıda bulunma bakımından ise, 5237 sayılı TCK m.220/7’de özel bir hüküm bulunmaktadır. Bu madde bakımından örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dâhil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi örgüt üyesi olarak cezalandırılmaktadır. Görüldüğü gibi suça iştirakin bir türü olan ”yardım etme” yi kanun koyucu iştirak hükümleri dışında özel olarak cezalandırma yoluna gitmiştir. Örgütün propagandasını yapmak suçu bakımından ise iştirakin her türü mümkündür.

2. 11. Suçların Çokluğu (İçtima)

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu bakımından gerçek içtima kuralları geçerlidir. Ancak 765 sayılı TCK. 313 bakımından daha farklı bir uygulama söz konusu idi. Bu madde gereğince; örgütün kurulma sebebini oluşturan amaç suçların işlenmesi halinde, hem örgüt suçundan hem de amaç suç bakımından cezalandırma söz konusu idi, ancak bu durumda verilecek cezaların toplamı en ağır cezayı gerektiren suçun cezasını aşamıyordu. Yani pratikte en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı sorumluluk söz konusu idi³²⁷. Bu madde bakımından ortaya çıkan belirsizliğin önüne geçmek amacıyla 5237 sayılı TCK m. 220/4 gereğince,

³²⁶ Evik, “Cürüm İşlemek İçin Örgütlenme”, s. 393.

³²⁷ **Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 03.03.2009 tarih 2009/11–4 E. 200950 sayılı kararı;** “...313.maddenin 5. fıkrasının suç işlemeyi teşvik edici olarak yorumlanması kabul edilemez. Bu madde ve fıkranın olayımız açısından anlamı, cürüm işlemek için teşekkül oluşturmak suçundan verilebilecek cezanın, sanık Münir Nusret hakkında teşekkülün işlediği suçlardan en ağırlığı olduğu belirlenen sahtecilik suçuna ilişkin cezanın üst sınırı olan 10 yılı, diğer sanıklar hakkında ise nitelikli dolandırıcılık suçuna ilişkin cezanın üst sınırı olan 5 yılı aşamayacağıdır. Kaldı ki somut olayda sanıklar hakkında 313. madde uyarınca verilmiş olan sonuç cezaların 2 veya 3 yıl olması sebebiyle belirtilen sınırların aşılması söz konusu olmadığından, anılan fıkranın uygulanma yeri bulunmamaktadır.

Tüm bu açıklamalar ışığında; 313. maddenin 1. fıkrasında, cürüm işlemek için teşekkül oluşturan ve bu teşekküle katılanların 1 yıldan 2 yıla kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılacakları, 2. fıkrada bu oluşumun belli amaçlarla meydana getirilmesi halinde verilecek cezanın 1 yıldan 3 yıla kadar ağır hapis cezası olacağı, 3. fıkrada ise teşekkülün silahlı olması haline özgü bir artırma yer verilmiştir. Buna göre bazı hallerde 1 yıldan 3 yıla bazı hallerde ise 2 yıldan 4 yıla kadar ağır hapis cezası verilebilecektir. 4. fıkrada uyarınca teşekkülün yöneticileri hakkından verilecek cezalar 1/3 ten yarıya kadar arttırılabilecek, dolayısıyla, buraya kadar ki düzenleme uyarınca bir örgüt mensubuna verilebilecek ceza 1 yıl ile 4 yıl, yöneticisine verilebilecek ceza ise 1 yıl 4 ay ile 6 yıl arasında değişebilecektir. İşte konumuzu oluşturan 5. fıkranın amacı, ilk 4 fıkrada uyarınca verilebilecek olan cezayı sınırlandırmaktır. Örneğin, ilk dört fıkraya kapsama giren bir örgüt lideri, bu örgütün faaliyeti kapsamında sadece 765 sayılı TCY’nin 491/1 maddesinin uygulanmasını gerektiren bir hırsızlık suçunu işlemiş olması halinde, 313. maddenin ilk dört fıkrası uyarınca 6 yıl değil, en fazla hırsızlık suçunun gerektirdiği cezanın üst sınırı olan 3 yıl hapis cezası ile cezalandırılacaktır.

örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlar bakımından da ayrıca cezalandırma hükmü getirilmiştir. Buna göre örgüt faaliyeti çerçevesinden işlenen suçlar ile örgüt suçu bakımından gerçek içtima kuralları söz konusudur.

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu, amaçlanan suçların işlenmesi amacıyla kurulmaktadır. Bu bağlamda, amaçlanan suçların işlenmesi halinde, birleşik suç kuralları uygulanacak mıdır? Eğer örgütlenme, amaç suçu düzenleyen norm tarafından ayrıca ağırlatıcı neden olarak öngörülmüşse bileşik suç kuralları gereği faile sadece suçun örgüt halinde işlenmesini ağırlatıcı neden sayan hüküm uyarınca ceza (amaç suçun ağırlatılmış cezası) verilir³²⁸. Ancak bu husus kanımızca “Non Bis İn İdem (Aynı Eylem Bakımından Birden Fazla Cezalandırma Yasağı)” kuralına aykırıdır. Çünkü örgüt kurucusu hem m. 220 gereğince örgüt kurma suçundan hem de örgüt kapsamında işlenen suçlar bakımından cezalandırılmaktadır. Bu örgüt kapsamında işlenen suçların nitelikli hallerinin bulunması halinde ise, fail nitelikli hal gereği ağırlatılan ceza ile cezalandırılacaktır. Non Bis İn İdem İlkesi aynı fiilden dolayı iki kez cezalandırmayı önlemektedir. Örgüt kurucusu olan fail gerçek içtima kuralları gereği hem örgüt kurmaktan hem de örgüt kapsamında işlenen suçlardan dolayı cezalandırılmaktadır. Ancak artık amaç suç bakımından özellik gösteren ve bunu işleyen faili ilgilendiren ağırlatıcı sebepten dolayı da cezalandırılması bizce uygun değildir. Ayrıca “Suçta ve Cezada Eşitlik” ilkesine de aykırılık göstermektedir. Bunun sebebi de kanımızca, 765 sayılı TCK m. 313’ün cezalandırma bakımından yetersiz kalması ve bu nedenle yöneltilen eleştirilerdir. Ancak kanun koyucunun amacı kamuoyu vicdanını onarmaktan çok ceza siyasetine uygun düzenlemeler yapmak olmalıdır. Bu nedenle cezalandırmanın yerinde olmadığı kanaatindeyiz.

Her ne kadar suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu, kesintisiz suç olsa da, suçun, zincirleme suç olarak işlenmesi mümkündür. Çünkü kesintisiz suçların zincirleme şekilde işlenmesi doktrinde mümkün görülmektedir³²⁹. Ancak örgütün amaç suçları arasında bir bağlantı kurulabilirse de, işlenen bütün suçlar açısından her zaman aynı suç işleme kararının varlığından bahsedilemez. Örgüte üye olmak “kararda birlik” in yegâne sebebi sayılmamalıdır. Dolayısıyla işlenen amaç suçları açısından aynı suç işleme kararı ile kanunun aynı hükmünün birden fazla ihlali söz konusu ise zincirleme suç hükümlerini uygulamak gerekir³³⁰.

³²⁸ Evik, “Cürüm İşlemek İçin Örgütlenme”, s. 394.

³²⁹ Hafizoğulları, **Örgütlü Suçluluk**, s. 10.

³³⁰ Evik, “Cürüm İşlemek İçin Örgütlenme”, s. 394–395.

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna, “organize hâkimiyet mekanizmalarına dayalı dolaylı faillik kuramı” hâkimdir. Buna göre; hiyerarşinin hangi basamağında olduğuna bakılmaksızın hâkimiyet mekanizmasının kumanda noktalarında yer alıp fiili bizzat işleyen bireyselliğine bağlı olmayan, suçların işlenmesini emir yoluyla sağlayabilen ve bu şekilde organizasyon hâkimiyetini suç işlenmesi yönünde kullanan her kişi dolaylı faildir³³¹. Bu husus, 5237 sayılı TCK m. 220/5’te düzenlenmiştir.

5237 sayılı TCK m. 220/5 gereğince; örgüt yöneticileri, örgütün faaliyetinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak cezalandırılırlar. İşte “organize hâkimiyet mekanizmalarına dayalı dolaylı faillik kuramı” gereğince suç örgütünü yönetenler, örgüt bünyesinde işlenen tüm suçlardan ayrıca fail olarak sorumlu tutulurlar. Ancak m. 220/5 tam olarak dolaylı faillik kuramını karşılamamaktadır. Dolaylı faillik kuramı 5237 sayılı TCK’nın 37/2 maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre; başka bir kimseyi üzerinde etkinlik kurmak suretiyle suç işlemekte araç olarak kullanan kişi dolayısıyla faildir. Dolayısıyla failliğin söz konusu olabilmesi için, üzerinde etkinlik kurulan kimsenin, kusur yeteneğine sahip olmaması, kendinde cezasızlık sebebi bulunması ya da hataya düşürülmüş birisi olması gerekir. Yani dolayısıyla fail, suçta kullanıldığını bilmemelidir³³². Oysa suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunda suç işleyen örgüt üyesi, suçta kullanıldığını bilmekte, üye sıfatıyla suçu isteyerek işlemektedir. Azmettirme bakımından ise; azmettirenin, failde suç işleme kararı uyandırması gerekir. Bu azmettirmeden önce failde suç işleme kararı bulunmamaktadır. Yani azmettirme olmasa suç işlenmeyecekti denilebilecek bir durum olmalıdır³³³. Suç örgütü üyesi ise, amaçlanan suçların işlenmesi amacıyla kurulan örgüte üye olması sebebiyle, bu suçların işlenebileceğinin farkındadır ve üye olmasından dolayı suçları işlemeye hazır vaziyettedir. Görüldüğü gibi, örgüt yöneticisinin işlenen suçlardan dolayı fail olarak sorumluluğu, azmettirenin sorumluluğundan da farklıdır.

Ancak örgüt yöneticilerinin işlenen suçlardan dolayı sorumlu olabilmesi için, bu suçların örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlar olmaları gerekir. Örneğin yağma suçu işlemek amacıyla kurulmuş bir örgütün bu amaçla suç işlediği sırada üyelerinden birinin kendisine direnen bir kişiyi suçu işleyebilmek için yaralayabilmesi ya da öldürmesi halinde yönetici yaralama ya da öldürme fiilinden de sorumlu tutulmalıdır. Çünkü örgüt üyesi örgütün amacı doğrultusunda ve yöneticisinin talimatıyla suç işlemektedir ve her yağma olayında

³³¹ Yaşar-Gökcan-Artuç, *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, s. 6249.

³³² Özbek, *Yeni Türk Ceza Kanununun Anlamı Cilt I*, s. 476.

³³³ Özbek, *Yeni Türk Ceza Kanununun Anlamı Cilt I*, s. 480.

mağdurun direnebileceği öngörülebilir bir gerçektir. Ancak örgüt üyesinin yolda giderken hasmını görmesi ve bu kişiye karşı yaralama ya da öldürme suçunu işlemesi halinde artık örgüt yöneticisinin bu eylemden dolayı sorumlu tutulmaması gerekir.³³⁴

Bu hususun özellikle uygulamada belli sorunlara yol açacağı açıktır. Çünkü işlenen suçların hangisinin örgüt yöneticisinin talimatıyla gerçekleştirildiğinin tespiti, özellikle büyük örgütlerde oldukça zordur. Bu sebeple; iddianame düzenlenirken hangi suçların örgüt kapsamında işlendiğinin tayini çok önemlidir. Özellikle geniş ve kontrolü zor olan örgütlerde örgüt üyelerinin, örgüt yöneticisinin talimatı bulunmadan örgütün korkutucu gücünden yararlanarak kendilerine menfaat sağlamak için gerçekleştirdiği suçların tespit edilerek bunların ayrılması gerekir.

2. 12. Muhakeme

2. 12. 1. Soruşturma ve Kovuşturma Usulü

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu şikâyete bağlı olmayıp, re'sen soruşturulmaya ve kovuşturulmaya tabii suçlardandır.

Bazı durumlarda iddianame düzenlenebilmesi için yetkili resmi makamların fail hakkında iddianame dava açılmasını uygun gördüklerini açıklamaları gerekir. İşte bu açıklamaya *izin* denir. Anayasamızın 129. maddesinin son fıkrasına göre, “*memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında işledikleri iddia edilen suçlardan ötürü ceza kovuşturması açılması, kanunla belirtilen istisnalar dışında, kanunun gösterdiği idari merciinin iznine bağlıdır*”. Görüldüğü gibi, suçun faili memur veya memurdan başka kamu görevlileri olursa, o zaman fail hakkında soruşturma yapabilmek ve dava açabilmek için kural olarak yetkili merciden izin almak gerekecektir. Bu sebeple buradaki iznin dava şartı olduğu açıktır³³⁵. Bu bağlamda 4483 sayılı kanundan söz etmek gerekir. 4483 sayılı kanun m. 4 gereğince devlet memurlarının işledikleri görev suçları bakımından, 3. maddede belirtilen mercilerden soruşturma izni alınması gerekir. Ancak 4483 sayılı yasa memurların yalnız idari görevlerinden doğan suçlar için uygulanabilir. Kimi yasalar memurlara idari görevlerinden ayrı olarak adli görevler de vermiştir. Memurların bu tür görevlerinden doğan suçlar için C. Savcısı yetkili makamlardan izin almadan doğrudan soruşturma yapabilecektir. Ayrıca özel

³³⁴ Yaşar-Gökcan-Artuç, *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, s. 6249.

³³⁵ Özbek, *Yeni Türk Ceza Kanununun Anlamı Cilt I*, s. 122.

yasalardan doğan bazı suçlar ve işkence ile kötü muamele suçlarının işlenmesi halinde de soruşturma iznine gerek olmadan kamu davası açılacaktır³³⁶. Memurların kişisel suçlarından ötürü soruşturma iznine gerek olmadığı ise açıktır.

Devlet memuru olan fail; görevi kapsamında suç işlemek için kurulmuş olan örgütün kurucu üyelerinden biri ya da yöneticisi olur veya bu örgüte üye olur, üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işler, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eder ya da örgütün veya örgütün amacının propagandasını yaparsa, fail hakkında 4483 sayılı kanun m. 4 gereğince soruşturma izni alınacak ve bundan sonra soruşturmaya başlanacaktır. Ancak fail adli görevi kapsamında yukarıda belirttiğimiz filleri gerçekleştirirse ya da görevi dışında kişisel olarak bu suçu işlerse soruşturma iznine gerek olmadan kamu davası açılacaktır.

Yetkili makamın (Adalet Bakanı), yetkili savcıdan dava açmasını istemesine *talep* denmektedir³³⁷. Türk Ceza Kanunu m. 12 gereğince; bir yabancı suç işlemek için örgüt kurma suçunu yabancı bir ülkede Türkiye'nin zararına işlerse ve kendisi de Türkiye'de bulunursa Türk Ceza Kanunu m. 220 gereğince yargılanacaktır. Ancak bunun için yine m. 12/1 gereğince Adalet Bakanının talebi gerekir.

Ayrıca bazı durumlarda yargılama yapılabilmesi için bazı mercilerin kararına ihtiyaç vardır. Milletvekili dokunulmazlığı buna örnek olarak gösterilebilir. Bir milletvekili, vekilliği esnasında suç işlemek için örgüt kurma suçunu işlerse, hakkında yargılama yapılabilmesi için TBMM tarafından milletvekili dokunulmazlığının kaldırılmasına karar verilmesi gerekir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken husus, bu karar olmadan soruşturmaya başlanabilir ancak yargılama yapılamaz³³⁸.

2. 12. 2. Görevli ve Yetkili Mahkeme

Bu suçtan dolayı açılan davaları kovuşturma görevi, 5235 sayılı yasanın 11. maddesi gereğince Asliye Ceza Mahkemelerine aittir. Çocukların işledikleri suç bakımından ise, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu gereğince Çocuk Mahkemeleri görevlidir. 5271 sayılı CMK'nın 250. maddesinin 1. fıkrasının b. Bendine göre, haksız ekonomik çıkar sağlamak amacıyla kurulmuş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde cebir ve tehdit kullanarak işlenen suçlar,

³³⁶ Erol Çetin, *Açıklamalı-İçtihatlı Ceza Hukukunda ve Özel Yasalarda Memur Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanma Usulü ve Memur Suçları*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2003, s. 503.

³³⁷ Özbek, *Yeni Türk Ceza Kanununun Anlamı Cilt I*, s. 124.

³³⁸ Özbek, *Yeni Türk Ceza Kanununun Anlamı Cilt I*, s. 124.

anılan madde uyarınca görevli mahkemelerce yargılanacağından bu bağlamdaki suçları işlemek amacıyla kurulmuş suç örgütüne ilişkin yargılamalar da anılan mahkemede yapılacaktır. Ayrıca 3713 sayılı kanun m. 9 gereğince terör örgütleri bakımından görevli mahkeme 5271 sayılı CMK m. 250’de belirtilen özel yetkili ağır ceza mahkemeleridir. Yetkili mahkeme ise örgütün kurulduğu yerdeki mahkemelerdir³³⁹. Örgütün kuruluşu için gerekli olan üç veya daha fazla kişinin ilk kez bir araya geldiği yer kanımızca örgütün kurulduğu yerdir.

Örgütün kurulduğu yerin daha sonradan değişmesi ya da örgütün genişlemesi sonucu birden çok merkezi olması halinde durum ne olacaktır? Suç işlemek için kurulmuş örgütün, hukuki olarak kurulmuş bir birleşme gibi belirli merkezinin bulunması düşünülemez. Bu sebeple örgütün hiyerarşik anlamda en üst basamağının bulunduğu, amaç suçların hangilerinin işleneceğinin belirlendiği ve emir verme yetkisine haiz yöneticilerinin bulunduğu yerin örgütün merkezi olarak kabul edilmesi gerekir. Bu sebeple de sonradan örgütün karar mekanizmalarının bulunduğu yerin değişmesi halinde, bu yer mahkemesi yetkili mahkeme olarak kabul edilmelidir.

5271 sayılı CMK m. 250 kapsamında belirtilmeyen suçların örgüt kapsamında işlenmesi halinde ise örgütün yapısı ile işlenen bu suçlar arasındaki ilişkiye bakmak gerekir. Eğer bu suçlar, CMK m. 250’de belirtilmemesine rağmen, örgütün alt yapısını oluşturuyorsa bu suçlar bakımından da yargılama özel yetkili ağır ceza mahkemelerince yapılacaktır. Ancak işlenen suçlar örgütsel suç kapsamında değerlendirilmeyip bağımsız suç olarak değerlendiriliyorsa, görevsizlik kararı verilmelidir³⁴⁰.

³³⁹ Yaşar-Gökcan-Artuç, **Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu**, s. 6252.

³⁴⁰ **Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 04.03.2008 tarih 2008/9–282 E. 2008/44 K. sayılı kararı**; “...5271 sayılı CMY’nın 250. maddesinde, bu madde kapsamına giren suçların kovuşturulmasının Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca görevlendirilen ve yargı yetkisi birden fazla ili kapsayan Ağır Ceza Mahkemelerince yapılacağı belirtilmiş, 1. fıkrada, mahkemenin görev alanındaki suçlar tahdidi olarak belirtilmiş, Yasanın 251. maddesinde soruşturma, 252. maddesinde ise kovuşturma ile ilgili hususlara yer verilmiştir. Bu genel düzenleme yanında 3713 sayılı Terörle Mücadele Yasasının 3. maddesinde terör suçları, 4. maddesinde ise terör amacıyla işlenen suçlar tanımlanmak suretiyle bu suçlara da 5271 sayılı CMY’nın 250. maddesi uyarınca kurulmuş Ağır Ceza Mahkemelerince bakılacağı anılan yasanın 9. maddesinde hüküm altına alınmış, ayrıca bir kısım özel yasalarda da, örneğin 6831 sayılı Orman Yasasının 110. maddesinde bu mahkemenin görev alanında yer alan suçlarla ilgili düzenlemelere yer verilmiştir. Anılan bu normlar uyarınca belirtilen bu suçların yargılamalarının özel ve sınırlı görevli Ağır Ceza Mahkemelerince yapılıp sonlandırılması zorunlu olup, bu konuda herhangi bir ayrıksı düşünce de bulunmamaktadır. Sorun, anılan maddelerde belirtilmeyen suçların, örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesi nedeniyle örgüt üyeliği suçunun kanıtını ve alt yapısını oluşturduğu ahvalde, bu araç suçun yargılamasının da Özel Görevli Ağır Ceza Mahkemesince yapılıp yapılmayacağına ilişkindir. Anılan suçlar, örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlardan ise veya anılan suçlar örgüte üyelik veya bu mahkemelerin görev alanında bulunan suçların kanıtını veya dayanağını oluşturmakta ise, bu suçlara da aralarındaki zorunlu irtibat nedeniyle, Özel Görevli Ağır Ceza Mahkemelerince bakılması zorunludur. Ancak sabit kabul edilen eylemler örgütsel suç kapsamında değerlendirilmeyip, somut olayda olduğu gibi bağımsız suçlar olarak değerlendirildiği takdirde, Özel Ağır Ceza Mahkemesinin yargılama yönteminin kendine özgü ve belli suçlarla

2. 12. 3. Koruma Tedbirleri

2. 12. 3. 1. Suçlar Kataloğu Oluşturma Yöntemi Çerçevesinde Özel Olarak Uygulanabilecek Koruma Tedbirleri

2. 12. 3. 1. 1. Taşınmaz, Hak ve Alacaklara El Koyma (CMK m. 128)

5271 sayılı CMK m. 128 gereğince soruşturma veya kovuşturma konusu suçun işlendiğine ve bu suçlardan elde edildiğine dair kuvvetli şüphe sebeplerinin bulunması halinde, taşınmaz hak ve alacaklara el konulabilir. Bu taşınmaz, hak ve alacaklar şüpheli veya sanıktan başka birisinin zilliyetliğinde bulunsada dahi, el koyma işlemi yine de gerçekleştirilecektir³⁴¹.

---

sınırlı olması gerçeği karşısında, yapılması gereken işlem 5271 sayılı CMY'nın 252/1-g bendi hükmü de dikkate alınmak suretiyle, görevsizlik kararı verilerek, dosyanın görevsizlik kararı ile görevli ve yetkili mahkemeye gönderilmesinden ibarettir.”

³⁴¹ **5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu Madde 128;** (1) Soruşturma veya kovuşturma konusu suçun işlendiğine ve bu suçlardan elde edildiğine dair kuvvetli şüphe sebebi bulunan hallerde, şüpheli veya sanığa ait;

- a) Taşınmazlara,
- b) Kara, deniz veya hava ulaşım araçlarına,
- c) Banka veya diğer malî kurumlardaki her türlü hesaba,
- d) Gerçek veya tüzel kişiler nezdindeki her türlü hak ve alacaklara,
- e) Kıymetli evraka,
- f) Ortağı bulunduğu şirketteki ortaklık paylarına,
- g) Kiralık kasa mevcutlarına,
- h) Diğer malvarlığı değerlerine,

Elkonulabilir. Bu taşınmaz, hak, alacak ve diğer malvarlığı değerlerinin şüpheli veya sanıktan başka bir kişinin zilyetliğinde bulunması halinde dahi, elkoyma işlemi yapılabilir.

(2) Birinci fıkra hükmü;

- a) Türk Ceza Kanununda tanımlanan;
  1. Soykırım ve insanlığa karşı suçlar (Madde 76, 77, 78),
  2. Göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti (Madde 79, 80),
  3. Hırsızlık (Madde 141, 142),
  4. Yağma (Madde 148, 149),
  5. Güveni kötüye kullanma (Madde 155),
  6. Dolandırıcılık (Madde 157, 158),
  7. Hileli iflas (Madde 161),
  8. Uyuşturucu veya uyarıcı Madde imal ve ticareti (Madde 188),
  9. Parada sahtecilik (Madde 197),
  10. Suç işlemek amacıyla örgüt kurma (Madde 220),
  11. İhaleye fesat karıştırma (Madde 235),
  12. Edimin ifasına fesat karıştırma (Madde 236),
  13. Zimmet (Madde 247),
  14. İrtikap (Madde 250)
  15. Rüşvet (Madde 252),
  16. Devletin Güvenliğine Karşı Suçlar (Madde 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308),
  17. Silahlı örgüt (Madde 314) veya bu örgütlere silah sağlama (Madde 315) suçları,
  18. Devlet Sırlarına Karşı Suçlar ve Casusluk (Madde 328, 329, 330, 331, 333, 334, 335, 336, 337) suçları.
- b) Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunda tanımlanan silah kaçakçılığı (Madde 12) suçları,
- c) Bankalar Kanununun 22 nci Maddesinin (3) ve (4) numaralı fıkralarında tanımlanan zimmet suçu,
- d) Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda tanımlanan ve hapis cezasını gerektiren suçlar,

Taşınmazlara, hak ve alacaklara el koyma konusu daha önce 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu'nda düzenlenmiş bulunmaktaydı. Kanununun 128. maddesindeki düzenlemede ise bu koruma tedbirinin uygulanacağı suçlar katalog olarak sayılmıştır. Bu bağlamda suç işlemek için örgüt kurma suçu bu katalog suçlardan bir tanesidir ve bu suçun işlenmesi halinde, suçtan elde edilen taşınmaz, hak ve alacaklara el konulabilecektir. Bu koruma tedbiri ile belirtilmesi gereken husus, taşınmaz, hak ve alacaklara ancak şüpheli veya sanığa ait olmaları halinde el konulabileceğidir. Ancak bu taşınmaz, hak ve alacakların şüpheli veya sanıktan başka bir kişinin zilliyetliğinde bulunması halinde dahi el koyma işlemi yapılabilir. Burada dikkat edilmesi gereken konu, bu değerlerin şüpheli veya sanıktan başka bir kişinin zilliyetliğinde olması halinde dahi, el koyma işlemi için bunların şüpheli veya sanığın mülkiyetinde olması gerekmektedir³⁴².

Ceza Muhakemesi Kanununun bu maddesinin suç işlemek için örgüt kurma suçu ile yakından bağlantısı bulunmaktadır. Suç işlemek amacıyla kurulan örgütleri ayakta tutan en büyük unsur, suçtan elde edilen gelirlerin aklanmasıdır. İlk bölümde de belirttiğimiz gibi; suç örgütleri, elde edilen bu gelirleri aklayıp legal piyasalara aktararak, örgütün devamlılığını sağlamaktadırlar. İşte 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun 17. maddesinde, aklama ve terörün finansmanı suçunun işlendiğine dair kuvvetli şüphe bulunan hallerde CMK. m. 128 gereğince malvarlığı değerlerine el konulabilir³⁴³. Görüldüğü gibi suç işlemek için kurulan örgütün kapsamında elde edilen gelirlerin aklandığına dair kuvvetli şüphe varsa CMK m. 128 gereğince aklama sonucu elde edilen taşınmaz, hak ve alacaklara el konulabilecektir. Bu düzenleme oldukça yerindedir. Çünkü suç işlemek için kurulan örgütün temel unsurlarından olan devamlılık, örgütün amaç suçları işlemesi sonucu

---

e) Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 68 ve 74 üncü Maddelerinde tanımlanan suçlar, Hakkında uygulanır.

(3) Taşınmazın elkonulması kararı, tapu kütüğüne şerh verilmek suretiyle icra edilir.

(4) Kara, deniz ve hava ulaşım araçları hakkında verilen elkoyma kararı, bu araçların kayıtlı bulunduğu sicile şerh verilmek suretiyle icra olunur.

(5) Banka veya diğer malî kurumlardaki her türlü hesaba elkonulması kararı, teknik iletişim araçlarıyla ilgili banka veya malî kuruma derhâl bildirilerek icra olunur. Söz konusu karar, ilgili banka veya malî kuruma ayrıca tebliğ edilir. Elkoyma kararı alındıktan sonra, hesaplar üzerinde yapılan bu kararı etkisiz kılmaya yönelik işlemler geçersizdir.

(6) Şirketteki ortaklık paylarına elkoyma kararı, ilgili şirket yönetimine ve şirketin kayıtlı bulunduğu ticaret sicili müdürlüğüne teknik iletişim araçlarıyla derhâl bildirilerek icra olunur. Söz konusu karar, ilgili şirkete ve ticaret sicili müdürlüğüne ayrıca tebliğ edilir.

(7) Hak ve alacaklara elkoyma kararı, ilgili gerçek veya tüzel kişiye teknik iletişim araçlarıyla derhâl bildirilerek icra olunur. Söz konusu karar, ilgili gerçek veya tüzel kişiye ayrıca tebliğ edilir.

(8) Bu Madde hükmüne göre alınan elkoyma kararının gereklerine aykırı hareket edilmesi halinde, Türk Ceza Kanununun "Muhafaza görevini kötüye kullanma" başlıklı 289 uncu Maddesi hükümleri uygulanır.

(9) Bu Madde hükmüne göre elkoymaya ancak hâkim karar verebilir.

³⁴² Yener Ünver, Hakan Hakeri, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Adalet Yayınevi, Ankara 2011, s. 417.

³⁴³ 5549 sayılı Kanununun 17. maddesinin metni için 113 no'lu dipnota bakınız.

elde ettiği malvarlığı değerlerini aklaması sonucu sağlanır. Bu koruma tedbiri neticesinde bu taşınmaz, hak ve alacaklara el konularak örgütün yenilenecek devam etmesinin önüne geçilebilir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de, suç örgütleri ile ilgili yapılan soruşturma kapsamında taşınmazlara el konulması hususunu orantılılık ilkesine uygun bulmaktadır³⁴⁴.

2. 12. 3. 1. 2. Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi (CMK m. 135)

5271 sayılı CMK m. 135 gereğince suç işlemek için örgüt kurma suçu bakımından yapılan soruşturma ve kovuşturma kapsamında bu suçun işlendiğine dair kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı ve başka suretle delil elde edilememesi halinde şüpheli veya sanığın telekomünikasyon yoluyla iletişimi tespit edilebilir, dinlenebilir, kayda alınabilir ve sinyal bilgileri değerlendirilebilir³⁴⁵.

³⁴⁴ "...Elkoyma topluma zarar veren yasa dışı eylemlerin ürünü olan mülkün, gerekli olduğunda kamulaştırılabilmesini temin üzere konan geçici bir önlemdir. Bu nedenle söz konusu önlem, kamu yararına olması yönünden haklı görülebilir. Mafya gibi bir örgütün aşırı derecede tehlike arz eden ekonomik gücü göz önüne alındığında, yargılamanın bu aşamasında tedbir alınmasının, izlenen amaçla orantılı olmadığı söylenemez. Dolayısıyla bu noktada AIHS'ye ek 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edilmediği tespit edilmiştir." (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin **Raimondo/İtalya Kararı**, 12954/87, 22.02.1994).

³⁴⁵ **5271 Sayılı CMK m. 135;** (1) (Değişik cümle: 25/05/2005-5353 S.K./17.mad) Bir suç dolayısıyla yapılan soruşturma ve kovuşturmada, suç işlendiğine ilişkin kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı ve başka suretle delil elde edilmesi imkânının bulunmaması durumunda, hâkim veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısının kararıyla şüpheli veya sanığın telekomünikasyon yoluyla iletişimi tespit edilebilir, dinlenebilir, kayda alınabilir ve sinyal bilgileri değerlendirilebilir. Cumhuriyet savcısı kararını derhâl hâkimin onayına sunar ve hâkim, kararını en geç yirmidört saat içinde verir. Sürenin dolması veya hâkim tarafından aksine karar verilmesi halinde tedbir Cumhuriyet savcısı tarafından derhâl kaldırılır.

(2) Şüpheli veya sanığın tanıklıktan çekinebilecek kişilerle arasındaki iletişimi kayda alınmaz. Kayda alma gerçekleştirildikten sonra bu durumun anlaşılması hâlinde, alınan kayıtlar derhâl yok edilir.

(3) Birinci fıkra hükmüne göre verilen kararda, yüklenen suçun türü, hakkında tedbir uygulanacak kişinin kimliği, iletişim aracının türü, telefon numarası veya iletişim bağlantısını tespiti imkân veren kodu, tedbirin türü, kapsamı ve süresi belirtilir. Tedbir kararı en çok üç ay için verilebilir; bu süre, bir defa daha uzatılabilir. (Ek cümle: 25/05/2005-5353 S.K./17.mad) Ancak, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili olarak gerekli görülmesi halinde, hâkim bir aydan fazla olmamak üzere sürenin müteaddit defalar uzatılmasına karar verebilir.

(4) Şüpheli veya sanığın yakalanabilmesi için, ... mobil telefonun yeri, hâkim veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısının kararına istinaden tespit edilebilir. Bu hususa ilişkin olarak verilen kararda, ... mobil telefon numarası ve tespit işleminin süresi belirtilir. Tespit işlemi en çok üç ay için yapılabilir; bu süre, bir defa daha uzatılabilir.

(5) Bu Madde hükümlerine göre alınan karar ve yapılan işlemler, tedbir süresince gizli tutulur.

(6) Bu Madde kapsamında dinleme, kayda alma ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesine ilişkin hükümler ancak aşağıda sayılan suçlarla ilgili olarak uygulanabilir:

a) Türk Ceza Kanununda yer alan;

1. Göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti (Madde 79, 80),
2. Kasten öldürme (Madde 81, 82, 83),
3. İşkence (Madde 94, 95),
4. Cinsel saldırı (birinci fıkra hariç, Madde 102),
5. Çocukların cinsel istismarı (Madde 103),
6. Uyuşturucu veya uyarıcı Madde imal ve ticareti (Madde 188),

Bu tedbire ancak suç işlemek amacıyla örgüt kurulduğuna dair kuvvetli şüphe sebeplerinin bulunması halinde başvurulabilir. Nitekim 4422 sayılı kanunun 2/2. maddesinde de kuvvetli şüphe unsuru aranmıştı. Ancak telekomünikasyon yoluyla iletişimin tespiti için sadece kuvvetli şüphe sebeplerinin bulunması yeterli değildir. Bunun yanında ayrıca başka suretle delil elde edilmesi olanağının bulunmamasıdır. Yani bu tedbir “orantılılık” ilkesi gereği ikinci derecede bir tedbirdir.

İşte bu sebeple telekomünikasyon yoluyla iletişimin tespiti tedbirine başvurulabilmesi için öncelikle kişilerin temel hak ve özgürlüklerine daha az müdahale eden diğer koruma tedbirlerine başvurulmalı, bu suretle delil elde edilememesi halinde bu tedbire başvurulmalıdır. Aksi durum kişilerin haberleşme hak ve özgürlüğüne müdahale anlamına gelir. Kişilerin haberleşme hakkı Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 8. maddesi ile güvence altına alınmıştır. Dolayısıyla bu sözleşmenin taraflarından biri olan Türkiye için de, bu madde gereğince vatandaşlarının haberleşme hakkı ve bunun gizliliğine riayet edilmesi zorunludur³⁴⁶. Bu maddenin ikinci fıkrası gereğince kişilerin haberleşme hakkı ancak bir hukuk devletinde zorunlu olan tedbirler ile ve yasayla sınırlanabilir.

AİHS'nin 8. maddesinde yer alan bir hakka, aynı maddenin 2. fıkrasında yer alan meşru amaçlara ulaşmak için müdahale edilebilmesi, ancak iç hukukta yasal bir düzenlemenin mevcudiyeti halinde mümkündür. Ancak "yasa" deyimini AİHM tarafından nasıl değerlendirilmektedir? AİHM kararlarına göre, yasa kavramına, tüm düzenlemeler katılabilir. Kanun, tüzük, yönetmelik, hatta genelgeler yasa olarak kabul edilebilirler. Buna yerleşmiş

7. Parada sahtecilik (Madde 197),

8. Suç işlemek amacıyla örgüt kurma (iki, yedi ve sekizinci fıkralar hariç, Madde 220),

9. (Ek alt bend: 25/05/2005-5353 S.K./17.mad) Fuhuş (Madde 227, fıkra 3),

10. İhaleye fesat karıştırma (Madde 235),

11. Rüşvet (Madde 252),

12. Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama (Madde 282),

13. Silahlı örgüt (Madde 314) veya bu örgütlere silah sağlama (Madde 315),

14. Devlet Sırlarına Karşı Suçlar ve Casusluk (Madde 328, 329, 330, 331, 333, 334, 335, 336, 337) suçları.

b) Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunda tanımlanan silah kaçakçılığı (Madde 12) suçları.

c) (Ek bend: 25/05/2005-5353 S.K./17.mad) Bankalar Kanununun 22 nci Maddesinin (3) ve (4) numaralı fıkralarında tanımlanan zimmet suçu,

d) Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda tanımlanan ve hapis cezasını gerektiren suçlar.

e) Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 68 ve 74 üncü Maddelerinde tanımlanan suçlar.

(7) Bu Maddede belirlenen esas ve usuller dışında hiç kimse, bir başkasının telekomünikasyon yoluyla iletişimini dinleyemez ve kayda alamaz.

³⁴⁶ **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi madde 8:** “Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve haberleşmesine saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.

Bu hakkın kullanılmasına bir kamu otoritesinin müdahalesi, ancak ulusal güvenlik, kamu emniyeti, ülkenin ekonomik refahı, dirlik ve düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için demokratik bir toplumda zorunlu tedbirlerle ve yasayla sınırlanabilir.”.

yüksek mahkeme içtihatlarını da katabiliriz. Ancak tüm bunların yasa niteliğini alabilmeleri için, halkın ulaşımına açık olması, bu konuda bilgilenmek isteyenlerin, bu yönetmelik, tüzük, genelgelere, yüksek mahkeme içtihatlarına kolaylıkla ulaşabilmeleri gerekmektedir. Ayrıca bunların yasa niteliğini kazanabilmeleri için, üç önemli ögeye daha sahip olmaları gerekir; yeterince açık ve kesin hükümler taşımalarıdır; kamu görevlilerinin keyfi uygulamalarına karşı önlemler içermelidirler. Diğer öge ise, öngörülebilirliktir. Öngörülebilirlik; kişileri, belli koşullar altında, belirli bir hareketin ne tür sonuçlar doğurabileceğini makul bir şekilde kestirebilmelidir³⁴⁷. Bu nedenle suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun soruşturulması ya da kovuşturulması kapsamında bu tedbire başvurulurken; suçun kamu düzenine getirdiği tehlike nedeniyle derhal bu tedbire başvurulmamalı, CMK m. 135 hükümleri dikkate alınarak ve orantılılık ilkesine riayet edilerek uygulama yapılmalıdır.

2. 12. 3. 1. 3. Gizli Soruşturmacı Görevlendirme (CMK m. 139)

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun işlendiğine dair kuvvetli şüphe sebeplerinin bulunması ve başka suretle delil elde edilememesi halinde gizli soruşturmacı görevlendirilebilir. Madde gereğince gizli soruşturmacı ancak kamu görevlisi olabilir ve gerekmesi halinde kendisi adına bir kimlik düzenlenir. Gizli soruşturmacı bu kimlikle hukuki işlemler yapabilir³⁴⁸.

³⁴⁷ Abdülkadir Kaya, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları ışığında “İletişimin denetlenmesi ve teknik izleme”, Makale, (<http://www.yargidunyasi.com.tr/goster.aspx?id=12052&tarama> adresinden 21.03.2011 tarihi itibarıyla ulaşılmıştır.)

³⁴⁸ **5271 Sayılı CMK Madde 139;** (1) Soruşturma konusu suçun işlendiği hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin bulunması ve başka surette delil elde edilememesi halinde, hâkim veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısı kararı ile kamu görevlileri gizli soruşturmacı olarak görevlendirilebilir. (2) Soruşturmacının kimliği değiştirilebilir. Bu kimlikle hukukî işlemler yapılabilir. Kimliğin oluşturulması ve devam ettirilmesi için zorunlu olması durumunda gerekli belgeler hazırlanabilir, değiştirilebilir ve kullanılabilir. (3) Soruşturmacı görevlendirilmesine ilişkin karar ve diğer belgeler ilgili Cumhuriyet Başsavcılığında muhafaza edilir. Soruşturmacının kimliği, görevinin sona ermesinden sonra da gizli tutulur. (4) Soruşturmacı, faaliyetlerini izlemekle görevlendirildiği örgüte ilişkin her türlü araştırmada bulunmak ve bu örgütün faaliyetleri çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili delilleri toplamakla yükümlüdür. (5) Soruşturmacı, görevini yerine getirirken suç işleyemez ve görevlendirildiği örgütün işlemekte olduğu suçlardan sorumlu tutulamaz. (6) Soruşturmacı görevlendirilmesi suretiyle elde edilen kişisel bilgiler, görevlendirildiği ceza soruşturması ve kovuşturması dışında kullanılamaz. (7) Bu Madde hükümleri ancak aşağıda sayılan suçlarla ilgili olarak uygulanabilir: a) Türk Ceza Kanununda yer alan; 1. Uyuşturucu veya uyarıcı Madde imal ve ticareti (Madde 188), 2. Suç işlemek amacıyla örgüt kurma (iki, yedi ve sekizinci fıkralar hariç, Madde 220), 3. Silahlı örgüt (Madde 314) veya bu örgütlere silah sağlama (Madde 315). b) Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunda tanımlanan silah kaçakçılığı (Madde 12) suçları. c) Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 68 ve 74 üncü Maddelerinde tanımlanan suçlar.

Gizli soruşturmacı, faaliyetlerini izlemekle görevlendirildiği örgüte ilişkin her türlü araştırmada bulunmak ve bu örgütün faaliyetleri çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili olarak delilleri toplamakla yükümlüdür. Ancak madde gereğince gizli soruşturmacı görevini yerine getirirken suç işleyemez. Gizli soruşturmacı, örgüte sızmak ve örgüt içerisinde belirli bir süre kalmak için örgüt tarafından işlenen suçlara katılmaz ise, kim olduğu ortaya çıkacak; bu ise gerek gizli soruşturmacının kendisinin ve gerekse onun görevlendirilmesi ile ulaşılmak istenen amacın tehlikeye düşmesine neden olacaktır. Bu sebeple gizli soruşturmacı görev yaptığı süre içerisinde her zaman suç işleme zorunluluğu ile karşılaşacaktır. Ancak gizli soruşturmacıya suç işleme yetkisi vermek, kamu görevlisinin ve devletin vatandaşların gözünde olan güvenilirliğini sarsacaktır. Kanunda tercihini ikinci durumdan yana kullanarak, gizli soruşturmacının suç işleyemeyeceğini düzenlemiştir³⁴⁹. Ancak bu düzenleme nedeni ile gizli soruşturmacı görevlendirme koruma tedbirinin uygulamada pek kullanılmayacağını düşünüyoruz. Çünkü suç örgütlerinin varlık sebebi amaç suçları işleyerek haksız kazanç elde etmektir. Örgüte sızan gizli soruşturmacının suç işlemekten kaçınması derhal dikkat çekecektir. Bu sebeple kanunun tercihi hukuk devleti ilkesine uygun olsa da uygulamada atıl kalmaya mahkûmdur.

2. 12. 3. 1. 4. Teknik Araçlarla İzleme (CMK m. 140)

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun işlendiğine ilişkin kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı ve başka suretle delil elde edilememesi halinde şüpheli veya sanığın kamuya açık yerlerdeki faaliyetleri ve işyeri teknik araçlarla izlenebilir, ses veya görüntü kayda alınabilir. Ancak kanun sadece kamuya açık alanlardaki faaliyetlerin ve işyerinin teknik araçlarla izlenebileceğini düzenlemiştir. Kişilerin konutunda teknik izleme yapılamayacağı ise açıkça belirtilmiştir³⁵⁰.

³⁴⁹ Bahri Öztürk, Mustafa Ruhan Erdem, **Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2007, s. 643.

³⁵⁰ **5271 Sayılı CMK Madde 140;** (1) Aşağıdaki suçların işlendiği hususunda kuvvetli şüphe sebepleri bulunması ve başka suretle delil elde edilememesi hâlinde, şüpheli veya sanığın kamuya açık yerlerdeki faaliyetleri ve işyeri teknik araçlarla izlenebilir, ses veya görüntü kaydı alınabilir:

- a) Türk Ceza Kanununda yer alan;
  1. Göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti (Madde 79, 80),
  2. Kasten öldürme (Madde 81, 82, 83),
  3. Uyuşturucu veya uyarıcı Madde imal ve ticareti (Madde 188),
  4. Parada sahtecilik (Madde 197),
  5. Suç işlemek amacıyla örgüt kurma (iki, yedi ve sekizinci fıkralar hariç, Madde 220),
  6. (Ek alt bend: 25/05/2005-5353 S.K./19.mad) Fuhuş (Madde 227, fıkra 3)
  7. İhaleye fesat karıştırma (Madde 235),
  8. Rüşvet (Madde 252),
  9. Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama (Madde 282),
  10. Silahlı örgüt (Madde 314) veya bu örgütlere silah sağlama (Madde 315),

Ancak kişilerin iletişimi denetlenebilirken, konutta yürüttüğü faaliyetler takip edilemeyecek, sesler kayıt altına alınamayacaktır. Böylece gerek siyasi, gerekse mafya tipi örgütler faaliyetlerini konutlarda yürütebileceklerdir. Özellikle çocuk pornografisi, kara paranın aklanması gibi suçlar genelde evlerde ya da konut olarak kullanılan çiftliklerde gerçekleştirilir. Bu sebeple bu düzenleme özellikle örgütlü suçlarla mücadeleyi zayıflatacağı gibi ayrıca bu eylemlerin evlerde yapılması eğilimini de doğuracaktır. Örgütlü suçluluk içinde bulunan kişilerde kanunları takip edip, boşluklarından yararlandıklarına göre, bu hükmü kendi lehlerine suistimal etmeleri riski ortaya çıkacaktır³⁵¹. Ancak bir yer hem konut hem de işyeri olarak kullanılmakta ise kanımızca teknik araçlara izleme tedbiri bu yer bakımından uygulanabilir.

2. 12. 3. 2. Diğer Koruma Tedbirleri

Yukarıda belirtilen koruma tedbirleri CMK'da katalog suç yöntemi ile belirtilen ve suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna münhasır olarak uygulanabilecek koruma tedbirleridir. Ancak kanunda sayılan diğer koruma tedbirleri de bu suç bakımından uygulanabilir. Çünkü bu tedbirler bakımından kanun koyucu katalog suçları belirtme yoluna gitmemiştir. Bu sebeple herhangi bir suç için bu koruma tedbirleri uygulanabilir.

Bu bağlamda TCK m. 220 ile ilgili olarak failler CMK m. 100 gereğince tutuklanabilir ya da m. 109 gereğince adli kontrol altına alınabilir. Yine m. 116 gereğince şüpheli veya sanıkların üstü, eşyası, konutu ve işyeri aranabilir ve bu arama sonucu bulunan delillere rıza ile teslim edilmediği takdirde m. 123 gereğince el konulabilir. Yine bilgisayarlarda, bilgisayar programlarında ve kütüklerde arama ve elkoyma yapılabilir. Görüldüğü gibi katalog suç yöntemi dışında kalan diğer koruma tedbirlerinin hepsi bu suç kapsamında uygulanabilir.

---

11. Devlet Sırlarına Karşı Suçlar ve Casusluk (Madde 328, 329, 330, 331, 333, 334, 335, 336, 337), Suçları.

b) Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunda tanımlanan silah kaçakçılığı (Madde 12) suçları.

c) Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda tanımlanan ve hapis cezasını gerektiren suçlar.

d) Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 68 ve 74 üncü Maddelerinde tanımlanan suçlar.

(2) Teknik araçlarla izlemeye hâkim, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısı tarafından karar verilir. Cumhuriyet savcısı tarafından verilen kararlar yirmidört saat içinde hâkim onayına sunulur.

(3) Teknik araçlarla izleme kararı en çok dört haftalık süre için verilebilir. Bu süre gerektiğinde bir defaya mahsus olmak üzere uzatılabilir. (Ek cümle: 25/05/2005-5353 S.K./19.mad) Ancak, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili olarak gerekli görülmesi halinde, hâkim bir haftadan fazla olmamak üzere sürenin müteaddit defalar uzatılmasına karar verebilir.

(4) Elde edilen deliller, yukarıda sayılan suçlarla ilgili soruşturma ve kovuşturma dışında kullanılamaz; ceza kovuşturması bakımından gerekli olmadığı takdirde Cumhuriyet savcısının gözetiminde derhâl yok edilir

(5) Bu Madde hükümleri, kişinin konutunda uygulanamaz.

³⁵¹ Ünver-Hakeri, **Uygulamalı Ceza Hukuku**, s. 470.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Tezimizin ilk bölümünde genel olarak “örgütlü suçluluğa” değindik. Bu bağlamda örgütlü suçluluğun bir üst kavram olduğu ve çeşitli alt dallara ayrıldığını belirttik. Buradan çıkardığımız sonuç ise; örgütlü suçluluğun, terör örgütü, mafya tipi örgüt ve organize suç örgütü şeklinde çeşitli dallara ayrıldığı ve her bir dalın kendine özgü özelliklerinin bulunduğudır.

Daha sonra örgütlü suçluluğun tarihsel süreç içindeki gelişimine değindik. Bu süreçte örgütlü suçluluğun daha ilk kanunlaşma sürecinden itibaren var olduğunu belirttik. Örneğin Hammurabi kanunlarında ve Roma kanunlarında örgütlü suçluluğun ilkel bir çeşidi olan “eşkıyalık”ın cezalandırıldığını örneklerle açıkladık. Ayrıca modern anlamda kanunlaşma sürecinde örgütlü suçluluğun ele alınışını bazı ülke kanunlarından örnekler vererek açıklama yoluna gittik. 1810 tarihli Fransız Ceza Kanunu ve Tanzimat dönemine ait Ceza Kanunname-i Hümayununu bu bağlamda açıklamaya çalıştık.

Örgütlü suçluluğun gelişimine tarihsel olarak göz attıktan sonra, mukayeseli hukukta örgütlü suçluluğun durumunu ele aldık. Örgütlü suçluluğun en çok etkilediği ülkelerin başında olan İtalya’dan başlayarak çeşitli ülkelerdeki örgütlü suçluluğun görünümünü inceledik. Bu ülkeler bakımından örgütlü suçluluğu oluşturan temel unsurların neler olduğunu ve bu ülkeler bakımından örgütlü suçlulukla mücadele için temel ceza kanunları ile ceza muhakemesi kanunlarında ne gibi değişikliklerin yapıldığını ve münferit olarak hangi kanunların çıkarıldığını inceledik. Ayrıca uluslararası hukukta ve Avrupa Birliği hukukunda örgütlü suçlulukta mücadelede hangi temel kriterlerin kabul edildiğini belirleyerek, bu kriterleri maddeler halinde sıraladık. Mukayeseli hukuk ve uluslararası hukukun karşılaştırılması sonucunda vardığımız sonuç ise; örgütlü suçluluğun her ülke için önem arzettiği ve bununla mücadele için ülkelerin kanunlaşma sürecinde ve ortak olarak önemli tedbirlere başvurduklarıdır.

Mukayeseli hukuktan sonra Türk Hukukunda örgütlü suçluluğun durumunu ele aldık. Burada vardığımız ilk sonuç, örgütlü suçluluk bakımından genel bir tanımın bulunmadığı ancak örgütlü suçluluk türleri açısından belirli tanımların bulunduğudır. Bu sebeple Türk Hukuku bakımından çeşitli yazarların yapmış olduğu örgütlü suçluluk tanımlarını inceledik ve örgütlü suçluluğun temel unsurlarını belirlemeye çalıştık. Bundan sonra Türk hukukunda örgütlü suçluluk açısından yapılmış kanunlaşma sürecini ele aldık. Bu bağlamda 4422 sayılı

Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu'nun hem kanunlaşma hem de kanunlaşma sonrasındaki sürecini inceledik. Ayrıca 765 sayılı TCK'nın 313. maddesini de bu kanun ile birlikte inceledik. Bu kanunların yürürlükten kalkmasından sonra yürürlüğe giren 5237 sayılı TCK m.220 ve 5271 sayılı CMK m. 250'ye kısaca değinerek, bu kanunların getirdiği yeniliklere göz attık.

Örgütlü suçluluğun türlerini ele aldığımız kısımda ise ilk olarak terör örgütünü inceledik. Bu örgüt türü bakımından vardığımız ilk sonuç, terör örgütlerinin hukuksal olmaktan ziyade siyasal oldukları ve amaçlarının mevcut düzeni ortadan kaldırarak benimsedikleri ideolojileri hayata geçirmek olduğudur. Ayrıca terör örgütlerini diğer örgütlü suç türlerinden ayıran temel unsurları da maddeler halinde sıraladık. Terör örgütleri bakımından mukayeseli hukukta yapılan tanımları ve kanunsal bakımdan alınan tedbirleri inceledikten sonra Türk hukuku bakımından terör örgütlerini ele aldık. Türk hukuku bakımından terör örgütlerinin yapısına ve bunlara karşı alınacak hukuki önlemlere özel bir önem verilmektedir. Bunun sebebi de Türkiye'nin uzun yıllardır bu örgüt türü ile mücadele etmek zorunda kalmasıdır. Bu yüzden Türk hukuku bakımından münferit bir terörle mücadele kanunu mevcuttur. Biz de 3713 sayılı Terörler Mücadele Kanununu ele aldık ve bu kanunun önemli maddelerini inceledik. Ayrıca 5237 sayılı TCK m. 314'ün bu kanun ile olan bağlantısını değerlendirdikten sonra, uluslararası alanda terör örgütleri ile mücadele için imzalanana anlaşmalara da değindik.

İkinci olarak mafya tipi örgütleri ele aldık. Değerlendirmemizde öncelikle mafya teriminin kökenini inceledik ve tarihsel süreçteki gelişimini değerlendirdik. Mafya örgütleri ilk olarak İtalya'da ortaya çıkmıştır. Bu nedenle mukayeseli hukukta mafya tipi örgütleri değerlendirirken ilk olarak İtalya'yı ele aldık. İtalya'da mafya denilince akla gelen 'Ndrangheta, Cosa Nostra ve Camorra gibi örgütleri ve bu örgütlerin yapısını inceledik ve gördük ki İtalyan Mafyası'nın kendine has ritüelleri mevcuttur. Bu durum üyeliğe kabullen başlamakta ve özellikle "Omerta" denilen suskunluk yasası büyük önem arz etmektedir. Diğer ülkelerin mafya örgütleri ile İtalyan mafyasını karşılaştırdığımızda vardığımız sonuç ise, İtalyan mafyasının diğer örgütlerin aksine ekonomik olmaktan ziyade, farklı saiklerinin mevcut olduğudur. İtalyan mafyasının temel amacı devleti yıkarak, onun yerine kaim olmaktır. Hatta bu üyelik yeminlerinde bile kendini belli etmektedir. Son olarak ise; mafya tipi örgütlenmenin organize suç örgütünün bir alt türü olmayıp, kendine has kuralları olan karma bir örgüt türü olduğunu belirttik.

Üçüncü olarak ele aldığımız örgütlü suçluluk türü ise Organize Suç Örgütü oldu. Tüm örgütlü suçluluk türleri içerisinde belki de en önemli ve üzerinde en çok durulan örgüt türü Organize Suç Örgütüdür. Bu bölümde öncelikle bu örgüt türü bakımından yapılan tanımları inceledik ve sonuç olarak belirli bir tanımın bulunmadığını, her yazarın kendine has bir organize suç örgütü tanımı bulunmadığını gördük.

Tanımların irdelenmesinden sonra organize suç örgütünün ayırt edici özelliklerini inceledik. Bu bağlamda; organize suç örgütlerinin yasaklanmış mal ve hizmet ihtiyacını karşıladıklarını, örgütün kendi içerisinde belirli bir hiyerarşik düzene sahip olduğunu ve üyeler arasında fonksiyonel bir işbölümü bulunduğunu, örgütün amacının suç işleyerek çıkar sağlamak olduğunu ve daha sonra suçtan elde edilen bu çıkarların belirli şekillerde meşrulaştırıldığını, şiddet kullanımının örgütün suç işleyerek çıkar sağlanması amacı bakımından önemli bir araç olduğunu, örgüt içerisinde kendine özgü kuralların bulunduğunu ve belli bir yaptırım sistemi olduğunu, sürekliliğin bulunduğunu ve örgütlenmenin özel bir kast gerektirdiğini, son olarak da örgütlenmenin işlenmesi amaçlanan suçlar bakımından hazırlık hareketi niteliğinde olmasına rağmen, genel ceza hukuku kuralının istisnası olarak bu hazırlık hareketinin cezalandırılabilirdiğini gördük. Organize suçluluğun ayırt edici özelliklerini belirledikten sonra hangi suç tiplerinin organize suçluluk kapsamında işlendiğini örnekleme yoluyla belirttik.

Ayırt edici özelliklerden bahsederken, bunlardan en önemlilerinden birinin suçtan elde edilen gelirlerin meşrulaştırılması olduğunu açıklamıştık. Gerçekten de suç gelirlerinin meşrulaştırılması, organize suçluluğun önlenmesini zorlaştıran unsurların en önemlilerinden bir tanesidir. Doktrinde buna “kara para aklama” da denmektedir. Biz de bu hususun önemine binaen ayrı bir başlık altında “kara para aklama” suçunu inceledik. Öncelikle bu suçun genel bir tanımını yaptıktan ve unsurlarını açıkladıktan sonra, Türkiye’de ki duruma değindik. Bu bağlamda 4208 sayılı kanun ile 5237 sayılı TCK kapsamında düzenlenen 282. maddeyi özellikle inceledik.

Türk hukuku bakımından organize suçluluğu incelerken, bu suçluluk türü ile mücadele için çıkarılan kanunları tek tek inceledik. Öncelikle 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri ile Mücadele Kanunu inceledik ve kanunun maddelerini açıkladık. Özellikle iletişimin tespiti ve dinlenilmesi, teknik araçla izleme, gizli görevi kullanılması gibi temel hak ve özgürlüklere ağır şekilde müdahale eden tedbirleri kanunun düzenleyişi çerçevesinde ele aldık ve bu tedbirler bakımından getirilen eleştirilere de yer verdik. Bu kanunun yürürlükten

kalkmasından sonra yürürlüğe gire 5271 sayılı CMK m. 250' de düzenlenen yargılama usulünü ve yine bu kanunun kapsamına alınan koruma tedbirlerine de kısaca değindik. Buradan vardığımız sonuç her ne kadar temel hak ve özgürlüklere müdahale eden koruma tedbirlerinin Ceza Usul Kanunu çerçevesinde düzenlenmesi olumlu bir gelişme olsa da; Devlet Güvenlik Mahkemelerinden pek de farkı olmayan özel yetkili ağır ceza mahkemelerinde yargılama yapılmasının hukuk devleti ilkesi ile bağdaşmadığıdır.

Tezimizin ikinci bölümünde ise 5237 sayılı TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen Suç İşlemek İçin Örgüt Kurma suçunu inceledik. Burada vardığımız ilk sonuç, bu suç türünün esasında örgütlü suçluluğun bir türü olmayıp, örgütlü suçluluk türleri bakımından fiili birleşme sonucu oluşan, örgütlü suçluluğun en ilkel hali olduğunu tespit ettik.

Ayrıca Ceza Hukukunun genel ilkeleri ışığında suç işlemek için örgüt kurma suçunun özelliklerini sırasıyla inceledik. Buradan vardığımız sonuç; suç işlemek için örgüt kurma suçunun işlenmesi amaçlanan suçlar bakımından hazırlık hareketi niteliğinde, mütemadi, çok faili, sırf hareket suçu niteliğinde olan, serbest ve seçimlik hareketli, araç suç kapsamında bir tehlike suçu olduğudur.

Daha sonra bu suç türünün maddi unsurlarını inceledik. Bu unsurların üçüncüsü olan "fiil" üzerinde özellikle durarak bunu; örgüt kurmak, yönetmek, kurulmuş olan örgüte üye olmak, örgüte üye olmamakla beraber örgüt adına suç işlemek, örgüte yardım etmek ve örgütün propagandasını yapmak olarak beş kısma ayırdık. Burada vardığımız ilk sonuç sadece üç kişinin bir araya gelmesinin kanunda sayılan suçun oluşumu bakımından yeterli olmayacağı, ayrıca işlenmesi amaçlana suçlar bakımından bu örgütlenmenin elverişli olması gerektiğidir. Mesela ellerinde silahları bulunmayan ancak amaçları devlet düzenini yok etmek olan üç kişinin bir araya gelmesi bu suçu oluşturmayacaktır. İkinci olarak ise örgüt üyeliği üzerinde durduk. Bu bağlamda kişinin tek taraflı iradesi ile örgüte üye olup olamayacağı, ayrıca örgütün yetkilileri tarafından örgüte kabul edilip edilmemesinin önemi olup olmadığı sorularını sorduk ve örgüt üyeliği için tek taraflı irade beyanının yeterli olmadığı ayrıca bu beyanın örgüt yetkilileri tarafından da kabul edilmesi gerektiği sonucuna vardık. Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işlemek ve örgüte yardım etmek bakımından ise, önemli olan unsurun örgüt hiyerarşisine dâhil olmamakla birlikte bu eylemleri gerçekleştirmek gerektiği sonucuna vardık. Fiil unsuru bakımından ise son olarak örgüt propagandasını yapmak suçunu ele aldık. Burada kanun maddesinde sayılan örgüt propagandası ve örgütün amacının propagandasını yapmak eylemlerini ayrı ayrı inceledik. Örgüt propagandasını

yapmak eyleminin anlaşılabilirliği bulunsa da, amaç propagandasının muğlak olup kanunda yeterince açıklanmadığı ve bunun da uygulayıcılara gereğinden fazla takdir hakkı sağladığına, böylece insan hakları sözleşmesi ve anayasa ile güvence altına alınan “Düşünce Özgürlüğü”nün sınırlarının daraltılmış olduğunu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi kararları ışığında ortaya koyduk.

Suçun nitelikli hali olan örgüt kurma suçunun silahla işlenmesini inceledik ve örgütün silahlı olması halinde ayrıca 6136 sayılı yasaya aykırılık suçunun oluşup oluşmayacağını Yargıtay kararları doğrultusunda tartıştık. Suçun manevi unsurunun ise özel kast olduğunu ve üç kişinin sadece bir araya gelmesinin yeterli olmadığını, ayrıca özel olarak kanunda suç sayılan fiilleri işlemek amacıyla olmaları gerektiğini belirttik.

Suçun hukuka aykırılık unsuru bakımından özellikle “gizli soruşturmacı”yı ele aldık ve delil toplamak amacı ile örgüte üye olma suçunu işleyen gizli soruşturmacının kanunun emrini ifa nedeniyle hukuka uygunluk sebebinden yararlanacağı hususunu belirttik.

Suçun özel görünüş şekilleri olarak ise, teşebbüs, içtima ve iştirak’i inceledik. Suçun kesintisiz ve sırf hareket suçu olması nedeniyle teşebbüsün mümkün olmayacağını belirttik. Ayrıca bu suçun peşinen tamamlana suç olması nedeniyle de teşebbüse elverişli olamayacağını belirttik. Örgüt üyeliği nedeniyle suça asli iştirakin mümkün olmadığını, yardım etme bakımından ise kanun koyucunun örgüte yardım etme adı altında cezalandırma öngördüğünü anlattık. İçtima bakımından ise gerçek içtima kurallarının geçerli olduğunu söyledik ve örgüt yöneticilerinin işlenen suçlardan doğan sorumluluğuna değindik.

Sonuç olarak Türkiye’de örgütlü suçluluk alanında sadece Türk Ceza Kanunu’nda düzenlenen suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu üzerinden değerlendirme yapıldığı, örgütlerin hangi örgüt türüne girdiği hususunda, özellikle uygulayıcılar bakımından, herhangi bir araştırma yapılmadığı, örgütlü suçluluk türlerinin karakteristik özelliklerinin belirlenmediği, sadece örgütlerin Türk Ceza Kanunu m. 220 anlamında cezalandırılıp, cezalandırılmayacağı hususlarına dikkat edildiği sonucuna vardık. Hatta tezimizin ikinci kısmında belirttiğimiz gibi, Yargıtay dahi m. 220 uygulaması kapsamında suçun maddi unsurlarını birbirine karıştırmakta olduğunu gördük. Bu sebeple Türkiye’de sadece Türk Ceza Kanununda düzenlenen suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun unsurlarının münferit olaylar bakımından oluşup oluşmadığı değerlendirilmemeli, yargı ve yüksek yargı kararlarında örgütlerin türü ve karakteristik özellikleri değerlendirilerek, doktrin ve içtihat

işbirliği çerçevesinde, örgütlü suçluluğu önlemenin hukuki ve sosyolojik anlamada çareleri aranmalıdır.

KAYNAKÇA

- Alacakaptan Uğur**, “Genel Olarak ve Bazı Suçlar Bakımından Cürüm İşlemek için Örgüt(Teşekkül) Meydana Getirme Suçu”, Prof. Dr. Çetin Özek Armağanı, İstanbul 2004.
- Arslan Çetin, Azizağaoğlu Bahattin**, Yeni Türk Ceza Kanunu Şerhi, Asil Yayınevi, Ankara 2004.
- Artuk Mehmet Emin, Gökcen Ahmet, Yenidünya Ahmet Caner**, Türk Ceza Kanunu Şerh Özel Hükümler IV. Cilt, Turhan Kitabevi, Ankara 2009.
- Avcı Mustafa**, “Örgütlü Suç Kavramı”, Kamu Hukuku Arşivi, İlhan Akın’a Armağan Sayısı, AKADER Yayınları, Diyarbakır 2003.
- Aydın Devrim**, Türk Ceza Hukukunda Suça İştirak, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2009.
- Canak Erkan**, Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma ve Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçları, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2005.
- Centel Nur, Zafer Hamide, Çakmut Özlem**, Türk Ceza Hukukuna Giriş, Beta Yayıncılık, İstanbul 2008.
- Ceylan Ümit**, Organize Suçluluk ve Çıkar Amaçlı Örgüt Suçu, Turhan Kitabevi, Ankara 2003.
- Çetin Erol**, Açıklamalı-İçtihatlı Ceza Hukukunda ve Özel Yasalarda Memur Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanma Usulü ve Memur Suçları, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2003.
- Çetinbaş Metin**, Terörle Mücadele Mevzuatı ve Örgütlü Suçlarla Mücadele, Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer Armağanı, Cilt I, Ankara 2008.
- Çoban Zübeyir**, İfade Özgürlüğü ve Suç Örgütünün veya Amacının Propagandasını Yapmak Suçu, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2008.
- Çoşkun Atilla**, Örgütlü Suçlar ve Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu, Legal Yayıncılık, İstanbul 2002.
- Daragenli Vesile Sonay**, Tehlike Suçları, Prof. Dr. Sahir Erman’a Armağan, İstanbul 1999.
- Değirmenci Olgun**, Mukayeseli Hukukta ve Türk Hukukunda Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu (Kara Para Aklama Suçu), Turhan Kitabevi, Ankara 2007.
- Donay Süheyl**, Türk Ceza Kanunu Şerhi, Beta Yayıncılık, Ankara 2007.
- Dönmezer Sulhi**, Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri ile Mücadele Kanunu (Seminer), Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı, Ankara 1999.
- Dönmezer Sulhi**, Hukuk Devletinde Terör ve Örgütlü Suçla Mücadele (Panel), İstanbul 1996.

Erdem Mustafa Ruhan, Ceza Muhakemesinde Organize Suçlulukla Mücadelede Gizli Soruşturma Tedbirleri, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2001.

Erdem Mustafa Ruhan, Faillik ve Suç Ortaklığı, Hukuki Perspektifler Dergisi, Aralık 2005.

Erdem Mustafa Ruhan, “Organize Suçluluk”, Organize Suçlulukla Mücadelede Özel Ceza Muhakemesi Tedbirleri, (Panel), Ankara Barosu Hukuk Kurultayı 2000, Ankara 2000.

Ergül Ergin, “Organize Suçlar ve Kara Paranın Aklanması”, Ekonomik Suç ve Ceza Sempozyumu, Ankara 2005.

Erman R. Barış, “Almanya ve Avusturya’da Organize Suçlulukla Mücadele Kapsamında Kabul Edilen Malvarlığı ile İlgili Cezai Yaptırımlar”, Prof. Dr. Sahir Erman’a Armağan, İstanbul 1999.

Evik Vesile Sonay, “Cürüm İşlemek İçin Örgütlenme”, Prof. Dr. Çetin Özek Armağanı, İstanbul 2004.

Evik Vesile Sonay, Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu, Beta Yayıncılık, İstanbul 2004.

Finckenaer James O., Fuentes Joseph R., Ward George L., Mexico and The United States of America: Neighbours Confront Drug Trafficking, Forum on Crime and Society, Volume 1 No. 2.

Gökcen Ahmet, Tanzimat Dönemi Osmanlı Ceza Kanunları ve Bu Kanunlardaki Ceza Müeyyideleri, İstanbul 1989.

İçel Kayıhan, “Açılış Konuşması”, Türkiye’de Organize Suçlarla Mücadelenin Avrupa Birliğine Uyum Süreci Çerçevesinde Değerlendirilmesi (Panel), İstanbul 2002.

İçel Kayıhan, Suç Teorisi 2. Kitap, Beta Yayıncılık, İstanbul 2000.

İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Başkanlığı, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele 99, Ankara 2000..

Kazan Turgut, “Çete, Örgüt, Gizli İttifak ve Toplu Suç Kavramları, Mukayeseli Hukuk ve Türkiye’deki Durum”, Çete, Örgüt, Gizli İttifak ve Toplu Suç Kavramları; Mukayeseli Hukukta Mevcut Özel Hükümler ve Türk Hukuku (Panel), Ankara Barosu Hukuk Kurultayı 2000, Ankara 2000.

Koca Mahmut – Üzülmez İlhan, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2008.

Kocasakal Ümit, “Organize Suçluluğun Tanımı, Özellikleri ve Kapsamı”, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Kemal Oğuzman’a Armağan Sayısı, İstanbul 2002.

Lampe Klaus Von, Not a Process of Enlightenment: The Conceptual History of Organized Crime in Gemany and The United States of America, Forum on Crime and Society, Volume 1 No. 2.

- Malkoç İsmail**, Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu Cilt II, Malkoç Kitabevi, Ankara 2008.
- Mehmet Meşe**, Örgütlü Suçluluk ve Cürüm İşlemek İçin Teşekkül Kurma Suçu, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2004.
- Mihçak Muhittin**, Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri ve Cürüm İşlemek İçin Teşekkül Oluşturmak Suçları, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2003.
- Özbek Veli Özer / Erdem Mustafa Ruhan**, “4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu Çerçevesinde Uzakla Haberleşmenin Denetlenmesi”, Prof. Dr. Seyfullah Edis’e Armağan, İzmir 2000.
- Özbek Veli Özer**, Organize Suçlulukla Mücadelede Kullanılan Gizli Görevlinin Görevinin Gerektirdiği Suçlar Bakımından Cezalandırılabilirliği, Yetkin Yayınları, Ankara 2003.
- Özbek Veli Özer**, Yeni Türk Ceza Kanununun Anlamı Cilt I, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2006.
- Özek Çetin**, “Organize Suç”, Prof. Dr. Nurullah Kunter’e Armağan, İstanbul 1998.
- Özek Çetin**, Silahlı Çete – Amaç Suç İlişkisinde İştirak Sorunları, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, Ankara 1994.
- Özek Çetin**, Siyasi İktidar Düzeni ve Fonksiyonları Aleyhine Cürümler, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1967.
- Özgenç İzzet**, Ekonomik Çıkar Amacıyla İşlenen Suçlar, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2002.
- Özgenç İzzet**, “Suç Teşekkülü, Düşünceyi Açıklama ve Örgütlenme Hürriyeti”, Prof. Dr. Türkan Rado’ya Armağan, İstanbul 1997.
- Özgenç İzzet**, Türk Ceza Hukuku-Genel Hükümler, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2007..
- Öztürk Bahri, Erdem Mustafa Ruhan**, Uygulamalı Ceza Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2007.
- Sözüer Adem**, “Çıkar Amaçlı Suç Örgütü Kavramı ve Özel Yargılama Önlemlerinin Türkiye’deki Boyutları”, Türkiye’de Organize Suçlarla Mücadelenin Avrupa Birliğine Uyum Süreci Çerçevesinde Değerlendirilmesi (Panel), İstanbul 2002.
- Sözüer Adem**, “Organize Suçluluk Kavramı ve Batı Ülkelerinde Bu Suçlulukla İlgili Mücadeleler”, Marmara Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, İstanbul 1996.
- Sokullu-Akıncı Füsun**, “Organize Suçların Kriminolojik Yapısı ve Türkiye’de ki Boyutları”, Türkiye’de Organize Suçlarla Mücadelenin Avrupa Birliğine Uyum Süreci Çerçevesinde Değerlendirilmesi (Panel), İstanbul 2002.
- Soyaslan Doğan**, “Düşünce Özgürlüğü ve 4744 sayılı Kanunla Değiştirilen Terörle Mücadele Kanunu”, Prof. Dr. Çetin Özek Armağanı, İstanbul 2004.
- Şahin Cumhuri**, Ceza Muhakemesi Hukuku I, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2007.

Tezcan Durmuş, “Terör ve Örgütlü Suç Davalarında Uluslararası Ceza Hukuk Alanında Yaşanan Sorunlar”, Prof. Dr. Çetin Özek Armağanı, İstanbul 2004.

Ünver M. Naci, Uygulamada Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri ve Cürüm İşlemek İçin Teşekkül Oluşturmak, Turhan Kitabevi, Ankara 2001.

Ünver Yener, “Federal Almanya’da Terör ve Organize Suçluluk ile İlgili Düzenlemeler”, Nurullah Kunter Armağanı, İstanbul 1998.

Ünver Yener – Hakeri Hakan, Ceza Muhakemesi Hukuku, Adalet Yayınevi, Ankara 2011.

Yaşar Osman, Gökcan Hasan Tahsin, Artuç Mustafa, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, Adalet Yayınevi, Ankara 2010.

Yenerer Çakmut Özlem, “Ceza Hukukunda Propaganda ve Düşünce Özgürlüğü”, Prof. Dr. Sahir Erman’a Armağan 1999.

Yenisey Feridun, “Çıkar Amaçlı Örgüt Suçlarındaki Araştırmalar”, Organize Suçlulukla Mücadelede Özel Ceza Muhakemesi Tedbirleri, (Panel), Ankara Barosu Hukuk Kurultayı 2000, Ankara 2000.

Yenisey Feridun, “Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele”, Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu Semineri, Ankara 1999.

Yenidünya A. Caner, Değirmenci Olgun, “Mukayeseli Hukuk ve Türk Hukukunda Terörün Finansmanı Suçu”, Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer Armağanı, Cilt II, Ankara 2008.

Yücel Mustafa Tören, Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu Üzerine, Çete, Örgüt, Gizli İttifak ve Toplu Suç Kavramları; Mukayeseli Hukukta Mevcut Özel Hükümler ve Türk Hukuku(Panel), Ankara Barosu Hukuk Kurultayı 2000, Ankara 2000.

Zhang Xiaowei, The Emergence of Black Society in China, Forum on Crime and Society, Volume 1 No. 2.

İnternet Kaynakları:

22.10.2002 Tarihli Milliyet Gazetesi.

5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun sunumu, www.masak.gov.tr, E.T. 20.12.2010.

Alacakaptan Uğur, İstanbul 1. DGM 2000/18 esas sayılı dosyasına sunulan mütalaa, www.bav-savunma.org/tr/belgeler E.T. 22.03.2011.

Council Framework Decision 2008/841/JHA of 24 October 2008 on the Fight Against Organised Crime, Official Journal of the European Union, www.westlaw.com E.T 01.08.2011.

European Union Action Plan On Common Action For the Russian Federation On Combating Organised Crime, Official Journal of the European Union, www.westlaw.com E.T 01.08.2011.

French Penal Code, <http://legislationline.org/documents/section/criminal-codes> E.T 13.07.2011.

Gökçen Ahmet, Kamu Barışına Karşı Suçlar, (Makale), www.ceza-bb.adalet.gov.tr E.T. 06.01.2011.

Galiani Tullio, İstanbul 1. DGM 2000/18 esas sayılı dosyasına sunulan mütalaa, www.bav-savunma.org/tr/belgeler E.T. 22.03.2011.

Gropp Walter, İstanbul 1. DGM 2000/18 esas sayılı dosyasına sunulan mütalaa, www.bav-savunma.org/tr/belgeler E.T. 22.03.2011.

Hafizoğulları Zeki, Örgütlü Suçluluk, (Makale), www.zekihafizogullari.com E.T. 06.01.2011.

Hafizoğulları Zeki, Liberal-Demokratik Toplum, Hukuk Devlet Düzeninde İfade Hürriyetinin Sınırı, (Makale), www.zekahafizogullari.com E.T. 01.02.2011.

İçel Kayıhan, İstanbul 1. DGM 2000/18 esas sayılı dosyasına sunulan mütalaa, www.bav-savunma.org/tr/belgeler E.T. 22.03.2011.

Joint Action of 19 March 1998 Adopted by the Council, on the Basis of Article K.3 of the Treaty on European Union, Establishing a Programme of Exchanges, Training and Cooperation for Persons Responsible for Action to Combat Organised Crime (Falcone Programme), Official Journal of the European Union, www.westlaw.com E.T 01.08.2011.

Kaya Abdülkadir, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları ışığında “İletişimin Dinlenmesi ve Teknik İzleme”, (Makale), <http://www.yargidunyasi.com.tr/goster.aspx?id=12052&tarama> E.T. 21.03. 2011

Opinion of the European Economic and Social Committee on Civil Society Participation in the Fight Against Organised Crime and Terrorism, Official Journal of the European Union, www.westlaw.com E.T 01.08.2011.

Organised Crime in Central America, The Rot Spreads, http://www.economist.com/node/17963313?story_id=17963313&CFID=161295576&CFTO KEN=44600735 E.T. 03.02.2011.

Öztürk Bahri, İstanbul 1. DGM 2000/18 esas sayılı dosyasına sunulan mütalaa, www.bav-savunma.org/tr/belgeler E.T. 22.03.2011

Strafgesetzbuch, <http://iuscomp.org/gla/statutes/StGB.htm> E.T. 13.07.2011.

Taormina Carlo, İstanbul 1. DGM 2000/18 esas sayılı dosyasına sunulan mütalaa, www.bav-savunma.org/tr/belgeler E.T. 22.03.2011.

Terrorism and the Law, <http://www.direct.gov.uk/en/CrimeJusticeAndTheLaw/index.htm>

E.T. 13.07.2011.

The Mafia in Naples- Gangsters Go Global, <http://www.economist.com/node/10493264>

E.T. 03.02.2011.

Turkish Organized Crime, Makale, www.worldpress.org/Europe/2987 E.T. 01.08.2011.

Ö Z G E Ç M İ Ş

Adı ve SOYADI : Muhammet ZEYBEK

Doğum Tarihi ve Yeri : 05.12.1984 ANTALYA

Medeni Durumu : Bekar

Eğitim Durumu

Mezun Olduğu Lise : Antalya Muratpaşa Lisesi

Lisans Diploması : Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Tez Konusu : Örgütlü Suçluluk ve Türk Ceza Kanununda Düzenlenen Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu

Yabancı Dil / Diller : İngilizce, Almanca

Bilimsel Faaliyetler

İş Deneyimi

Stajlar : Antalya Barosu Avukatlık Stajı, Adalet Bakanlığı Hakim ve Savcı
Adaylığı

Projeler :

Çalıştığı Kurumlar : Tefenni Adliyesi, Türkoğlu Adliyesi

Adres : Kepez Mah. 3226 Sk. No. 14 ANTALYA

E-Mail Adresi : MuhammetZeybek@gmail.com